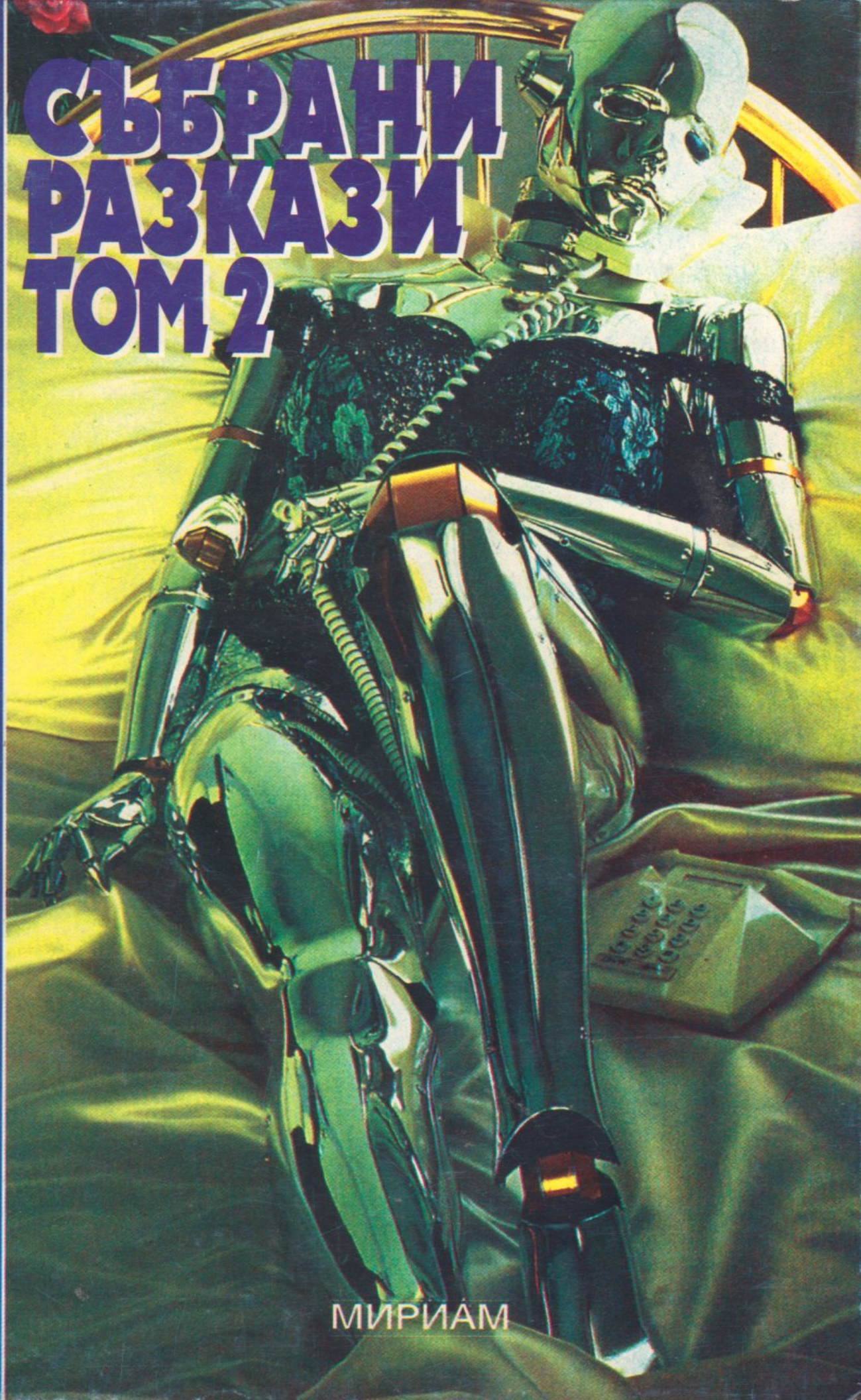

РОБОТ ШЕЖИ ДВА ТОМА

СЪБРАНИ
РАЗКАЗИ
ТОМ 2

МИРИАМ

РОБЪРТ ШЕКЛИ
СЪБРАНИ РАЗКАЗИ
ТОМ 2

Превод: Рени Димитрова, Росен Димитров

chitanka.info

МАЙК РЕЗНИК

ЕДИН ОТ МАЛКОТО МОИ КУМИРИ

Веднъж, сравнително късно в издателската си кариера, Джон Кембъл бе отбелязал, че Е. Е. „Док“ Смит ни е дал звездите и че ние още очакваме следващия пробив в научната фантастика.

Макар че не обичам да споря с Кембъл, аз мисля, че той е търсил не където трябва по времето, когато Робърт Шекли започна да пише по тази тема. Защото Шекли наистина направи пробив. Той ни даде доста по-сложна форма на хумор, която определено се превърна в част от самата научна фантастика. Хумор, който до издаването на шедьовъра му „Измеренията на чудесата“ не можеше да намери мястото си в областта на научната фантастика. Шекли въведе толкова много научно-фантастични понятия и ги развиваше непрекъснато, ползваше толкова обширно научнофантастичната терминология по начин, за който създателите ѝ дори не биха си и помислили, че той всъщност стана родоначалник на съвсем нова форма на хумора. Той започна да набира скорост с „Пътешествие след утре“ и „Размяна на разума“, за да стигне до блясъка на „Измерения на чудесата“, която по мое мнение е най-добрата и зряла сатира в историята на научната фантастика.

Той е освен това и писател, който се въздържа от стилистични трикове. По времето, когато всеки автор от „новата вълна“ печаташе с разноцветни ленти или конструираше завързани изречения, изпълващи цяла страница и подлудяващи словослагателите и печатарите, най-странното и психарско описание, появило се в тази област, бе описанието на Шекли на „Обърнатия свят“ в „Размяна на разума“. Там той използва изречения, параграфи и още нещо, което липсваше на неговите съвременници: талант.

Той е толкова находчив, толкова остроумен и изтънчен, толкова неистово професионален, че се превърна в прототип на писателите на научна фантастика за *Плейбой*. (Когато А. Спекторски издаваше *Плейбой* и купуваше непрекъснато от Ян Флеминг, Рей Ръсел и други от тяхната класа, нямаше начин да се пробие на този пазар. Шекли не

само проби, а и разтвори широко вратите му така, че го превърна в свой втори дом.)

Но за да можете да разберете докъде стигна Шекли благодарение на уменията си, вие трябва да видите откъде е започнал, а този сборник ще ви покаже основите, върху които Шекли е построил по-нататъшната си работа.

С това обаче ни най-малко не намеквам, че тези разкази са примитивни. Далеч съм от тази мисъл. Още от деня, когато бе издаден за първи път, Шекли бе най-леко четивният, най-изисканият писател на кратки научнофантастични разкази. Той бе един от най-важните примери за мен, когато сам реших да стана писател, на първо място, защото той притежаваше единственото и най-важно качество, което според мен един писател *може* да притежава: уменията да накара читателя нетърпеливо да прелиства страница след страница. Точният термин за това е *достъпност* и ако вие не считате това за рядко срещана стока, то аз ви каня да прелистите повечето боклуци, които могат да се намерят по книжарниците днес (или преди 30, 60 или 90 години, защото и тогава също ги е имало). Дори и някога да е написал някоя тъпа страница или тромаво изречение, те със сигурност не могат да бъдат намерени в този сборник. Не всички разкази са написани с еднаква литературна амбиция, не всеки е станал идеален, но дори и най-слабите са много *по-четивни* от 99 процента от подобните им, написани от други.

Чувството за хумор на Шекли е новаторско дори и в тези ранни разкази, а едно от най-дръзките му постижения е създаването на тъпия герой. Не казвам тъп в смисъла, който му придава Джон Картър, когато предлага избор от две врати или два коридора на героя си, а той винаги избира погрешния. Не, говоря за онези *нарочно* и приятно тъпи герои, като Грегър и Арнолд от „AAA Първокласна“. Прегледайте „Бунт на борда“ или „Като по вода“ и ще разберете за какво става дума. (Разказите за „AAA Първокласна“ са от онзи вид извезани умело с нежен пух творби, които накараха Джеймс Блиш да изпадне в безизходно положение като *критик* под името Уилям Атлинг. За него би било много по-полезно да престане да ги хули и да започне да изучава абсолютната лекота, с която са написани.)

В тях ще откриете и намеци за бъдещия Шекли в онези зрели и тревожни сатири като „Поклонение на старата Земя“ и „Езикът на

любовта“.

В сборника ще намерите и онези малки шедьоври, които просто остават незабравими. Разкази, към които се връщате години след като сте ги прочели за първи път. Истории, които се е случвало да споделяте с приятели след полунощ, когато сте си фантазирали. И внезапно ще откриете с изненада, че някой се е сетил да ги напише: „Нашествие призори“, „Закрила“ и „Страж-птица“. И завинаги ще запомните все по-зрялата сардонична представа на Шекли за себеподобните си, която може би е изразена най-добре в „Гуземният въпрос“.

А сега ще споделя с вас една тайна. Когато Боб ме попита дали бих желал да напиша предговор към един от томове на тази сбирка, аз веднага се съгласих, защото съм непоклатим почитател на Шекли. И без да се бавя, поисках от „Пълпхауз“ да ми изпратят разказите, към които ще пиша предговор. Колетът пристигна днес следобед и аз установих, че макар да съм чел някои преди повече от двайсет години, само преглеждането на съдържанието на книгата ми бе достатъчно, за да си спомня напълно всеки един от тях. Точно затова Робърт Шекли, автор на тези разкази, бе един от съвсем малкото литературни кумири на юношата Майк Резник. Вече две (а в някои случаи даже три) десетилетия по-късно разказите му си остават съвсем свежи в паметта ми.

А това, приятели, е критерият, по който се разпознава един Писател.

16 октомври 1990 година

ПОКЛОНЕНИЕ НА СТАРАТА ЗЕМЯ

Алфред Саймън бе роден на Казанга IV, малка планета, намираща се в близост до Арктур. През деня той работеше с комбайн из житните поля, а през дългите тихи вечери слушаше записи на любовни песни от Земята.

Животът на Казанга бе доста приятен. Момичетата бяха напети, весели, искрени и покорни, добри спътнички за скитане по хълмовете или плуване в потоците, предани другарки за цял живот. Но романтични — в никакъв случай! Да живееш на Казанга весело и открито, бе много приятно. Но нищо повече.

Саймън чувстваше, че нещо липсва в това приятно съществуване. И един ден откри какво.

На Казанга, с поочукан космически кораб, пълен с книги, пристигна един търговец. Той бе мършав, белокос и малко откачен. Организираха му честване, защото във външните светове ценяха новостите.

Търговецът им разказа всички последни клюки. За ценовата война между Детройт II и III, как върви риболовът на Алана, с какво се облича съпругата на президента на Морасия и колко странно говорят хората на Доран V. Накрая някой се обади: „Разкажи ни за Земята.“

— Аaaa! — повдигна вежди търговецът. — Искате да чуete за планетата майка? Добре, приятели. Няма друго място като Земята. Изобщо няма такова. На Земята, приятели, всичко е възможно и нищо не може да ти бъде отказано.

— Нищо ли? — попита Саймън.

— Те са приели закон против отказа — обясни търговецът с усмивка. — И не се е чувало някой някога да го е нарушил. Земята е различна, приятели. Вие например сте специализирани във фермерството, нали? Е, Земята е специализирана в непрактични неща като лудост, красота, война, отравяне, невинност, ужас и други подобни и хората изминават светлинни години, за да ги опитат.

— А любов? — попита една жена.

— Разбира се, момиче — отвърна любезно търговецът. — Земята е единственото място в галактиката, където още има любов! На Детройт II и III опитаха, но решиха, че е твърде скъпа. На Алана прецениха, че е обезпокоителна, а на Морасия и Дорая V не остана време да я внесат. Но както ви казах, Земята е специализирана в производството на непрактични и абсурдни неща и с това се издържа.

— Издържа ли се? — учуди се един едър фермер.

— Разбира се! Земята е стара, минералите ѝ са изчерпани, а полята — неплодни. Сега колонииите ѝ вече са независими и пълни с трезви хора като вас, които знаят цената на стоката си. Така че с какво друго да се изхранва Земята освен с незначителни неща, които правят живота ценен?

— А ти бил ли си влюбен на Земята? — попита Саймън.

— Да, бях — отвърна търговецът някак мрачно. — Бях влюбен, а сега пътувам. Приятели, тези книги...

Саймън купи на безбожна цена една стара книга със стихове и докато я четеше, мечтаеше за буйни страсти под лунна светлина, за блестящи в бяло изгреви по разтворените устни на влюбени, за сплетени тела върху мокър морски бряг, изпълнени с любов и обливани от шумящи вълни.

И това бе възможно само на Земята! Защото, както бе казал търговецът, разпръснатите деца на земната раса бяха твърде заети с работа, борейки се за живот върху повърхността на чужди планети. На Казанга растяха жито и царевица, а Детройт II и III се покриваха със заводи. Рибниците на Алана бяха тема за разговор по цялата южна част на звездния пръстен, а на Доран V трябваше да се победи дивата природа. И това беше добре, точно както трябваше да бъде.

Но новите светове бяха сурови, внимателно планирани и идеално стерилни. Нещо бе изгубено в мъртвите дълбини на Космоса и само Земята познаваше любовта.

Затова Саймън работеше, спестяваше и мечтаеше. И когато навърши двацет и девет години, той продаде фермата си, опакова всичките си чисти ризи в подходяща чанта, облече най-хубавия си костюм, обу чифт здрави туристически обувки и се качи на совалката „Казанга — Метрополия“.

Най-после беше на Земята, където мечтите *трябваше* да станат истина, защото там имаше закон против провалянето им.

Той мина бързо през митницата на космодрума в Ню Йорк и бе прехвърлен под земята до площад „Таймс“. Там се появи примигвайки на светлината, стиснал здраво чантата си, тъй като го бяха предупредили за джебчиите, крадците и останалите обитатели на града.

Задъхан от учудване, той се огледа.

Първото нещо, което го поразя, бе дългата редица кина с представления, предлагани в две, три или четири измерения според предпочитанието. И какви представления само!

Вдясно от него един надвиснал плакат обявяваше: СТРАСТИ НА ВЕНЕРА! ДОКУМЕНТАЛНО ОПИСАНИЕ НА СЕКСУАЛНАТА ПРАКТИКА СРЕД ОБИТАТЕЛИТЕ НА ЗЕЛЕНИЯ АД! ШОКИРАЩО! РАЗБУЛВАЩО!

Поиска му се да влезе. Но на отсрещната страна на улицата прожектираха военен филм. Плакатът крещеше: ПРЕСЛЕДВАЧИ НА СЛЪНЦЕТО! ПОСВЕТЕН НА БЕЗРАЗСЪДСТВОТО НА КОСМИЧЕСКИТЕ МОРСКИ ПЕХОТИНЦИ! А по-надолу по улицата прожектираха филм под заглавие ТАРЗАН ПОБЕЖДАВА САТУРНИАНСКИТЕ ТАЛАСЪМИ!

Спомняше си от книгите, които беше чел, че Тарзан е древен етнически герой от Земята.

Всичко беше прекрасно, но имаше и още много! Той видя малки магазинчета, където човек можеше да си купи храна от всички познати светове и особено такива чисто земни специалитети като пица, хот-дог, спагети и кениш. Имаше и магазини, където се продаваха дрехи от излишъците на земната космическа флота, и други, в които продаваха само напитки.

Саймън не знаеше откъде да започне. Тогава чу зад себе си стакатото на огнестрелни изстрели и се обърна.

Беше обикновено стрелбище. Едно дълго, тясно и ярко оцветено място, с плот на височината на кръста. Върху висок стол зад плота седеше мургав, пълен човек с бенка на брадата и се усмихваше на Саймън.

— Няма ли да опиташ късмета си?

Саймън се приближи и видя, че вместо обикновените мишени в дъното на стрелбището върху надраскани от куршумите табуретки са седнали четири полуоблечени жени. Върху челата и под гърдите им бяха нарисувани малки мишени.

— При вас с истински куршуми ли се стреля? — попита Саймън.

— Разбира се! — възкликна продавачът. — На Земята имаме закон против фалшивата реклама. Истински куршуми и истински мишени! Ела и удари някоя!

Една от жените извика:

— Хайде, стрелецо. На бас, че няма да ме уцелиш!

Друга изпищя:

— Че той не може да улучи даже борда на космически кораб!

— Що да не може? — обади се третата. — Идвай, стрелецо!

Саймън почеса челото си и се опита да не изглежда изненадан. Все пак това беше Земята, където бе позволено всичко, щом си заслужава цената.

— А има ли стрелбища, където се стреля по мъже? — попита той.

— Естествено — отговори мъжът зад плота. — Но ти нали не си перверзен?

— Разбира се, че не!

— От външните светове ли си?

— Да. Как разбра?

— По костюма. Винаги познавам по костюма. — Дебеланкото притвори очи и заговори напевно: — Влез, влез и убий жена! Освободи се от тежестта на ограниченията! Дръпни спусъка и почувствай как старата ярост се изпарява! Това е по-хубаво от масаж! По-хубаво от напиване! Влез, влез и убий жена!

Саймън се обърна към едно от момичетата:

— Когато те убият, ти умираш ли?

— Не ставай глупав — отговори тя.

— Но шокът...

Тя сви рамене.

— Можех да върша и нещо по-лошо.

Саймън се готвеше да попита, какво по-лошо би могла да прави, когато мъжът се наведе над тезгяха и заговори поверително:

— Гледай, приятелче. Гледай какво имам тук.

Саймън погледна под тезгяха и видя един компактен автомат.

— На смешна цена — каза продавачът. — Ще ти дам да стреляш с него. Можеш да разпердушиниш всичко. Да разбиеш подпорите, да надупчиш стените. Това гърми с 45-калиброви сачми и рита като муле. Когато стреляш с автомата, знаеш какво правиш.

— Не ме интересува — каза неумолимо Саймън.

— Намерил съм и една-две гранати — продължи да го убеждава мъжът. — Шрапнелни, разбира се. Можеш наистина...

— Не!

— Щом си платиш — каза мъжът, — можеш да застреляш и мен, ако вкусът ти е такъв, въпреки че не бих предположил. Какво ще кажеш?

— Не! Никога! Това е ужасно! — Мъжът го погледна тъпо.

— Май не си в настроение, а? Добре. При мен е отворено двайсет и четири часа в денонощието. Ще се видим пак, стрелецо.

— Никога! — отговори Саймън и си тръгна.

— Ще те чакам, любими! — извика една от жените подире му.

Саймън стигна до будката, където продаваха безалкохолни напитки и си поръча малка чаша кока-кола. Видя, че ръцете му треперят. С усилие на волята успя да спре треперенето и отпи от питието си. Напомни си, че не бива да съди Земята от гледна точка на собствените си стандарти. Щом хората на Земята обичаха да убиват себеподобни и щом жертвите нямаха нищо против да бъдат убивани, защо пък трябва някой да възразява?

Или не е така?

Продължаваше да се чуди, когато някакъв глас до лакътя му каза:

— Хей, приятел.

Саймън се извърна и видя един съсухрен дребен мъж с лукаво лице и доста голям за ръста му шлифер.

— Провинциалист, а? — попита дребният.

— Да — призна Саймън. — Как позна?

— По обувките. Винаги гледам обувките. Как ти се харесва нашата малка планета?

— Амиии тя е... объркваща — внимателно произнесе Саймън.
— Тоест аз не очаквах... амиии.

— Естествено — отвърна дребният. — Ти си идеалист. Само един поглед към честното ти лице ми го каза, приятелю. Дошъл си на Земята с определена цел. Прав ли съм?

Саймън кимна. Дребният заговори отново:

— Аз знам каква е целта ти, приятелю. Ти търсиш война, от която светът ще стане по-добър за нещо. И си дошъл точно където трябва. Тук се водят шест войни едновременно и никога не се чака за заемането на важна позиция в коя да е от тях.

— Извинявай, обаче...

— Точно в този момент — каза убедително дребният — угнетените работници на Перу водят отчаяно сражение против корумпираната и упадъчна монархия. Един човек в повече би могъл да обърне битката! *Ти*, приятелю, би могъл да бъдеш този човек! *Ти* би могъл да гарантираш победата на социализма!

Забелязал изражението върху лицето на Саймън, дребният добави бързо:

— Но трябва да ти кажа нещо и за прогресивната аристокрация. Мъдрият, стар крал на Перу (един крал философ в най-дълбокия смисъл, който влага в тази дума Платон) отчаяно се нуждае от помощта ти. Орделите му сили от учени, специалисти, швейцарската му гвардия, рицарите на страната и верните селяни са притиснати жестоко от вдъхновяваната от чужди сили социалистическа конспирация. Само един човек сега...

— Не ме интересува — каза Саймън.

— В Китай анархистите...

— Не.

— Може би предпочиташ комунистите в Уелс? Или капиталистите в Япония? Или имаш предпочитания към различни групировки като тези на феминистките, привържениците на сухия режим, свободните сребролюбци и други подобни. Бихме могли да уредим...

— Не желая война — натърти Саймън.

— Че кой би могъл да ти се сърди — бързо закима дребният. — Войната е ад. В такъв случай трябва да си дошъл на Земята за любов.

— Как разбра? — попита Саймън.

Дребният се усмихна скромно.

— Любовта и войната — каза той — са двата основни продукта на Земята. Откак свят светува, ние черпим от тях с пълни чаши.

— А много ли е трудно да се открие любовта? — попита Саймън.

— Тръгни нататък. След две пресечки — каза дребният. — Няма да се объркаш. Кажим им, че те изпраща Джо.

— Но това е невъзможно. Не може просто да влезеш и...

— Какво знаеш ти за любовта? — попита Джо.

— Нищо.

— Е, а ние сме експерти.

— Знам каквото пише по книгите — каза Саймън. — Страст под светещата луна...

— Разбира се. И тела върху тъмния, мокър крайбрежен пясък, обхванати от любов и замаяни от бумтежа на вълните.

— Ти чел ли си тази книга?

— Това е стандартната рекламна брошура. Но аз трябва да тръгвам. Две пресечки по-надолу. Няма да се загубиш.

И с приятелско кимване Джо изчезна в тълпата.

Саймън допи колата си и тръгна бавно по Бродуей, смръщил замислено вежди, но твърдо решен да не си прави никакви предварителни заключения.

Когато стигна 44-а улица, той зърна огромна светеща неонова реклама. На нея пишеше: „КОРПОРАЦИЯ ЛЮБОВ“.

По-малки букви съобщаваха: *Отворено 24 часа на ден!*

А под тях пишеше: *На първия етаж.*

Саймън се намръщи, тъй като през ума му премина едно ужасяващо съмнение. Но все пак се изкачи по стълбите и влезе в малка, обзаведена с вкус приемна. Оттам бе изпратен по дълъг коридор към една номерирана стая.

Вътре седеше красив сивокос мъж, който се изправи зад впечатляващо с размерите си бюро и стисна ръката му.

— Здравейте! Как върви на Казанга?

— Откъде разбрахте, че съм от Казанга?

— По ризата. Винаги гледам ризата. Аз съм господин Тайт и съм тук, за да ви служа по най-добрия начин, доколкото го позволяват възможностите ми. Вие сте...

— Саймън. Алфред Саймън.

— Моля седнете, господин Саймън. Цигара? Питие? Няма да съжалявате за идването си при нас, господине. Ние сме най-старата фирма за предлагане на любов и много по-голяма от основния ни конкурент в тази област, „Безгранична страст“. Освен това нашите цени са много по-приемливи и ви предлагаме усъвършенстван продукт. Мога ли да ви попитам откъде научихте за нас? Дали не сте видели цялата ни страница в „Таймс“? Или...

— Джо ме изпрати — отвърна Саймън.

— А, той е много активен — каза господин Тайт и поклати закачливо глава. — Добре, господине, няма защо да отлагаме. Изминали сте дълъг път заради любовта, а ние точно това имаме. — Той посегна към един бутон върху бюрото си, но Саймън го спря.

— Не бих желал да бъда груб или непочтителен, но... — каза Саймън.

— Кажете — усмихна му се насърчително господин Тайт.

— Нищо не разбирам — избухна Саймън с изчервено лице и капчици пот върху челото. — Мисля, че съм сбъркал мястото. Аз не съм изминал целия този път до Земята само за да... Тоест вие всъщност не продавате *любов*, нали? Не истинска *любов*! Тоест, това всъщност не е онази *любов*, нали?

— Разбира се, че е истинска! — понадигна се изумен от стола си господин Тайт. — Точно в това се състои работата! Всеки може да си купи секс. Мили Боже, та той е най-евтиното нещо във вселената след човешкия живот. Но *любовта* е нещо рядко, *любовта* е нещо съвсем друго, *любовта* може да се намери само на Земята. Чели ли сте нашата брошура?

— Тела върху тъмния морски бряг ли? — попита Саймън.

— Да, точно тази. Аз съм я писал. Тя ви подсказва нещо за чувството, нали? Та вие не бихте могли да получите такова чувство от *всекиго*, господин Саймън. Това чувство можете да получите само от някой, който ви обича.

Саймън го погледна със съмнение.

— И все пак не е истинска любов, нали?

— Ама разбира се, че е! Ако продавахме фалшива любов, ние щяхме да я обявим като такава. Законите за рекламата на Земята са строги, уверявам ви. Всичко може да се продава, но трябва да се обявява точно. Въпрос на морал, господин Саймън!

Тайт успокои дишането си и продължи по-спокойно:

— Не, господине, няма грешка. Нашият продукт не е фалшификат. Той е еманация на чувството, което поети и писатели са възпявали хиляди години. Благодарение на чудесата на съвременната наука ние можем да ви предложим това чувство когато пожелаете, само за ваше ползване, в красива опаковка и при това на смешно ниска цена.

— Представях си нещо по... спонтанно — каза Саймън.

— Спонтанността си има своя чар — съгласи се господин Тайт.
— Нашите научноизследователски лаборатории работят по този въпрос. Повярвайте, няма нещо, което науката да не може да създаде, стига да има пазар за него.

— Това обаче не ми харесва. — Саймън се изправи. — Мисля, че ще е по-добре да отида на кино.

— Почакайте! — извика господин Тайт. — Вие сигурно помислихте, че искаме да ви излъжем. Че ще ви запознаем с някое момиче и то ще се *прави*, че ви обича, но всъщност няма да е така. Нали?

— Предполагам.

— Но това не е вярно! На първо място, такова нещо би струвало страшно скъпо. Освен това момичето би се изхабило страхотно. Пък и от психологическа гледна точка би било вредно за нея да се опитва да живее в толкова дълбока и всеобхватна лъжа.

— Как тогава го правите?

— Като използваме дълбоките си познания в областта на науката и човешкия ум.

На Саймън това му звучеше като лъжа. Той тръгна към вратата.

— Кажете ми нещо — заговори отново господин Тайт. — Вие ми изглеждате доста умен човек. Не мислите ли, че можете да различите истинската любов от фалшивата?

— Сигурно.

— Ето ви и осигуровката! Вие *трябва* да останете доволен. Ако не, няма да ни заплатите и един цент.

— Ще си помисля.

— Но защо да отлагаме? Известните психолози твърдят, че *истинската* любов укрепва душевното равновесие и възстановява нервната система. Тя е балсам за нарушеното самочувствие, поддържа хормоналния баланс и подобрява общото състояние на организма.

Любовта, която осигуряваме ние, ви дава всичко: дълбоки и всеобхватни чувства, неудържима страст, пълна вярност, едно почти мистично обожание както на вашите недостатъци, така и на способностите ви, мъчително желание да ви достави удоволствие, И като плюс, който само „Корпорация Любов“ може да ви осигури, онази непреодолима първа искра, онзи заслепяващ миг на любов от пръв поглед!

Господин Тайт натисна бутона, Саймън се смръщи нерешително. Но вратата се отвори, едно момиче пристъпи в стаята и Саймън престана да мисли.

Тя беше висока и стройна, кестенявата ѝ коса имаше червеникав блясък. Саймън не би могъл да каже нищо за лицето ѝ, освен това, че като го зърна, очите му се изпълниха със сълзи. А ако някой го попиташе за фигурата ѝ, той би могъл да го убие.

— Госпожице Пени Брайт — каза Тайт, — запознай се с господин Алфред Саймън.

Момичето се опита да каже нещо, но не можеше да отвори уста. Саймън също бе занемал. Той я гледаше и в този миг *разбра*. Нищо друго нямаше значение. С цялата се душа и сърце той знаеше, че е обичан истински и всеотдайно.

Те тръгнаха веднага, хванати за ръце. Един самолет ги откара до малка бяла къщичка в борова гора с изглед към морето. Там те си говореха, смееха се и се милваха, а по-късно Саймън видя своята любима обляна от лъчите на залязващото слънце като огнена богиня. После в синия здрач тя го гледаше с огромни и тъмни очи, а познатото ѝ тяло отново бе станало загадъчно. Луната се издигна, ярка и омайна, и плътта се превърна в нереална сянка, а тя стенеше и удряше по гърдите му с малките си юмручета. Саймън също стенеше, въпреки че сам не знаеше защо. Най-после се издигна бледа и ясна зора и освети разтворените им устни и сплетени тела, а наблизо се разбиваха гръмогласните вълни, които ги подлудяваха...

По обяд те се върнаха в офиса на „Корпорация Любов“ и Пени, след като стисна леко ръката му, изчезна през една от вътрешните врати.

— Истинска любов ли беше? — понита господин Тайт.

— Да!

— И останахте ли доволен от всичко?

— Да! Това беше любов, беше истинска любов! Но защо тя настояваше да се върнем?

— Задействала се е постхипнотичната команда — каза господин Тайт.

— Какво?

— А вие какво очаквахте? Всеки иска любов, но много малко са тези, които желаят да плащат за нея. Ето сметката ви, господине.

Саймън извади ядосано парите.

— Не беше нужно — заговори той. — Разбира се, че щях да ви платя за това, че ни събрахте. Къде е тя сега? Какво сте й направили?

— Моля ви, опитайте да се успокоите — меко заговори господин Тайт.

— Не искам да се успокоявам! — развика се Саймън. — Искам си Пени!

— Това е невъзможно — в гласа на Тайт се промъкна твърда нотка. — И ви моля да прекратите тази сцена.

— Искате още пари ли? — извика Саймън. — Ето, плащам. Колко още да ви платя, за да я спася от ноктите ви? — Саймън измъкна портмонето си и го хвърли върху бюрото.

Господин Тайт го бутна с крайчеца на пръста си.

— Приберете си го — каза той. — Ние сме стара и уважавана фирма. Ако отново повишите глас, ще бъда принуден да заповядам да ви изхвърлят.

Саймън си наложи да се въздържа, прибра портмонето в джоба си и седна. После пое дълбоко дъх и много тихо проговори:

— Извинете.

— Така е по-добре. Не обичам да ми викат. И ако вие се държите разумно, аз ще ви отговоря със същото — каза Тайт. — А сега ми кажете какъв е проблемът.

— Проблемът ли? — гласът на Саймън отново се повиши, но той се сепна и продължи по-спокойно. — Тя ме обича.

— Естествено.

— Тогава как можете да ни разделяте?

— Но какво общо има едното с другото? — не успя да разбере господин Тайт. — Любовта е прекрасно чувство. Една почивка,

полезна за интелекта, за самочувствието, за хормоналния баланс и за тена на кожата. Но човек едва ли би желал да *продължава* да обича, нали?

— Аз бих желал — натъртено произнесе Саймън. — Тази любов беше нещо особено, уникално...

— Всички са такива — прекъсна го господин Тайт. — Но както знаете, те всички се произвеждат по един и същ начин.

— Моля?

— Вие сигурно знаете нещичко за механизмите на производство на любовните чувства.

— Не — каза Саймън. — Аз мислех... че са нещо естествено.

Господин Тайт поклати глава.

— Та ние сме изоставили естествения подбор преди много векове. Малко след техническата революция. Това беше един твърде бавен и търговски неприложим процес. Защо да се занимаваме с него, когато можем да произведем всяко усещане по желание, с възбуждане и точна стимулация на определени мозъчни центрове? А резултатът? Пени бе всеотдайно влюбена във вас! Вашето собствено предразположение, което внимателно изчислихме според индивидуалния ѝ соматотип, го направи идеален. Ние винаги разчитаме на тъмния морски бряг, на умопомрачителната луна, на бледата зора...

— Значи сте можели да я накарате да обича всекиго — бавно проговори Саймън.

— Тя би могла да обикне всекиго — поправи го господин Тайт.

— О, Господи, как е попаднала в това ужасно място? — попита Саймън.

— Тя дойде сама и подписа обикновения договор. Заплащането е много високо. А когато договорът изтече, ние ѝ връщаме първоначалната индивидуалност, при това недокосната! Но защо наричате работата ѝ ужасна? Няма нищо осъдително в любовта.

— Значи не е било любов! — изплака Саймън.

— Разбира се, че беше! Истинска стока! Качествените изпитания за сравнение с естествената любов са извършени от независими научни фирми. И във всички случаи *нашата* любов е показала подобри резултати по отношение на дълбочина, страст, желание и мащаби.

Саймън стисна очи. След това ги отвори и погледна остро Тайт.

— Слушайте сега. Не ме интересуват вашите научни изпитания. Аз я обичам, тя ме обича и това е всичко, което има някакво значение. Позволете ми да говоря с нея! Искам да се оженя за нея!

Господин Тайт сбърчи гнусливо нос.

— Хайде, стига, човече! Не бихте могли да желаете да се *ожените* за такова момиче! Но ако търсите женитба, ние се занимаваме и с това. Мога да ви уредя идилична и почти спонтанна любов с цел женитба с гарантирана девственица, проверена от държавна институция...

— Не! Аз обичам Пени! Поне ми позволете да поговоря с нея!

— Това не е възможно — каза господин Тайт.

— Защо?

Тайт натисна един бутон върху бюрото си.

— А вие как мислите? Та ние вече сме изтрили предишното й внушение. Пени вече обича друг.

Едва сега Саймън разбра. В този момент Пени гледаше друг мъж с онази страст, която той бе познал, чувстваше към него същата пълна и безкрайна обич, която независимите научни компании бяха доказали, че е много по-силна от старовремското и търговски неприложимо чувство, осигуряващо естествения подбор. И това ставаше на същия морски бряг, описан в рекламната брошура...

Той се хвърли с протегнати ръце към гърлото на Тайт. Но двама здравеняци нахълтаха в канцеларията само след миг, хванаха го и го поведоха към вратата.

— И не забравяйте! — извика подире му Тайт. — Това в никакъв случай не намалява стойността на преживяното от вас!

Саймън беше ядосан, но разбра, че Тайт не лъже.

А после се намери на улицата.

В първия момент му се искаше колкото е възможно по-бързо да се махне от Земята, където търговските абсурди бяха повече, отколкото можеше да понесе един нормален човек. Той тръгна бързо, с чувството, че неговата Пени върви до него, а лицето й блести от обич към него, и към него, и към теб, и към теб...

И естествено, стигна до стрелбището.

— Няма ли да опиташ късмета си? — попита собственикът.

— Да застанат в редица! — каза Алфред Саймън.

ТАКИВА, КАКВИТО СМЕ

Съществуват правила за управление на космическите полети за първи контакти. Но те са били написани в състояние на безразсъдство и следвани от отчаяние, защото какво правило би могло да предвиди влиянието на което да било действие върху психиката на един чужд народ?

Ян Мартин унило преценяваше това, докато навлизаха в атмосферата на Дюрел IV. Той беше едър мъж на средна възраст с пепеляворуса коса и кръгло, угрижено лице. Много отдавна той бе стигнал до заключението, че наличието на някакво правило все пак е по-добре от нищо. Затова следваше стриктно своите, но с непрекъснато чувство на несигурност и опасение от грешки.

Той обиколи планетата достатъчно ниско, за да може да бъде огледана; но не чак толкова, че да изплаши жителите ѝ. Забеляза белези на примитивно-пасторална цивилизация и опита да си припомни всичко, което бе прочел в том четвърти на „Методи за първи контакт с така наречените примитивно-пасторални светове“, публикувана от Управлението за извънземни психологии. След това насочи кораба надолу към една скалиста, покрита с трева равнина, в близост до типично, средно по големина селище. Кацна, но не прекалено наблизко, като използва специалната техника за тихо кацане.

— Добре направено — изкоментира кацането неговият помощник Кросуел, който беше твърде млад, за да се тревожи от несигурността.

Чедка, еборианският лингвист, не каза нищо. Той спеше както винаги.

Мартин изръмжа нещо и отиде към задната част на кораба, за да извърши изпитанията си. Кросуел пък зае поста си край наблюдателницата.

— Идват — съобщи след половин час Кросуел. — Около дузина са и при това определено хуманоидни.

Когато се приближиха повече, той забеляза, че жителите на Дюрел са някак си отпуснати, мъртвешки бели и без каквото и да било изражение по лицата. Кросуел се поколеба, след което добави:

— Не са особено красиви.

— А какво правят? — попита Мартин.

— Просто гледат.

Кросуел беше строен младеж с необикновено големи и буйни мустаци, които бе отгледал по време на дългото им пътуване от Тера. Той ги поглади с гордост на човек, който е успял да отгледа наистина красиви мустаци.

— Сега са на около двайсетина метра от кораба — съобщи той. Беше прилепил смешно носа си в стъклото.

Кросуел виждаше отвътре, но отвън никой не можеше да го забележи. Тази промяна бе извършена през миналата година по заповед на Управлението за извънземни психологии, след като един от корабите бе провалил първия контакт на Карела II. Карелианците надникнали в кораба, изплашили се от нещо и побягнали. Управлението така и не разбра какво ги бе изплашило, тъй като не успя да установи втори контакт.

Но *тази* грешка никога нямаше да се повтори.

— А сега какво? — извика Мартин.

— Един от тях тръгва напред. Може би е вожд. Или изкупителна жертва.

— С какво е облечен?

— Ами нещо като... Защо не дойдеш да видиш?

Мартин правеше ориентировъчна скица на планетата. Атмосферата на Дюрел беше пригодна за дишане, климатът бе умерен, а гравитацията — подобна на земната. Тук имаше значителни залежи от радиоактивни и редки метали, а най-хубаво от всичко бе, че се оказа напълно лишена от вируси и отровни газове, което обикновено влияеше зле и съкращаваше рязко живота на хората, установяващи първи контакт.

Дюрел щеше да се превърне в неоченима съседка на Земята, ако жителите ѝ се окажеха приятелски настроени, а контактърите — умели.

Мартин отиде до наблюдателницата и разгледа местните.

— Носят дрехи в пастелни цветове. И ние трябва да облечем такива.

— Става — каза Кросуел.

— Не са въоръжени. И ние трябва да излезем без оръжие.

— Прието.

— Обути са със сандали. И ние ще обуюем сандали.

— Слушам и се подчинявам.

— Забелязвам, че нямат косми по лицата си — каза Мартин с прикрита усмивка. — Съжалявам, Ед, но тези мустаци...

— Не, само не мустаците ми! — завика Кросуел и бързо ги прикри с ръка.

— Боя се, че ще трябва.

— Ян, моля ти се! Цели шест месеца съм ги отглеждал!

— Трябва. Това е очевидно.

— Аз пък не виждам причина — възрази упорито Кросуел.

— Причината е, че първото впечатление е *най-важното*. Ако то е неблагоприятно, следващите контакти се усложняват и понякога дори стават невъзможни. И след като не знаем нищо за тези хора, най-правилно е да бъдем подобни на тях. Трябва да се опитаме да изглеждаме като тях, да се облечем в цветове, които са им приятни или поне приемливи, да подражаваме на жестовете им и изобщо да действаме в рамките на приемливото за тях...

— Добре, добре — примири се Кросуел. — Сигурно ще успея да си отгледам други мустаци по пътя към дома.

Те се спогледаха и изведнъж започнаха да се смеят. Кросуел бе пожертвал вече три пъти мустаците си поради същите причини.

Докато Кросуел се бръснеше, Мартин успя да разбуди напълно лингвиста. Чедка беше лемуруподобен хуманоид от Ебория IV, една от малкото планети, с които Земята поддържаше успешни взаимоотношения. Еборианците бяха лингвисти по природа, подпомагани от асоциативните си възможности да откриват ред в неразборията от думи. При това винаги се оказвала прави в тълкуванията си. Навремето те бяха обходили значителна част от галактиката и биха могли да заемат значително място в нея, ако не страдаха от необходимостта да спят по двайсет часа.

Кросуел привърши с бръсненето и облече бледозелен гащеризон и сандали. Тримата заедно минаха през дезинфекционната камера.

Мартин пое дълбоко дъх, прошепна кратка молитва и отвори люка.

Откъм тълпата дюрелианци дойде тиха въздишка, въпреки че вождът (или жертвата) остана мълчалив. Те наистина бяха хуманоиди, ако се пренебрегнеше бледнината и овчата унилоост на физиономиите им, по които Мартин не успя да забележи никакво изражение.

— Не прави гримаси — предупреди той Кросуел.

Те бавно пристъпиха и спряха на около три метра от застаналия напред дюрелианец. Мартин проговори тихо:

— Ние идваме с мир.

Чедка преведе, после изслуша отговора, който бе произнесен толкова тихо, че едва се чуваше.

— Вождът казва, че сте добре дошли — съобщи Чедка кратко.

— Хубаво — доволно каза Мартин, който пристъпи още няколко крачки напред и започна да говори. От време на време спираше, за да може да бъдат преведени думите му. Искрено и с голяма убедителност той произнесе Първата реч ББ-32 (за хуманоидни, примитивно-пасторални и вероятно неагресивно настроени извънземни).

Дори и Кросуел, който трудно можеше да бъде впечатлен, трябваше да признае, че словото беше прекрасно. Мартин каза, че те са пътешественици отдалеч, преминали през Великата бездна, за да се срещнат приятелски и да поговорят с милите хора от Дюрел. Той говори за далечната зелена планета Земя, която много прилича на тяхната, за добрите и скромни хора на Земята, които им протягат ръка за поздрав. Каза им за великата идея за мир и сътрудничество, която произлиза от Земята, за всеобхватното приятелство и много други прекрасни неща.

Когато свърши, последва дълго мълчание.

— Той всичко ли разбра? — прошепна Мартин на Чедка.

Еборианецът кимна и зачака отговора на вожда. Мартин вече се потеше от притеснение, а Кросуел не можеше да престане да опипва току-що обръснатата си горна устна.

Вождът разтвори уста, пое конвулсивно въздух, извъртя се леко в страни и се строполи.

Това беше ужасен момент, непредвиден в никоя от съществуващите теории.

Вождът не се изправи повече. Явно не ставаше дума за някакъв церемониален жест. Всъщност дишането му бе затруднено като на

човек, изпаднал в безсъзнание.

При тези обстоятелства на контактната група не ѝ оставаше друго, освен да се оттегли в кораба си и да изчака по-нататъшното развитие на събитията.

Половин час по-късно един от местните се приближи към космическия кораб и поговори с Чедка, като поглеждаше с опасение към хората от Земята, и си тръгна веднага щом свърши.

— Какво каза тоя? — попита Кросуел.

— Вождът Морери се извинява за припадъка си — кратко предаде Чедка. — Той каза, че е допуснал непростима грешка.

— Аааа! — възкликна Мартин. — Значи неговият припадък даже може и да ни бъде от полза. Той със сигурност ще иска да поправи впечатлението от „невъзпитаното“ си държане. И понеже е било непредвидено обстоятелство, за което ние не сме виновни...

— Не — прекъсна го Чедка.

— Какво не?

— Виновни сме — каза еборианецът и се сви на кълбо, за да спи. Мартин разтърси дребния лингвист и го събуди.

— Какво друго е казал вождът? Как така ще сме виновни за припадъка му?

Чедка се прозя широко.

— Вождът бил много притеснен. Той устоял на дъха ви колкото можел, но тази чужда миризма...

— Дъхът ми ли? — стресна се Мартин. — *Моят* дъх го е повалил?

Чедка кимна и неочаквано за всички се изхили, след което моментално заспа.

Вечерта дойде и дългият, неясен здрач на Дюрел премина незабелязано в нощ. Огньовете на селото проблясваха през окръжаващата го гора и един по един загасваха в нощта. Но в космическия кораб свети чак до зазоряване. А когато слънцето изгря, Чедка се измъкна от кораба и потегли със задача към селото. Кросуел дремеше над сутрешното си кафе, докато Мартин ровеше из медицинския комплект на кораба.

— Това е просто временно задържане — заговори с надежда Кросуел. — Винаги се случват такива дреболии. Помниш ли когато на Дингофореба VI...

— Такива дреболии затварят достъпа до някои планети завинаги — натърти Мартин.

— Ама как би могъл човек да предположи, че...

— Трябваше да го предвидим — ядосано изръмжа Мартин. — Какво като никъде досега дъхът ни не им се е сторил неприятен. Тук е! Той триумфално се върна с шишенце розови таблетки.

— Абсолютна гаранция за неутрализирането на всякакъв дъх. Дори и на този на хиена. Взимай две.

Кросуел взе таблетките.

— А сега какво?

— Сега ще чакаме, докато... Аха! Какво каза той?

Чедка се промъкна през входния люк, като търкаше усилено очи.

— Вождът се извинява за припадъка.

— Това го знаем. Карай нататък.

— Той ви кани да посетите село Ланит когато ви е удобно. Вождът разчита, че този инцидент няма да наруши приятелските чувства между вашите две миролюбиви и добронамерени раси.

Мартин въздъхна облекчено. Той се поизкашля и попита колебливо:

— Ти спомена ли му нещо за... подобряване на дъха ни?

— Уверих го, че той няма да му създава повече неудобства — каза Чедка. — Макар че на мен никога не ми е пречил.

— Чудесно! Тръгваме за селото. Защо не вземеш и ти някое от тези хапчета?

— В моя дъх няма нищо неприятно — отвърна самодоволно еборианецът.

Тримата тръгнаха веднага към село Ланит.

Когато човек си има работа с примитивно-пасторален народ, той търси прости, но много символични действия, тъй като точно това е най-лесно разбираемо. Метафори! Лесни и прости възприятия. Малко думи, но много жестове! Такива са правилата за контакт с примитивно-пасторални цивилизации.

Докаато Мартин приближаваше селото, там започна проста, но твърде символична церемония. Местните чакаха в селото си, което се

намираше на една поляна в гората, заобиколена от коритото на пресъхнала река. През него бе прехвърлен малък каменен мост.

Мартин тръгна към средата на моста и спря приятно усмихнат към дюрелианците. Когато видя няколко от тях да потреперват и да се оттеглят, той си спомни собственото предупреждение за гримасите и престана да се усмихва. Остана така доста дълго.

— Какво става? — попита Кросуел, спрял в началото на моста.

Мартин заговори с висок глас:

— Нека този мост завинаги символизира връзката, която свързва тази красива планета с...

Кросуел извика нещо, но Мартин не разбра какво може да е сбъркал. Погледна към селяните — те не помръдваха.

— Махай се от моста! — изкрещя Кросуел. Но преди Мартин да успее да се помръдне, цялата конструкция се срути под краката му и той падна тежко в сухото дърво.

— Да пукна, ако съм виждал някога по-проклета работа — говореше Кросуел, докато му помагаше да се изправи. — Още при първите ти думи камъните започнаха да се разпадат. Предполагам, че в резултат на някакъв резонанс.

Едва сега Мартин разбра защо дюрелианците говореха шепнешком. Той опита да стъпи на крака, но изпъшка и седна на земята.

— Какво има? — попита Кросуел.

— Май съм си изкълчил глезена — нещастно измърмори Мартин.

Вождът Морери се приближи, следван от двайсетина селяни. Той изшептя кратка реч и подари на Мартин бастун от резбовано и полирано черно дърво.

— Благодаря! — Мартин се изправи подпрян на бастуна и се обърна към Чедка. — Какво каза той?

— Вождът каза, че мостът бил построен само преди стотина години и бил в добро състояние — преведе Чедка. — Той моли да извините дедите му, че не са го направили по-здрав.

— Хмммм.

— И освен това вождът казва, че май нямаш късмет.

„Може и да е прав — помисли Мартин. — Или може би ние, земните хора, изобщо сме неумела раса.“ Защото въпреки добрите им

намерения все повече цивилизации започваха да се боят от тях, да ги мразят, да им завиждат. И всичко това главно на основата на първите впечатления.

Но тук все още имаше някакъв шанс. Какво ли друго би могло да се случи?

С принудена усмивка, която веднага изтри от лицето си, Мартин закуца към селото заедно с Морери.

В технологично отношение дюрелианската цивилизация беше слабо развита. Използваха колелото и лоста, но техниката им не отиваше по-далеч. Имаха и някаква представа от равнинна геометрия и астрономия.

В художествено отношение обаче дюрелианците бяха умели и изненадващо напреднали, особено що се отнася до резбата върху дърво. Даже и най-простите колиби бяха украсени с красиво резбовани и подредени пана.

— Мислиш ли, че бих могъл да направя няколко снимки? — попита Кросуел.

— Че защо не — отвърна Мартин. Той възхитено погали с пръсти едно голямо пано, изработено от същото черно дърво, от каквото беше направен и бастунът му. Под пръстите си усети гладката и нежна структура на материала.

Вождът даде съгласието си и Кросуел снима паната и архитектурата на дюрелианските къщи, украсата на пазара и храма.

Мартин се разхождаше наоколо и нежно докосваше сложните барелефи, докато разговаряше с туземците с помощта на Чедка и междувремевно подреждаше на ум впечатленията си.

Мартин оцени дюрелианците като високоинтелигентна раса, с възможности за развитие, сравними с тези на *Хомо сапиенс*. Липсата на техника тук бе по-скоро израз на природосъобразния им начин на живот, отколкото техен недостатък. Те изглеждаха вродено миролюбиви и неагресивни и щяха да се превърнат в неоченими съседи на Земята, която след векове на неуспехи си бе поставила именно такава цел.

Това щеше да се превърне в основата на доклада му към групата за втори контакт. Надяваше се да може и да добави „*Считаме, че у тях*

остана приятно впечатление по отношение на Земята. Не се очакват съществени трудности“.

Чедка разговаряше оживено с вожда Морери. Изглеждаше малко по-бодър от обикновено и дойде да се посъветва шепнешком с Мартин. Той кимна, като внимаваше да не гримасничи, и отиде до Кросуел, който правеше последните снимки.

— Готов ли си за голямото представление? — попита го Мартин.

— Какво представление?

— Морери организира празненство в наша чест тази вечер — обясни Мартин. — Много голямо и важно празненство. — Въпреки че тонът му беше спокоен, в очите му се виждаше блясък на дълбоко задоволство.

Реакцията на Кросуел беше по-открита.

— Значи успяхме! Контактът е успешен!

Зад тях двама от местните се разтрепериха от силния му глас и унило се затътриха настрани.

— Ще успеем — прошепна Мартин. — Но трябва да внимаваме. Те са приятен и интелигентен народ, но ние като че ли *мъничко* ги дразним.

До вечерта Мартин и Кросуел бяха приключили с химическите изследвания на дюрелианските храни и не откриха нищо вредно за човешкия организъм. Те глътнаха по още няколко розови таблетки, смениха гащеризоните и сандалите си, изкъпаха се за пореден път в кабината за дезинфекция и тръгнаха за празненството.

Първо им поднесоха някакъв оранжево-зеленикав зеленчук, който имаше вкус на тиква. После вождът Морери произнесе кратка реч за значението на межкултурните взаимоотношения. След това им поднесоха ястие, което приличаше на готвено заешко и поканиха Кросуел да произнесе реч.

— Не забравяй — прошепна му Мартин. — Говори шепнешком!

Кросуел се изправи и започна да говори. Внимаваше да не повишава глас и да не гримасничи. Започна да изброява сходствата между Земята и Дюрел, като разчиташе повече на жестовете, за да направи посланието си по-убедително.

Чедка превеждаше. Мартин кимаше одобрително. Вождът също кимаше. И всички присъстващи кимаха.

Кросуел привърши и седна. Мартин го потупа по рамото.

— Браво, Ед. Ти си роден за... Ама какво става?

Върху лицето на Кросуел бе застинало изплашено и недоверчиво изражение.

— Гледай!

Мартин се обърна. Вождът и останалите гости с ококорени очи продължаваха да кимат.

— Чедка! — изшептя Мартин. — Говори им!

Еборианецът зададе въпрос на вожда. Никакъв отговор. Вождът продължаваше ритмично да кима.

— Тези жестове — досети се Мартин. — Трябва да си ги хипнотизирал! — Той се почеса по главата и се прокашля силно. Дюрелианците престанаха да кимат, премигнаха и започнаха да разговарят бързо и нервно помежду си.

— Те казват, че притежавате някакви странни сили — превеждаше бързо Чедка. — Казват, че чужденците са доста подозрителни, и се съмняват, че може да ви се гласува доверие.

— А вождът, той какво казва? — попита Мартин.

— Той ви вярва. Казва им, че не сте искали да им навредите.

— Поне това е добре. Нека свършваме, докато още има някаква възможност. — Той се изправи, последван от Кросуел и Чедка.

— Ние ще си тръгнем веднага — прошепна той на вожда. — Но ви молим да разрешите посещение на други от нашата раса. Простете за грешките, които допуснахме. Те се дължат единствено на нашето невежество по отношение на начина ви на живот.

Чедка превеждаше, а Мартин продължи да шепне с неподвижно лице и прибрани до тялото си ръце. Той говори за единството на галактиката, за радостта от сътрудничеството, мира, обмена на материални блага и изкуство и за важността от солидарност на всички разумни видове.

Морери, макар и още малко замаян от хипнотичния сеанс, отвърна, че хората от Земята ще бъдат винаги добре дошли.

Зарадван, Кросуел импулсивно протегна ръка. Вождът я погледна объркан за момент, а после я пое, явно учуден какво да прави с нея и защо му я подават. В следващия момент зяпна от непоносима

болка и бързо дръпна ръката си. По кожата му моментално избиха червени петна от изгаряне.

— Че какво би могло...

— Потта! — досети се Мартин. — Тя е киселина. Може да оказва почти мигновен ефект върху кожата им. Хайде да се махаме по-скоро оттук.

Местните жители се събираха и някои от тях взимаха в ръце камъни и пръти. Вождът, макар и измъчен от болката, спореше с тях. Но земните хора не дочакаха да разберат резултата от спора. Те се оттеглиха към кораба толкова бързо, колкото им позволяваше куцукането на Мартин.

Зад тях гората бе тъмна и изпълнена със съмнително движение. Пристигнаха до космическия кораб задъхани. Кросуел, който вървеше напред, се спъна в някакви треви и падна. Удари главата си в люка, който изкълтя.

— По дяволите! — изрева от болка той.

Скалата под краката им започна да трепери и да се разцепва.

— В кораба! — заповяда Мартин.

Успяха да отлетят, преди скалата да се разцепи напълно.

— Трябва пак да е било резонанс — каза Кросуел след няколко часа, когато корабът вече летеше в Космоса. — Ама пък какъв късмет... Да кацнем върху скален разсед!

Мартин въздъхна и поклати глава.

— Наистина не знам какво да правя. Искане ми се да се върна, да им обясня, обаче...

— Провалихме се — измърмори Кросуел.

— Явно. Грешки. Грешка след грешка. Започнахме зле и с всичко което правехме, ставаше все по-зле.

— Не сте *направили* нищо лошо — прекъсна ги Чедка с толкова съчувствен тон, какъвто не бяха чували досега от него. — Не е ваша грешката. Вие сте си *такива*.

Мартин се позамисли.

— Да, прав си. Нашите гласове ги разтърсват. Изражението на лицата ни им е неприятно, жестовете ни ги хипнотизират, дъхът ни ги трови, а потта ни ги изгаря. О, Господи!

— Господи, Господи — съгласи се начумерено Кросуел. — Та ние сме живи химически заводи... Произвеждаме само отровни газове

и разяждащи течности.

— Но вие не сте *само* това — прекъсна самосъжалението им Чедка. — Гледайте.

Той вдигна бастуна на Мартин. По горната му част, там където се бе подпирал с ръката си Мартин, отдавна изсъхналите пъпки бяха цъфнали в розови и бели цветове, а ароматът им изпълваше кораба.

— Виждате ли? — възхити се Чедка. — Вие сте и *това*.

— Но този бастун беше от напълно изсъхнало дърво — зачуди се Кросуел. — Предполагам, че това се дължи на някаква мазнина от кожата ти.

Мартин трепна.

— Дали пък всичките онези резби, дето ги пипахме... Къщите... Храмът...

— Вероятно — отговори му Кросуел.

Мартин затвори очи и си го представи. Внезапното разцъфване на мъртвите, сухи дървени пана.

— Мисля, че те ще разберат — каза той, като се опитваше сам да си повярва. — Това е красив символ, а те са доста интелигентен народ. Аз мисля, че ще одобрят... Е, поне *нещичко* от онова, което сме.

КАПАН

Семиш, трябва ми помощ. Ситуацията е потенциално опасна. Ела веднага.

Оказва се, че ти бе напълно прав, Семиш, стари приятелю. Никога не биваше да се доверявам на земляните. Те са една лукава, безотговорна раса, точно както винаги си ми го казвал.

Обаче не са чак толкова глупави, колкото изглеждат. Започвам да вярвам, че тънкостта на пипалото не е единствения признак за интелигентност.

Каква ужасна бъркотия, Семиш! А пък планът изглеждаше толкова сигурен...

Ед Дайли зърна блясъкът на метал пред вратата на бунгалото, но беше още твърде сънен, за да му обърне внимание. Беше се събудил малко след зазоряване и се измъкна навън, за да види какво е времето. През нощта бе валило силно и сега от всяко листо и клон на заобикалящата го гора капеше. Колата му изглеждаше удавена във вода, а черният път, водещ към планината, бе покрит с трийсет сантиметра кал.

Приятелят му Търстън дойде до вратата по пижама. Кръглото му лице излъчваше сънливост и безгранично спокойствие като физиономията на Буда.

— Винаги вали през първия ден на отпуската — заяви Търстън. — Природен закон.

— Може би днес пъстървата ще кълве — каза Дайли.

— Може. Но в такъв ден е най-хубаво да си запалиш огън в камината и да седнеш пред нея с чаша чай с ром.

От единайсет години насам те прекарваха заедно по една кратка отпуска през есента.

Дайли изпитваше някаква романтична любов към екипировки. Продавачите в модните магазини за спортни стоки в Ню Йорк украсяваха широките му рамене със скъпи якета, каквито човек би си купил само ако тръгва на поход по дирите на снежния човек из висините на Тибет. Пробутваха му остроумно измислени миниатюрни печки, които поддържаха огън даже и сред ураган, и странно изкривени ножове от шведска стомана.

Дайли обичаше да усеща плоската манерка до бедрото си и закалената стомана на ловната пушка през рамо, въпреки че манерката обикновено бе пълна с ром, а пушката се използваше само за събаряне на тенекиени кутии. Защото въпреки мечтите си Дайли беше добър човек и обичаше животните и птиците.

Приятелят му Търстън бе пълен и възнисък мъж и не се натоварваше с нищо повече от лека мрежа за пеперуди и възможно най-малката пушка. Още в края на първата седмица той успяваше да измести мястото за лов към езерото Плесид, където попадеше в любимото си обкръжение от безброй барчета. Там, с невероятни познания за терена, той с удоволствие преследваше красиви момичета вместо кафяви и черни мечки или планински елени.

Това леко изпитание бе по-приятно за двамата добри и преуспели бизнесмени, надхвърлили четирийсетте, които после се завръщаха в града загорели и освежени и с възстановена търпимост към съпругите си.

— За рома съм съгласен — каза Дайли. — Какво е това? — Той бе забелязал блясъка на метал близо до бунгалото.

Търстън пристъпи навън й побутна с крак нещото.

— Странна работа.

Дайли разтвори с ръце тревата и видя квадратна клетка със страна от около метър, изработена от метални ленти и с капак на панти. На една от лентите с дебели букви пишеше: „КАПАН“.

— Откъде го купи пък *това*? — попита Търстън.

— Не съм го купувал.

Дайли откри пластмасов етикет, завързан за една от металните ленти. Той го откачи и зачете: „Скъпи приятелю, това е нова и революционна конструкция на КАПАН. За да го препоръчаме на купувачите, ние ви предлагаме този модел *напълно безплатно*! Ще видите, че той е уникален и ценен уред за лов на дребен дивеч, при

условие че следвате *точно* инструкциите, написани от обратната страна. Късмет и наслука!“

— Я виж ти, какво странно нещо — каза Дайли. — Мислиш ли, че са го оставили през нощта?

— Че откъде да знам? — врътна се Търстън. — Стомахът ми къркори. Хайде да си приготвим закуска.

— Не те ли интересува?

— Не особено. Някаква си играчка. Имаш стотици като нея. Онзи капан за мечки от „Абъркомби и Фич“, рогът за мамене на ягуари от „Батлър“, примамката за крокодили от...

— Ама никога не съм виждал такъв капан — зачуди се Дайли. — Много хитра реклама е да ти го оставят пред вратата.

— После със сигурност ще ти изпратят сметката — цинично се изсмя Търстън. — Отивам да приготвя закуска. Ти ще миеш чиниите.

Той влезе, а Дайли обърна етикета и зачете, указанията.

„Поставете КАПАНА на някоя полянка и го завържете с веригата към дърво. Натиснете бутон номер едно, намиращ се на дъното. Той зарежда КАПАНА. Изчакайте пет секунди и натиснете бутон номер две. Това задейства КАПАНА. Повече не е нужно да правите нищо, докато не бъде осъществено ХВАЩАНЕ. Тогава вие натискате бутон номер три, за да изключите и отворите КАПАНА и да вземете ПЛЯЧКАТА.

Внимание! Дръжте КАПАНА затворен винаги с изключение на момента на изваждането на ПЛЯЧКАТА. За влизането на ПЛЯЧКАТА в КАПАНА не е необходимо той да бъде отварян, тъй като за работата му се използва принципа на осмозата и плячката се всмуква направо в него.“

— Какво ли не измислят! — възхити се Дайли.

— Закуската е готова! — извика Търстън.

— Първо ми помогни да сложа капана.

Търстън, вече облечен в бермуди и ярка спортна риза, излезе и се загледа недоверчиво в капана.

— Наистина ли мислиш да се мотаем с него?

— Разбира се. Може да хванем някоя лисица.

— Че какво, по дяволите, ще правим с лисица? — учуди се Търстън.

— Ще я пуснем. Удоволствието е в хващането. Хайде, помогни ми да го вдигна.

Капанът бе изненадващо тежък. Двамата го замъкнаха на петдесетина метра от бунгалото и го завързаха с веригата му за едно младо борче. Дайли натисна първия бутон и капанът леко проблесна. Търстън отстъпи бързо.

След пет секунди Дайли натисна втория бутон.

От дърветата в гората още капеше, катеричките скачаха по клоните, а високата трева тихо шумолеше. Капанът стоеше спокойно до дръвчето, а мрежата му леко проблясваше.

— Идвай — каза Търстън. — Яйцата трябва да са изстинали.

Дайли го последва към бунгалото, като поглеждаше през рамо към капана. Той си лежеше сред гората в мълчаливо очакване.

Семиш, къде си? Имам спешно нужда от теб. Може да ти звучи невероятно, но малкият ми планетоид се разпада пред очите ми! Ти си най-добрият ми другар, Семиш, приятел от детинство, най-близкият човек при чифтосването ми и освен това си приятел на Фрегл. Разчитам на теб. Не се бави много.

Вече ти съобщих началото на историята. Земляните приеха моя капан като капан и нищо повече. Веднага го включиха, без да се замислят за възможни усложнения. Точно на това и разчитах. Невероятното любопитство на съществата от Земята е добре познато.

През цялото време жена ми пълзеше весело по планетоида, обзавеждаше наново колибата ни и се радваше на промяната след живота в града. Всичко вървеше добре...

По време на закуската Търстън обясняваше с педантични подробности защо този капан не може да работи, тъй като няма отвор, през който да влезе плячката. Дайли се усмихваше и му обясняваше принципа на осмозата. Търстън настояваше, че такова нещо не

съществува. Когато чиниите бяха измити и подсушени, те тръгнаха по мократа, хлъзгава трева към капана.

— Гледай! — извика Дайли.

В капана имаше нещо. Нещо с размерите на заек, но яркозелено на цвят. Очите му бяха изтеглени на някакви стълбчета и то щракаше с щипки като на рак към тях.

— Никога повече ром преди закуска — каза Търстън. — От утре! Подай ми манерката.

Дайли му я даде и Търстън изля две яки глътки в гърлото си. После отново погледна хванатото същество и се потресе:

— Брррр!

— Аз мисля, че това е някакъв нов вид — заяви Дайли.

— Нов вид кошмар. Не е ли по-добре да тръгнем за езерото Плесид и да забравим това?

— Не, разбира се, че не. Никога не съм виждал такова нещо из книгите си по зоология. То може и да е напълно непознато за науката. В какво ще го държим?

— Да го държим?

— Ами разбира се. Не може да остане в капана. Ще трябва да му построим клетка и да разберем с какво се храни.

Лицето на Търстън изгуби част от обикновено спокойния си вид.

— Виж какво, Ед. Няма да прекарвам отпуската си с това нещо. Та то може и да е отровно. Пък и съм сигурен, че има лоши навици. — Той въздъхна дълбоко и продължи: — В този капан има нещо неестествено. Нещо... нечовешко!

Дайли се ухили.

— Сигурен съм, че са казвали същото за първия автомобил на Форд и за лампата на Едисън. Този капан е просто още един пример на американския прогрес в техниката и технологиите.

— Нямам нищо против прогреса — твърдо каза Търстън. — Обаче в други направления. Не можем ли просто...

Той погледна лицето на приятеля си и млъкна. Дайли имаше изражението, което трябва да е имал и Кортес, когато е изкачил връх Дериън.

— Да — заговори Дайли след малко. — Така мисля.

— Какво?

— После ще ти кажа. Първо да направим клетка и да включим капана отново.

Търстън изпъшка, но тръгна подире му.

Защо още те няма, Семиш? Не разбираш ли сложността на положението ми? Не разбра ли колко зависи от теб? Спомни си за стария си приятел! Помисли си за лъскавата козина на Фрегл, заради която се напъхах в тази каша. Поне ми се обади!

Земляните използваха капана, който естествено изобщо не е никакъв капан, а предавател на материя. Другият му край е скрит на планетоида и аз го зареждам с дребни животни, които хващам в градината. Земляните ги изваждат винаги от трансмитера. Не знам с каква цел ги вземат. Но един землянин събира какво ли не.

След като мина и третото животинче и никое от тях не бе върнато, аз разбрах, че всичко е готово.

Пригответе се за четвъртото и последно изпращане Най-важното. Заради което всичко останало бе само подготовка.

Те стояха в ниската пристройка на бунгалото. Търстън гледеше недоволно трите клетки, направени от летви и мрежа против комари. Във всяка от тях имаше по едно същество.

— Ух! Миришат — каза той.

В първата се намираще онова зелено същество с очи на стълбчета и щипки като на рак. До него имаше някаква птичка с три чифта люспести криле, а в третата нещо като змия, само че с глави и в двата края на тялото си.

В клетките бяха поставени купички с мляко, чинийки с мляно месо, зеленчуци, трева, кора от дърво... Всичко недокоснато.

— Те просто не искат да хапнат нищо — тревожеше се Дайли.

— Явно са болни — каза му Търстън. — Сигурно са вирусоносители. Не можем ли да се отървем от тях, Ед?

Дайли погледна изненадано приятеля си.

— Том, ти никога ли не си пожелавал слава?

— Какво?

— Слава. Да знаеш, че името ти ще пребъде през вековете.

— Аз съм бизнесмен — отвърна Търстън. — Никога не съм обмислял подобна възможност.

— Никога ли?

Търстън се усмихна глупаво.

— Е, добре де, че кой не я иска? Но какво си намислил?

— Тези същества — посочи Дайли. — Това са уникали. Ние ще ги представим в музея.

— Ъ?

— Изложбата Дайли-Търстън на непознати досега същества.

— Че те могат да ги нарекат и на наше име — каза Търстън. — Все пак ние ги открихме, нали?

— Разбира се! Нашите имена ще бъдат записани до тези на Ливингстън, Одюбон и Теди Рузвелт.

— Хммм — Търстън се замисли дълбоко. — Предполагам, че ще бъдат изложени в музея по естествена история. Сигурен съм, че ще организират изложба...

— Аз мисля, че няма да е просто изложба — прекъсна го Дайли. — Може да заемат цяло крило от музея. Секция Дайли-Търстън.

Търстън изгледа радостно приятеля си. Дайли притежаваше качества, каквито той не беше си и представял, че има.

— Но, Ед, ние имаме само три. Не можем да запълним цяло крило само с три експоната.

— Там, откъдето са дошли тези, трябва да има още. Нека погледнем в капана.

Този път капанът съдържаше едно същество, високо поне метър, с малка зелена глава и разделена на две опашка. Имаше поне дюза тънки ресни и всичките се размахваха яростно.

— Другите бяха спокойни — отбеляза внимателно Търстън. — Може би това е опасно.

— Ще го затворим в клетка — решително настоя Дайли. — А след това искам да се свържа с музея.

С доста усилия те прехвърлиха съществото в клетката. Капанът беше включен отново, а Дайли изпрати до музея по естествена история следната телеграма: „ОТКРИХ ПОНЕ ЧЕТИРИ ЖИВОТНИ, КОИТО ПРЕДПОЛАГАМ ДА СА ОТ НЕПОЗНАТ ВИД ТОЧКА ИМАТЕ ЛИ ПОМЕЩЕНИЕ ЗА СЪОТВЕТНА ИЗЛОЖБА ТОЧКА НАЙ-ДОБРЕ Е ВЕДНАГА ДА ИЗПРАТИТЕ ВАШ ЧОВЕК“.

После по настояване на Търстън той изпрати няколко писма с безукорни препоръки до музея, за да не си помислят онези, че е някакъв луд.

Същия следобед Дайли обясни теорията си на Търстън. Сигурен беше, че на това място се намира някакъв първичен изолиран район. В него живеят същества, останали от праисторически времена. Никога не са били хващани, защото поради вековния си опит са станали много внимателни. Но този капан, действащ на съвсем нов принцип, на принципа на осмозата, е нещо, което те не са успели да избегнат.

— Но тези планини са доста добре изследвани — възрази му Търстън.

— Явно не достатъчно добре — каза Дайли с необорима логика. После двамата се върнаха при капана. Той беше празен.

Едвам те чувам, Семиш. Моля те да увеличиш обхвата. Или още по-добре, ела лично. Какъв е смисълът да си говорим отдалеч в положението, в което съм попаднал? То става все по-отчаяно.

Какво, Семиш? Да ти разкажа по-нататък ли? Че то е ясно. След като трите животни минаха през трансмитера, аз разбрах, че съм готов. Беше време да кажа на жена си.

Затова я помолих да попълзи из градината с мен. Тя беше доста поласкана.

— Каж ми, скъпи — заговори тя, — има ли нещо, което да те тревожи напоследък?

— Хмм — отвърнах ѝ аз.

— Да не би да съм те разочаровала? — попита тя.

— Не, миличка — казах ѝ аз. — Ти направи всичко възможно, но то просто не е достатъчно. Затова ще си взема друга жена.

Тя остана неподвижна и ресните ѝ се замърдаха притеснено. После възкликна:

— Фрегл!

— Да — казах ѝ аз. — Великолепната Фрегл се съгласи да сподели колибата ми.

— Но ти забравяш, че сме се чифтосали за цял живот.

— Знам. Съжалявам, че ти настояваше за тази формалност. — И с едно хитро бутване, аз я наврях в трансмитера за материя.

Семиш, трябваше да я видиш! Ресните ѝ се виеха, тя пицеше и... изчезна.

Най-после бях свободен! Малко замаян, но свободен! Свободен да се чифтосам с бляскавата Фрегл!

Сега можеш да разбереш цялата изтънченост на замисъла ми. Беше ми необходимо да си осигуря сътрудничеството на земляните, тъй като трансмитерът трябва да се задейства и откъм двете посоки. Прикрих го като капан, защото земляните вярват на всичко. И за подарък накрая им изпратих жена си.

Нека сега те се опитат да поживеят с нея! Аз не можах!

Без грешка! Абсолютно без никаква грешка! Тялото на жена ми никога няма да се появи, защото алчните земляни не изпускат нищо придобито. Никой никога няма да може да я открие.

А след това, Семиш, след това се случи...

Провинциалната спокойна атмосфера в бунгалото беше изчезнала. Калният път бе изровен от гуми на коли и камиони. Земята бе покрита с изпочупени стъкла, смачкани пакети от цигари, обвивки от бонбони, парчета моливи и хартии. Но сега, след няколко ужасни часа, всички си бяха отишли. Бе останала само горчицина.

Дайли и Търстън стояха безнадеждно вторачени в празния капан.

— Какво, смяташ, не е наред в това проклето нещо? — попита Дайли и ритна притеснено капана.

— Може би няма какво друго да хване — предположи Търстън.

— Трябва да има! Защо ще ни хване четири напълно чужди звяра, а после нищо? — Той коленичи пред капана и заговори с горчицина. — Тези глупаци от музея! И тези репортери!

— Между другото — започна Търстън, като внимателно подбираше думите си, — не можеш да ги обвиняваш, че...

— Не мога ли? Да ме обвиняват, че съм *лъжец*! Чу ли ги, Том? Питаха ме как съм *присадил кожата*!

— Жалко, че всички животни бяха умрели още преди да дойдат хората от музея — каза Търстън. — Изглеждаше съмнително.

— Ама тези идиотски същества не искаха да ядат. Моя ли е грешката? А пък и репортерите... Наистина... Не мислиш ли, че столичните вестници би трябвало да назначават по-интелигентни хора.

— Не биваше да обещаващ, че ще хванеш още животни — опита се да го успокои Търстън. — Защото когато нищо не се хвана в капана, те те обявиха за измамник.

— Разбира се, че обещах! Как бих могъл да предположа, че капанът ще спре да действа след онази, четвъртата плячка? И защо ми се изсмяха, когато им казах за принципа на осмозата?

— Никога не са чували за нея — отвърна уморено Търстън. — Никой не е чувал за нея. Хайде да идем на езерото Плесид и да забравим цялата тази работа.

— Не! Това нещо трябва да проработи. Трябва! — Дайли се протегна и включи капана, след което го гледа няколко секунди, после отвори капака му. Пъхна ръка в капана и изкрещя:

— Ръката ми! Няма я! — Той се дръпна назад.

— Тук си е — увери го Търстън.

Дайли огледа двете си ръце, потърка ги една в друга и настоя:

— Вътре в капана ръката ми беше изчезнала.

— Хайде, хайде — успокоително заговори Търстън. — Малко почивка до езерото Плесид ще ти дойде тъкмо навреме.

Дайли се надвеси над капана и постави вътре ръката си. Тя изчезна. Пъхна я по-навътре и загледа как изчезва до рамото. Той изгледа Търстън с триумфална усмивка.

— Сега разбрах как работи — каза той. — Тези животни изобщо не са оттук!

— Че откъде са тогава?

— Оттам, където се намира ръката ми! Искат още, а? Ще ми викат лъжец, а? Сега ще им покажа аз!

— Ед! Недей! Не знаеш какво...

Но Дайли вече бе стъпил с двата си крака в капана. Краката му изчезнаха. Той бавно сви тялото си, докато остана да се вижда само главата му.

— Пожелай ми късмет — каза той.

— Ед!

Носът на Дайли се вирна нагоре и изчезна.

Семиш, ако не дойдеш веднага, ще стане късно! Трябва да спра да говоря с теб. Огромният землянин напълно разпердушени

планетоида ми. Пъха всичко, живо или мъртво, в трансмитера. Моят дом е в развалини.

А сега влачи нататък и колибата ми! Семиш, това чудовище има намерение да вземе и мен като експонат! Няма време за губене!

Семиш, какво би могло да те задържа? Та ти си ми най-добрият приятел...

Какво, Семиш? Какво казваш? Не може да бъде! Как така ти и Фрегл! Недей така, стари приятелю, помисли малко! Спомни си нашето приятелство!

ТЯЛОТО

Когато професор Майер отвори очи, видя наведени с внимателни погледи над себе си трима от младите специалисти, които бяха провели операцията. Той веднага се досети, че те наистина трябва да са много млади, за да се решат на това, което бяха извършили. Млади и непочтителни, дотолкова обладани от енциклопедичните технически познания, че да не обръщат внимание на нищо друго. Хора с железни нерви и пръсти и всъщност с нечовешко мислене. Те имаха качествата на автомати.

Беше дотолкова изненадан от тази единствена следнаркозна мисъл, че чак няколко мига по-късно осъзна, че операцията е била успешна.

— Как се чувствате, господине?

— Добре ли сте?

— Можете ли да говорите, господине? Ако не, просто кимнете.

Или примигнете с очи.

Те чакаха с нетърпение.

Професор Майер преглътна, за да изпита ограниченията на новото си небце, език и гърло. После произнесе с много тих глас:

— Аз мисля... Мисля...

— Той е добре! — извика Касиди. — Фелдмън! Събуди се!

Фелдмън скочи от походното легло и започна да опипва наоколо за очилата си.

— Толкова бързо ли се събуди? Каза ли нещо?

— Да, каза! Говори като ангел! Най-после го постигнахме, Фреди!

Фелдмън откри очилата си и бързо се надвесил над операционната маса.

— Можете ли да кажете още нещо, господине? Каквото и да е.

— Аз... Аз...

— О, Боже — възкликна Фелдмън. — Май сега ще припадна.

Тримата мъже избухнаха в смях. Те заобиколиха Фелдмън и започнаха да го тупат приятелски по гърба. Фелдмън започна също да се смее, но се задави и закашля силно.

— Къде е Кент? — извика Касиди. — Трябваше да бъде тук, по дяволите. Той поддържа този проклет осцилоскоп в действие цели десет часа. Най-стабилното нещо, което съм виждал. Къде е този дявол?

— Отиде за сандвичи — каза Луповиц. — Ето го, че иде. Кент, Кент, направихме го!

Кент влезе през вратата, натоварен с две хартиени торби и половин сандвич, стърчащ от устата му. Той преглътна конвулсивно.

— Проговори ли? Какво каза?

Зад Кент се чу врява. Дузина мъже се спуснаха към вратата.

— Махнете ги оттук! — изкрещя Фелдмън. — Не могат да го интервюират тази нощ. Къде е онова ченге?

Един полицаи си проби път и застана пред вратата.

— Чухте какво ви казаха докторите, момчета.

— Не е честно. Този Майер принадлежи на целия свят.

— Какви бяха първите му думи?

— Какво казва сега?

— Наистина ли го превърнахте в куче?

— Каква порода?

— Може ли да си върти опашката?

— Каза, че се чувства добре — отговори полицаят на всички и блокира достъпа към вратата. — Хайде, момчета, тръгвайте си.

Един фотограф се мушна под ръката на полицаия. Той погледна към професор Майер върху операционната маса и промърмори:

— Господи! — после вдигна фотоапарата си. — Гледай насам, момче...

Кент постави дланта си върху обектива точно когато светкавицата се включи.

— Защо направи това? — наежи се фотографът.

— Сега ще имаш снимка на дланта на Кент — отвърна му той саркастично. — Можеш да я увеличиш и да я окачиш в музея на модерното изкуство. А сега се махай, преди да съм ти извил врата.

— Хайде, момчета — повтори строго полицаят и започна да отблъсква назад репортерите. Той се извърна и погледна към професор Майер, който все още лежеше върху операционната маса. — Господи! Още не мога да повярвам!

— Бутилките! — извика Касиди.

— Да празнуваме!

— Заслужаваме си празника, за Бога!

Професор Майер се усмихна. Само вътрешно, разбира се, тъй като мимичешките му възможности сега бяха ограничени. Фелдмън се приближи до него.

— Как се чувствате, господине?

— Добре — каза Майер, като внимателно изговаряше думите. — Малко объркан, може би...

— Но не съжالياвате, нали? — попита Фелдмън.

— Още не знам — отвърна Майер. — Аз по принцип бях против това, както знаете. Никой не е незаменим.

— *Вие* сте, господине — каза Фелдмън напълно убедено. — Аз съм слушал лекциите ви. Не че претендирам да разбирам и една десета от онова, което казвахте. Математическият символизъм за мен е само хоби. Но тези принципи на единението...

— Моля ви — прекъсна го Майер.

— Не, позволете ми да го кажа, господине — настоя Фелдмън. — *Вие* разработвате една велика идея, от която даже Айнщайн и останалите са се отказали. Никой друг не може да завърши вашето дело! Никой! *Вие* трябваше да имате възможност да живеете още няколко години, в каквато и да било форма, която може да ви осигури науката. Искаше ми се само да бяхме намерили по-удобен носител на вашия интелект. Но нямаше човешки донор, а бяхме принудени да изключим приматите...

— Това няма значение — каза Майер. — В края на краищата само интелектът има значение. Но аз още съм малко замаян...

— Спомням си вашата последна лекция в Харвард — продължи Фелдмън и събра молитвено ръце. — *Вие* бяхте толкова стар, господине! Искаше ми се да плача... Това изморено и изхабено тяло...

— Можем ли да ви предложим едно питие, господине? — Касиди подаде на Майер чаша.

Майер се разсмя.

— Боя се, че новата ми лицева конфигурация не е пригодена за чаши. Една купа би била за предпочитане.

— Вярно! — съгласи се Касиди.

— Сега идва купата! Боже, Боже...

— Трябва да ни извините, господине — поклони му се леко Фелдмън. — Напрежението беше ужасно. Прекарахме в тази стая повече от седмица и се съмнявам някой от нас да е спал повече от осем часа през това време. Почти ви бяхме изгубили, господине...

— Купата! Летящата купа пристига! — извика Луповиц. — Какво да бъде, господине? Уиски? Джин?

— Само вода, ако обичате — каза Майер. — Мислите ли, че вече мога да стана?

— Ако не възразявате... — Луповиц го вдигна нежно от масата и го постави на пода. Майер неуверено се заклати върху четирите си крака.

Мъжете го поздравиха с диви викове.

— Браво!

— Мисля, че утре ще съм в състояние да поработя — каза Майер. — Ще трябва да се измисли някакъв апарат, с който да мога да пиша. Сигурно няма да е чак толкова трудно. Но предполагам, че във връзка с промяната ми ще възникнат и други проблеми. Засега мисълта ми не тече особено ясно...

— Не прибързвайте, господине.

— Разбира се, недейте! Не бива сега да ви изгубим!

— Ама какъв шум ще вдигне тази работа!

— Съвместно ли ще я опишете или всеки по специалността си?

— И по двата начина. И по двата. Никога няма да се наситят да четат по този въпрос. По дяволите, има да говорят за това...

— Къде е тоалетната? — попита Майер.

— Че защо ви е?

— Млъквай, идиот такъв. Оттук, господине. Ще ви отворя вратата.

Майер последва мъжа по петите, наслаждавайки се на невероятната стабилност, която му даваше движението с четири крака. Когато се върна, мъжете разговаряха разгорещено по техническите аспекти на неговата операция.

— ...никога и за милион години.

— Не съм съгласен. Всичко, което е направено веднъж...

— Не се прави на толкова учен, момче. Много добре знаеш, че беше странна комбинация на непредвидими фактори. Направо сляп късмет!

— Я повтори! Някои от тези биоелектрически промени...

— Върна се.

— Да, обаче не бива да ходи много. Как се чувстваш, малкия?

— Аз не съм малкият — изръмжа професор Майер. — Достатъчно съм стар, за да ти бъда дядо.

— Извинете, господине. Мисля, че трябва да си легнете.

— Да — отвърна професор Майер. — Още не се чувствам достатъчно силен, пък и не ми е напълно ясно...

Кент го вдигна и го постави върху една медицинска кушетка.

— Тук удобно ли ви е?

После всички се събраха около него, прегърнати през раменете. Усмиваха се и се чувстваха много горди от себе си.

— Какво да ви донесем още?

— Само кажете и веднага ще ви услужим.

— Ето, напълних купата ви с вода.

— Ще ви оставя няколко сандвича до леглото.

— Приятна почивка — нежно каза Касиди.

После без да иска и без да се замисли, той погали професор Майер по удължената глава, покрита с мека козина. Фелдмън му подвикна нещо неразбрано.

— Забравих — каза Касиди притеснено.

— Ще трябва да се въздържаме и да внимаваме за собствените си действия. Знаете, че той е човек.

— Разбира се, че знам. Но сигурно съм изморен... Тоест той толкова *прилича* на куче, че човек забравя...

— Вън! — заповяда му Фелдмън.

— Вън! Всички!

Той ги избута от стаята и се върна тичешком при професор Майер.

— Искате ли нещо, господине? Каквото и да е.

Майер се опита да проговори, за да потвърди принадлежността си към човешкия род. Но думите излязоха неразбрани.

— Това повече никога няма да се случи, господине. Сигурен съм. Защото нали вие сте... Та вие сте професор Майер!

Фелдмън забързано покри потреперващото тяло на Майер с едно одеяло.

— Всичко е наред, господине — заговори той, опитвайки се да не гледа към треперещото животно. — Само интелектът е от значение, господине. Разумът!

— Разбира се — съгласи се професор Майер, прочутият математик. — Но се чудя... дали бихте имали нещо против да ме погалите по главата, ако обичате?

ПРОТОТИП

Кацането бе почти катастрофално. Бентли знаеше, че координацията му куца заради обемистия товар върху гърба му, но не бе осъзнал доколко, докато в критичния момент не натисна погрешния бутон. Корабът започна да пада като камък. Едва в последния момент той успя да го балансира, като изрови една черна дупка в равнината под себе си. Корабът му кацна, заклати се за миг, а после с ръмжене се успокои.

Бентли бе извършил първото кацане на човек върху Телс IV.

Първата му реакция бе да си налее стабилна глътка чисто уиски.

Щом я пресуши, той включи радиото си. Приемникът бе вкаран в ухото му и мястото го смъдеше, а микрофонът бе имплантиран по хирургически път в гърлото. Преносимият субпространствен уред се самонастройваше, което беше прекрасно, тъй като Бентли нищо не разбираше от насочване на толкова тънък лъч на такива огромни разстояния.

— Всичко е наред — каза той на професор Слайгърт по радиото. — Планетата е от земен тип, точно както беше писано в доклада от наблюдението. Корабът е цял. Радвам се да ти съобщя, че не успях да си счупя врата при кацането.

— Разбира се, че не си го счупил — отвърна Слайгърт с тих и напълно спокоен глас през малкия приемник. — А как е Протек? Как го чувстваш? Свикна ли вече с него?

— Не — отвърна Бентли. — Още го чувствам като маймуна, покатерила се върху гърба ми.

— Нищо. Ще свикнеш — увери го Слайгърт. — Институтът те поздравява и съм сигурен, че правителството ще те награди с някой медал. Не забравяй, че най-важното сега е да създадеш братски отношения с аборигените и ако е възможно, да сключиш някакъв търговски договор. За каквото и да е. Като първа стъпка. Трябва ни тази планета, Бентли!

— Знам.

— Успех. Обаждай се винаги, когато можеш.

— Добре — обеща Бентли и прекъсна връзката.

Опита да се изправи, но не успя от първия път. После, като използва ръчките, предвидливо поставени под контролния панел, можа да се задържи на краката си. Чак сега усети колко отслабващо действа безтегловността върху мускулите на човека. Съжали, задето не бе извършвал по-упорито гимнастическите упражнения по време на дългото пътуване от Земята.

Бентли беше едър, наперен младеж, висок над метър и осемдесет, с широки рамене и здраво тяло. На Земята тежеше около деветдесет килограма и се движеше с атлетическа грация. Но още преди да напусне Земята, му бяха добавили това бреме от трийсет и пет килограма, захванато неотменно и неподвижно върху гърба му. При тези обстоятелства той се движеше като престарял слон, обут в тесни обувки.

Бентли раздвижи рамене под широките пластмасови ленти, изкриви лице и се измъкна през десния люк. В далечината, вероятно на около осемстотин метра, се виждаше селище, което изглеждаше ниско и кафеникаво на цвят. По равнината към него се движеха някакви точки. Явно селяните бяха решили да видят какъв е този странен обект, паднал от небето, който дишаше огън и вдигна такъв ужасен шум.

— Хубаво представление — каза си Бентли. Ако тези извънземни не бяха проявили любопитство, контактът можеше да се окаже труден. Такава възможност бе обмисляна дълго от Земния институт за междузвездни проучвания, но така и не й намериха решение. Затова я бяха изключили от списъка на вероятностите.

Селяните се приближаваха. Бентли реши, че е време да се приготви. Той отвори шкафчето, извади лингафона си и го закачи с известна трудност на гърдите си. На едното си бедро закрепил голяма манерка с вода. На другото завърза пакет с концентрирана храна. Около кръста си закопча колан с различни инструменти. До единия глезен привърза радиото, а до другия — пакета си за първа медицинска помощ.

Така екипиран, Бентли носеше върху себе си общо над седемдесет килограма, всеки грам от които бе обявен като жизненонеобходим за извънземния изследовател.

Фактът, че вместо да ходи, той залиташе, бе определен като незначителен.

Местните вече бяха стигнали до кораба и се събраха наоколо, като си разменяха непочтителни коментари по отношение на него. Бяха двукраки. Имаха къси дебели опашки и физиономиите им бяха човешки, обаче кошмарни. Бяха яркооранжеви на цвят.

Освен това Бентли забеляза, че бяха и въоръжени. Виждаше ножове, копия, пики, каменни чукове и кремъчни брадви. При вида на това въоръжение върху лицето му се появи доволна усмивка. Това беше оправданието на всичките му неудобства и причината, заради която не се бе разделял с почти четирийсеткилограмовата тежест на гърба си от мига, когато напусна Земята.

Нямаше значение какъв вид оръжия имат тези аборигени. Ако ще да бяха и ядрени. Те не можеха да го наранят.

Така му бе казал професор Слайгърт, шеф на института и изобретател на Протек.

Бентли отвори вратата на люка. Викове на учудване се надигнаха откъм телсианците. След няколко секунди объркване лингафонът преведе виковете като: „О! А! Колко странно! Невероятно! Смешно! Ужасно неприлично!“

Бентли слезе по стълбичката, като внимателно балансираше с допълнителните килограми товар. Местните образуваха полукръг около него с насочени оръжия.

Той се приближи. Те отстъпиха. Усмехнат приятелски, Бентли произнесе:

— Идвам като приятел.

Лингафонът изръмжа с твърдите съгласни на телсианския език.

Те като че ли не му повярваха. Копията останаха насочени, а един телсианец, по-едър от останалите и с екзотична украса върху главата, вдигна брадвичката си.

Бентли почувства известен трепет в душата си. Той беше защитен, разбира се, и докато носеше Протек, те не можеха да му сторят нищо. Нищичко! Професор Слайгърт беше сигурен в това.

Преди отлитането професор Слайгърт бе закрепил Протек върху гърба на Бентли, след това бе затегнал коланите му и бе отстъпил, за да се възхити на произведението си.

— Идеално — обяви той с тиха гордост.

Бентли размърда рамене под товара.

— Малко тежичко, не ти ли се струва?

— Какво да се прави — отвърна Слайгърт. — Това е първият. Прототипът. Използвал съм всякакви елементи, които да намалят теглото му — транзистори, печатни платки, минибатерии и всичко останало. За съжаление първите модели на всяко изобретение винаги са обемисти.

— Струва ми се, че би могъл да го направиш малко по-красив все пак — възрази Бентли, като надникна през рамото си.

— Украсяването идва значително по-късно. Първо трябва да се сглоби, после се прави по-компактен, следва групирането на функции и чак накрая се мисли за външния вид. Така е било винаги и така ще бъде. Вземи например пишещата машина. Сега това е обикновена клавиатура, плоска като книжка. Но прототипът ѝ е работел с крачни педали и за повдигането му е била нужна силата на няколко мъже. Ами слушалките, които са загубили килограми през различните етапи на усъвършенстването си. Пък и лингафонът, който в началото представляваше огромен и сложен електронен калкулатор с тегло от няколко тона...

— Добре — прекъсна го Бентли. — Щом това е най-доброто, което може да се направи, ще ползвам него. Как да го сваля сега?

Професор Слайгърт се усмихна.

Бентли протегна ръка зад гърба си. Не намери никаква катарاما. Той дръпна здраво раменните колани, но не успя да ги откачи. Нито пък можеше да ги смъкне през раменете. Като че ли се намираще в нова, сатанински ефективна усмирителна риза.

— Хайде, професоре, как да го махна?

— Няма да ти кажа.

— К'во?

— Протек е неудобен, нали? — попита Слайгърт. — Би предпочел да не го носиш, а?

— Дяволски прав си.

— Разбира се. Знаеш ли, че по време на война, на бойното поле, войниците имат навика да се освобождават от важна екипировка, защото тя е едра и неудобна. Но ние нямаме право на грешка по отношение на теб. Ти отиваш на чужда планета, господин Бентли. Ще бъдеш изложен на напълно неизвестни опасности. Необходимо е да бъдеш предпазван през цялото време.

— Знам — каза Бентли. — Имам достатъчно акъл да преценя кога трябва да нося това нещо.

— Наистина ли? Ние те избрахме заради качествата, които притежаваш: съобразителност, находчивост, физическа сила... И естествено известна интелигентност. Но...

— Благодаря!

— Но тези качества не те правят склонен към предпазливост. Представи си, че местните ти се видят приятелски настроени и ти решиш да се освободиш от тежкия и неудобен Протек. Какво ще стане, ако си преценил неправилно държанието им? На Земята често се случват такива работи. Представи си колко по-лесно би било да се случи така на чужда планета!

— Аз мога да се погрижа за себе си — намуси се Бентли.

Слайгърт закима мрачно.

— Точно така казваше и Артууд, когато замина за Дурабела II, и повече не чухме за него. Нито пък чухме за Блейк или Смит, или Коришъл. Можеш ли да измъкнеш нож, забит в гърба си? Имаш ли очи на тила си? Не, господин Бентли, нямаш... *Но Протек има!*

— Виж — каза Бентли. — Няма значение дали ще ми повярваш, но аз съм разумен възрастен човек. Ще нося Протек винаги, когато съм на повърхността на чужда планета. А сега ми кажи как да го сваля.

— Ти като че не разбра нещо, Бентли. Ако беше заложен само собственият ти живот, ние бихме поели някои рискове, които ти прецениш като разумни. Но освен теб ние рискуваме няколко милиарда долара, които сме вложили в кораба и екипировката. Освен това с теб се провежда и изпитанието в действителни условия на Протек. Единственият начин да бъдем сигурни в резултатите, е да те накараме да го носиш постоянно. А единственият начин да осигурим *това*, е като не ти кажем как да го свалиш. Ние искаме резултати. И ти ще останеш жив, независимо дали го искаш, или не.

Бентли обмисли казаното и намусено се съгласи.

— Предполагам, че може да бъде съблазнен от желанието да го сваля, ако местните наистина се окажат приятелски настроени.

— Е, ще бъдеш освободен от тази съблазън. Разбра ли вече как действа?

— Разбира се — каза Бентли. — А наистина ли прави всичко, което казвате?

— Той премина лабораторните тестове без грешка.

— Няма да ми е приятно, ако нещичко се повреди. Например да му изгори някое бушонче или жичка.

— Това е една от причините да е толкова голям — обясни търпеливо Слайгърт. — Всичко е с тройна осигуровка. Не можем да допуснем механична повреда.

— А батериите?

— Ще издържат цял век, без да се изтощят. Протек е идеален, Бентли! Аз не се съмнявам, че след изпитанията в действителни условия той ще се превърне в част от стандартната екипировка за извънземни изследователи. — Професор Слайгърт си позволи лека горделива усмивка.

— Добре — каза Бентли и размърда рамене под широките пластмасови колани. — Ще свикна с него.

Но не свикна. Човек не може да свикне с една тридесет и пет килограмова маймуна, окачена на гърба му.

Телсианците не знаеха какво да правят с Бентли. Те спориха известно време, докато изследователят ги гледаше с напрегната усмивка. После един от тях пристъпи напред. Той бе по-висок от останалите и носеше отличителна корона, украсена със стъкълца, кости и парченца крещящо оцветено дърво.

— Приятели — обърна се телсианецът към останалите. — Тук има зло, което аз, Ринек, усещам.

Друг телсианец с подобна корона пристъпи до него и също заговори:

— Не е хубаво един шаман да приказва такива работи.

— Разбира се, че не — призна Ринек. — Не е хубаво да се приказва за злото в негово присъствие, защото така то става по-могъщо. Но работата на шамана е откриването и предпазването от

злото. В тази си работа ние трябва да сме упорити, независимо от рисковете.

Още няколко мъже с отличителни корони на шамани пристъпиха напред. Бентли реши, че те представляват телсиански еквивалент на свещеници и вероятно притежават и значителна политическа сила.

— Аз мисля, че той не е зъл — обади се един млад и весел шаман на име Хуаскъл.

— Разбира се, че е. Само го погледни.

— Външният вид не доказва нищо. Това го знаем още от времето, когато добрият дух Ахут М'Канди се появи във формата на...

— Не ни изнасяй лекции, Хуаскъл. Ние всички познаваме притчите на Лалънд. Но сега важното, което трябва да решим, е можем ли да рискуваме.

Хуаскъл се обърна към Бентли.

— Ти зъл ли си? — попита той искрено.

— Не — отвърна Бентли. Първоначално той бе учуден от голямото внимание, което телсианците отделяха на душевния му статус. Даже не бяха го попитали откъде идва, нито как, нито защо. Но сега това вече не му се виждаше странно. Ако на Земята кацнеше някой чуждоземен по времето на различните периоди на религиозен подем, първият въпрос, който щяха да му зададат, щеше да бъде: „Ти Божие създание ли си, или на сатаната?“

— Той казва, че не е зъл — каза Хуаскъл.

— А откъде знае?

— Че кой, ако не той, би могъл да знае?

— Някога великият дух Г'тал подарил на един мъдрец три кдала и му казал...

И като се започна... Краката на Бентли вече се подгъваха под тежестта на цялото му оборудване. Лингафонът не успяваше да се справи с горещата геологическа дискусия, която се развихри около неговата личност. Изглежда, че положението му зависеше от две или три неща, никое от което шаманите не желаеха да споменат гласно, тъй като според тях беше опасно дори да се говори за злото.

И за да станат нещата още по-объркани, се оказа, че съществува схизма върху концепцията за проникването на злото, в резултат на което шаманите се разделиха на два лагера. Начело на единия беше младият, а по-възрастният — на другия. Групите се обвиняваха

взаимно в ерес, но Бентли не можа да разбере кой в какво точно вярва и коя от групите е на негова страна.

Когато слънцето, падна ниско над тревистата равнина, битката още продължаваше. После изведнъж шаманите постигнаха съгласие, макар Бентли да не разбра защо и на каква основа.

Хуаскъл пристъпи напред като говорител на по-младите шамани.

— Чужденецо — заяви той. — Ние решихме да не те убиваме.

Бентли прикри усмивката си. Това беше все едно някой първобитен човек да гарантира живота на неуязвимо същество.

— Поне не още — бързо добави Хуаскъл, щом забеляза намръщването на Ринек и по-възрастните шамани. — Това зависи изцяло от теб. Ще отидем в селото и ще се пречистим, след което ще празнуваме. После ще те посветим в обществото на шаманите. Нищо зло не може да стане шаман. Това е изрична забрана. По този начин ние ще разберем истинската ти същност.

— Дълбоко съм ви благодарен — отвърна Бентли.

— Обаче ако ти *си* зъл, ние сме длъжни да те унищожим. И щом трябва, ще можем!

Събралите се телсианци поздравиха думите му с радостни викове и веднага тръгнаха по дългия път към селото. Сега, след като Бентли, макар и условно, бе приет, местните се отнасяха с него напълно приятелски. Те разговаряха любезно с него за реколтата, жаждата и недостига на храна.

Бентли залиташе под тежестта на екипировката си изморен, но вътрешно доволен. Това наистина бе удар! Като начало, щом стане свещеник, той ще има неограничена възможност да събере антропологични данни, да установи търговски отношения, да постеле пътя за бъдещото развитие на Телс IV.

Трябваше само да премине през изпитанията на посвещаването. И при това да не бъде убит, припомни си той с усмивка. Смешно беше колко сигурни бяха шаманите, че *могат* да го убият.

Селището се състоеше от дузина колиби, подредени в грубовата окръжност. До всяка от построените с пръти и кал колиби имаше малка зеленчукова градина и тук-там някое животно, вероятно телсианска версия на говедо. Между колибите притичваха малки

животинчета със зелена козина, към които телсианците се отнасяха като с домашни любимци. Тревистият площад в средата беше общ. Тук се правеха събранията и тук се намираха храмовете на различните богове и дяволи. Точно на това място, осветено от огромен огън, селските жени бяха подредили празничната трапеза.

Бентли пристигна на пира в състояние, близко до пълното изтощение, спря, приведен под тежестта на екипировката си, и с благодарност седна на тревата между селяните. Тържеството започна.

Най-напред жените изпълниха танц за поздрав към него. Картината беше красива. Оранжевата им кожа проблясваше на светлината на огъня, а опашките им се движеха в унисон. После селският старейшина на име Осип дойде при него с пълна купа.

— Чужденецо — каза Осип. — Ти идеш отдалеч и твоите навици са различни от нашите. Нека се побратимим! Сподели храната ни, за да утвърдим връзката помежду си и в името на всичко свято!

Той се поклонил дълбоко и подаде купата.

Това беше важен момент. Една от онези изключителни възможности, които могат да утвърдят завинаги приятелството между расите или да направят от тях вечни врагове. Колкото можеше по-тактично, той отказа символичната купа с храна.

— Но тя е пречистена! — възкликна Осип.

Бентли обясни, че подчинявайки се на специално табу на своето племе, той е принуден да яде само от собствената си храна. Осип не можеше да разбере как така други племена могат да имат забрани за употреба на храна. Но Бентли му обясни, че храните от Телс IV могат да съдържат някаква стрихнинова съставка например, която е силно отровна за него. Но не спомена, че дори и да беше поискал да хапне, неговият Протек никога нямаше да му го позволи.

Независимо от обяснението, отказът му разтревожи селото. Между шаманите се проведе спешно съвещание. После Ринек дойде и седна до него.

— Каж ми — заговори той след малко, — какво мислиш за злото?

— Злото не е добро — благоговейно изрече Бентли.

— Ааа! — шаманът прецени думите му, а опашката му нервно потупваше по тревата. Едно малко същество със зелена козина започна да си играе с нея. Ринек го бутна настрана.

— Значи ти не обичаш злото — каза той.

— Не.

— И не би позволил влиянието на злото около себе си?

— Разбира се — отвърна Бентли, като едва прикри прозявката си. Вече започваше да му омръзва досадното разпитване на шамана.

— В такъв случай ти не възразяваш да получиш и благословеното много свещено копие, което Кран К'леу донесе от селенията на Малките богове и чието размахване носи добро на човека.

— С удоволствие ще го приема — каза Бентли с натежали клепачи, като се надяваше, че това ще бъде последната церемония за тази вечер.

Ринек изръмжа нещо одобрително и се отдалечи. Танците на жените приключиха. Шаманите започнаха да пеят с дълбоки, впечатляващи гласове. Огънят се издигаше нависоко.

Хуаскъл излезе напред. Сега лицето му бе оцветено на бели и черни ивици. Той носеше древно копие от черно, макар и примитивно, но красиво резбовано дърво с крайник от черно вулканично стъкло.

Вдигнал копието нависоко, Хуаскъл каза:

— О, чужденецо от небесата, приеми от нас това свещено копие! Кран К'леу даде това наследство на Трин, нашия първоотец, като го дари с магическа сила и с това го направи дом на добрите духове. Злото не може да устои в присъствието на това копие! Вземи го и приеми заедно с него нашата благословия.

Бентли тежко се изправи. Той разбираше стойността на подобна церемония. Приемането на копието щеше да отстрани веднъж завинаги всякакви съмнения относно душевното му състояние. Той благоговейно наведе глава.

Хуаскъл пристъпи напред, издигна копието и...

Протек се включи.

Действието му беше просто, както на всяко велико изобретение. Когато изчислителните му компоненти получеха сигнал за опасност, Протек образуваше защитно поле около носителя си. Това поле

създаваше безопасност, тъй като бе абсолютно непроницаемо. Но съществуваха и някои неизбежни недостатъци.

Ако Бентли имаше слабо сърце, Протек би могъл да го убие на място, тъй като включването му по електронен път стана внезапно, напълно неочаквано и физически неприятно. В един миг той стоеше пред огромния огън с протегнатата към свещеното копие ръка, а в следващия бе потопен в непрогледна тъмнина. Бентли се почувства като катапултиран в плесенясал, тъмен килер с гумени стени, които го притискат отвсякъде. Той изруга суперефективността на машината. Копието не беше заплаха. То беше част от много важна церемония. Но Протек с неговите буквални възприятия го бе оценил като възможна опасност.

Потънал в тъмнината, Бентли се опипа, за да намери бутоните за контрол, които да освободят полето. Както обикновено, силовото поле бе объркало ориентацията му, състояние, което ставаше по-лошо след всяко включване. Той внимателно опипа гърдите си, където би трябвало да се намира бутонът, и накрая го откри под дясната си мишница, където се бе извъртял от усилието. Той освободи полето.

Пиршеството бе прекъснало внезапно. Местните се бяха събрали заедно с насочени оръжия и навирени опашки. Хуаскъл, попаднал в обхвата на силовото поле, бе отхвърлен на около шест метра и бавно се надигаше.

Шаманите започнаха да пеят молитва за пречистване и защита от злите духове. Бентли не можеше да им се сърди. Когато силовото поле на Протек се включи, то се вижда като непроницаема черна сфера с диаметър около три метра. Ако бъде ударена, тя отвърща със сила, равна на приложената. По повърхността ѝ се появяват бели линии, които се извиват като светкавици и после изчезват. А когато сферата се завърти, се чува тънък и силен вой. Всичко това бе направено така, за да спечели доверието на примитивни и суеверни хора.

— Съжалявам — каза Бентли с извинителна усмивка. Едва ли можеше да им даде някакво обяснение.

Хуаскъл се изправи, но остана на разстояние.

— Ти не можеш да приемеш свещеното копие — заяви той.

— Е, не е точно така — отвърна Бентли. — Просто... хmmm. Имам върху себе си предпазващ уред. Нещо като щит, разбираш ли? Не можеш ли да ми предложиш някоя свещена кратуна?

— Не ставай смешен. Къде се е чувало да има свещена кратуна?

— Предполагам, че никъде. Но те моля да ми повярваш... Не съм зъл. Наистина. Просто имам табу по отношение на копията.

Шаманите заговориха помежду си твърде бързо, за да успее лингафонът да преведе. Той хвана само думите „зло“, „разруши“ и „пречистване“. Бентли реши, че не му предстои нищо добро.

След съвещанието Хуаскъл дойде до него.

— Някои от другите мислят, че трябва да бъдеш убит веднага, преди да си донесъл някое голямо нещастие на селото — каза той. — Аз обаче ги убедих, че не можем да те обвиняваме заради многото табута, на които трябва да се подчиняваш. Ще се молим за теб през нощта. И може би на сутринта посвещаването ти ще стане възможно.

Бентли му благодари. Заведоха го в една колиба и телсианците го напуснаха веднага. Из селото се носеше кобен шепот. През вратата си Бентли виждаше малки групички местни, които разговаряха разгорещено и скришом поглеждаха към него.

Началото на сътрудничеството между двете раси се оказа лошо.

Бентли веднага се свърза с професор Слайгърт и му разказа какво се беше случило.

— Съжалявам — каза професорът. — Но примитивните народи са невероятно подли. Те може да са искали да те убият с копието, вместо да ти го подадат. Тоест да го направят вечно твое в буквалния смисъл.

— Сигурен съм, че нямаха такова намерение — възрази Бентли. — Та нали все някога трябва да започнем да им вярваме.

— Не и с екипировка за милиарди долари.

— Но така няма да съм в състояние да *направя* нищичко — развика се Бентли. — Не разбираш ли? Те и без друго се съмняват в мен, защото не успях да приема свещеното им копие. Това означава, че е възможно да съм зло. Ами какво ще стане, ако не успея да се справя с церемонията по посвещаването утре? Представи си, че някой идиот започне да си чисти зъбите с нож, а Протек реши да ме спасява! Всички първоначални добри впечатления, които съм успял все пак да създам, ще бъдат загубени.

— Добрата воля може да се спечели отново — мъдро заяви професор Слайгърт. — Но екипировка за милиарди долари...

— Може да бъде спасена от следващата експедиция. Виж, професоре, дай ми възможност. Няма ли някакъв начин да контролирам ръчно това нещо?

— Никакъв. Това ще обезсмисли целта на машината. Със същия успех ти би могъл и да я свалиш, ако ти бъде разрешено да се уповаваш на собствените си инстинкти вместо на електронните импулси.

— Тогава ми кажи как да го сваля.

— Това не може да стане. Защото тогава няма да бъдеш предпазен.

— Виж — запротестира Бентли. — Избран съм, защото съм компетентен изследовател. Аз съм човекът, който се намира тук. Аз знам какви са условията. Кажи ми как да се освободя от това нещо.

— Не! Протек трябва да премине пълните си изпитания. Пък и ние искаме ти да се завърнеш жив.

— Това е съвсем друга работа — съгласи се Бентли. — Обаче тези хора твърдят, че могат да ме убият.

— Примитивните народи винаги надценяват възможностите на силата, оръжията и магиите си.

— Знам, знам. Но сигурен ли си, че те не могат да проникнат през полето? Може би някаква отрова?

— Нищо не може да мине през полето — търпеливо настоя Слайгърт. — Нито дори лъч светлина не може да проникне. Нито гама лъчи. Ти носиш на себе си непроницаема крепост, Бентли. Защо все пак не й се довериш?

— Първите модели на изобретенията, прототипите, понякога се нуждаят от доста подобрения — промърмори Бентли. — Но нека да е твоето. Няма ли все пак да ми кажеш как да го сваля, ако случайно нещо се повреди?

— Иска ми се да престанеш да ме молиш за това, Бентли. Ти си избран, за да проведеш *пълно* изпитание на Протек в действителни условия. И ти ще направиш точно това.

Когато Бентли прекъсна връзката, навън цареше дълбок здрач и селяните се бяха прибрали в колибите си. Огньовете пред тях догаряха и се чуваха писъците на някакви нощни животинки. В този момент Бентли се почувства напълно чужд тук и му се поиска да си бъде у дома.

Беше изморен почти до безсъзнание, но се насили да хапне малко от концентрираната храна и да пийне глътка вода. После разкопча колана с инструментите, радиото и манерката, бутна сърдито с юмрук Протек и легна да спи.

Тъкмо когато се унасяше, Протек рязко се включи, като едва не му прекърши врата.

Бентли изморено се заопипва за контролните бутони, намери ги някъде над корема си и изключи полето.

Колибата си беше съвсем същата. Не успя да открие източника на нападението.

Дали пък Протек не може вече да оценява правилно реалността, зачуди се той, или пък някой телсианец се е опитал да го удари с копие през прозореца?

Тогавя Бентли видя едно мъничко зверче да бяга с бясна скорост. Под крачетата му се вдигаха облачета прах.

Животинчето може просто да е искало да се сгуши на топличко, помисли Бентли. Но, разбира се, то беше чуждоземно. И вездесъщият Протек не можеше да допусне дори и възможност от потенциална опасност.

Той заспа и веднага започна да сънува, че е затворен в килия от яркочервена гума. Можеше да бута стените навън и те се разтягаха, разтягаха, но в един момент се отпуснаха и той отново попадеше в средата на килията си. Това се случваше непрекъснато, докато накрая усети, че гърбът му е изкривен, и се събуди в тъмната обвивка на полето на Протек.

Този път наистина му беше трудно да открие контролния бутон. Той го търсеше отчаяно. Липсата на достатъчно въздух под обвивката го накара да се задъха и да изпадне в паника. Намери бутоните чак под брадата си, освободи полето и започна да претърсва отчаяно наоколо, за да открие източника на поредното нападение.

Намери го. От сламения покрив бе паднало някакво клонче, което се бе опитало да попадне отгоре му. Протек, естествено, не би позволил подобно нещо.

— Оооо, хайде сега — изпъшка на глас Бентли. — Нека бъдем поне малко разумни!

Но беше наистина твърде изморен, за да обръща повече внимание. За щастие през останалата част на нощта нямаше повече

произшествия.

Хуаскъл дойде в колибата на Бентли на сутринта. Изглеждаше много тържествен и доста разтревожен.

— През нощта откъм колибата ти се чуваха страхотни звуци — каза шаманът. — Мъчителни звуци, като че ли се бореше с дявол.

— Просто спя много неспокойно — обясни Бентли.

Хуаскъл се усмихна, за да покаже, че шегата му е харесала.

— Приятелю, ти моли ли се снощи за пречистване и за освобождаване от злото?

— Разбира се.

— И чути ли бяха молитвите ти?

— Да — отвърна с надежда Бентли. — Около мен няма зло. Нито трошица.

Хуаскъл, изглежда, се съмняваше.

— Как би могъл да си сигурен? Не е ли по-добре да си тръгнеш с мир? Ако не можеш да бъдеш посветен, ние ще трябва да те унищожим...

— Не се бой — каза му Бентли. — Нека започваме.

— Много добре — съгласи се Хуаскъл и двамата излязоха от колибата.

Посвещението трябваше да се извърши пред големия огън на площада. През нощта бяха изпратени вестносци и сега тук се бяха събрали шамани от много села. Някои бяха дошли чак от трийсет километра разстояние, за да участват в церемонията и да видят чужденеца със собствените си очи. От тайно скривалище бе изваден церемониалният тъпан и сега той биеше тържествено. Селяните се бяха насъбрали да гледат, говореха си и се смееха. Но Бентли усещаше прикрита нервност и напрежение.

Последва дълга серия танци. Когато започна последният, Бентли се присви от страх, тъй като водещият танцьор размахваше над главата си някакво стъкло кълбо. Той се приближаваше все повече и когато беше само на няколко стъпки, кълбото се завъртя главозамайващо.

Селяните гледаха в захлас. Бентли затвори очи, очаквайки да бъде захвърлен мигновено в тъмнината от силовото поле.

Но танцьорът най-после отстъпи и танцът свърши, придружен с одобрителен шум от страна на селяните.

Хуаскъл започна да говори. Бентли разбра с облекчение, че това е краят на церемонията.

— О, братя — заговори Хуаскъл. — Този чужденец дойде през великата бездна, за да стане наш брат. Много от качества му са странни и около него като че ли витае някакъв намек за зло. И все пак, може ли някой да се усъмни, че той е добър? Кой би се усъмнил, че той по своята същност е добър и почтен човек? С това посвещаване ние го освобождаваме от злото и го правим един от нас.

Последва мъртво мълчание, докато Хуаскъл се приближаваше към Бентли.

— Сега — каза Хуаскъл — ти си шаман и един от нас. — Той протегна ръка.

Бентли почувства как сърцето му подскочи. Беше победил! Бяха го приели! Той подаде ръка.

Или поне се опита. Но не успя, защото Протек, винаги нащрек, го спаси от възможността за опасен контакт.

— Ах ти, проклета, идиотска играчка! — Бентли замаяно намери контролния бутон и освободи полето.

Веднага разбра, че работата е напечена.

— Зло! — крещяха телсианците и размахваха заплашително оръжия.

— Зло! — крещяха шаманите.

Бентли се обърна отчаяно към Хуаскъл.

— Да — тъжно произнесе младият шаман. — Вярно е. Надявахме се да те излекуваме от злото с нашия древен ритуал. Но не би. Злото трябва да бъде разрушено! *Убийте дявола!*

Към Бентли полетя облак копия. Протек отвърна мигновено.

Скоро стана ясно, че силите са изравнени. Бентли оставаше за няколко минути в полето, после го изключваше. Телсианците, като го видеха все така недокоснат, подновяваха атаката си, а Протек моментално се включваше в действие.

Бентли се опита да тръгне към кораба си. Но Протек се включваше веднага щом успееше да го изключи. Щеше да му бъде необходим месец, или дори два, за да измине разстоянието при тази скорост на придвижване. Затова той престана да опитва. Трябваше

просто да изчака нападателите да се махнат. След малко те щяха да разберат, че не могат да го наранят, и двата народа най-после щяха да се заемат с работа.

Той се опита да се поуспокои вътре в полето, но това се оказа невъзможно. Беше гладен и ужасно жаден. Пък и този въздух започваше да става все по-замърсен.

После Бентли с чувство на ужас си спомни, че снощи, когато полето се беше включвало, в него не можеше да проникне отвън даже и въздух. Естествено... Нищо не можеше да премине. И ако не внимава, може да се задуши.

Той разбра, че дори и непревземаемата крепост може да падне, щом като защитниците ѝ почнат да умират от глад и жажда.

Започна да мисли усилено. Колко време телсианците биха могли да поддържат нападението? Рано или късно трябваше да се изморят, нали?

Или не?

Бентли изчака колкото можеше по-дълго и отново изключи полето. Телсианците бяха насядали около него. Бяха запалили огньове и приготвиха храна. Ринек мързеливо хвърли едно копие към него и полето се появи.

Значи, помисли си Бентли, те са се научили. Те щяха да го уморят от глад.

Опита се да мисли, но стените на тъмния му затвор като че ли го притискаха. Започваше да страда от клаустрофобия, а и въздухът пак не ставаше за дишане.

Той се поколеба за миг и изключи полето. Телсианците го наблюдаваха хладно. Един от тях се пресегна за копие.

— Чакай! — извика Бентли. В същия миг включи радиото си.

— Какво искаш? — попита Ринек.

— Чуйте ме! Не е честно да ме държите в този Протек все така!

— А? Какво става? — отвърна през слушалката професор Слайгърт.

— Вие, телсианците, знаете — заговори прегракнало Бентли. — Знаете, че можете да ме унищожите, като активирате непрекъснато Протек. Аз не мога да го изключа! И не мога да се измъкна от него!

— Ааа! — каза професор Слайгърт. — Разбирам какъв е проблемът. Да.

— Съжالياваме — отговори Хуаскъл. — Но злото трябва да бъде унищожено.

— Разбира се, че трябва да унищожите злото — отчаяно се съгласи Бентли. — Но не и мен. Дайте ми възможност. *Професоре!*

— Това наистина е пропуск — замърмори професорът. — При това сериозен. Странно, но тези неща не можеха да се проявят в лабораторни условия. Те се виждат едва при изпитанията в естествена среда. В новите модели тази грешка ще бъде поправена.

— Чудесно! Но сега аз съм тук! Как да махна това нещо от себе си?

— Много съжالياвам — отвърна Слайгърт. — Честно казано, никога не съм предполагал, че ще възникне такава необходимост. И право да ти кажа, конструирал съм този хамут така, че никога и при никакви обстоятелства да не може да бъде свален.

— Ах, ти загубен...

— Моля, моля! — строго каза професорът. — Нека не губим ума си. Ако успееш да се задържиш там няколко месеца, ние ще можем...

— Не мога! Въздух! Вода!

— Огън! — изкрещя Ринек с изкривено лице. — С огън ще прогоним злото!

И Протек се включи.

Бентли се опита да обмисли всичко внимателно в тъмнината. Трябваше да се измъкне от Протек. Но как? В колана му с инструменти имаше нож. Дали не би могъл да пререже пластмасовите презрамки? Трябваше да успее!

Ами после? Даже и да се измъкнеш от крепостта си, те можеха да го убият с хвърлянето на едно-единствено копие. И щяха да го направят, защото го бяха обявили за непоправимо зло.

Но ако побегнеш, поне щеше да има някакъв шанс. И беше по-добре да умре от копие, отколкото да се задуши бавно в абсолютна тъмнина.

Бентли изключи полето. Телсианците правеха клади наоколо му, затваряйки пътя за бягство с огнена стена.

Той отчаяно започна да кълца презрамката. Ножът се плъзна по нея. И пак беше в Протек...

Когато се измъкна отново, огненият кръг беше завършен. Телсианците внимателно побутваха кладите към него и стесняваха

кръга.

Бентли усети как сърцето му трепна. Когато огньовете се приближат на достатъчно разстояние, Протек нямаше да може да бъде изключен. Той нямаше да успее да преодолее постоянния сигнал за опасност. Ще бъде хванат вътре в полето толкова дълго, колкото време те поддържат огъня. И като имаше предвид колко примитивни хора са те и как се страхуват от дявола, съществуваше вероятност да поддържат огъня с векове.

Той пусна ножа и хвана ножица. Започна да кълца с ярост пластмасовите презрамки и успя да ги пререже наполовина.

И пак се намираще в Протек.

Бентли се чувстваше замаян, в полусъзнание от умора, едва успяваше да си поеме дъх с широко отворена уста. С последно усилие той се стегна. Не можеше да се предаде точно сега. Това щеше да бъде краят му.

Бентли намери контролния бутон и го натисна. Огньовете вече бяха много наблизко. Чувстваше топлината им върху лицето си. Дръпна с всички сила презрамката и усети, че тя поддава.

Измъкна се от Протек точно когато той се включи отново. Силата на полето го отхвърли в огъня. Но той падна върху краката си и изскочи от пламъците, без даже да се опари.

Селяните възкликнаха. Бентли хукна и докато тичаше, хвърли лингафона, колана с инструменти, радиото, концентрираната храна и манерката. Погледна веднъж назад и видя, че телсианците го гонят.

Но сега поне можеше да тича. Измъченото му сърце като че ли щеше да разкъса гърдите му, а дробовете му можеха да се спукат всеки момент. Но сега космическият кораб беше пред него и проблясваше с приятелски поздрав върху равнината. Щеше да успее. Още двайсетина метра...

Нещо зелено проблесна пред очите му. Беше малко животинче със зелена козина. Глупачето се опитваше да се отстрани от пътя му.

Бентли отскочи встрани, за да не го настъпи, и разбра, че не биваше да го прави. Под крака му се обърна един камък и той се просна по очи.

Чу тропането на множество крака. Телсианците приближаваха. Той едва успя да се вдигне на едното си коляно.

После някой хвърли една тояга и тя го удари по челото.

— Ар гуи дрил? — попита неразбираемо някакъв глас от много далеч.

Бентли отвори очи и видя Хуаскъл надвесен над себе си. Намираше се в колиба в селото. Няколко въоръжени шамани стояха до вратата и наблюдаваха.

— Ар дрил? — попита пак Хуаскъл.

Бентли се обърна настрани и видя подредени до себе си манерката, концентрираната храна, инструментите, радиото и лингафона. Той отпи голяма глътка вода, а после включи лингафона.

— Питам те дали се чувстваш добре — каза Хуаскъл.

— Да, чудесно — изръмжа Бентли и пипна главата си. — Хайде да свършваме.

— Какво да свършваме?

— Нали ще ме убивате? Ами дайте да не правим големи представления от тая работа.

— Но ние не искахме да унищожим *теб* — каза Хуаскъл. — Ние си знаехме, че ти си добър човек. Ние искахме дявола.

— Ъ? — гласът на Бентли прозвуча слабо и неразбираемо.

— Ела да видиш.

Шаманите помогнаха на Бентли да стъпи на краката си и го изведоха. Навън, заобиколена от издигащите се пламъци, се виждаше огромната блестяща сфера на Протек.

— Ти естествено не знаеше — каза Хуаскъл. — Но теб те беше яхнал един дявол.

— Ъъъ — зяпна Бентли.

— Да, истина е. Ние се опитахме да го махнем чрез пречистване, но той беше много силен. Трябваше да насилим теб, братко, да застанеш против този дявол и да го отстраниш от себе си. Ние бяхме сигурни, че ще успееш. И ти успя!

— Разбирам — каза Бентли. — Дявол върху гърба ми. Да, предполагам, че беше така.

Протек беше точно това. За тях. Един тежък, безформен товар върху плещите му, който се бе превръщал в черна сфера всеки път, когато се бяха опитвали да го освободят. Какво друго би могъл да направи един религиозен народ, освен да се опита да го освободи от тази дяволска хватка?

Той забеляза няколко жени от селото, които носеха храна в кошници и я хвърлиха в огъня пред сферата. Погледна въпросително към Хуаскъл.

— Омилостивяваме го — обясни Хуаскъл. — Защото това е един много могъщ дявол и несъмнено прави чудеса. Нашето село изпитва гордост, че такъв дявол му е роб.

Един шаман от съседното село пристъпи напред.

— Има ли още такива дяволи във вашата родина? Можете ли да ни донесете един за преклонение?

Още няколко шамани се приближиха. Бентли кимна.

— Може да бъде уредено — каза той.

Разбра, че търговските отношения между Земята и Телс са вече установени. И най-последно бе намерена подходяща роля за Протек — изобретението на професор Слайгърт.

СЛУЖБА „ЧИСТОТА“

Посетителят не би трябвало да бъде допуснат в кабинета, понеже господин Фергюсън приемаше само с предварително уговорен час, освен ако посетителят не е твърде важна личност. Неговото време струваше пари и затова трябваше да бъде ценено.

Но секретарката му, госпожица Дейл, беше млада и се впечатляваше лесно. А този посетител бе възрастен, облечен в консервативен английски костюм и носеше бастун. При това ѝ подаде луксозна визитна картичка. Госпожица Дейл помисли, че е важна личност и го покани направо в кабинета на господин Фергюсън.

— Добро утро, господине — каза посетителят веднага щом госпожица Дейл затвори вратата. — Аз съм господин Есмънд от служба „Чистота“. — Той подаде на Фергюсън визитната си картичка.

— Виждам — погледна визитката Фергюсън, ядосан на госпожица Дейл заради неумението да преценява. — Служба „Чистота“? Съжалявам, но нямам нищо за почистване. — Той се изправи, за да сложи край на посещението.

— Нищо ли? Каквото и да било? — учуди се Есмънд.

— Нищичко. Благодаря, че се отбихте...

— Да разбирам ли, че вие сте доволен от хората, които ви заобиколят?

— Моля? Защо пък ще ви интересува това?

— Защото точно това е предмет на дейността на служба „Чистота“.

— Искате да кажете, че вие почиствате от хора? — засмя се Фергюсън.

— Разбира се. Не мога да ви представя препоръки, понеже ние се стремим да избягваме всякаква реклама. Но мога да ви уверя, че ние сме стара и надеждна фирма.

Фергюсън се загледа в чистия и вдървено изправен Есмънд. Не знаеше как да приеме думите му. Разбира се, като шега! Това беше очевидно.

Трябва да беше шега.

— И какво правите с хората, които „почистват“? — попита развеселено Фергюсън.

— Това — отвърна сериозно Есмънд — си е наша грижа. Но иначе те изчезват напълно.

Фергюсън се изправи.

— Добре, господин Есмънд. В какво всъщност се състои вашият бизнес?

— Вече ви казах.

— Хайде, сега. Вие не приказвахте сериозно... Ако бих приел думите ви насериозно, щях да извикам полиция.

Господин Есмънд въздъхна и се изправи.

— Да разбирам тогава, че нямате нужда от нашите услуги. Вие сте напълно доволен от приятелите си, роднините, съпругата...

— Съпругата ли? Какво знаете вие за съпругата ми?

— Нищо, господин Фергюсън.

— Говорили ли сте със съседите? Тези караници не означават нищо, абсолютно нищо.

— Аз нямам информация за семейното ви положение, господин Фергюсън — каза Есмънд и седна отново.

— Тогава защо попитахте за съпругата ми?

— Установили сме, че нашият главен източник на печалба са семействата.

— Е, с моето семейство всичко е наред. Съпругата ми и аз се разбираме много добре.

— В такъв случай вие нямате нужда от служба „Чистота“ — каза Есмънд и сложи бастуна си под мишница.

— Момент, моля — Фергюсън започна да се разхожда из кабинета с ръце зад гърба. — Разбирате ли, аз не вярвам и на дума от това, което ми казахте. Нито дума. Но нека да приемем за миг, че вие говорите сериозно. Само да предположим, че... Каква би била процедурата, ако аз... Ако исках...

— Само устното ви съгласие — каза господин Есмънд.

— А плащането?

— Само след почистването. Никога предварително.

— Не че ме интересува — бързо изрече Фергюсън, — но просто съм любопитен. — Той се поколеба. — Болезнено ли е?

— Ни най-малко.

Фергюсън продължи да се разхожда.

— Аз и съпругата ми се разбираме добре — повтори той. — Женени сме от седемнайсет години. Разбира се, всички хора срещат известни трудности в съвместния живот. Така и трябва да бъде.

Лицето на господин Есмънд остана безизразно.

— Човек се научава да прави компромиси — продължи Фергюсън. — Пък и аз съм преминал възрастта, когато някое маце би ме накарало да... да...

— Напълно ви разбирам — каза Есмънд.

— Искам да кажа, че жена ми, разбира се, е труден човек. Ругае понякога. Натяква. Може би знаете това?

— Не — отвърна Есмънд.

— Трябва да знаете! Трябва да сте имали особена причина, за да потърсите точно мен!

Господин Есмънд повдигна рамене.

— Както и да е — тежко изрече Фергюсън. — Минал съм възрастта, когато бих пожелал да променя нещо. Но да предположим, че нямах съпруга. Че бих могъл да установя връзка с... да речем, с госпожица Дейл. Би било приятно, предполагам.

— Доста приятно — съгласи се Есмънд.

— Да. То не би могло да трае дълго. Би било против моралните принципи на фирмата, на които се основава успешната ѝ работа.

— Но би било доста приятно — повтори Есмънд.

— Така е. Естествено е. Госпожица Дейл е красива жена. Никой не може да го отрече. Тя е със спокоен характер, приятна външност и желание да достави удоволствие. Сигурен съм в това.

Господин Есмънд се усмихна учтиво, стана и се насочи към вратата.

— Мога ли да ви се обадя? — изведнъж попита Фергюсън.

— Имате визитката ми. Можете да ме намерите на този номер до пет часа. Но дотогава трябва да решите. Времето е пари, а ние трябва да спазваме графика си.

— Разбира се — отвърна Фергюсън. Той се засмя глупаво. — Още не мога да повярвам и дума от казаното. Дори не знам цените ви.

— Мога да ви уверя, че са приемливи. Особено за човек във вашето положение.

— Но да знаете, ще отрека, че изобщо съм ви виждал или знам нещо за вас.

— Естествено.

— И вие ще *отговорите* на този телефон?

— До пет часа следобед. Приятен ден, господин Фергюсън.

След като Есмънд си тръгна, Фергюсън установи, че ръцете му треперят. Разговорът го беше разстроил и той реши веднага да си наложи да го забрави.

Но не беше толкова лесно. И въпреки че се надвеси с желание над документите и се насили да работи, той си спомняше всяка дума от онова, което бе казал Есмънд. Служба „Чистота“ бе открила, кой знае как, недостатъците на жена му. Есмънд бе казал, че тя е свадлива, че ругае и натяква. Беше принуден да признае тези истини, колкото и да му беше неприятно. Когато застанеш отстрани и погледнеш без предразсъдъци, виждаш нещата такива, каквито са.

Той се върна към работата си. Но госпожица Дейл влезе със сутрешната поща и Фергюсън бе принуден да се съгласи, че тя е страшно привлекателна.

— Има ли нещо друго, господин Фергюсън? — попита тя.

— Моля? О, не, засега не — каза Фергюсън. Той остана загледан във вратата дълго след като тя бе излязла.

Беше му невъзможно да работи повече. Реши веднага да си тръгне за вкъщи.

— Госпожице Дейл — каза ѝ той, докато обличаше палтото си, — аз излизам. Но се опасявам, че се е събрала доста работа. Дали ще ви бъде възможно да поработите с мен една-две вечери през седмицата?

— Разбира се, господин Фергюсън.

— Няма ли да попреча на социалните ви контакти? — опита да се позасмее Фергюсън.

— Никак, господине.

— Ще се опитам... Ще се опитам да го направя в удобно за вас време. А сега, на работа. Довиждане.

Той бързо се измъкна от службата със зачервено лице.

Вкъщи жена му тъкмо излизаше от банята. Госпожа Фергюсън беше дребна, плоска женица, с малки нервни бръчки около очите. Изненада се, като го видя.

— Рано се прибираш — каза тя.

— Има ли нещо лошо в това? — попита Фергюсън с ярост, която го изненада.

— Разбира се, че не.

— Че какво искаш? Да умра в онази канцелария ли? — изсумтя той.

— Не съм казала такова...

— Моля те, не спори с мен. Не ми натяквай.

— Че аз не натяквам! — извика жена му.

— Ще си полегна — заяви Фергюсън.

Той се качи горе и застана пред телефона. Нямахше никакво съмнение. Всичко, което бе казал Есмънд, беше вярно.

Той погледна часовника си и се изненада, че вече е пет без петнайсет.

Фергюсън започна да се разхожда пред телефона. Погледна визитната картичка на Есмънд и пред очите му заплува стройната и красива фигура на госпожица Дейл.

Той набра номера.

— Служба „Чистота“. На телефона Есмънд.

— Обажда се Фергюсън.

— Да, господине. Какво решихте?

— Реших... — Фергюсън стисна слушалката. Каза си, че има пълното право да го направи.

И все пак, те бяха женени *цели* седемнайсет години. Седемнайсет! Имаха и добри дни, както и лоши. Честно ли беше? Наистина ли беше честно?

— Какво решихте, господин Фергюсън? — повтори Есмънд.

— Аз... Аз, не! Не желая услугата! — извика Фергюсън.

— Сигурен ли сте, господин Фергюсън?

— Да, напълно. Вие трябва да сте незаконни! Приятен ден, господине.

Той затвори и веднага усети как от плещите му се смъкна огромен товар. Бързо слезе долу.

Жена му готвеше говежди ребра — ястие, което той изобщо не обичаше. Но това нямаше значение. Беше готов да не обръща внимание на дребните досадни проблеми.

На външната врата се позвъни.

— О, това трябва да са от пералнята — каза госпожа Фергюсън, като се опитваше да разбърква едновременно салатата и супата. — Ще отвориш ли?

— Разбира се.

Изпълнен с новопридобито самоуважение, Фергюсън отвори вратата. Навън стояха двама униформени мъже, които носеха голям платнен чувал.

— От пералнята ли?

— Служба „Чистота“ — каза единият от мъжете.

— Но аз ви казах, че не желая...

Двамата мъже го хванаха с умение, явно придобито от дълга практика, и го напъхаха в чувала.

— Не можете да направите такова нещо! — замята се Фергюсън.

Чувалът се затвори и той усети, че го носят по пътеката. Отвори се врата на кола и той бе положен внимателно върху пода.

— Всичко наред ли е? — чу той гласа на жена си.

— Да, госпожо. Наложил се промяна в графика. Но все пак успяхме да ви услужим.

— Много се радвам — чу я да казва. — За мен бе удоволствие да разговарям с вас днес следобед, господин Френч. А сега ме извинете. Вечерята е почти готова и аз трябва да се обадя по телефона.

Колата тръгна. Фергюсън се опита да извика, но чувалът бе здраво увит около лицето му.

Той с отчаяние започна да се пита: „На кого ли се обажда тя? И как така изобщо не съм се досетил?“

ТЕЖКИЯТ ТОВАР НА ЧОВЕКА

Едуард Фласуел купи своя неизвестен планетоид от Службата за междузвездни имоти на Земята. Той го избра от снимка, която показваше чисто планински пейзаж. Но Фласуел обичаше планините и както обясни на чиновника, „може и да има злато в тия хълмове, а, партньоре?“

— Сигурно, приятелю, сигурно — отвърна чиновникът, който се чудеше как е възможно нормален човек да се запилее на няколко светлинни години от най-близката жена, пък била тя и най-грозната. Никой нормален мъж не би го направил, реши чиновникът и огледа подозрително Фласуел.

Но човекът си беше съвсем нормален Той просто изобщо не се беше замислял върху този проблем.

В съответствие с правилата Фласуел плати малка сума в аванс и подписа дълго обещание да облагородява имота си всяка година. Щом мастилото засъхна върху нотариалния му акт, той си взе билет за второкласен транспортен кораб. Натовари цял куп оборудване, купено на втора ръка, и тръгна към владенията си.

Повечето новозаселници установяват, че всъщност са си купили едно огромно парче гола скала. Фласуел излезе късметлия. Неговият планетоид, който той нарече Шанс, имаше тънък слой изкуствена атмосфера, която той можеше да докара до състояние да бъде дишана от човека. Тук имаше и вода, която той откри с помощта на машините за сондиране само след двайсет и три опита. Не намери злато в „тия хълмове“, но се оказа, че има известно количество торий, който можеше да бъде добиван не особено трудно. А най-доброто беше, че по-голямата част от почвата бе подходяща за отглеждане на дир, олдж, смис и други екзотични плодове.

И затова Фласуел все повтаряше пред своя старши робот:

— Да знаеш, че това място ще ме направи богат!

— Сигурно, шефе, сигурно — отговаряше винаги роботът.

Планетоидът наистина беше обещаващ. Разработването му бе тежка работа за сам човек, но Фласуел бе само на двацет и седем години, здрав и силен, и твърдо решен да го направи. Планетоидът разцъфтя под ръцете му. Месеците минаваха и Фласуел засаждаше полята си, добиваше изкопаеми от живописните планини и изпращаше стоката си с товарни кораби, които минаваха немного често.

Един ден старшият му робот се обърна към него:

— Господарю Човек, господине, вие не изглеждате твърде добре, ако ми позволите да кажа, господарю Фласуел.

Фласуел се намръщи като чу дългата реч. Той беше купил роботите си от някакъв фанатизиран в човешкото превъзходство тъпанар, който ги бе кодирал да отговарят и да се обръщат към човека с изрази, основани на собствените му разбирания. Фласуел намираще това за досадно, но не можеше да си позволи да купи нови записи. Пък и откъде иначе би могъл да си купи толкова работи за толкова малка сума?

— Нищо ми няма, Гунга-Сам — отвърна му Фласуел.

— А! Да ме прощавате! Но не е така, господин Фласуел, господарю. Вие си говорите сам из полята, извинете, че ви го казвам.

— О, това няма значение.

— И освен това ви се появи тик на лявото око, сахиб. И пръстите ви треперят. Пък и пиете доста. И...

— Стига Гунга-Сам. Роботът трябва да си знае мястото — каза Фласуел. Той видя обиденото изражение, което роботът успя да изобрази върху металното си лице. Въздъхна и каза: — Прав си, разбира се. Ти винаги си прав, стари приятелю, И какво ми е?

— Вие носите тежкия товар на човека.

— Да не мислиш, че не знам! — Фласуел прекара ръка по рошавата си черна коса. — Понякога завиждам на вас, роботите. Вие винаги се смеете, безгрижни сте, щастливи...

— Това е защото ние нямаме души.

— За съжаление аз имам. И какво предлагаш?

— Вземете си отпусका, господин Фласуел, господарю — предложи Гунга-Сам и разумно се оттегли, за да остави господаря си да мисли.

Фласуел хареса благородното предложение на слугата си, но беше трудно да си позволи почивка. Неговият планетоид, Шанс, се намираше в Тросианската система, която бе почти напълно изолирана. Вярно, че само на петнайсет дни полет се намираха евтините удоволствия на Ситера III, а малко по-надалече — Нагондикон, където за хора със здрав стомах можеха да се открият доста удоволствия. Но разстоянието е пари, а точно тях се опитваше да печели Фласуел с работата си на Шанс.

Той посади още семена, доби още торий и започна да си пуска брада. Продължаваше да си мърмори под нос из полята и да пие вечер. Някои от по-простите селскостопански работи се плашеха, когато Фласуел залиташе покрай тях, и започнаха да се молят на забранения Бог на горивото. Но верният Гунга-Сам скоро сложи край на това застрашително развитие на нещата.

— Неуки механизми! — каза им той. — Господарят Човек е добре. Той е силен, той е добър! Повярвайте ми, братя, така е, както ви казвам!

Но мърморенето не престана, защото роботите взимат пример за всичко от хората. Положението можеше да излезе извън контрол, ако Фласуел не беше получил заедно с новата си доставка от храни и един лъскав каталог от „Обществото на сръндаците“.

Той с удоволствие го разтвори върху грубата си пластмасова маса и под светлината на голата крушка започна да го разглежда. Какви чудеса имаше само в него за жител на толкова изолирано място! Растения за домашна дестилация, изкуствени луни, преносими солидовизори и...

Фласуел обърна страницата, прочете я, хлъцна от изненада и пак прочете. Там пишеше:

„БУЛКИ ПО ПОЩАТА!

Пионери, защо да понасяте проклятието на самотата?
Защо да носите сами на плещите си човешкия товар?

«Обществото на сръндаците» за първи път ви предлага ограничен избор на *булки за първопроходци!*

Моделът булка за първопроходци на «Обществото на сръндаците» се избира внимателно по сила, адаптивни възможности, подвижност, упоритост, пионерски умения и разбира се, известна представителност. Тези момичета са пригодни за всяка планета, тъй като притежават сравнително нисък център на тежест, кожа, съответно пигментирана за всякакъв климат, и къси, здрави пръсти и нокти. На външен вид са пропорционални и приятно оформени, качество, което трудовият пионер ще оцени напълно.

Моделът на «Обществото на сръндаците» се доставя в три основни размера (виж спецификацията по-долу), които могат да задоволят вкуса на всеки мъж. След получаване на вашата заявка ние ще замразим поръчаната от вас булка и ще ви я изпратим с третокласен транспортен кораб. По този начин таксата ви за експресна доставка ще бъде минимална.

Защо не си поръчате една булка още днес?“

Фласуел повика Гунга-Сам и му показва рекламата. Роботът мълчаливо я прочете, а след това погледна господаря си в очите.

— Точно това е, ефенди! — каза старшият.

— Така ли мислиш? — Фласуел се изправи и започна да се разхожда нервно из стаята. — Но аз нямах намерение да се женя още. Тоест не знам каква ще е тази женитба. Откъде да знам дали ще ми хареса?

— За мъжа човек е редно да си има и жена човек.

— Да, но...

— Освен това дали не замразяват и свещеник, за да извърши церемонията?

По лицето на Фласуел се появи усмивка, когато обмисли лукавия въпрос на слугата си.

— Гунга-Сам — каза той, — както винаги, ти разбра същността на нещата. Предполагам, че има кратко отлагане на церемонията,

докато човек реши. Иначе ще бъде доста скъпичко да замразяват и свещеника. И *никак* няма да е зле да има жена тук наоколо, която да заработва и своя дял.

Гунга-Сам успя да изобрази загадъчна усмивка.

Фласуел седна до масата и написа заявка за булка — модел „граничен“. Поиска да бъде дребна, тъй като смяташе, че и това му е достатъчно. Даде поръчката на Гунга-Сам да я изпрати по радиото.

Следващите няколко седмици на Фласуел бяха изпълнени с радост и той започна да оглежда с нетърпение небесата. Роботите усетиха този дух на очакване. Безгрижните им вечерни песни и танци бяха прекъсвани от шепот и тайно веселие. Те непрекъснато питаха Гунга-Сам:

— Кажи, старши! Как ли ще изглежда новата Жена господарка?

— Не е ваша работа — казваше им Гунга-Сам. — Това е грижа на хората, а вие, роботите, няма защо да се занимавате с нея.

Но всъщност и той оглеждаше небето с нетърпение, както и всички останали.

През тези седмици Фласуел често мечтаеше за добродетелите на Жената пионер. Колкото повече мислеше, толкова повече му харесваше тази идея. Той не иска някоя красива, безполезна и безпомощна жена! Колко приятно ще бъде да си има весела, практична и нисичка съжителка, която да готви, пере, подрежда, да ръководи роботите, да шие дрехи, да прави сладкиши...

Така си мечтаеше той и изгриваше ноктите си до живеца.

Най-после товарният кораб проблесна на хоризонта, кацна, стовари един голям сандък и отлетя към Амира IV.

Роботите донесоха сандъка на Фласуел.

— Вашата булка, господарю! — завикаха те триумфално и вдигнаха масльонките си във въздуха.

Фласуел веднага даде половин ден почивка и скоро остана сам в хола си с големия фризер, надписан с *„Да се транспортира внимателно! Съдържа жена!“*

Той натисна бутоните за размразяване, изчака необходимия час и отвори капака. Вътре имаше друг фризер, който изискваше два часа за

размразяване. Той изчака нетърпеливо, като се разхождаше напред-назад из стаята и изгризваше остатъците от ноктите си.

Най-после моментът настъпи. С треперещи ръце Фласуел вдигна капака и видя...

— Ей! Какво е това? — извика той.

Момичето в сандъка примигна, прозя се като котке, отвори очи и седна. Те се гледаха известно време и Фласуел разбра, че тук има някаква ужасна грешка.

Тя беше облечена в красива, непрактична бяла рокля, а името ѝ, *Шийла*, бе извезано върху нея със златен конец. Другото, което Фласуел забеляза веднага, бе нейният финес, който едва ли бе подходящ за тежка работа в чуждопланетни условия. Кожата ѝ бе млечнобяла и неминуемо щеше да изгори под яростното лятно слънце на планетоида. Ръцете ѝ бяха елегантни, с дълги пръсти и лакирани червени нокти — нещо напълно различно от онова, което фирмата „Обществото на сръндаците“ бе обещала. Колкото до краката и другите части на тялото ѝ, Фласуел реши, че те биха били прекрасни за Земята, но не и тук, където човек трябва да внимава в работата си. За нея даже не можеше и да се каже, че има нисък център на тежестта. Тъкмо напротив.

Фласуел почувства, при това не без основание, че са го измамили, излъгали, подиграли.

Шийла излезе от сандъка, отиде до прозореца и погледна към разцъфналите зелени поля на Фласуел и живописните планини зад тях.

— А къде са палмите? — попита тя.

— Палми ли?

— Разбира се. Казаха ми, че на Сринигар V има палми.

— Това не е Сринигар V — каза Фласуел.

— Ама ти не си ли пашата на Срай? — зяпна към него Шийла.

— Разбира се, че не. Аз съм пионер. Ти не си ли модел булка за пионери?

— *Приличам* ли ти на булка за пионери? — сприхаво каза Шийла с блеснали от яд очи. — Аз съм булка модел „ултра супер лукс“ и бях определена да отида в субтропическия рай на планетата Сринигар V.

— Значи и двамата са ни измамили. Следителите трябва да са сбъркали — мрачно каза Фласуел.

Момичето огледа нескопосания хол на Фласуел и по лицето му премина сянка.

— О, добре де. Предполагам, че ще можеш да ми уредиш транспорта до Сринигар V.

— Аз не мога да си позволя да отида даже до Нагондикон — каза Фласуел — Ще информирам „Обществото на сръндаците“ за грешката. Те със сигурност ще уредят транспортирането ти, когато ми изпратят моя модел булка.

Шийла вдигна рамене.

— Пътуването ми значи се отлага — каза тя.

Фласуел кимна. Той мислеше усилено. Това момиче явно нямаше качества за пионер. Това беше очевидно. Но пък беше невероятно красива. Не виждаше причина престоят ѝ тук да не бъде приятен и за двамата.

— При тези обстоятелства — каза той с подкупваща усмивка — Предлагам да станем приятели.

— При какви обстоятелства?

— Ние сме единствените човешки същества на тази планета — Фласуел леко положи ръка върху рамото ѝ. — Хайде да пийнем нещо. Разкажи ми за себе си. Имаш ли...

В този момент той чу силен шум зад себе си. Обърна се и видя малък тантурест робот да се измъква от една ниша в сандъка.

— Ти пък какво искаш? — полита Фласуел.

— Аз съм робот за извършване на бракосъчетания — заяви машината. — Упълномощен съм от правителството да извършвам законни бракосъчетания в Космоса. Освен това съм изпратен от „Обществото на сръндаците“, за да служа като охрана, компаньонка и настойник на младата дама, която ми е поверена, докато дойде времето да изпълня основната си функция по бракосъчетанието.

— Нахално, проклето роботче — изръмжа Фласуел.

— Че ти какво очакваше? — попита Шийла. — Някой замразен свещеник ли?

— Разбира се, че не. Ама робот компаньонка...

— Най-добрата — увери го тя. — Нямах и представа как се държат някои мъже, като знаят, че се намират на светлинни години разстояние от Земята.

— Мислиш ли? — печално измърмори Фласуел.

— Така съм чувала — отвърна Шийла и скромно сведе очи. — Пък и обещаната за съпруга на пашата на Срай все пак трябва да си има някакъв пазач.

— Скъпи влюбени — надигна глас роботът. — Тук сме се събрали, за да съчетаем...

— Не сега — високомерно произнесе Шийла. — Не с този.

— Ще накарам роботите да ти приготвят стая — изръмжа Фласуел и излезе, като си мърмореше нещо за тежкия товар на Човека.

Той се обади по радиото на „Обществото на сръндаците“, откъдето му отговориха, че веднага ще изпратят искания от него модел, а грешният ще бъде отнесен където трябва. После той се върна към фермерството и миньорството, твърдо решен да не обръща внимание на присъствието на Шийла и нейната компаньонка.

Работата на Шанс продължи. Трябваше да се добива торий и да се прокопават нови галерии. Скоро настъпи и жътва и роботите прекарваха дълги часове из полята, а по честните им лица блестеше машинното масло. Въздухът ухаеше на цветя.

Присъствието на Шийла се чувстваше с изненадваща сила. Скоро върху голите крушки се появиха пластмасови полилеи, а на блестящите от чистота прозорци увиснаха пердета. По пода се появиха килими. И изобщо в къщата настъпиха доста промени, които Фласуел по-скоро усещаше, отколкото забелязваше. Менюто му претърпя сериозна промяна. Лентата с паметта на неговия робот готвач бе доста поизтъняла на някои места и затова горкият механизъм помнеше как се правят само бьоф Строганоф, салата от краставици, пудинг и какао. Фласуел със забележителен стоицизъм се бе задоволявал с това, откакто бе пристигнал на Шанс, като ги редуваше безкрайно.

Сега обаче Шийла се захвана с работа готвач. Тя търпеливо записа върху лентата на паметта му рецепти за печено, задушено, мешана салата, ябълков пай, както и много други. И положението с храната на Шанс се промени забележително. Но когато Шийла консервира и сладко от смис във вакуумни опаковки, Фласуел започна да изпитва известни съмнения.

Оказа се, независимо от скъпарския ѝ външен вид, че тя е една особено практична млада дама. Тя можеше да върши всичко, което би могла и една пионерска съпруга. А пък си имаше и други предимства.

За какъв дявол му е тогава обикновеният модел на „Обществото на сръндаците“?

След като пообмисля това известно време, Фласуел се обърна към старшия си робот.

— Гунга-Сам, объркан съм.

— Хм — отвърна с невъзмутимо метално лице роботът.

— Струва ми се, че нямаше да е зле да имах малко от тази ваша роботска интуиция. Тя се справя много добре, нали, Гунга-Сам?

— Жената Човек поема своя собствен дял от тежкия товар на Човека.

— Разбира се. Но дали ще продължи така? Тя може всичко, което и една жена на пионер може да прави, нали? Готви, консервира.

— Работниците я обичат — каза Гунга-Сам с простишко достойнство. — Вие не знаете, господине, но когато избухна онази епидемия от ръжда през миналата седмица, тя се труди ден и нощ, за да облекчи и успокои изплашените по-млади роботи.

— Тя е направила такова нещо? — Фласуел зяпна потресен. — Но едно момиче с нейния произход, луксозен модел...

— Това няма значение. Тя е Личност и има силата и достойнството да поеме товара на Човека.

— Знаеш ли, това ме убеждава — бавно заговори Фласуел. — Аз наистина вярвам, че тя е подходяща да остане тук. Не е нейна грешката, че не е пионерски модел. Това е въпрос на проектиране и усъвършенстване и не може да бъде променено. Ще ѝ кажа, че може да остане. А после ще откажа другата си заявка.

В очите на старшия робот се появи някакъв странен блясък и изражение, доста прилично на шеговита насмешка. Той се поклонил дълбоко.

— Аз съм на услугите на моя господар — каза той.

Фласуел се затича да търси Шийла.

Намери я в лечебницата, приспособена от стара барака за инструменти. С помощта на един робот механик Шийла се занимаваше с поправката на зъбните колела и ставите, които са най-слабото място на металните същества.

— Шийла — каза Фласуел. — Искам да поговорим.

— Добре — отвърна тя отнесено. — Щом затегна този болт.

Тя постави умело болта на мястото му и почука с отвертката по работата.

— Готово, Педро — каза тя. — Опитай сега крака си.

Роботът се изправи внимателно, прехвърли тежестта си върху крака и установи, че се държи добре. Той заподскача весело около Жената и затананика:

— Вие наистина го поправихте, господарке. Благодаря, мадам.

Тръгна и затанцува под слънцето навън.

Фласуел и Шийла го гледаха как се отдалечава и се усмихваха на изпълнението.

— Като деца са — каза Фласуел.

— Човек не може да не ги обикне — отвърна му Шийла. — Толкова са щастливи, толкова безгрижни.

— Но нямат душа — напомни ѝ Фласуел.

— Така е — съгласи се тъжно тя. — Няма. Защо искаше да ме видиш?

— Искях да ти кажа... — Фласуел се огледа. Лечебницата беше чиста, пълна с клещи, отвертки, ножовки, чукчета и други медицински инструменти. Тази атмосфера едва ли подхождаше на предложението, което искаше да направи.

— Ела с мен — каза той.

Те излязоха от болничното помещение и преминаха през цъфналите зелени поля. Стигнаха подножието на величествените планини. Там, под сянката на високите склонове, имаше едно гладко, тъмно езеро, заобиколено от гигантски дървета, които Фласуел бе отгледал по специален метод за бързо израстване. Тук той спря.

— Искях да ти кажа следното — заговори той. — Ти ме изненада напълно, Шийла. Аз очаквах, че ти ще бъдеш един паразит, едно безполезно същество. Произходът, видът и възпитанието ти показваха точно това. Но съм се излъгал. Ти прие предизвикателството на крайграничната природа, извоюва триумфална победа и спечели сърцата на всички.

— На всички ли? — попита много тихо Шийла.

— Мисля, че говоря от името на всички работи на този планетоид, които те обожават. Мисля, че твоето място е тук, Шийла.

Момичето мълча дълго, а вятърът шумолеше из клоните на дърветата и бърчеше повърхността на езерото.

Най-накрая тя проговори.

— А *ти* също ли мислиш, че моето място е тук?

Фласуел бе погълнат от изключителната ѝ красота, почувства се загубен в бездната на погледа ѝ. Той се задъха, докосна ръката ѝ и пръстите му се свиха.

— Шийла...

— Да, Едуард...

— Скъпи влюбени — изграчи един рязък метален глас. — Тук сме се събрали...

— Не сега, глупак такъв! — изплака Шийла.

Роботът за бракосъчетания застана пред тях и заговори нацупено.

— Колкото и да ми е неприятно да се намесвам в човешките работи, моите уреди ми казват, че трябва да го направя. Според моя начин на мислене физическите контакти са безсмислени. Само заради опита аз допрях устни до един робот шивачка. И заради труда, който си бях направил, получих само счупен зъб. Някога си мислех, че изпитвам нещо. Някакво електричество, което ме караше да треперя и да сънувам различни геометрични форми. Но когато се прегледах, установих, че се е обелила изолацията на един от проводниците на хранящото ми устройство. Следователно емоцията е била въображаема.

— Нахално, проклето роботче — изръмжа Фласуел.

— Извинете ме за намесата. Само се опитвам да обясня, че намирам инструкциите си за глупави. Според тях аз трябва да предотвратя всеки и всякакъв физически контакт, докато не бъде изпълнена церемонията по бракосъчетанието. Но какво да се прави? Такива са заповедите ми. А сега мога ли да започна?

— Не! — каза Шийла.

Роботът вдигна рамене с фатално примирение и се плъзна под клоните на дърветата.

— Не мога да понасям робот, който не си знае мястото — измърмори Фласуел. — Но нямам нищо против.

— Какво?

— Така е — продължи Фласуел напълно убедено. — Ти не само не си по-лоша от която и да било жена на пионер, но си и много по-красива. Шийла, ще се омъжиш ли за мен?

Роботът, който се повърташе под клоните, сега се насочи услужливо към тях.

— Не — каза Шийла.

— Не ли? — повтори Фласуел с неразбиране.

— Чу ме добре. Не! В никакъв случай!

— Ама защо? Ти се приспособи толкова добре тук, Шийла. Роботите те обожават. Никога не съм ги виждал да работят толкова добре.

— А пък мен не ме интересува твоя планетоид. И освен това ти изобщо не ме интересува. Аз ще отида на Сринигар V, където ще бъда глезена съпруга на пашата на Срай!

Те се гледаха в очите, Шийла, побледняла от яд, а Фласуел, почервенял от смущение.

Роботът за бракосъчетания пак започна:

— Скъпи влюбени...

Шийла се извъртя и хукна към къщата.

— Нищо не разбирам — търпеливо заговори роботът за бракосъчетания. — Всичко това е много объркващо. И кога ще бъде извършена церемонията?

— Никога — изръмжа Фласуел и също се насочи към къщата, сключил яростно вежди.

Роботът се поколеба, въздъхна металически и забърза след ултра луксозния модел булка.

Цялата нощ Фласуел прекара в стаята си, като пиеше непрекъснато и си мърмореше сам. Малко след зазоряване верният Гунга-Сам почука и се вмъкна в стаята.

— Жени! — изсъска към слугата си Фласуел.

— Моля?

— Никога няма да ги разбере — каза Фласуел. — Тя ме подведе. Аз мислех, че иска да остане тук. Мислех, че...

— Мислите на Човека са объркани и тъмни — каза Гунга-Сам. — Но в сравнение с тези на Жената те са кристално ясни.

— Откъде пък го измисли това? — попита Фласуел.

— Това е една стара роботска поговорка.

— Ех, вие, роботи. Понякога се чудя дали наистина *нямате души*.

— О, нямаме, господин Фласуел, господарю. Това е специално записано в нашата спецификация за производство. Роботите трябва да бъдат произвеждани без душа, за да им се спестят страдания.

— Много умно правило — съгласи се Фласуел. — Би трябвало понякога да се прилага и за хората Е, да върви по дяволите тая... Ти какво искаше?

— Дойдох да ви съобщя, господине, че товарният кораб каца.

Фласуел побледня.

— Толкова скоро? Значи ми носи новата булка!

— Без съмнение.

— И ще откара Шийла към Сринигар V?

— Със сигурност, господине.

Фласуел изпъшка и се хвана за главата. После се изправи.

— Добре, добре — каза той. — Ще ида да видя дали тя е готова.

Той намери Шийла в хола да наблюдава кацането на товарния кораб.

— Желая ти всичко най-хубаво, Едуард — каза тя. — Надявам се новата булка да оправдае очакванията ти.

Корабът кацна и роботите започнаха да разтоварват един голям сандък.

— По-добре да тръгвам — каза Шийла. — Няма да ме чакат дълго. — Тя протегна ръка.

Фласуел я пое.

Той задържа ръката ѝ за момент, после разбра, че я е хванал за рамото. Тя не се противопостави, нито пък роботът по бракосъчетанията влезе в стаята. Фласуел изведнъж установи, че Шийла е в прегръдките му. Той я целуна и почувства като че ли в гърдите и главата му едно малко слънце се превърна в свръхнова звезда.

— Оу — произнесе тя с невярващ и прегракнал глас.

Фласуел се поизкашля.

— Шийла, обичам те. Не мога да ти предложа кой знае какъв лукс тук, но ако останеш...

— Е, време ти беше да разбереш, че ме обичаш, глупчо! — зарадва се тя. — Разбира се, че оставам!

Следващите няколко минути бяха възторжени и определено главозамайващи. Най-накрая те бяха прекъснати от гръмките гласове на роботите отвън. Вратата се разтвори рязко и роботът по бракосъчетанията нахлу, следван от Гунга-Сам и два селскостопански робота.

— Истина е! — възкликна роботът по бракосъчетанията. — Невероятно! Никога не съм си представял, че ще доживея този ден, когато робот ще застане срещу робота!

— Какво се е случило? — попита Фласуел.

— Този ваш старши *седна* отгоре ми — заяви възмутено роботът по бракосъчетанията. — А приятелчетата му ми държаха краката. Аз само се опитвах да вляза в тази стая и да изпълня задълженията си, за които съм упълномощен от правителството и фирма „Обществото на сръндаците“.

— Ах, Гунга-Сам! — каза ухилен Фласуел.

Роботът по бракосъчетанията бързо се приближи до Шийла.

— Повредена ли сте? Някой зъб? Някое късо съединение?

— Мисля, че няма нищо такова — задъхано отвърна Шийла.

Гунга-Сам се обърна към Фласуел.

— Вината е изцяло моя, господарю. Но всеки знае, че Мъжът и Жената имат нужда от усамотение по време на периода на ухажване. Аз просто изпълних онова, което смятах за свое задължение към човешката раса във ваше лице, господин Фласуел, господарю, сахиб.

— Добре си направил, Гунга-Сам — каза Фласуел. — Аз съм ти дълбоко благодарен и... О, Господи!

— Какво има? — учудено го попита Шийла.

Фласуел гледаше през прозореца. Роботите носеха големия сандък към къщата.

— Булката! Моделът за пионери! — възкликна Фласуел. — Какво ще правим сега, скъпа? Аз те бях отказал и официално бях заявил другата. Мислиш ли, че ще можем да развалим договора?

Шийла се засмя.

— Не бой се. В този сандък няма булка, модел за пионери. Твоята заявка бе отказана още щом я изпрати.

— Така ли?

— Разбира се — Тя погледна засрамено надолу. — Сигурно ще ми се разсърдиш заради това, което направих...

— Няма — обеща ѝ той. — Кажу какво си направила?

— Ами знаеш ли, във фирмата имат снимките на мъжете, които работят като пионери на граничните планети, така че булките да могат да видят какво всъщност получават. Има възможност за избор... За момичетата де... И аз се въртях там толкова дълго, понеже все не можех да получа преквалификация от ултра делукс, така че... Ами приятелите си с шефа на отдела за заявки. И — тя се изчерви и изрече бързо: — И се самоизпратих тук.

— Ами пашата на Срай...

— Измислих си го.

— Но защо? — объркано я попита Фласуел. — Ти си толкова красива...

— И затова всеки очаква да бъде играчка за някой разглезен, тъп идиот — довърши тя разгорещено. — Аз не искам! Искам да бъде съпруга! И съм толкова добра, колкото всяка друга дебеланка.

— По-добра си!

— Аз мога да готвя, да лекувам работи и да бъда практична, нали? Не го ли доказах?

— Разбира се, скъпа.

Тя се разплака.

— Ама никой не искаше да ми повярва и затова трябваше да те измамя, за да остана достатъчно дълго, за да... За да се влюбиш в мен.

— Кое и направих — каза той и ѝ изтри очите. — Всичко се получи чудесно. Грешката се оказа страхотен късмет.

По лицето на Гунга-Сам се получи нещо, което много приличаше на изчервяване.

— Да не би да искаш да кажеш, че не е било грешка? — възкликна към него Фласуел.

— Ами, господарю, господин Фласуел, ефенди... Знае се, че Мъжът има нужда от *привлекателна* Жена. Моделът за пионери ни се стори малко суров, пък и мемсахиб Шийла е дъщеря на приятел на моя предишен господар. Така че аз си позволих свободата да изпратя

поръчката направо на нея. Тя накара своя приятел в отдела по поръчките да ѝ покаже вашата снимка и да я изпрати тук. Надявам се, че не сте недоволен от скромния си слуга, защото не ви се е подчинил.

— Е, проклет да съм! — Фласуел най-после разбра. — Както винаги съм казвал... Вие, роботите, разбирате Човека по-добре от когото и да било. — Той се обърна към Шийла. — Ами какво има тогава в този сандък?

— Облеклото ми, бижутата, обувките, козметиката, фризьорът ми...

— Ама...

— Ще искаш да изглеждам добре, когато отиваме на гости, скъпи — каза Шийла. — Все пак Ситера III е само на петнайсет дни полет. Преди да дойда тук, проверих.

Фласуел закима покорно. От съпруга модел ултра супер делукс трябваше да се очаква такова нещо.

— Хайде! — каза Шийла на робота по бракосъчетанията.

Роботът не отговори.

— Хайде де! — извика му и Фласуел.

— Съвсем сигурни ли сте? — нацупено проговори роботът.

— Да! Започвай!

— Просто не мога да разбера — произнесе роботът. — Защо точно сега? Защо не през миналата седмица? Само аз ли съм с всичкия си тук? О, добре де. Скъпи влюбени...

И най-после церемонията беше проведена. Фласуел обяви три дни празници и роботите пяха, танцуваха и празнуваха по техния безгрижен маниер.

След това животът на Шанс се промени напълно. Семейство Фласуел започна скромнен социален живот. Посрещаше гости и посещаваше други семейства за по около петнайсет-двайсет дни на Ситера III, Там и Рандико I. Но през другото време Шийла беше незаменима пионерска жена, обичана от роботите и обожавана от съпруга си. Роботът по бракосъчетанията, следвайки сборника си с инструкции, се проявяваше като счетоводител и иконом, умения, за които умът му бе особено добре приспособен. Често казваше, че ако не е той, това място просто ще се разпадне.

А роботите продължаваха да извличат торий от планините, плантациите с дир, олдж и смис процъфтяваха, а Фласуел и Шийла

споделяха отговорността за тежкия товар на Човека.

Фласуел продължаваше да превъзнася предимствата на пазаруването от „Обществото на сръндаците“. Но Шийла знаеше, че истинското им предимство беше в притежанието на старши робот като верния и без душа Гунга-Сам.

СТРАХ В НОЩТА

Тя се чу да вика и се събуди. Разбра, че трябва да е викала доста преди това. В стаята беше студено, но тялото ѝ бе покрито с пот. Капчици се стичаха по лицето и раменете ѝ и мокреха нощницата. Гърбът ѝ бе изпотен и чаршафът под нея — мокър.

Тя започна да трепери.

— Добре ли си? — попита я съпругът ѝ.

Тя не можа да отговори веднага. Беше свила колене и ги бе прегърнала здраво с ръцете си. Опитваше се да престане да трепери. Съпругът ѝ представляваше една тъмна маса до нея — тъмен, дълъг цилиндър на фона на слабо проблясващите чаршафи. Щом го погледна, тя отново започна да трепери.

— Ще ти стане ли по-добре, ако запаля нощната лампа? — попита той.

— Не! — рязко му отвърна тя. — Не мърдай... Моля те!

Остана да се чува само равномерното тиктакане на часовника, но то също като че ли бе заплашително.

— Отново ли?

— Да — каза тя. — Съвсем същото. Не ме докосвай, за Бога!

Той бе започнал да се приближава към нея — тъмен и извиващ се върху чаршафа, а тя отново трепереше неудържимо.

— Сънят... — заговори той. — Пак ли... бях аз? — Той деликатно премълча края на мисълта си и се понамести леко в леглото, като внимаваше да не я изплаши.

Но тя вече като че ли се съвземаше. Отпусна ръце и се подпря с длани върху матрака.

— Да — отвърна. — Отново змиите. Пълзяха отгоре ми. Големи и малки. Стотици. Стаята беше пълна и още влизаха през вратата, прозорците. Гардеробът беше пълен със змии. Дотолкова, че изпълзяваха под вратата му...

— Успокой се — каза той. — Наистина ли мислиш, че искаш да говорим за това?

Тя не отговори.

— Искаш ли вече да запаля? — попита я нежно.

Тя се поколеба.

— Още не. Още не смея.

— О — произнесе той с пълно разбиране. — Значи останалата част от съня...

— Да.

— Виж, може би не трябва да говориш за това.

— Не, нека да говорим — тя опита да се засмее, но излезе като хълцане. — Човек би помислил, че ще свикна. Колко ноци вече?

Сънят винаги започваше с малко змийче, което бавно се извиваше върху ръката ѝ и я наблюдаваше със злобните си червени очи. Тя го отблъскваше и сядаше в леглото. После друго пропъльзваше през завивките — по-голямо и по-бързо. Тя и него отблъскваше, бързо скачаше от леглото и заставаше права върху пода. Тогава усещаше една змия под краката си, после друга, увита в косата си, над очите, а през вече отворената врата идеха още, като я принуждаваха да отстъпи, да падне върху леглото и с писък да посегне за помощ към съпруга си.

Но в съня ѝ той не беше там. В леглото до нея като дълъг, тъмен цилиндър на фона на проблясващите чаршафи лежеше огромна змия. Тя не можеше да разбере това, докато ръцете ѝ не я обгърнеха.

— Сега запали лампата — изкомандва тя. Мускулите ѝ се свиха до болка, когато светлината, заля стаята. Бедрата ѝ се напрягнаха, готови да я изхвърлят от леглото, ако...

Но това все пак беше съпругът ѝ.

— Мили Боже — въздъхна тя и се успокои напълно. Отпусна се върху леглото.

— Изненадана ли си? — попита я той с хладна усмивка.

— Винаги се изненадвам — призна му тя. — Всеки път съм сигурна, че ти няма да си там. Сигурна съм, че ще видя змията. — Тя докосна ръката му, за да се увери напълно.

— Виждаш ли каква глупост е всичко? — заговори той нежно и успокоително. — Ако само поискаш да забравиш. Ако ми имаш повече доверие, всички тези кошмари ще свършат.

— Знай — отговори тя, докато поглъщаше с очи подробностите в стаята. Малката масичка за телефона бе невероятно успокояваща с купчинката бележки отгоре ѝ. Издрасканото махагоново бюро ѝ беше стар приятел, също както малкият радиоапарат и вестникът върху пода. Пък и колко спокойно и безгрижно беше метната върху стола зелената ѝ рокля!

— Докторът ти каза същото — заговори той. — Когато имахме онези неприятности помежду си, ти ме свързваше с всичко лошо, с всичко, което те наранява. А сега, когато вече нямаме неприятности, ти продължаваш...

— Несъзнателно — отвърна му тя. — Кълна се, че е несъзнателно.

— И все пак го правиш — настоя той. — Помниш ли когато аз исках да се разведем? Когато ти казах, че никога не съм те обичал? Спомняш ли си как ме мразеше тогава, макар че не искаше да ме пуснеш да си ида? — Той замълча, за да си поеме дъх. — Ти мразеше Хелън и мен. Това остави следи. Омразата остана в подсъзнанието ти.

— Не вярвам, че някога наистина съм те мразила — каза тя. — Само Хелън... Тази мършава малка маймуна!

— Не бива да се говори лошо за онези, които вече почиват блажено — промърмори той.

— Да — произнесе тя замислено. — Предполагам, че аз съм я довела до това произшествие. Но не мога да кажа, че съжалявам. Мислиш ли, че тя ми изпраца тези призраци?

— Не трябва да обвиняваш себе си — каза той. — Тя беше много напрегната, нервна, артистична. Невротичен тип.

— Сега, когато Хелън я няма, ще преодолеем това. — Тя му се усмихна и бръчките от уплахата по челото ѝ се изгладиха. — Толкова те обичам — прошепна тя и прекара пръстите си по светлокестенявата му коса. — Никога няма да те пусна да си идеш.

— Така и трябва — усмихна ѝ се той. — Аз не искам да си ида.

— Помогни ми.

— С всичко, което мога — той се наведе и я целуна леко по бузата. — Но, мила, ако не се отървеш от тези кошмари, в които аз съм главният злодей... ще трябва да...

— Не го казвай — бързо го прекъсна тя. — Не мога да понеса тази мисъл. Пък и ние *преодоляхме* лошите моменти.

Той кимна.

— Обаче си прав — продължи тя. — Мисля, че ще трябва да отида при друг психиатър. Няма да мога да издържа още дълго на това. Тези сънища всяка нощ...

— Пък и стават все по-чести — напомни ѝ той и се намръщи. — Първо беше само от време на време, но сега това е всяка нощ. Скоро, ако не направиш нещо, ще бъде...

— Добре — каза тя. — Да не говорим повече за това.

— Трябва. Аз започвам да се боя. Ако тази змийска серия продължи, ти може да ме заколиш някоя нощ.

— Никога — увери го тя. — Но нека да не говорим за това. Искам да го забравя. Мисля, че няма да се повтори тази нощ. Какво ще кажеш?

— Надявам се да не се повтори — каза той.

Тя се пресегна през него и загаси лампата. Целуна го и затвори очи.

След няколко минути се обърна на другата страна. След половин час се обърна отново към него, каза нещо неразбрано и остана спокойно заспала. След още двамайсет минути едното ѝ рамо потрепна, но иначе тя остана спокойна.

Съпругът ѝ беше като тъмна маса до нея, повдигнат на единия си лакът. Той лежеше в тъмнината и мислеше, заслушан в дишането ѝ и тиктакането на часовника. После се изпъна.

Бавно развърза колана на пижамата си и го издърпа, докато в ръката му се събраха около трийсетина сантиметра. След това отхвърли леко завивката. Много леко той се обърна към нея с колана в ръка, заслушан в дишането ѝ. Постави колана върху ръката ѝ. Бавно, като го издърпваше сантиметър по сантиметър няколко секунди, той постави колана по дължината на ръката ѝ.

Засега тя само изстена.

ГРЕШНО ЛЕКАРСТВО

На 2 май 2103 година Елуд Казуел се запъти бързо по Бродуей със зареден револвер, скрит в джоба на палтото. Не искаше да използва оръжието, но се страхуваше, че ще трябва. Това бе правилно умозаключение, като се има предвид, че Казуел страдаше от мания за убиване.

Беше мек, влажен пролетен ден и във въздуха се носеше уханието на цъфналия дрян. Казуел стисна револвера в изпотената си десница и се опита да мисли за единствената сериозна причина, поради която не биваше да убива един човек, на име Магнесен, който онзи ден бе говорил за външността му.

Какво го засяга Магнесен как изглеждам? Проклетиет му досадник. На всяко гърне мерудия. Все ще развали настроението на човек...

Казуел беше дребен холерик със зачервени очи с остър поглед, челюст като на булдог и червена коса. Беше от типа хора, които човек очаква да види покачени върху кофа за боклук да викат към тълпата обядващи бизнесмени и забавляващи се ученици: „Марс за марсианците, Венера за венерианците!“

Но всъщност Казуел не се интересуваше от плачевното състояние на извънземните. Той беше водач на реактивен автобус към транспортната корпорация „Ню Йорк Експрес“. И си гледаше работата. Пък и беше доста луд.

За щастие той знаеше това, ако не винаги, то понякога и го осъзнаваше поне с част от ума си.

Казуел продължи по Бродуей към 43-та улица, като се потеше обилно. Насочи се към едно от представителствата на корпорацията „Уреди за домашна терапия“. Неговият приятел Магнесен скоро щеше да свърши работа и да се прибере в малкия си апартамент, който се намираще близо до дома на Казуел. Колко лесно би било, колко приятно да се поразходи до там, да си поговорят малко и...

Не! Казуел пое дълбоко въздух и си напомни, че *всъщност* не иска да убива никого. Не беше правилно да се убиват хора. Властите ще го затворят, приятелите няма да го разберат, майка му никога няма да му прости.

Но тези аргументи изглеждаха бледи, твърде интелектуални и напълно безсилни. Оставаше си простият факт — той искаше да убие Магнесен.

Възможно ли е толкова силно желание да е лошо? Или дори ненормално?

Да, възможно е! С агонизиращ стон Казуел притича оставащите му няколко стъпки до магазина на „Уреди за домашна терапия“.

Самото му присъствие на това място го накара веднага да изпита облекчение. Осветлението беше дискретно, завесите неутрални, подредените блестящи машини за терапия не бяха нито много лъскави, нито твърде шумни. Беше място, където човек с удоволствие би легнал върху килима в сянката на машините, сигурен, че те ще му помогнат да разреши всяка своя неприятност.

Един продавач със светла коса и дълъг, високомерен нос се появи тихо, но не *чак толкова* тихо и зашепна:

— Дали не бих могъл да ви помогна?

— Терапия! — каза Казуел.

— Разбира се, господине — отвърна продавачът, като приглади реверите си и се усмихна подкупващо. — Ние сме тук точно затова. — Той огледа внимателно Казуел, моментално му постави диагноза и потупа една блестяща бяло-червена машина.

— Ето това — заговори продавачът — е новият освободител от алкохолна зависимост, изработен от Ай Би Ем и рекламиран във водещите магазини. Красива мебел, която може да намери място във всеки дом. Надявам се да се съгласите с мен. Превръща се в телевизор.

Само с едно движение на тясната си длан продавачът отвори освободителя от алкохолна зависимост и показа 52-инчов екран.

— Трябва ми... — започна Казуел.

— Терапия — завърши вместо него продавачът. — Разбира се. Аз само исках да ви покажа, че този модел няма да причини неудобство нито на вас, нито на вашите приятели или любими хора. Забележете, ако обичате, потенциометъра на бутона, който контролира желаното количество алкохол. Виждате ли? Ако не желаете пълно въздържание,

вие можете да го нагласите на много, средно, приятно или леко. Това е нова възможност, уникална в механотерапията.

— Аз не съм алкохолик — каза Казуел с неприкрито достойнство. — В транспортната корпорация „Ню Йорк Експрес“ не назначават алкохолици.

— Ясно — каза продавачът, като гледаше с недоверие зачервените очи на Казуел. — Вие ми се виждате малко нервен. Може би преносимият апарат на Бендикс за намаляване на тревожното състояние...

— Не ме мъчи тревога, приятел. Имате ли нещо за освобождаване от мания за убиване?

Продавачът облиза устните си.

— От шизофреничен или маниакално-депресивен характер?

— Това всъщност е без значение — отвърна Казуел, който нямаше и представа за характера на страданието си.

— Наистина — съгласи се продавачът. — Това е само една моя теория. От опита, който съм придобил в магазина, съм разбрал, че червенокосите и русите са склонни към шизофрения, докато брюнетите имат предимно маниакално-депресивни страдания.

— Интересно. Отдавна ли работите тук?

— От седмица. Но ето, ние имаме точно това, от което се нуждаете, господине. — Той с обич погали една квадратна черна машина с хромирана рамка.

— Какво е то?

— Това, господине, е Рекс-регенератор, построен от Дженеръл Мотърс. Не е ли красив? Съчетава се с всякакъв тип мебелировка и се превръща в добре заредено с напитки барче. Вашите приятели, семейство, любими хора никога не биха предположили...

— А лекува ли мания за убиване? — попита Казуел. — *Силна мания.*

— Напълно. Не бъркайте този уред с малките десетамперови машини за лечение на неврози. Това е здрава, мощна машина със сила от двайсет и пет ампера за лечение на наистина сериозни болестни състояния.

— Точно това ми трябва — заяви Казуел с простима гордост.

— То ще ви оправи. Наистина е мощно! Снабдено е с усилен поглъщател на топлина! Напълно изолирано! С обхват на

чувствителност над...

— Вземам го — каза Казуел. — Ще платя в брой.

— Чудесно! Само да се обадя в склада и...

— И този става — настоя Казуел и извади портфейла си. —
Имам нужда от него сега. Понеже искам да убия приятеля си
Магнесен, а пък...

Продавачът се позасмя съчувствено.

— Сигурно не искате да направите това... Плюс пет процента
данък продажби. Благодаря ви, господине. Вътре ще намерите
подробна инструкция.

Казуел му благодари, вдигна регенератора с две ръце и побърза
да излезе.

След като пресметна комисионата си, продавачът се усмихна на
себе си и запали цигара. Удоволствието му бе развалено от шефа, едър
мъж с пенсне на носа, който излезе от кабинета си.

— Хаскинс — каза той, — мисля, че ви помолих да се
освободите от този неприятен навик.

— Да, господин Фолънсби, извинете — Хаскинс загаси цигарата
си. — Веднага ще използвам деникотинизатора. Извърших
изключително добра продажба, господин Фолънсби. Един от големите
Рекс-регенератори.

— Наистина ли? — шефът бе впечатлен. — Не ни се случва
често да... Почакайте! Да не сте продали *мострата*?

— Ами... боя се, че да, господин Фолънсби. Клиентът бързаше
така ужасно, че... Има ли някаква причина да не...

Господин Фолънсби се хвана за главата с две ръце, като че ли
искаше да си я изтръгне.

— Хаскинс, казах ти! *Не може* да не съм ти казал! *Мострата* на
регенератора беше модел за *марсианци*! За механотерапия на
марсианци!

— О! — стресна се Хаскинс. Замисли се за момент. — О!

Господин Фолънсби гледаше продавача си мрачно.

— А това всъщност има ли значение? — попита бързо Хаскинс
— Машината не може да дискриминира расите. Аз мисля, че тя би
трябвало да лекува мания за убиване, дори и пациентът да не е
марсианец.

— Марсианската раса не изпитва никога желание да убива. Марсианският модел регенератор няма даже и да разбере за какво става дума. Естествено, той ще го лекува. Трябва да го лекува. *Но какво всъщност ще лекува?*

— О! — отново произнесе Хаскинс.

— Този нещастник трябва да бъде спрян преди... Казахте *мания за убиване*? Нямам представа какво може да се случи! Бързо, какъв е адресът му?

— Ами той толкова бързаше, господин Фолънсби...

Началникът го изгледа с дълъг недоверчив поглед.

— Обади се в полицията! Свържи се с отдела по сигурността на Дженеръл Мотърс! Намери го!

Хаскинс хукна към вратата.

— Чакай! — изкрещя подире му шефът и грабна шлифера си. — Аз също идвам!

Елуд Казуел се върна в апартамента си с таксикоптер. Той постави регенератора в хола си близо до дивана и го огледа замислено.

— Този продавач беше прав — каза си след малко. — Той *наистина* отива на стаята.

В естетическо отношение регенераторът беше просто постижение.

Казуел му се възхищава още няколко мига, после отиде в кухнята и си приготви сандвич с пилешко месо. Изяде го бавно, като гледаше втренчено в една точка над и вляво от кухненския часовник.

Проклет да си, Магнесен! Мръсен, лъжлив, измамен враг на всичко почтено и честно на света...

Той измъкна револвера от джоба си и го постави върху масата. С изпънат показалец го побутна насам-натам.

Време беше да започне терапията.

Освен ако...

Казуел с уплаха установи, че не му се иска да загуби желанието да убие Магнесен. Какво щеше да стане с него, ако го няма това желание? Животът му щеше да загуби своя смисъл, целостта си, вкуса и красотата. Всъщност животът му ще стане доста тъп.

Освен това той си имаше и истинска причина да не обича Магнесен. Причина, за която даже не искаше да мисли.

Ирене!

Горкичката му сестра, прелъстена от изкусния и коварен Магнесен, а после изоставена от него. Каква по-добра причина може да има човек, за да вземе револвера и да...

После Казуел се сети, че няма сестра.

Сега вече *наистина* беше време да започне терапията.

Той се върна в хола и намери ръководството за ползване, пъхнато във вентилаторния отвор на машината. Отвори го и зачете.

Условия за работа с всички модели Рекс-регенератори:

1. Поставете регенератора до удобен диван. (Удобен диван може да бъде закупен като допълнителен аксесоар от всеки магазин на Дженеръл Мотърс.)

2. Включете машината в електрическата инсталация.

3. Поставете контактната лента върху челото си.

И това е всичко! Вашият регенератор ще извърши останалото! Няма да има езикова бариера или проблем с диалекта, тъй като регенераторът се свързва с вас чрез директен сетивен контакт (патент на фирмата). Вие трябва само да му сътрудничите.

Опитайте се да не чувствате притеснение или срам. Всеки си има проблеми, а някои и по-сериозни от вашите! Вашият регенератор не се интересува от личния ви морал или етнически стандарти, затова не изпитвайте чувството, че ви осъжда. Той иска само да ви помогне да станете здрав и щастлив.

Щом събере и обработи достатъчно данни, вашият регенератор ще започне лечението. Вие сте този, който ще определи продължителността на сеансите. Вие сте шефът! И, разбира се, вие можете да прекъснете сеанса по всяко време.

И това е всичко! Просто, нали? А сега включете вашия регенератор и **СТАНЕТЕ ЗДРАВИ!**

— Няма нищо трудно — каза си Казуел. Той бутна регенератора по-близо до дивана и го включи. Взе лентата, започна да я нахлузва върху челото си и спря.

— Чувствам се толкова глупаво! — потръпна той.

После рязко затвори уста и загледа сърдито черната хромирана машина.

— Значи си мислиш, че можеш да ме направиш нормален, а?

Регенераторът не отговори.

— Е добре, давай, опитай. — Той постави лентата на челото си, скръсти ръце върху гърдите си и се излегна.

Нищо не се случи. Казуел се настани по-удобно върху дивана. Поизпъна рамене и намести лентата. Пак нищо. Мислите му започнаха да блуждаят.

Магнесен! Ти шумен, задъхан урод, ти неприятен...

— Добър ден — промърмори един глас в главата му. — Аз съм вашият механотерапевт.

Казуел се сви виновно.

— Здравсти. Аз тъкмо... Ами знаеш, нещо като...

— Естествено — отвърна успокоително машината. — Та нали ние всички го правим. Сега изучавам материала в подсъзнанието ви с намерението да го синтезирам, диагностицирам и прогнозирам, и в крайна сметка да ви излекувам. Откривам...

— Да?

— Момент. — Регенераторът помълча няколко минути. После колебливо проговори: — Това без съмнение е доста необикновен случай.

— Наистина ли? — доволно попита Казуел.

— Да. Коефициентите като че ли... Не съм съвсем сигурен... — Механичният глас на машината отслабна. Контролната лампичка започна да примигва и намали силата на светенето.

— Хей, какво става?

— Объркване — отговори машината. — Разбира се — сега гласът ѝ отново стана стабилен. — Необикновената природа на симптомите не би трябвало да обърка една напълно компетентна терапевтична машина. Колкото и да е странен някой симптом, той не е нещо повече от точка, показател за душевна тревога. И всички симптоми могат да бъдат отнесени към широката гама на доказаната

вече теория. След като теорията е ефективна, симптомите да намерят своето място в нея. Ще работим на основата на това твърдение.

— Сигурен ли си, че знаеш какво правиш? — попита Казуел, който вече се чувстваше леко замаян.

Машината изпраща и контролната ѝ лампичка блесна.

— Механотерапията днес е точна наука и не допуска съществени грешки. Ще продължим с тест за думи, предизвикващи определени асоциации.

— Давай — каза Казуел.

— Къща?

— Дом.

— Куче?

— Котка.

— Флифл?

Казуел се поколеба, опитвайки да си обясни значението на думата. Звучеше му доста по марсиански, но можеше да бъде и венерианска или даже...

— Флифл? — повтори регенераторът.

— Марфуш — отвърна Казуел, който си измисли тази дума в момента.

— Звучен?

— Сладък.

— Зелен?

— Майка.

— Танагойес?

— Потомотонга.

— Аридес?

— Нексотесмодрастика.

— Чтиснохелгнотесес?

— Ригамару латасентрикпропатрия — върна му го Казуел. Беше съчетание от звуци, с което просто се възгордя. Обикновеният човек даже би могъл и да ги произнесе.

— Хмм — каза регенераторът. — Шаблонът съвпада. Винаги е така.

— Какъв шаблон?

— Вие сте класически случай на фимско желание, усложнено от силни дуаркски стремежи.

— Така ли? Пък аз си мислех, че е мания за убийство.

— Не намирам съответствие на произнесения от вас термин — каза строго машината. — Поради това го отхвърлям като безсмислено съчетание на звуци. А сега помислете върху следното: фирмското желание е нещо напълно нормално. Никога не го забравяйте. Но то обикновено се замества още в ранна възраст от необикновена погнуса. Личностите, които са лишени от този основен отговор на обкръжението...

— Не съм напълно сигурен, че разбирам за какво говориш — призна си Казуел.

— Моля ви, господине! Трябва веднъж завинаги да се разберем по един основен въпрос. *Вие* сте пациентът. Аз съм механотерапевтът. Вие сте предоставили на мен да решавам трудностите ви. Но не можете да очаквате да ви помогна, ако не ми сътрудничите.

— Добре — каза Казуел. — Ще се опитам.

До този момент той се къпеше в приятната светлина на превъзходството. Всичко, което машината казваше, му се струваше смешно. Всъщност той се чувстваше уверен, че би могъл да посочи няколко грешки на механотерапевта.

Сега обаче това приятно чувство се изпари и Казуел се почувства самотен. Ужасно самотен и загубен. Почувства се същество, над което се упражнява насилие и което търси поне малко спокойствие и разбиране.

Беше готов на всичко, за да ги постигне. Той благоговейно си напомни, че няма право да противоречи на механотерапевта. Тези машини знаят какво правят и го правят отдавна. Той ще сътрудничи, независимо колко странно му се струва лечението.

Но като се настани по-удобно върху дивана, Казуел мрачно си помисли, че работата с механотерапевта ще бъде доста по-трудна, отколкото си я беше представял.

Търсенето на изчезналия клиент се извърши бързо и без резултат. Не успяха да го намерят по гъмжащите улици на Ню Йорк и никой не можеше да си спомни да е виждал дребен червенокос мъж със зачервени очи, носещ черна терапевтична машина.

Такива хора имаше много и никой не бе му обърнал внимание, дори и да го бе видял.

В отговор на спешното телефонно обаждане полицията пристигна веднага. Дойдоха четирима, водени от измъчен млад лейтенант-следовател на име Смит.

Смит едва бе успял да попита: „А бе, хора, вие не поставяте ли етикети върху стоката си?“ когато го прекъснаха.

Един мъж разбута полицаите при вратата. Той беше висок, кокалест и грозен, а очите му бяха хлътнали и мътносини. Дрехите му, негладени и небрежни, висяха отгоре му като смачкана ламарина.

— Какво искате? — попита лейтенант Смит.

Грозният мъж обърна ревера си и му показва малка сребърна значка.

— Аз съм Джон Рат, от отдела по охраната на Дженеръл Мотърс.

— Ооо... Извинете, господине — лейтенантът козирува. — Не знаех, че вие действате толкова бързо:

Рат изсумтя.

— Проверихте ли за пръстови отпечатащи, лейтенанте? Този купувач трябва да е докоснал някоя от останалите машини.

— Веднага ще го направя, господине — каза Смит. Не се случваше често някой от Джи Ем, Ди И или Ай Би Ем да дойде и да се заеме лично с работата. Ако се окажеше, че кварталният полицай не може да се справи със случая, имаше възможност да се включи организацията по промишлен обмен...

Рат се обърна към Фолънсби и Хаскинс и ги фиксира с пронизващ поглед.

— Нека сега чуем цялата история — каза той и извади от безформения си джоб писалка.

Изслуша разказа със зловещо мълчание. Накрая затвори тефтера, пъкна го в джоба си и заяви:

— Терапевтичните машини се ползват със свещено доверие. Да се даде на клиент грешна машина е предателство спрямо това доверие, нарушение на обществените права и потъпкване на добрата репутация на фирмата.

Началникът на магазина кимна в знак на съгласие и погледна нещастния продавач.

— Един марсиански модел — продължи Рат — на първо място не би трябвало да се намира тук.

— Аз ще ви обясня — бързо го прекъсна Фолънсби. — Трябваше ни демонстрационен модел и аз написах на фирмата, като им поисках...

— Това може да бъде оценено като престъпно нехайство — прекъсна го Рат.

Началникът и подчиненият се спогледаха ужасени. Те си бяха помислили за поправителния дом на Дженеръл Мотърс, намиращ се в околностите на Детройт, където хората, нарушили правилата на фирмата, прекарваха дните си в напрегнато мълчание, като монотонно сглобяваха микрочипове за джобни телевизорчета.

— Но така или иначе, това е извън моите пълномощия — каза Рат. Той извърна обвинителния си поглед към Хаскинс. — Вие сигурен ли сте, че купувачът не е споменал името си?

— Не, господине. Тоест, да, сигурен съм — отвърна с треперещ глас Хаскинс.

— А изобщо спомена ли някакви имена?

Хаскинс покри лицето си с ръце. Той погледна нагоре и след малко си спомни.

— Да! Искаше да убие някого! Негов приятел!

— Кой? — попита Рат с ужасяващо търпение.

— Името на приятеля беше... Чакайте да си спомня... Магнетон! Така беше! Магнетон! Или Морисън? О, Боже...

Стоманеното лице на господин Рат показва едва сдържано недоволство. Хората наистина бяха безполезни като свидетели. Даже по-лошо от безполезни, защото често объркваха. Винаги роботите трябваше да оправят нещата.

— Спомена ли той *нещо* съществено?

— Оставете ме да *помисля*! — каза Хаскинс и лицето му доби съсредоточен вид.

Рат зачака.

Господин Фолънсби прочисти гърлото си.

— Тъкмо си мислех, господин Рат, за марсианската машина. Тя няма да може да излекува случай на мания за убиване на земен човек, нали?

— Разбира се, че не. На Марс убийството е непознато.

— Да. Но какво ще направи тогава? Тя няма ли да отхвърли случая като неприемлив? Тогава купувачът вероятно ще върне регенератора с рекламация и ние ще...

Господин Рат поклати глава.

— Рекс-регенераторът трябва да проведе лечение, ако намери данни за някаква психоза. *Без значение каква е тя.*

Фолънсби свали пенснето си и набързо избърса стъклата му.

— Какво би направила тогава машината?

— Тя ще го лекува от някоя марсианска болест, която е най-близка по симптоми до неговия случай. Предполагам, че това е фирмско желание с различни усложнения. Но какво ще се случи след започване на лечението, аз не зная. Съмнявам се дали изобщо някой знае, след като такова нещо не се е случвало никога досега. Бих могъл да предположа, че има две основни възможности. Пациентът може да откаже терапията — в този случай той остава със своята мания за убиване. Или пък може да приеме марсианската терапия и да се постигне излекуване.

Лицето на господин Фолънсби светна.

— А, значи излекуването е възможно!

— Вие не разбирате — каза Рат. — Той може да бъде излекуван от *несъществуваща марсианска психоза*. Но да се излекува от нещо, от което всъщност не страда, означава да се предизвика необосновано заблуждение. Може да се каже, че всъщност машината ще работи обратно и ще предизвика психоза, вместо да я отстрани.

Господин Фолънсби изпъшка и се облегна върху Бел-психосоматика.

— В резултат тя ще убеди клиента, че е марсианец — завърши Рат. — *Нормален марсианец, естествено.*

— Спомням си! — изведнъж се развика Хаскинс. — Сега си спомних! Той каза, че работел в транспортната корпорация „Ню Йорк Експрес“! Спомням си го съвсем ясно!

— Това вече е нещо — каза Рат и посегна към телефона.

Хаскинс избърса с облекчение потта от челото си.

— И току-що си спомних нещо, което още повече би улеснило нещата.

— Какво?

— Клиентът каза, че е бил някога алкохолик. Сигурен съм, защото докато си говорехме, той първо се заинтересува от апарата за освобождаване от алкохолизъм на Ай Би Ем. Нали ви казах, че беше червенокос, а пък аз си имам теория за връзката между червената коса и алкохолизма. Изглежда...

— Отлично — прекъсна го Рат. — Алкохолизмът сигурно ще фигурира в досието му. Това доста стеснява кръга на търсенето.

Докато той набираше номера на „Ню Йорк Експрес“, изражението върху каменното му лице беше почти приятно.

Хубаво беше да установи, че човешко същество би могло все пак да запомни някаква важна информация.

— Но вие със сигурност си спомняте вашето горикае? — питаше регенераторът.

— Не — изморено отвърна Казуел.

— Разкажете ми тогава за младежкия си опит с торастрианския флип.

— Никога не съм имал такъв.

— Хммм. Блокировка — промърмори машината. — Възмущение. Угнетеност. Сигурен ли сте, че не си спомняте вашето горикае и какво е означавало то за вас? Това чувство е универсално.

— Не и за мен — отвърна Казуел и потисна една прозявка.

Сеансът по механотерапия продължаваше вече повече от четири часа и той го преценяваше като безполезен. Беше говорил доброволно за детството си, за майка си и баща си, за по-големия си брат. Но регенераторът го бе помолил да остави фантазиите. Отношенията на пациента с въображаеми родители или роднини, бе обяснил той, не вършат никаква работа и са от минимално значение от психологическа гледна точка. Важното са чувствата на пациента, независимо дали са открити или прикрити, към неговото горикае.

— Ох, виж какво ще ти кажа — замоли се Казуел. — Та аз даже не знам какво е това горикае.

— Разбира се, че знаете. Само трябва да си *позволите* да знаете.

— Не знам. Кажете ми.

— По-добре би било, ако вие ми кажете.

— Че как бих могъл? — ядоса се Казуел. — Аз не знам!

— А какво си *представяте*, че би могло да бъде горикае?

— Горски пожар — каза Казуел. — Таблетка сол. Шише денатуриран спирт. Малка отвертка. Познах ли? Тетрадка. Револювер...

— Тези асоциации са безполезни — увери го регенераторът. — Вашите опити за изреждане показват ясно подсъзнателния шаблон. Започвате ли да го различавате?

— Ама какво, по дяволите, е горикае? — изръмжа Казуел.

— Дървото, което ви е хранило по време на детството и пубертета, ако теорията ми по отношение на вас е вярна. Поради недоглеждане горикае не ви е захранило с необходимия имунитет против фимско желание. В резултат на това се е появил импулсът ви да причините принудително някому дуарк.

— Никакво дърво не ме е хранило.

— Не можете ли да си спомните усещането?

— Разбира се, че не. Защото никога не се е случвало.

— Сигурен ли сте?

— Напълно.

— Дори и капка съмнение ли не изпитвате?

— Не! Никакво горикае не ме е хранило. Виж какво, аз мога да прекъсна този сеанс по всяко време, нали?

— Разбира се — отвърна регенераторът. — Но в този момент не е препоръчително. Вие изпитвате яд, възмущение, страх. От общия ви безкомпромисен отказ...

— Глупости — каза Казуел и смъкна лентата от челото си.

Тишината беше прекрасна. Казуел се изправи, прозя се, протегна се и масажира тила си. Застана пред бръмчащата черна машина и я огледа продължително.

— Ти не можеш да ме излекуваш и от обикновена настилка — каза ѝ той.

След това се поразходи вдървено из хола и се върна към регенератора.

— Загубен фалшификат! — извика той.

Отиде в кухнята и си отвори бутилка бира. Революверът му още беше върху масата и проблясваше с метала си.

Магнесен! Ти, неописуем, хитър развратник! Ти, дяволско изчадие! Ти, предателско чудовище! Някой трябва да те унищожи, Магнесен! Някой...

Някой ли? Самият той трябва да го направи. Само той познава бездънната поквара на Магнесен, неговата порочност и неприятната му страст към власт.

Да, това е негов дълг, помисли Казуел. Но странно, че осъзнаването не му донесе удоволствие.

Все пак Магнесен му беше приятел.

Той се изправи, готов за действия. Пъхна револвера в десния си джоб и погледна часовника в кухнята. Наближаваше шест и половина. Магнесен трябваше вече да си е вкъщи, да гълта вечерята си и да се хили на плановете си.

Това беше идеалното време да го хване.

Казуел се насочи към вратата, отвори я, тръгна да излиза и спря.

Една мисъл премина през ума му. Мисъл толкова силна и съществена, толкова всеобхватна, че го разтърси до дън душа. Казуел се опита отчаяно да се освободи от нея, но мисълта остана в съзнанието му.

При тези обстоятелства той можеше да направи само едно.

Върна се в хола, седна на дивана и постави лентата на главата си.

Регенераторът проговори.

— Да?

— Дяволска работа — каза Казуел. — Знаеш ли, мисля, че си спомням моето горикае!

Джон Рат се свърза с транспортна корпорация „Ню Йорк Експрес“ по телевидеофона и веднага бе поет от господин Бемис, пълен, възмургав мъж с внимателни очи.

— Алкохолизъм ли? — повтори господин Бемис, когато му обясниха проблема. С невярващ вид той включи магнетофона си за запис. — Сред *нашите* служители? — Бемис натисна бутона под бюрото си, с което включи за слушане към разговора си службите по охрана, връзки с пресата, вътрешно-фирмени отношения и психоанализ. След това той погледна искрено към Рат. — Няма начин, скъпи господине. Но, между нас казано, защо *всъщност* Дженеръл Мотърс се интересува от този въпрос?

Рат се усмихна с горчивина. Трябваше да предвиди това. Двете фирми бяха имали сблъсъци в миналото. Официално сега

съществуваше сътрудничество между двете гигантски корпорации. Но по всички практически въпроси всъщност...

— Въпросът е в рамките на обществения интерес — каза Рат.

— О, сигурно е така — отвърна Бемис с прикрита усмивка. Той погледна към таблото на бюрото си и забеляза, че голяма част от ръководителите на фирмата са се включили да слушат разговора. Това би могло да означава повишение за него, ако успеше да се справи както трябва.

— Обществения интерес на Дженеръл Мотърс, а? — попита Бемис с любезна хапливост. — Предполагам, искате да ни обвините, че нашите джетбуси и хеликоптери се управляват от пияни водачи?

— Разбира се, че не. Интересувам се от единичен случай на предразположение към алкохолизъм...

— Не е възможно. Ние в „Експрес“ не назначаваме хора, които показват и най-малката тенденция в тази посока. И ако мога да ви посъветвам, господине, по-добре е, преди да правите подобни инсинуации към други, да почистите собствения си дом.

Като каза това, господин Бемис прекъсна разговора.

Никой не можеше да го обвини за това.

— Задънена улица — произнесе мрачно Рат. — Смит! — извика той. — Намерихте ли отпечатъци?

— Нищо съществено, господине — отвърна лейтенант Смит, който беше запретнал ръкави и пълзеше наоколо.

Устните на Рат се свиха. Откакто купувачът бе взел марсианската машина, бяха минали вече седем часа. Кой знае какво се бе случило досега. Купувачът можеше да заведе дело против фирмата. Не че парите означаваха кой знае какво, но репутацията на фирмата трябваше да бъде защитена на всяка цена.

— Извинете, господине — проговори Хаскинс.

Рат не му обърна внимание. Какво да прави? „Експрес“ няма да му окаже съдействие. Дали пък въоръжените сили биха се съгласили да открият файловете си за търсене на соматотипа и пигментацията?

— Господине — обади се пак Хаскинс.

— Какво има?

— Току-що си спомних името на приятеля на купувача. То е Магнесен.

— Сигурен ли си?

— Абсолютно — каза Хаскинс с пълна увереност, за първи път от толкова време. — Позволих си да потърся името в телефонния указател. В Манхатън има само един Магнесен.

Рат го изгледа изпод дебелиите си вежди.

— Хаскинс, надявам се да не си се излъгал. Искрено се надявам.

— Аз също, господине — призна си Хаскинс, който усещаше, че коленете му треперят.

— Защото ако се лъжеш, аз... Няма значение — сам се прекъсна Рат.

Те пристигнаха на адреса след петнайсет минути, съпроводжани от полицейски ескорт. Къщата беше стара каменна сграда и името на Магнесен се намираше върху вратата на втория етаж. Почукаха.

Вратата отвори набит, късо подстриган мъж с навити ръкави на ризата, на около трийсет години. Той леко побледня при вида на толкова много униформи, но остана спокоен.

— Какво има? — попита той.

— Вие ли сте Магнесен? — изръмжа лейтенант Смит.

— Да. Ама какво има, бе? Ако става дума за това, че уредбата ми е пусната толкова силно, ще ви кажа, че оная стара вещица отдолу...

— Може ли да влезем? Важно е — каза Рат.

Магнесен искаше да откаже, но Рат го бутна встрани и мина покрай него, следван от Смит, Фолънсби, Хаскинс и малка армия полицаи. Магнесен бе объркан, учуден и същевременно недоволен. С голяма доза страхопочитание той се обърна с лице към тях.

— Господин Магнесен — заговори Рат с най-приятния глас, който успя да измайстори. — Надявам се, че ще ни простите за нахлуването. Позволете ми да ви уверя, че това е в интерес на обществото, както и във ваш собствен интерес. Познавате ли един нисък, сърдит, червенокос и със зачервени очи човек?

— Да — произнесе бавно и тихо Магнесен.

Хаскинс въздъхна с облекчение.

— Бихте ли ни казали името и адреса му? — попита Рат.

— Искате да знаете... Я почакайте! Какво е направил?

— Нищо.

— Тогава за какво го търсите?

— Нямаме време за обяснения — каза Рат. — Повярвайте ми, че това е за негово добро. Как се казва?

Магнесен огледа грозното лице на Рат и се опита да обмисли положението.

Намеси се и лейтенант Смит:

— Хайде, Магнесен, ако знаеш кое е добро за теб, ще проговориш. Искаме името, и то бързо.

Това се оказа неправилен подход. Магнесен си запали цигара, духна дима в посока на Смит и го погледна изпитателно.

— Заповед имаш ли, приятел?

— Имам — пристъпи напред Смит. — И ще арестувам и теб, умнико.

— Стига! — заповяда Рат. — Лейтенант Смит, благодаря ви за помощта. Повече няма да сте ми нужен.

Смит се обиди, събра взвода и си тръгна.

— Извинявам се за държанието на Смит — каза Рат. — По-добре е да ви разкажа случая.

Набързо, но подробно той разказа историята за купувача и марсианската терапевтична машина. Когато завърши, Магнесен изглеждаше още по-недоверчив, отколкото преди.

— Казвате, че искал да убие мен?

— Определено.

— Това е лъжа! Не знам каква игра играете, господине, но никога няма да ме накарате да ви повярвам. Елуд ми е най-добрият приятел. От деца сме приятели. Заедно служихме. Елуд ще си отреже ръката заради мен. И аз също заради него.

— Да, да — нетърпеливо произнесе Рат. — Когато е в нормално състояние, със сигурност би го направил. Елуд — това собственото или фамилното му име е?

— Собственото — отвърна подигравателно Магнесен.

— Вашият приятел Елуд е психопат.

— Вие не го познавате. Този мъж ме обича като брат. Кажете ми какво всъщност е направил Елуд? Закъснял е с някои плащания, а? Аз мога да помогна.

— О, твърдоглав глупак такъв! — развика се Рат. — Опитвам се да ти спася живота! Също и този на приятеля ти!

— Ама откъде да знам? — възрази му Магнесен. — Вие нахлухте тук и...

— Можеш да ми вярваш — каза Рат.

Магнесен огледа лицето му и кимна мрачно.

— Казва се Елуд Казуел. Живее тук, до пресечката, на номер 341.

Мъжът, който отвори вратата, беше нисък, с червена коса и зачервени очи. Дясната му ръка бе пъхната в джоба на самото. Изглеждаше много спокоен.

— Вие ли сте Елуд Казуел? — попита Рат. — Човекът, който закупи регенератор днес следобед в магазина за домашни терапевтични уреди?

— Да — отговори Казуел. — Ще влезете ли?

В малкия хол те видяха регенератора, блестящ в черно и хром, поставен близо до дивана. Беше изключен.

— Използвахте ли го? — попита разтревожено Рат.

— Да.

Фолънсби пристъпи напред.

— Господин Казуел, не знам как да ви обясня, но сме направили ужасна грешка. Регенераторът, който сте купили, е марсиански модел... За терапия на марсианци.

— Знам — каза Казуел.

— Наистина ли?

— Разбира се. Бързо го разбрах.

— Положението беше доста опасно — каза Рат. — Особено за човек с вашите... хммм... неприятности. — Той тайничко огледа Казуел. Човекът изглеждаше добре, но външният вид често може да излъже, особено при психично болни. Казуел страдаше от мания за убиване и нямаше причина страданието му да не продължава.

На Рат изведнъж му се прииска да не беше освобождавал Смит и хората му. Понякога е успокояващо да имаш на разположение един въоръжен взвод.

Казуел пресече стаята и застана до терапевтичната машина. С една ръка все още в джоба на самото, той постави другата с обич върху регенератора.

— Това нещичко положи всички усилия, горкото — каза той. — Естествено, то не може да излекува нещо, което не съществува. — Той се засмя. — Но беше много близо до успеха.

Рат се вгледа в лицето на Казуел.

— Радвам се, че не ви е причинило вреда, господине — произнесе той със спокоен глас. — Компанията, разбира се, ще ви възмезди за загубеното време и умственото натоварване, които...

— Естествено — заяви Казуел.

— И ние ще ви снабдим веднага с необходимия регенератор от земен тип.

— Това няма да е необходимо.

— Няма ли?

— Не — произнесе решително Казуел. — Опитът на машината за лечение ме накара да си направя самооценка. Имаше един миг на пълно прозрение, когато аз успях да оценя и да се освободя напълно от желанието да убия горкия Магнесен.

Рат кимаше учудено.

— Значи вече не изпитвате подобно желание?

— В ни най-малка степен.

Рат се намръщи силно, опита се да каже нещо, но се спря. Обърна се към Фолънсби и Хаскинс.

— Вземете тази машина. Имам да ви казвам няколко думи, но това ще стане, когато се върнем в магазина.

Началникът и продавачът вдигнаха регенератора и си тръгнаха.

Рат пое дълбоко дъх.

— Господин Казуел, настоявам да приемете гратис един нов регенератор от фирмата. Ако лечението не е извършено правилно, винаги има опасност болестта да се възбуди отново.

— При мен не съществува такава опасност — весело, но с дълбоко убеждение му отвърна Казуел. — Благодаря за предложението ви, господине. И лека нощ.

Рат повдигна рамене и се насочи към вратата.

— Почакайте! — повика го Казуел.

Рат се обърна. Казуел бе извадил ръката от джоба си. Държеше револвер. Рат усети как крайниците му изтръпват. Той изчисли разстоянието между себе си и Казуел. Беше доста далеч от него.

— Ето — каза Казуел и протегна към, него револвера с дръжката напред. — Той вече няма да ми трябва.

Рат успя да запази лицето си безизразно, докато вземаше револвера и го поставяше в безформения си джоб.

— Лека нощ — каза Казуел. Той затвори и заключи вратата зад Рат.

Най-после беше сам.

Казуел отиде в кухнята. Отвори си бутилка бира, отпи голяма глътка и седна до масата. Загледа се в една точка над и вляво от кухненския часовник.

Сега трябваше да оформи плана си. Нямаше време за губене.

Магнесен! Това нечовешко чудовище, което бе отсякло горикаето на Казуел! Магнесен! Човекът, който дори и сега тайно обмисляше как да зарази Ню Йорк с ужасното фимско желание! О, Магнесен, желая ти дълъг и предълъг живот, изпълнен с мъченията, които ще стоваря върху теб. И ще започна с...

Казуел се усмихна, докато измисляше как точно ще дуарква Магнесен по влендишки.

ЗАКРИЛА

През следващата седмица в Бирма ще има самолетна катастрофа, но това няма да засегне мен тук, в Ню Йорк. И фигите сигурно не могат да ми навредят. Особено след като държа всички врати на шкафовете си затворени.

Не, най-важният проблем е лепчихането. Не бива да лепчихам. По никакъв начин. И както можете да си представите, това ме затруднява.

Пък на всичкото отгоре, май че ме хваща наистина гадна хрема.

Цялата работа започна вечерта на седемнайсети ноември. Вървах си по Бродуей към кафенето на Бейкър. На устните ми блуждаеше усмивка, тъй като си бях взел трудния изпит по физика. В джоба ми леко подрънкваха пет монети, три ключа и кутийка кибрит.

Само за да довърша цялостната картина, позволете да добавя, че вятърът духаше от северозапад с пет мили в час, Венера беше в асцендент, а Луната определено приближаваше пълнолуние. От всичко това можете да направите изводите си.

Стигнах ъгъла с 98-ма улица и тръгнах да пресичам. Щом стъпих на платното, някой ми изкрещя:

— Камионът! Пази се от камиона!

Аз отскочих назад и бързо се огледах. Нищо не се виждаше. А после, след цяла една секунда, някакъв камион зави откъм ъгъла на две колелета, мина на червено и продължи с рев по Бродуей. Ако не беше това предупреждение, щеше да ме блъсне.

Чували сте подобни разкази, нали? За странния глас, предупредил леля Мини да не се качва в асансьора, който после се разбил в подземие. Или може би казал на чичо Джо да не пътува с „Титаник“. Но обикновено такива разкази свършват дотук.

Как ми се иска и моят да бе свършил така.

— Благодаря, приятелю — казах аз и се огледах. Нямахше никого.

— Чуваш ли ме още? — попита гласът.

— Разбира се. — Аз направих пълен кръг около себе си и се загледах подозрително в затворените прозорци на къщата, до която бях спрял. — Но къде, по дяволите, си ти?

— Грониш — отвърна гласът. — Чакай да видим кое е най-близкото словосъчетание. Индекс на рефракция. Същество на подсубстанциално равнище. Сянка на познанието. Дали успях да улуча правилното словосъчетание?

— Невидим ли си? — попитах наслуки аз.

— Точно така!

— Ама какво си ти?

— Велидюзки дерг.

— Какво?

— Аз съм... Отвори си малко по-широко ларинкса, ако обичаш. Чакай сега да видя. Аз съм духът на Дядо Коледа. Същество от Черната лагуна. Годеницата на Франкенщайн. Съ...

— Чакай, чакай — казах аз. — Какво се опитваш да ми кажеш... Че си призрак или същество от друга планета ли?

— Тъкмо това — отговори дергът. — То е очевидно.

Стана ми напълно ясно. Всеки глупак можеше да разбере, че гласът принадлежи на някого от друга планета. Той беше невидим на Земята, но по-висшите му сетива бяха забелязали приближаващата опасност и той ме беше предупредил.

Обикновена свръхестествена случка, каквито стават всеки ден.

Аз тръгнах бързо по Бродуей.

— Ама какво има? — попита невидимият дерг.

— Нищичко — отвърнах аз. — Само дето си стоя наскрел улицата и си говоря с невидимо извънземно от безкрайните дълбини на пространството. Предполагам, че само аз те чувам. Нали?

— Ами естествено.

— Страхотно! Знаеш ли докъде ще ме докара такова нещо?

— Концепцията, за която загатваш, не ми е напълно ясна.

— В лудницата. Психиатрията. При откачалките. На такова място въдворяват хората, които си говорят с невидими извънземни. Благодаря за предупреждението, приятелче. Лека нощ.

Леко замаян, аз свих на изток, като се надявах моят невидим приятел да продължи по Бродуей.

— Не искаш ли да си говориш с мен? — попита дергът.

Аз поклатих глава с онзи лек израз, заради който никой не може да те обвини, и продължих да вървя.

— Но ти *трябва* да го направиш — каза дергът с нотка на отчаяние. — Субговорният контакт е много рядко и невероятно трудно явление. Понякога успявам да предупредя за надвисналата опасност едва в последния момент. Но после връзката се разпада.

Е, ето че получих обяснение за предчувствието на леля Мини. Но аз все още нямах никакво предчувствие.

— Тези условия може да не се повторят и след сто години! — замоли се дергът.

Какви условия? Пет монети и три ключа, които потракват в джоба ми по време на асцендент на Венера ли? Предполагам, че си заслужава да бъде изследвано това явление. Но не и от мен. Човек никога не може да докаже едно паранормално явление. Пък и има достатъчно хора, които носят онези ризи с дълги ръкави, които се връзват на гърба. Няма защо и аз да се нареждам в техния строй.

— Я ми се разкарай от главата — казах аз. Един полицай ме изгледа подозрително заради тези думи. Аз му се ухилих нахално и забързах напред.

— Разбирам социалното положение, в което си изпаднал — настоя дергът. — Но този контакт е напълно в твой интерес. Аз искам да те закрилям от милиардите опасности на човешкото съществуване.

Не му отговорих.

— Добре — каза дергът. — Не мога да те принуждавам. Просто ще трябва да предложи услугите си другаде. Сбогом, приятелю.

Аз кимнах любезно.

— Само още едно нещо — каза той. — Утре, между дванайсет и един и петнайсет по обяд, стой по-далеч от метрото. Сбогом.

— Тъъ? Защо?

— Някой ще бъде убит на площад Колумбия. Тълпата ще го бутне по невнимание пред пристигащия влак. Ако бъдеш там, може да си ти. Сбогом.

— Утре някой ще бъде убит, така ли? — попитах аз. — Сигурен ли си?

— Разбира се.

— И ще го пишат по вестниците?

— По всяка вероятност.

— И ти знаеш всички такива случаи?

— Мога да предвидя всички опасности, насочващи се към теб и разположени във времето. Единственото ми желание е да те защитя от тях.

Аз се бях спрял вече. Две момичета ми се смееха, защото забелязаха, че си говоря сам. После отново тръгнах.

— Слушай — зашепнах аз. — Можеш ли да изчакаш до утре вечер?

— И ще ми позволиш да ти бъда защитник? — попита с готовност дергът.

— Ще ти кажа утре. След като прочета вечерните вестници.

Репортажът беше там. Така си е. Прочетох го в мебелираната си стая на 113-та улица. Един човек, блъснат от тълпата, загубил равновесие и паднал пред пристигащия влак. Това ме накара да се замисля дълбоко в очакване появата на защитника си.

Не знаех какво да правя. Желанието му да ме защити ми се струваше доста искрено, но пък не знаех какво иска от мен. А когато след около час дергът се свърза с мен, идеята още по-малко ми харесваше. Казах му го.

— Не ми ли вярваш? — попита той.

— Просто искам да водя нормален живот.

— Ако изобщо си жив — напомни ми той. — Онзи камион снощи...

— Това беше случайност. На всеки му се случва веднъж в живота.

— И само веднъж се умира — заяви тържествено дергът. — После и метрото...

— Това не се смята. Аз нямах намерение да го ползвам днес.

— Но си имаше причина да *не* го ползваш. Това е важното. Точно както няма причина да не си вземеш душ след малко.

— Че защо не?

— Някоя си госпожица Флин — каза дергът, — която живее по-нататък по коридора, тъкмо приключи да се къпе и остави парче размекнат сапун върху розовите плочки на банята. *Ти* щеше да се подхлъзнеш на него и да си изкълчиш китката.

— Е, не е чак толкова фатално, нали?

— Не. Едва ли е толкова фатално, както, да речем, саксията, бутната от последния етаж от някакъв възрастен господин.

— Кога ще се случи това? — попитах аз.

— Мислех, че не те интересува.

— Много ме интересува. Кога? Къде?

— А ще ми позволиш ли да те защитавам? — попита той.

— Само ми кажи едно. Какво печелиш ти от тази работа?

— Удовлетворение — каза той. — За един велидюзки дерг най-голямото възможно удоволствие е да помогне на друго същество да избегне опасността.

— А нищо друго ли не искаш в замяна? Нещо обикновено, като например душата ми или да владееш Земята?

— Нищо! Ако приема заплащане срещу защитата, ще наруша емоционалното си равновесие. Всичко, което аз искам от живота, всичко, което всеки дерг иска, е да защитава някого от опасностите, които той не може да види, но които ние виждаме прекрасно. — Дергът замълча, а после добави: — Ние даже не очакваме и благодарност.

Е, това ме убеди. Пък и как можех да предвидя последствията? Откъде можех да знам, че неговата помощ ще ме докара до положение, в което да не мога да лепчихам?

— Кажи сега за онази саксия.

— Тя ще падне на ъгъла на Десета улица и булевард „Макадамс“ в осем и трийсет сутринта.

— На Десета и „Макадамс“ ли? Че къде е това?

— В Джърси сити — отвърна бързо той.

— Че аз през живота си не съм бил в Джърси сити! Защо да ме предупреждаваш за това?

— Аз не знам къде искаш или не искаш да ходиш — отвърна дергът. — Аз само предвиждам опасностите, които те дебнат и които биха могли да ти се случат.

— И сега какво трябва да правя?

— Каквото искаш — каза ми той. — Просто си води нормален живот.

Нормален живот! Ха!

Всичко започна обаче доста добре. Аз си ходех на лекции в университета „Колумбия“, пишех си домашните, ходех на кино и на срещи, играех табла, тенис и шах. Както преди. И изобщо не усещах, че съм под закрилата на велидюзкия дерг.

Веднъж или два пъти на ден дергът ми се явяваше. Казваше нещо като „нестабилна решетка на канала на булевард «Уест енд» между 66-та и 67-ма улица, внимавай да не стъпиш отгоре й“.

И, естествено, аз не стъпвах. Но някой друг го правеше. Често виждах такива репортажи по вестниците.

Щом свикнах с него, това ми даде известно чувство за сигурност. Един извънземен пърхаше по двайсет и четири часа на денонощие около мен и искаше от живота само да ме защитава от неприятности. Един свръхестествен телохраниел! Тази мисъл ми вдъхваше невероятна увереност.

През този период социалният ми живот не можеше да бъде успешен.

Но скоро дергът стана твърде ревностен пазител. Започна да открива все нови и нови опасности, повечето от които нямаха никаква връзка с реалния ми живот в Ню Йорк. Неща, които би трябвало да избегна в Мексико, Торонто, Омаха, Папеете. Накрая го попитах дали няма намерение да ми съобщава за всяка потенциална опасност по света.

— Това са малкото, само най-малкото, които биха могли да те засегнат — каза ми той.

— В Мексико ли? И в Папеете? Защо не се ограничиш само до местната картина? Да речем, Ню Йорк и околностите.

— Местно не означава нищо за мен — отвърна упорито дергът. — Моите предвиждания са във времето, а не в пространството. Аз трябва да те защитавам от *всичко*!

Всъщност това беше доста трогателно и аз нямаше как да му откажа. Просто не биваше да обръщам внимание на съобщенията му за разни опасности в Хобокън, Тайланд, Канзас сити, Ангкор Уат (там щеше да се срути една статуя), Париж и Сарасота. Така щях да се занимавам само с местните работи. Освен това можех да не обръщам внимание на повечето предупреждения за очакващи ме опасности в Бронкс, остров Стейтън и Бруклин и да се съсредоточа на Манхатън.

Обаче си заслужаваше да го изслушвам. Дергът ме отърва от доста гадни нещица. Като например един опит за кражба на катедралния площад, друго нападение откъм гърба от някакъв юноша, от един пожар...

Той обаче продължи да ме залива с информация. Беше започнал с едно или две съобщения на ден. След месец ме предупреждаваше по пет-шест пъти дневно. А накрая предупрежденията му в местен, национален и международен мащаб ме заляха като пълноводна река.

Бях изложен на твърде много опасности, при това извън каквато и да било разумна вероятност те да ми се случат.

Ето един типичен ден.

— Развалена храна в кафенето на Бейкър. Не яж там довечера.

— Автобус номер 312 в Амстердам е с развалени спирачки. Не се качвай на него.

— В магазина за химическо чистене на Мелън има изтичане на газ. Ще стане експлозия. По-добре си дай дрехите на друго място.

— Засада на бандити между шосето Ривърсайд и западната част на Централния парк. Вземи такси.

Скоро започнах да прекарвам по-голямата част от времето си, като не правех разни неща и избягвах различни места. Опасността като че ли се криеше под всеки уличен фенер и ме очакваше.

Подозирах дерга, че разширява нарочно съобщенията си. Това за мен беше единственото възможно обяснение. В края на краищата бях живял достатъчно дълго, преди да го срещна, без всякаква свръхестествена помощ и си бях прекарвал доста добре. Защо сега рисковете се бяха увеличили?

Зададох му този въпрос една вечер.

— Всичките ми съобщения са напълно достоверни — отвърна той, явно малко засегнат. — Ако не ми вярваш, опитай се утре да светнеш лампите в залата за лекции по психология.

— Защо?

— Ще стане късо съединение.

— Не се съмнявам в предупрежденията ти — уверих го аз. — Само знам, че преди да се появиш, животът ми не бе подложен на толкова много опасности.

— Естествено, че не. Сигурно знаеш, че щом като приемаш защита, трябва да приемеш и неудобствата, които тя ти носи.

— Какви неудобства?

Дергът се поколеба, преди да отговори.

— Защитата предизвиква необходимост от още по-голяма защита. Това е една универсална константа.

— Я повтори — замаян го помолих аз.

— Преди да ме срещнеш, ти беше като всеки друг и поемаше рисковете, които ти предлагаше твоята позиция. Но с моето идване най-близкото ти обкръжение се промени. И твоята позиция също.

— Промени ли се? Защо?

— Защото тук се намирам и аз. Сега до известна степен ти споделяш моето обкръжение, а аз твоето. И, естествено, избягването на една опасност отваря пътища за появата на други. Това е добре известно.

— Да не би да се опитваш да ми кажеш, че рисковете за мен са се увеличили *заради* твоята помощ?

— Това е неизбежно.

В този момент аз с удоволствие бих удушил дерга, ако не беше невидим и безтелесен. Имах неприятното чувство, че съм измамен от някакъв извънземен мошеник.

— Добре — казах аз, като се опитвах да контролирам гласа си и да говоря спокойно. — Благодаря ти за всичко. Ще се видим на Марс или някъде, където обикновено си прекарваш времето.

— Не желая ли повече никаква защита?

— Позна. И моля те, не тряскай вратата, когато излезеш.

— Но какво има? — дергът като че ли наистина беше объркан. — Вярно, рисковете в живота ти са се увеличили, но какво от това? Чест и гордост е да се противопоставиш на опасността и да я победиш. Колкото по-голяма е тя, толкова по-велика е радостта от избягването ѝ.

За първи път тогава разбрах колко чужд ми е този извънземен.

— Не и за мен — казах аз. — Махай се!

— Твоите рискове се увеличиха — възрази дергът. — Но моят капацитет за откриването им е повече от достатъчен, за да се справя. Аз съм *щастлив*, че го правя. За мен е удоволствие да създавам защитна мрежа за теб.

Аз поклатих глава.

— Знам какво ще последва. Моите рискове ще продължат да се увеличават, така е, нали?

— Не съвсем. Що се отнася да нещастните случаи, ти вече си достигнал количествената граница.

— Какво означава това?

— Това значи, че няма да има увеличение в количеството на нещастните случаи, които ще трябва да избягваш.

— Добре. А сега, ако обичаш, се махай, по дяволите, оттук.

— Но аз току-що ти обясних...

— Разбрах, няма да има увеличение. Ще бъде същото както сега. Виж, ако ме оставиш на мира, естественото ми обкръжение ще се върне, нали? И заедно с него първоначалните рискове, нали?

— Сигурно — съгласи се дергът. — Ако оживееш.

— Ще се реша да поема този риск.

Дергът остана мълчалив известно време.

— Не можеш да си позволиш да ме изгониш — каза накрая той.
— Утре...

— Не ми казвай. Ще избягвам опасностите си сам.

— Аз не мислех за опасностите.

— За какво тогава?

— Просто не знам как да ти го обясня — гласът му звучеше притеснено. — Казах ти, че няма да има количествени промени. Но не ти споменах за *качествените*.

— Как да разбирам това? — повиших глас аз.

— Опитвам се да ти кажа, че те преследва един гампер — каза дергът.

— Един какъв? Какво чудо е пък това?

— Гамперът е същество от *мое* обкръжение. Предполагам, че е бил привлечен от нарасналата ти възможност да избягваш рисковете, което се дължи на моята защита.

— Да го вземат мътните гампера и теб заедно с него!

— Ако той дойде, опитай се да го изгониш с имел. Освен това често върши работа и желязо, допряно до мед. Също така...

Аз се хвърлих в леглото и заврях глава под възглавницата. Дергът разбра намека. В един миг усетих, че си е отишъл.

Какъв глупак се бях оказал! Ние, жителите на Земята, имаме един общ недостатък. Вземаме всичко, което ни предложат,

независимо дали имаме нужда от него или не. По такъв начин си докарваме купища неприятности.

Но дергът си беше отишъл и с най-лошата от всичките ми неприятности беше свършено. Ще внимавам известно време, ще оставя нещата да се оправят от само себе си. След няколко седмици вероятно ще мога...

Във въздуха като че ли се усещаше някакво бучене.

Седнах в леглото. Единият ъгъл на стаята бе странно тъмен и почувствах студен полъх към лицето си. Бученето се усили. Не точно бучене, а смях. Нисък и монотонен.

Нямаше нужда някой да ми подсказва какво да правя.

— Дерг! — изпищях аз. — Измъкни ме от тази работа.

Той беше тук.

— Имел! Просто го размахай пред гампера.

— Откъде, по дяволите, да намеря имел?

— Тогава желязо и мед!

Аз скочих към бюрото си, грабнах медната тежест за притискане на документи и се огледах диво за нещо желязно, за да го допра до нея. Тежестта изхвъркна от ръката ми. Аз я хванах, преди да падне. Тогава видях химикалката си и допрях пишещата сачма до тежестта.

Тъмнината изчезна. И студът също.

Предполагам, че съм припаднал.

След един час дергът заговори с триумфален тон:

— Видя ли? На теб ти е необходима моята защита.

— Предполагам, че е така — отвърнах му мрачно.

— Ще ти бъдат необходими някои неща — продължи дергът. — Самокитка, амарант, чесън, рохкава пръст...

— Но гамперът си отиде.

— Да. Обаче грайлерът остана. Пък и ще ти трябват защитници против лийпите, фигите и мелгерайзера.

И така аз написах списък на билките, есенциите и подправките. Изобщо не си направих труд да го попитам за връзката между свръхнормалното и свръхестественото. Сега послушанието ми беше пълно.

Призраци и духове? Или извънземни? Все едно, каза той, а аз разбрах какво означаваше това. Те обикновено не ни закачат. Ние се намираме на различни нива на усещанията, дори на съществуването. Докато някое човешко същество не направи глупостта да привлече вниманието им към себе си.

Сега обаче аз участвах в тяхната игра. Някой искаше да ме убие, друг да ме защити, но никой не се интересуваше от *мен*. Дори и дергът. Те се интересуваха единствено от моята стойност в играта, ако участието ми можеше да се нарече така.

И изпадането ми в това положение си беше само моя грешка. В самото начало имах на разположение цялата мъдрост на човешката раса. Онази всеобхватна расова омраза към вещици и духове, ирационалния страх от извънземен живот. Защото моето приключение е било играно хиляди пъти досега и разказите за него са предавани от човек на човек стотици, хиляди пъти. Разкази за това, как не един човек се е забърквал в странното изкуство да вика духове. И по този начин е привличал вниманието им към себе си. А това е най-лошото нещо на този свят.

И така, аз бях свързан неразделно с дерга, а дергът с мен. Всъщност, до вчера. Сега отново съм си самостоятелен.

Няколко седмици нещата вървяха спокойно. Удържах фигурите настрана с простичкото условие да държа вратите на шкафовете си затворени. Лийпите ме заплашваха повече, но, изглежда, че окото от крастава жаба ги спираше. А пък мелгерайзерът беше опасен само при пълнолуние.

— Ти си в опасност — каза ми дергът вчера.

— Пак ли? — попитах го аз с прозявка.

— Трангът ни преследва.

— *Нас* ли?

— Да, мен, както и теб, защото даже и един дерг може да бъде подложен на риск и опасност.

— А този транг много ли е опасен?

— Много.

— Добре, какво трябва да правя? Да увеса змийска кожа на вратата? Да нарисувам пентагон?

— Нищо подобно — отвърна дергът. — С транга може да се справиш с отрицание. Трябва да избягваш определени действия.

До този момент вече имах толкова много ограничения, та нямаше значение, че ще се натоваря с още няколко.

— И какво не бива да правя?

— Не трябва да лепчихаш — каза дергът.

— Да лепчихам ли? — намръщих се аз. — Какво е това?

— Не може да не знаеш. Това е обикновено, всекидневно човешко действие.

— Може и да го знам, но под друго име. Обясни ми.

— Добре. Да лепчихаш значи... — Той изведнъж млъкна.

— Какво?

— Той е тук! Трангът!

Аз опрях гръб в стената. Помислих, че забелязвам леко поклащане на пращинките, но това може и да се дължеше на изпънатите ми нерви.

— Дерг! — извиках аз. — Къде си? Какво трябва да правя?

Чух лек писък и звук от тракане на челюсти, който не може да бъде сбъркан с нищо друго.

Дергът изпищя:

— Той ме хвана!

— Какво да правя? — извиках отново.

Чу се ужасен шум от скърцане на зъби. Долових дергът да казва съвсем тихо:

— *Не лепчихай!*

После настъпи тишина. Следващата седмица в Бирма ще стане самолетна катастрофа, но това няма да ме засегне тук, в Ню Йорк. И фигите със сигурност няма да ми навредят. Няма да могат, след като всички врати на шкафовете ми са затворени.

Не, проблемът е в лепчихането. *Не бива да лепчихам.* В никакъв случай. Ако успея да се въздържа от лепчихане, всичко ще отmine и цялата тази гоненица ще се измести някъде другаде. Трябва! Просто трябва да изчакам и те ще си идат.

Проблемът е, че нямам никаква представа какво може да представлява лепчихането. Обикновено човешко действие, беше казал дергът. Добре, за известно време ще избягвам колкото мога повече действия.

Успях да подремна малко и нищо не ми се случи, значи това не е лепчихане. Излязох и си купих нещо за ядене, платих, стотвих го и го изядох. И това не беше лепчихане. Записах този свой разказ. И *това* не е лепчихане.

Май скоро ще се отърва от този кошмар.

Ще взема да подремна. Мисля, че ме хваща хрема. Сега ми се налага да кихна.

ЗЕМЯ, ВЪЗДУХ, ОГЪН И ВОДА

На нито един космически кораб радиото не работеше както трябва и това на Джим Рейдъл на борда *Алгонкин* не правеше изключение. Джим се опитваше да разговаря с управление „Електрик“ на Земята. Но връзката се разпаднаше и скоро пилотската кабина бе изпълнена с разни други гласове.

— *Не куки за катерене, бе!* — изръмжа радиото. — *Исках вафли с крем!*

— Това не е ли станцията на Марс? — попита някой.

— Не, говори Луната. Махай ми се от честотата.

— Че какво ще правя с три дузини куки?

— Закачи си ги на носа. Ало, Луна?

Рейдъл слуша известно време. Радиото му доставяше чувство на сигурност — пространството бе изпълнено с живи и енергични хора, които се тълпят върху планетите. Трябваше да си напомни, че целият този шум се вдига от не повече от петдесетина души, представляващи само пращинки в пространството около Земята.

Радиото ръмжа с различни статични шумотевици известно време, после започна да бръмчи. Рейдъл го превключи в режим на приемане и затегна коланите. *Алгонкин* се плъзгаше към заоблачената повърхност на Венера. Можеше да почете някоя книга или да подремне, докато корабът се приземи сам.

Имаше да върши две неща. Едното бе свързано с безпилотния кораб, който управление „Електрик“ бе изпратило преди пет години на Венера. В кораба имаше автоматично записващи уреди. Една от задачите на Рейдъл бе да върне тези уреди на Земята.

Алгонкин се насочи по спирала към студената, брулена от ураганни ветрове повърхност на Венера, насочван автоматично от решетестата антена на корабния робот. Носът на космическия кораб стана тъмночервен, докато *Алгонкин* пресичаше гъстата атмосфера, намаляваше скоростта и се насочваше за кацане. Двигателите

изпускаха реактивни струи, а около кораба танцуваше снежна вихрушка. Накрая той леко се спусна върху повърхността.

— Прекрасно кацане, бебчо — каза Рейдъл на кораба си. Той се освободи от коланите и превключи радиоконтакта към космическия си костюм. Уредите показваха, че безпилотният кораб се намира на около четири километра от мястото на кацане. Не беше чак толкова далеч, че да си прави труд да взема със себе си провизии. Просто щеше да отиде дотам, да прибере уредите и да си тръгне за дома.

— Може и да успее да се върна за мача — каза той на глас. Прегледа за последно костюма и отвори първия изходен люк.

Космическият костюм беше втората и най-важна задача на Рейдъл.

Човечеството искаше да полети. В космически мащаб то едва се беше родило. Но вчерашният пещерен човек, превърнал се в звезден мечтател, вече напускаше Земята. Едва вчера човекът бе гол, мъчително нежен и безнадеждно безпомощен. Днес обаче, обвит в стомана, движен от нажежени двигатели, той бе достигнал Луната, Марс и Венера.

Космическите костюми бяха една брънка в технологичната верига, която обгръщаше планетите.

Прототипите на костюма, който носеше Рейдъл, бяха преминали всякакви изпитания, каквито можеха да измислят в лабораториите. Бяха издържали. А сега костюмът преминаваше последното си изпитание в реални условия.

— Стой си тук, бебчо — каза Рейдъл на кораба. Той излезе през последния люк и се смъкна по стълбата на *Алгонкин*, облечен в най-добрия и най-скъп космически костюм, който можеше да бъде произведен.

Рейдъл следваше радиокомпаса си, като се придвижваше леко по дебелия снежен килим. Много малка част от пейзажа наоколо се виждаше. Почти всичко се криеше в сивия здрач на Венера. Под краката му се виждаха тънки, гъвкави растения, които се виеха из снега. Това бяха единствените живи организми тук.

Той настрои радиото в костюма си, като се надяваше, че някой ще предаде резултатите от шампионата по баскетбол. Но хвана само

края на прогнозата за времето от Марс.

Отново започна да вали сняг. Беше студено. Уредът на китката го показваше, но през костюма не проникваше хлад. И въпреки че атмосферата на Венера съдържаше кислород, не му се налагаше да я диша. Пластичният шлем го изолираше в тесен, изработен от човешка ръка негов собствен свят. Вътре той не усещаше даже студения, остър вятър, който духаше силно насреща му.

Докато вървеше така, снегът се сгъсти. Той се обърна назад. Корабът му бе напълно скрит в сивия здрач, а напредването ставаше все по-трудно.

— Ако създадат тук колония, със сигурност няма да успеят да ме привлекат да се заселя! — каза си той. После си пусна повече кислород и продължи през виелицата.

След известно време хвана с радиото си намек за музика, но толкова слаба, че даже не беше сигурен дали я е чул. Продължи да се мъкне още два часа, като си тананикаше песента, която бе помислил, че чува. Намираше се на около два километра от кораба си. Мислеше за всичко друго, но не и за Венера.

Изведнъж падна в дълбок до коленете сняг.

Стана и се изтърси. Разбра, че от известно време се е движил сред снежна буря. Затворен в прекрасния си костюм, даже не я беше забелязал.

Но не виждаше причини за тревога. С костюма се чувстваше в абсолютна безопасност. Воят на вятъра едва-едва стигаше до ушите му. Ударите на виелицата завършваха безпомощно върху пластмасовия шлем, а звукът ѝ му напомняше за лек дъжд, чукащ върху ламаринен покрив.

Движеше се напред по коричката, която беше започнала да се образува върху дълбокия сняг.

През следващия час продължи да вали силно. Рейдъл забеляза, че бурята се бе засилила почти до ураганен вятър. Отгоре му и наоколо падаха снежни парцали и ставаше все по-студено.

Но нямаше намерение да се връща.

— По дяволите времето — каза той. — С този костюм нищо не може да ми се случи.

А после се плъзна и падна в преспа до кръста.

Изпъшка и се измъкна. Но следващата стъпка пак го накара да се изпързала по хлъзгавата кора.

Опита се да продължи, но снегът и хлъзгавата кора под него не му позволяваха да пристъпи.

Обаче Рейдъл не беше изплашен. Знаеше, че на Венера всъщност не съществуват опасности. Няма население, няма животни, няма отровни растения. Само трябва да измине няколко километра по снега, облечен в най-модерния и ефикасен космически костюм.

Но ожадняваше. И като че ли изобщо не напредваше. Снегът вече стигаше до кръста му и ставаше все по-трудно да се измъкна на повърхността, при това само за да направи още една стъпка. И въпреки това продължи да опитва през следващия половин час.

Спря. Видимостта му бе напълно блокирана от дебелината стена на падащия сняг, който се сипеше отгоре му от мрачното небе. За половин час не беше изминал и десетина метра.

Беше скован.

Междупланетната радиовръзка винаги си беше несигурна. Рейдъл май нямаше да успее да изпрати съобщение за себе си.

— Говори Алгонкин — предаде той. — Викам „Електрик“.

— Добре, разбрах ти намека. Идвам.

— Щях ли да те лъжа? Той си счупи ръката...

— И четири каси аспержи. Напиши отгоре името ми.

— Разбира се, че падаме свободно. И все пак той си счупи ръката.

— Говори Алгонкин...

— Хей, контролна, пусни ме, имам зелена тревога.

— Искам приоритет — извика Рейдъл. — Търся управление „Електрик“. Засипан съм от снега. Не мога да се върна в кораба. Какво да правя?

Радиото отвърна с пукане.

Рейдъл седна в снега да чака инструкции. Приемаше снеговалежа като наказание. Какво, да не би да е ескимос или нещо такова? Управление „Електрик“ го беше напъхало в тази работа. Нека те да го измъкнат.

Костюмът поддържаше постоянната си приятна топлина. Рейдъл успя да позабрави глада и жаждата си. И докато снежните парцали ставаха все по-големи, той подремна известно време.

Събуди се след няколко часа, по-жаден откогато и да било. Радиото само бръмчеше. Рейдъл разбра, че трябва сам да си помогне. Ако не се върнеше в кораба си скоро, можеше да загуби сили и да не успее да направи после нищо. Тогава прекрасните предпазни качества на костюма нямаше да му помогнат.

Той се изправи. Гърлото му бе пресъхнало от жажда и го дереше при преглъщане. Освен това съжаляваше, че не е взел със себе си провизии. Но как би могъл да знае, че ще му потрѣбват, след като имаше да измине само четири километра с този костюм?

Трябваше му средство за придвижване по тази хлъзгава коричка. Снегоходки. От какво ли се правеха снегоходките на Земята? Той коленичи и заразглежда едно от тънките растения, показващи се изпод снега. Това би свършило работа.

Опита се да откърши едно. Но то беше жилаво и мазно. Ръкавиците му се плъзнаха по него.

Ако имаше нож... Но нямаше причина да носи нож в космическия кораб. Беше безполезен като копие или куки за улов на риба.

Той отново дръпна растението, после смъкна ръкавиците си и претърси джобовете си за някакъв остър инструмент. Не намери нищо, с изключение на смачкан лист с „Планетарни правила за кацане на търговски кораби над 500 тона“. Пъхна го обратно в джоба.

Ръцете му вече бяха измръзнали. Той отново си сложи ръкавиците.

В този момент се сети. Дръпна предния цип на костюма и използва едната му назъбена страна като трион. Това щеше да свърши работа. Обаче вятърът духаше през отвора на костюма. Рейдъл усили отоплението и продължи да реже.

Докато отреже три растения, ципът се беше изтъпил. Трябвало е да използват по-твърда сплав за направата му, помисли си той. Отвори ципа на ръкава си и продължи да реже.

Накрая успя да събере достатъчно клонки от растенията. Опита се да затвори циповете, но установи, че са запълнени с нещо лепкаво и

тресчици между зъбците. Рейдъл загърна краищата на костюма колкото можеше по-плътно и настрои отоплението на максимум.

Сега трябваше да направи снегоходките. Растенията се огъваха лесно, но и се изправяха също толкова лесно. Нямахме с какво да ги завърже.

— Какво тъпанарско положение — каза на висок глас. Нямахме нито връв, нито канап, нито лента плат. Нищо.

— И какво да правя сега? — попита се той.

— Никога през живота си не съм виждал подобно посрещане — каза някой по радиото.

— Говори Алгонкин. Викам Земята — изрече прегракнало за хиляден път Рейдъл.

— Ало, Марс?

— Управление „Електрик“ вика Алгонкин...

— Може би е слънчевата корона. По-скоро изпускане на космически лъчи. Кой говори?

— Говори управление „Електрик“. Корабът ни се забави...

— Говори Алгонкин — извика Рейдъл.

— Рейдъл? Какво правиш? Ти не си изследовател и сега не е време за разходки. Вземай онези машинки и се връщай.

— Говори лунна станция номер две...

— Не се намесвай, Луна! — извика Рейдъл. — Слушайте, закъсал съм. Затънах. Затънах в снега. Трябват ми снегоходки. Снегоходки! Чувате ли ме?

Радиото изпука. Рейдъл се върна към проблема си със снегоходките.

Растенията трябваше да бъдат свързани. Единственият начин, за който се сещаше Рейдъл, беше да ги завърже със жиците от радиото си или от отоплението. Но кое да жертва?

Изборът беше труден. Радиото му трябваше. Но пък вече му беше студено въпреки непрекъснатата работа на отоплението. Ако го развалеше, щеше да остане само с изолацията на костюма си срещу студа на Венера.

Реши обаче, че радиото му трябва.

— ... Кажи й го. Става ли? — изрече рязко радиото. — А при следващото ми пътуване... — Звукът отново се загуби.

Рейдъл разбра, че не може да се раздели с радиото и с гласовете, които то носеше в самотния, цивилизован свят на космическия му костюм. Замаян, изморен и с горящо от жажда гърло, той чувстваше, че докато може да чува успокояващия механичен шум на радиото, няма да бъде сам.

Освен това, ако снегоходките не свършеха работа, без радиото, по което да повика помощ, наистина щеше да бъде загубен.

Бързо, за да не може да промени решението си, той изтръгна жиците на отоплението, свали ръкавиците си и започна работа. Не беше толкова просто, както си беше мислил. Едва виждаше, понеже пластмасовият му шлем се беше замъглил, след като отоплението не работеше. Възлите, с които връзваше плъзгащите се клонки, се развързваха. Той опита няколко по-сложни възела, но и те се развързваха. По принципа на опита и грешката най-после откри един възел, който държеше.

Но даже и така растенията се измъкваха. Трябваше да ги потърка с ципа, за да станат по-грапави и да държат. Почти бе направил едната снегоходка, когато някакво замайване му попречи да работи. Трябваше да пийне нещо.

Той смъкна шлема и пъкна шепа сняг в устата си. Това малко навлажни гърлото му.

След като свали шлема, можеше и да вижда по-добре. Пръстите му бяха замръзнали и студът вече проникваше до костите. Но това не му пречеше. Всъщност даже като че ли му беше удобно. Установи, че много, ама много му се спи. Никога не се беше чувствал така.

Реши да дремне съвсем мъничко, а после да започне отново.

— Приоритет по спешност. Приоритет по спешност. Управление „Електрик“ вика Алгонкин. Обади се, Алгонкин. Какво става, Алгонкин?

— Снегоходки. Не мога да се върна на кораба — промърмори в просъница Рейдъл.

— Какво се е случило, Рейдъл? Механична повреда ли? Нещо с кораба ли се е случило?

— Корабът си е наред.

— Костюмът! Да не би костюмът да се е повредил?

— Не... — Рейдъл беше много сънлив. Не знаеше как да обясни какво се е случило, защото май и самият не разбираше. Кой знае как, той се беше отдалечил от цивилизования свят и се бе върнал с милион години назад във времето, когато хората се бореха с елементите на живота. Само преди малко бе обвит от стомана и пръстите му бяха горещи. А сега лежеше на земята и трябваше да се бори със силите на огъня, въздуха и водата.

— Не мога да обясня. Само ме вземете оттук — каза Рейдъл. Изведнъж осъзна, че всъщност за човечеството нищо не се е променило. Може би пещерата бе малко по-голяма, но самият човек нито бе по-едър, нито по-умен, нито по-силен. А отвън бурята все така си беснееше и елементите побеждаваха.

Той се насили да се събуди и се изправи, сигурен, че е направил важно откритие. За първи път разбра, че се бори за живота си точно така, както милиарди хора са се борили още от зората на човечеството. И щяха да продължават да се борят, независимо колко хубави и здрави са космическите им кораби.

Той нямаше да умре. Поне нямаше да се даде лесно.

Трябваше да си запали огън веднага. В джоба на панталоните си имаше кибрит.

Рейдъл бързо съблече космическия си костюм, за да вземе кибрита, и застана в снега по риза. После си направи заслон в снега и издълба дупка към почвата. Нареди внимателно клонките и добави листовете от правилата за кацане. Допря до тях запалената клечка.

Ако не се запалят...

Но те се запалиха! Мазнината на клонките пламна изведнъж и те лумнаха, като стопиха снега около огъня.

Рейдъл напълни пластмасовия си шлем със сняг и го постави близо до огъня. Сега ще има и вода.

После се сгуши толкова близо до пламтящите клонки, че изгори ризата си. Но пламъците вече спаднаха. Той добави всичките останали клонки.

Не бяха достатъчно. Дори и с полузавършената снегоходка огънят щеше да гори още съвсем малко време.

— Знаеш ли какво ми каза тя? Наистина ли искаш да знаеш? Каза ми...

— Приоритет! Приоритет по спешност! Всички да млъкнат! Слушай, Рейдъл, говори управление „Електрик“. Един кораб излита от Луната към теб. Чуваш ли ме?

— Чувам. След колко време ще бъде тук? — попита Рейдъл.

— Не чуваш ли, Рейдъл? Добре ли си? Отговори, ако можеш.

— Чувам ви. Кога ще дойде корабът...

— Не те чуваме. Но смятаме, че си още жив. Корабът ще бъде там след около десет часа. Дръж се, Рейдъл.

Десет часа! А огънят му е почти загаснал. Рейдъл бързо започна да реже още растения. Но не можеше да ги събере достатъчно бързо, за да поддържа огъня.

Снегът в шлема му се беше стопил. Той изпи водата. Зарови се по-надълбоко. Зави се с костюма и легна близо до догарящия огън.

Десет часа!

Искаше да им каже, че костюмът е чудесен. Единственият проблем беше, че Венера го бе накарала да го свали.

Вятърът ревеше над главата му, спиран от заслона. Огънят почти загасна. Остана едно тънко пламъче. Рейдъл се огледа диво по белия пейзаж наоколо, за да намери нещо, каквото и да е, само да гори.

— Дръж се, приятел. Кацаме. Минахме го за седем часа и половина. Изгорихме всичкото гориво. Ще трябва да ни изпратят кораб с гориво, за да заредим. Но стигнахме.

В сивото небе на Венера цъфна ярък пламък и се насочи към тихите очертания на *Алгонкин*.

— Чуваш ли ни, момче? Жив ли си още? Почти кацнахме.

Корабът кацна върху опашните си стабилизатори на сто метра от *Алгонкин*. Трима мъже скочиха върху дълбокия сняг. Четвъртият хвърли долу няколко чифта снегоходки.

— Наистина е бил прав за тези снегоходки. Виждате ли?

Те се скупчиха заедно и погледнаха уреда върху китката на единия от мъжете.

— Радиото му още е включено. Нататък!

Тръгнаха по снега, като се блъскаха един друг в бързината. След около километър и половина вече се движеха по-бавно, но все още се ориентираха по стабилния радиосигнал.

Намериха Рейдъл свит до малък огън. Радиото лежеше на няколко метра от него, където явно го беше захвърлил. Той погледна към приближаващите се мъже и опита да се усмихне.

Видяха космическия му костюм наблизко, почти разкъсан. Рейдъл поддържаше огъня си с подплатата на най-добрия и най-скъп космически костюм, който човек някога бе измислял.

ГРАТИСЧИЯ

Няколко часа след кацането на земния кораб аз подкарах към космопорта на Марс. На борда му имаше бургии с диамантен връх, които бях заявил преди повече от година. Искях да си ги взема, преди някой друг да е сложил ръка върху тях. Не искам да кажа, че някой на Марс би *откраднал* нещо. Тук, на Марс, ние всички сме джентълмени и учени. Но е толкова трудно човек да получи нещо, което му е нужно, че правото на първия е норма, с която ние, учените джентълмени, сме се примирили и не го наричаме кражба.

Аз натоварих бургиите си на джипа тъкмо когато Карсън от геоложкото пристигна, като размахваше бележка за „приоритет по спешна необходимост“. За мой късмет аз също си бях взел такава бележка от директора Бърк. Карсън се държа толкова любезно, че накрая му дадох три бургии.

Той побърза да се отдалечи със скутера си по червените пясъци на Марс, които изглеждат безкрайно красиви на цветни снимки, но са толкова ситни, че редовно запушват двигателите ни.

Тръгнах към земния кораб не защото много ме интересуваха космическите кораби, а просто защото ми се искаше да погледна нещо различно.

И тогава видях гратисчията.

Той стоеше до кораба с очи, ококорени като чинийки, и гледаше червения пясък, обгорените площадки за кацане и петте сгради на космопорта. Изражението на лицето му говореше: „Марс! Брей!“

Аз изпъшках скритом. Този ден имах повече работа, отколкото бих могъл да свърша за цял месец. Но гратисчията беше мой проблем. Директорът Бърк в момент на необикновен каприз ми беше казал:

— Тъли, ти имаш подход към хората. Ти ги разбираш. Те те обичат. Затова те назначавам за шеф по охраната на Марс.

Което означаваше, че аз отговарях за гратисчиите.

Този беше на около двацет години. На ръст бе повече от метър и осемдесет, но едва ли тежеше и петдесет килограма. Толкова кльоцав

и недохранен изглеждаше. Носът му вече почервеняваше от здравословния марсиански климат. Имаше едри, недодялани ръце, големи крака и дишаше като риба на сухо в нашия здравословен марсиански въздух. Естествено нямаше си респиратор. Гратисчиите никога нямат.

Аз се приближих до него.

— Е, как ти харесва тук? — попитах.

— Страхотно! — отвърна той.

— Невероятно чувство, нали? — попитах аз. — Да стоиш върху истинска чужда планета.

— Така е! — хлъцна гратисчията. Лицето му, с изключение на върха на носа, вече леко посиняваше от липсата на кислород. Аз реших да го оставя да страда още малко.

— Значи просто се качи на този товарен кораб — казах аз. — И тръгна гратис към прекрасния, омаен, екзотичен Марс.

— Ами, струва ми се, че не бихте могли да ме наречете точно гратисчия — заговори той задъхано. — Аз само... само...

— Подкупи капитана — завърших, аз вместо него. Сега вече той се клатушкаше върху дългите си кокалести крака. Аз измъкнах резервния си респиратор и го нахлузих върху носа му.

— Хайде, гратисчийо. Ще ти дам да похапнеш. А после ние с теб ще си поговорим сериозно.

Аз го държах за ръката по пътя към столовата, защото той залиташе толкова силно, че можеше да падне върху нещо и да го счупи. Вътре включих въздуха и позатоплих малко свинско с боб, за да го нахраня.

Той се нахвърли върху яденето и след като го изгълта, се облегна на стола и се ухили до уши.

— Казвам се Джон Франклин — каза той. — Марс! Не мога да повярвам, че наистина съм тук.

Това го казват всички гратисчии. Поне онези, които оживеят по време на пътуването. Годишно се опитват да го направят поне десетина души, но само един или двама успяват да стигнат дотук живи. Повечето от тях са такива идиоти!

Гратисчиите все успяват да се вмъкнат на борда на товарните кораби въпреки всички проверки. Корабите обаче излитат с ускорение от около двацет G и без предпазни мерки гратисчията направо се

сплесква. Ако оживее все пак, радиацията го убива. Или пък се задушават в безвъздушното пространство, преди да успее да стигне до пилотската кабина.

Тук си имаме специално гробище. Само за гратисчии.

Но някои от тях успяват да достигнат живи и стъпват на Марс с големи надежди и звезди в очите.

А пък аз съм човекът, който трябва да им отнеме илюзиите.

— И защо по-точно пристигна на Марс? — попитах го аз.

— Ще ви кажа — отвърна Франклин. — На Земята човек трябва да прави това, което вършат всички останали. Трябва да мислиш като всички, да действаш като останалите. Иначе те затварят.

Аз кимнах. Сега, за първи път от появата на човечеството, Земята беше стабилно място. Световен мир, световно правителство, световен просперитет. Властите искаха да продължава все така. Мисля, че те отиват доста надалече в забраните си към безобидния индивидуализъм, но кой съм аз, че да ги виня? Може би след около стотина години нещата ще се уредят, но това не може да успокои гратисчиите, които живеят *сега*.

— Значи ти чувстваш нужда от нови хоризонти.

— Да, господине — каза Франклин. — Надявам се, че не ви звучи твърде нахално, но ми се иска да бъда пионер. Няма значение колко много ще трябва да работя! Ще видите, само ме оставете тук, моля ви, господине! Ще работя толкова много, че...

— И какво ще правиш? — попитах аз.

— Ъ? — той ме погледна стреснато за миг. — Всичко мога да правя.

— Но какво по-точно? Ние имаме нужда от добър специалист по неорганична химия. Да не би случайно да имаш способности в тази насока?

— Не, господине — каза гратисчиията.

Никак не обичам да правя това, но е много важно да се каже тежката и неприятна истина на гратисчиите.

— Значи не си химик — зачудих се аз. — Може да се намери място за много добър геолог. Или даже статистик.

— Боя се, че...

— Кажете ми, Франклин, ти защитил ли си дисертация?

— Не, господине.

— Докторат, някаква диплома? Поне техникум?

— Не, господине — с нещастен вид отвърна Франклин. — Даже не съм завършил и гимназия.

— Тогава какво мислиш, че би могъл да правиш тук? — попитах аз.

— Ами, четох, че Проектът се е разпространил по цялата територия на Марс. Мислех, че бих могъл да разнасям съобщения. Нещо като пощальон. Освен това мога да върша дърводелска работа. И като водопроводчик мога да работя. Трябва да има нещо, което да върша тук.

Аз налях на Франклин още една чаша кафе и той ме погледна умолително с големите си очи. Гратисчиите винаги гледат така, когато стигнем до този момент. Те си мислят, че Марс е като Аляска през седемдесетте години или като Антарктида през двехилядната. Гранична зона за смели и решителни мъже. Но Марс не е гранична зона. Той е задънена улица.

— Франклин — заговорих спокойно аз. — Ти знаеш ли, че Проектът Марс не е на самоиздръжка и никога няма да бъде? Знаеш ли, че издръжката на един човек тук струва петдесет хиляди долара годишно? Мислиш ли, че заслужаваш заплата от петдесет хиляди годишно?

— Аз няма да ям много — прошепна Франклин. — Пък и щом свикна, аз ще...

— *Освен това* — продължих аз, — знаеш ли, че на Марс не изпращат нито един човек, който няма титла поне доктор на науките?

— Това не го знаех — прошепна Франклин.

Гратисчиите никога не го знаят. Аз трябва да им го казвам. И така, аз казах на Франклин, че учените се занимават през свободното си време с водопроводна дейност, с дърводелство, с куриерски услуги, с готвенето, чистенето, поправките и всичко останало. Може би не го вършат много добре, но все пак го вършат.

Фактът е, че на Марс няма място за неспециалисти. Просто не можем да си го позволим.

Мислех, че ще се разплаче, но момчето се въздържа.

То се огледа тъжно. Всичко в столовата ни бе марсианско.

— Хайде — казах аз и се изправих. — Сега ще ти намеря легло. Утре ще уредим изпращането ти обратно на Земята. Недей да се

натъжаваш толкова. Все пак видя Марс.

— Да, господине. — Гратисчията се изправи бавно. — Само че няма да се върна на Земята.

Аз не започнах да споря с него. Обикновено гратисчиите казват това. Но откъде можех да знам какво мисли този?

След като настаних Франклин, аз се върнах в лабораторията си и работих няколко часа върху една неотложна задача. После се тръшнах изтощен в леглото.

На следващата сутрин отидох да събудя Франклин. Той не си беше в леглото. Аз веднага помислих за саботаж. Кой знае какво би могъл да направи един разстроен човек? Да развали нещо, да подпали горивото. Започнах да обикалям из лагера и да го търся под дърво и камък. Накрая го намерих при строежа на новата лаборатория.

Това беше сграда, която трябваше да си построим сами. Всеки, който разполагаше с малко свободно време, изсидваше по няколко тухли, рендосваше някоя маса или каса за врата. Никой не можеше да се отдели достатъчно дълго от работата си, за да успеем да я довършим. За няколко часа Франклин бе свършил повече работа, отколкото ние всички за няколко месеца. Той беше добър дърводелец и работеше така, като че ли го гонеха всичките дяволи от ада.

— Франклин! — извиках аз.

— Да, господине. — Той изтича към мен. — Просто исках да направя нещо, за да съм полезен, господин Тъли. Дайте ми още няколко часа и ще я покрия. И ако тези тръби не трябва на някого, аз може да завърша и водопровода до утре.

Е, да. Франклин беше добър човек. Беше тъкмо такъв, какъвто ни трябваше на Марс. По всички правила на човешкото достойнство и честност аз би трябвало да го потупам по рамото и да кажа: „Момче, учението не е всичко. Можеш да останеш. Имаме нужда от теб.“

Наистина исках да кажа точно това. Но не можех. На Марс не се сбъдват приказките с щастлив край. Гратисчиите не ни трябва. Ние учените *можем* да се справим с дърводелската работа и водопровода. Може би недотам добре, но резултатите са приемливи. И просто не можем да си позволим дублиране на специалности.

— Моля те да не правиш нещата по-трудни за мен, Франклин. Защото съм мекосърдечен човек. Ти ме убеди. Но аз трябва да прилагам правилника. И ти трябва да се върнеш.

— Не мога да се върна — каза много тихо Франклин.

— Моля?

— Ще ме затворят, ако се върна — каза той.

— Добре, разкажи ми историята — изпъсках аз. — Но моля те, по-бързо.

— Да, господине. Както ви казах вече — започна Франклин, — на Земята трябва да се държиш като останалите и да мислиш като тях. Е, в това нямаше нищо лошо допреди известно време. Но после аз открих Истината.

— Ти какво?

— Открих Истината — изрече гордо Франклин. — Открих я случайно, но всъщност се оказа много просто нещо. Беше толкова просто, че научих на нея и сестра си, а щом тя можа да я научи, значи всеки ще може. Затова аз се опитах да я предам на всички.

— Продължавай — казах аз.

— Е, да, обаче всички се ядосаха много. Казаха ми, че съм луд и че трябва да млъкна. Но аз не можех да млъкна, господин Тъли, защото това беше Истината. И затова когато те поискаха да ме затворят, аз дойдох на Марс.

„О, страхотно“ — помислих си аз. Само Франклин ни липсваше на Марс. Един истински, старовремски религиозен фанатик, който да проповядва на нас, учените. Пък и на мен ми трябваше само това. Сега, след като го изпратех обратно на Земята, в затвора, можех цял живот да се чувствам виновен.

— И това не е всичко — каза Франклин.

— Още ли има от тази сърцераздирателна приказка?

— Да, господине.

— Давай — казах аз с въздишка.

— Те преследват също и сестра ми — каза той. — Виждате ли, след като узна Истината, тя също може да я преподава като мен. Та това е Истината, разбирате ли? Така че тя сега трябва да се крие докато... докато... — Той избърса носа си и преглътна нещастно. — Аз мислех, че мога да ви покажа колко полезен ще ви бъда на Марс, а после сестра ми да дойде при мен и...

— Стоп! — казах аз.

— Да, господине.

— Не искам да слушам повече. Вече чух достатъчно.

— Искате ли да ви кажа Истината? — попита с желание Франклин. — Мога да ви обясня...

— Нито дума повече — изръмжах аз.

— Да, господине.

— Франклин, нищо, ама нищичко не мога да направя за теб. Ти си без квалификация. Аз нямам правото да ти позволя да останеш. Но ще направя единственото, което мога. Ще поговоря с директора за теб.

— Яяя! Много ви благодаря, господин Тъли. Ще му обясните ли, че още не съм се възстановил от пътуването? А щом се съвзема, аз ще ви покажа...

— Добре, добре — казах аз и побързах да се махна.

Директорът ме гледаше като че ли съм си свалил регулатора.

— Ама Тъли — каза той. — *Ти поне* знаеш правилата.

— Разбира се, но той наистина може да бъде полезен — казах аз. — И никак не ми се иска да го изпратя обратно в ръцете на полицията.

— Но да се поддържа един човек на Марс струва петдесет хиляди долара годишно. Мислиш ли, че той ще си заслужи...

— Знам, знам — казах аз. — Но случаят му е толкова трогателен. И той е толкова сръчен, че можем да го използваме...

— Всички гратисчии са трогателни — каза директорът.

— Да. Защото са по-низши човешки същества. Не като нас, учените. Затова и него ще го върнем.

— Ед — каза директорът. — Виждам, че няма да се разберем по този въпрос. Затова оставям на теб да вземеш решението. Знаеш добре, че поне десет хиляди души подават годишно заявления за работа на Марс. Ние отказваме на хора, които са по-способни даже от нас. Младежите учат с години в университета, за да отговорят на изискванията за определено място тук, а после установяват, че то е заето. Като имаш предвид всичко това, можеш ли с ръка на сърцето си да кажеш, че Франклин наистина трябва да остане?

— Аз... аз... О, по дяволите, щом поставяш въпроса по такъв начин... — Аз още бях ядосан.

— А има ли друг начин, по който да го поставя?

— Разбира се, че не.

— Ужасно тъжно е, когато много хора искат, а избират само единици — замислено произнесе директорът. — Трябват ни нови хоризонти. Бих искал Марс да бъде открит за колонизиране. И някой ден това ще стане. Но не и докато не започнем да се самоиздържаме.

— Така е — отвърнах му аз. — Ще уредя връщането на гратисчията.

Франклин работеше на покрива на лабораторията, когато се върнах. Трябваше само да погледне лицето ми, за да разбере какъв е отговорът.

Аз се качих на джипа си и подкарах към космопорта. Трябваше да кажа няколко силни думички на капитана на транспортния кораб, който бе позволил на Франклин да се качи на борда. Вече ми беше дошло до гуша. Този хитрец щеше да откара Франклин обратно на Земята.

Товарният космически кораб стоеше на пистата и носът му сочеше към небето. Кларксън, нашият специалист по атомна енергетика, го подготвяше за излитане.

— Къде е капитанът на този боклук? — попитах аз.

— Няма капитан — отговори Кларксън. — Този е автоматичен. Насочва се по радиото.

Стомахът ми започна бавно да се присвива.

— Няма ли капитан?

— Няма.

— Ами екипаж?

— На автоматичните няма — каза Кларксън. — Та ти знаеш това, Тъли.

— В такъв случай на борда му няма кислород — казах аз весело.

— Разбира се, че не!

— Нито радиационен щит.

— Точно така. — Кларксън ме гледаше учудено.

— Няма и топлинна изолация.

— Само колкото да предпази корпуса от разтопяване.

— Предполагам, че излита с максимално ускорение. Някъде към трийсет и пет G.

— Разбира се — отговори Кларксън. — Когато няма човешки същества на борда, така е по-икономично. Ама какво те тревожи?

Аз не му отговорих. Просто отидох до джипа и го форсирах обратно към лабораторията. Стомахът вече не само ме присвиваше. Той направо се беше свил на топка.

Това пътуване не би могло да бъде издържано от човешко същество. По никакъв начин. Нито едно на десет милиарда. Това беше физически невъзможно.

Когато стигнах лабораторията, Франклин беше завършил покрива и съединяваше някакви тръби. Беше време за обяд и няколко души от геолозите му помагаха.

— Франклин — повиках го аз.

— Да, господине?

Аз поех дълбоко дъх.

— Франклин, ти с този товарен кораб ли дойде?

— Не, господине — отговори той. — Аз се опитах да ви кажа, че не съм подкупвал никакъв капитан, но вие не искахте...

— В такъв случай — аз говорех много бавно — как си дошъл тук?

— Като използвах Истината!

— Можеш ли да ми покажеш?

Франклин се замисли за момент.

— Пътуването ме измори ужасно, господин Тъли — отговори той. — Но мисля, че бих могъл.

И той изчезна.

Аз останах на мястото си и заприmigвах. После един от геолозите посочи нагоре. Там беше Франклин, увиснал на около стотина метра.

След миг той отново беше застанал до мен и само носът му бе почервенял от студа.

Приличаше на мигновена телепортация. Олеле, братко мой!

— Това ли е Истината? — попитах аз.

— Да, господине — каза Франклин. — Тя означава просто различен поглед върху нещата. Когато я разберете... Когато *наистина* я разберете... Тогава можете да правите всичко. Обаче те го нарекоха... На Земята го нарекоха халюцинация и казаха, че трябва да престана да хипнотизирам хората и...

— И ти можеш да преподаваш това на другите? — попитах аз.

— Разбира се. Обаче трябва известно време.

— Няма проблем. Предполагам, че можем да си позволим известно време. Да, господа, предполагам, че можем! Да, господа, можем да си позволим малко време за Истината...

Не знам колко още щях да дърдорая, но Франклин ме прекъсна.

— Господин Тъли, това означава ли, че мога да остана?

— Можеш да останеш, Франклин. Всъщност, ако се опиташ да си идеш, ще те застрелям.

— О, благодаря ви, господине! Ами сестра ми? Може ли и тя да дойде? Когато кажете, тя...

Чух изплашения вик на геолозите. Косата ми настръхна и аз се извърнах много бавно.

Там стоеше едно момиче. Високо, кокалесто момиче с очи като панички. Тя се огледа наоколо като сомнамбул и замърмори:

— Марс! Лелеее!

После се обърна към мен и се изчерви.

— Извинете, господине — каза тя. — Аз... аз малко подслушвах.

АКАДЕМИЯТА

РЪКОВОДСТВО ЗА ИЗПОЛЗВАНЕ НА ПСИХОМЕТЪР, СЕРИЯ ЖМ-14, НА ФИРМАТА КАЛИЛ-ТОМАС:

Производственото предприятие Калил-Томас има удоволствието да ви представи най-новия си психометър. Този красив и солиден инструмент, достатъчно малък, за да стои във всяка спалня, кухня или кабинет, е точно копие на по-големите К-Т психометри, използвани в повечето фирми, хотели, транспортни средства и т.н. Ние не жалим труда си, за да ви осигурим възможно най-добър психометър на възможно най-ниска цена.

1. ВКЛЮЧВАНЕ. В долния десен ъгъл на вашия психометър има ключ. Завъртете го на позиция *Пуск* и изчакайте няколко секунди, докато уредът загрее. После превключете от позиция *Пуск* на позиция *Работа*. Изчакайте няколко секунди за отчитането.

2. ОТЧИТАНЕ. Върху предната част на вашия психометър, над пусковия ключ, има прозорче със скала, разграфена от нула до десет. Числото, върху което спре черната стрелка, показва вашето психично състояние в съответствие с настоящите статистически норми.

3. ОБЯСНЕНИЕ ЗА ПОКАЗАНИЯТА ОТ НУЛА ДО ТРИ. При този модел, както и при всички психометри, *нулата* е теоретически идеалната точка за психично здраве. Всяка стойност над нула се приема като отклонение от нормата. Все пак нулата е по-скоро статистическа, отколкото реална стойност. Нормални за нашата цивилизация се смятат стойностите между нула и три. Всяка стойност в тази област се смята за нормална.

4. ОБЯСНЕНИЕ ЗА ПОКАЗАНИЯТА ОТ ЧЕТИРИ ДО СЕДЕМ. Тези стойности са гранични за добро

психично здраве. Хората, чиито показания се намират в тази област, трябва веднага да се консултират с предпочитания от тях терапевт.

5. ОБЯСНЕНИЕ ЗА ПОКАЗАНИЯТА ОТ ОСЕМ ДО ДЕСЕТ. Човек с показание над *седем* се счита особено опасен за обкръжението си. Почти е сигурно, че той е много нервен, в предкризисно състояние или направо луд. Такава личност е *задължена по закон* да регистрира показанието си и да го свали под *седем* в рамките на изпитателен срок. (Запознайте се със законите на вашата държава или щат за продължителността на изпитателния срок.) Ако не успее да се справи, човекът трябва да претърпи хирургическа промяна или да се подложи доброволно на лечение в Академията.

6. ОБЯСНЕНИЕ ЗА ПОКАЗАНИЕ ДЕСЕТ. При числото *десет* на вашия психометър има червена линия. Ако показанието за психосъстоянието ви премине тази линия, вие нямате право да се подлагате на обикновена терапия. Вие трябва да претърпите хирургическа промяна или веднага да се представите в Академията.

ВНИМАНИЕ:

А. ТОВА НЕ Е ДИАГНОСТИЧЕН УРЕД. НЕ СЕ ОПИТВАЙТЕ ДА ОПРЕДЕЛЯТЕ САМИ ЛЕЧЕНИЕТО СИ. ЧИСЛАТА ОТ НУЛА ДО ДЕСЕТ ПРЕДСТАВЛЯВАТ КОЛИЧЕСТВЕНО ПОКАЗАНИЕ, А НЕ ДИАГНОЗА КАТО НЕВРОТИЧНО, ПРЕДПСИХОТИЧНО ИЛИ ПСИХОТИЧНО СЪСТОЯНИЕ. ПОКАЗАНИЕТО НА СКАЛАТА СЕ ОТНАСЯ САМО ДО ВЪЗМОЖНОСТТА ДАДЕНАТА ЛИЧНОСТ ДА НАВРЕДИ НА СОЦИАЛНИЯ РЕД ОКОЛО СЕБЕ СИ. НЯКОИ ВИДОВЕ НЕВРОЗИ МОГАТ ДА БЪДАТ ПОТЕНЦИАЛНО ПО-ОПАСНИ ОТ ПСИХОЗАТА, ВЪПРЕКИ ЧЕ НЕ СЕ РЕГИСТРИРАТ С ТАКОВА ПОКАЗАНИЕ ВЪРХУ ПСИХОМЕТЪРА. ЗА ПО-НАТАТЪШНИ УКАЗАНИЯ СЕ КОНСУЛТИРАЙТЕ С ТЕРАПЕВТ.

Б. ПОКАЗАНИЯТА ОТ НУЛА ДО ДЕСЕТ СА ПРИБЛИЗИТЕЛНИ. ЗА ТОЧНО ОТЧИТАНЕ ДО ТРЕТИЯ ЗНАК СЛЕД ДЕСЕТИЧНАТА ТОЧКА СЕ ПРОВЕРЕТЕ С ПРОМИШЛЕН МОДЕЛ ПСИХОМЕТЪР.

В. НЕ ЗАБРАВЯЙТЕ — ПСИХИЧНОТО ЗДРАВЕ Е РАБОТА НА ВСЕКИ. НИЕ ИЗМИНАХМЕ ДЪЛЪГ ПЪТ ОТ ВРЕМЕТО НА СВЕТОВНИТЕ ВОЙНИ САМО БЛАГОДАРЕНИЕ НА ТОВА, ЧЕ ОСНОВАХМЕ РАЗВИТИЕТО НА СВОЯТА ЦИВИЛИЗАЦИЯ ВЪРХУ КОНЦЕПЦИЯТА ЗА СОЦИАЛНО ЗДРАВЕ, ЛИЧНА ОТГОВОРНОСТ И ЗАПАЗВАНЕ НА СЪЩЕСТВУВАЩИТЕ НОРМИ. ЗАТОВА, АКО ВАШЕТО ПОКАЗАНИЕ Е НАД ТРИ, ПОТЪРСЕТЕ ПОМОЩ. АКО ПОКАЗАНИЕТО ВИ Е НАД СЕДЕМ, ВИЕ СТЕ ДЪЛЖНИ ДА ПОТЪРСИТЕ ПОМОЩ. АКО ПОКАЗАНИЕТО ВИ Е НАД ДЕСЕТ, НЕ ЧАКАЙТЕ ДРУГ ДА ВИ ОТКРИЕ И АРЕСТУВА. ПРЕДАЙТЕ СЕ ДОБРОВОЛНО В ИМЕТО НА ЦИВИЛИЗАЦИЯТА.

Късмет
Фирма Калил-Томас

Господин Фийрман знаеше, че след като закуси, трябва веднага да тръгне за работа. При сегашните обстоятелства всяко закъснение можеше да бъде вредно. Той сложи елегантната си сива шапка, пооправи вратовръзката си и се запъти към вратата. Постава ръка върху дръжката и в този момент реши да изчака пощата.

Отдалечи се от вратата, ядосан на себе си, и започна да се разхожда напред-назад из хола. Знаеше предварително, че ще изчака пощата. Защо тогава се бе престорил, че тръгва? Не можеше ли да бъде честен поне към себе си, особено сега, когато личната честност бе толкова важна?

Черният му кокершпаньол Спийд, свит върху канапето, го изгледа с любопитство. Фийрман го погали по главата, посегна за цигара и се отказа. Той погали Спийд отново и кучето се прозя бавно.

Фийрман помести лампата, която нямаше нужда от поместване, сви без нужда рамене и отново започна да се разхожда.

С нежелание си призна, че не иска да излиза, че всъщност се страхува, въпреки че нищо нямаше да се случи. Опита да се убеди, че това е просто обикновен ден като вчера и онзи ден. Разбира се, ако човек можеше наистина да повярва в това, нещата биха били безкрайно различни и нищо не би се случило.

Пък и защо точно днес трябваше да се случва нещо? Изпитателният му срок още не беше изтекъл.

Помисли, че чува шум пред апартамента си, изтича и отвори вратата. Беше сбъркал. Пощата още не беше дошла. Но по-нататък по коридора, хазайката му бе отворила вратата си и го изгледа с бледите си неприятни очи.

Фийрман затвори вратата и установи, че ръцете му треперят. Той реши, че е по-добре да провери психичното си състояние. Влезе в спалнята, но там беше роботът прислужник, който събираше малка купчинка прах към средата на стаята. Неговото легло беше вече оправено. Това на съпругата му нямаше нужда от оправяне, тъй като почти от седмица беше празно.

— Да изляза ли, господине? — попита роботът.

Фийрман се поколеба, преди да отговори. Предпочиташе да направи измерването насаме. Естествено, роботът не беше личност. Точно казано, машинката нямаше човешки качества, но *приличаше* на човешко същество. Така или иначе нямаше значение дали ще излезе, или ще остане, тъй като личните работи имаха вградено психометрично устройство. Така изискваше законът.

— Както желаете — каза накрая той.

Роботът изсмука малката купчинка прах и се изниза от стаята.

Фийрман пристъпи към психометъра, включи го и нагласи ключа на режим за действие. Гледаше мрачно как черната стрелка минава бавно през нормалните две и три, през опасните шест и седем и най-после спира на осем цяло и две десети.

Една десета по-високо от вчера. Една десета по-близо до червената линия.

Фийрман изключи машината и си запали цигара. Бавно излезе от спалнята, като че ли денят завършваше, вместо да започва.

— Почтата, господине — каза роботът и се плъзна към него. Фийрман грабна писмата от протегнатата му ръка и ги огледа набързо.

— Не ми е писала — каза неволно на глас.

— Съжалявам, господине — отвърна веднага роботът.

— Съжаляваш ли? — Фийрман погледна любопитно машината.
— Защо?

— Аз съм лично заинтересуван от вашето благосъстояние, господине — отвърна роботът. — Както и Спийд в рамките на собствената си интелигентност. Едно писмо от госпожа Фийрман би повдигнало духа ви. Ние съжаляваме, че нямате писмо.

Спийд излая леко и наклони глава встрани. Съчувствие от машина, помисли си Фийрман, и съжаление от животно. Но така или иначе им беше благодарен.

— Аз не я обвинявам — каза той. — Не мога да очаквам от нея да остане с мен завинаги. — Той изчака, като се надяваше роботът да му каже, че жена му ще се върне и той скоро ще се поправи. Но роботът застана мълчаливо до Спийд, който отново бе заспал.

Фийрман отново прегледа пощата. Имаше няколко сметки, една реклама и малко твърдо пликче. Обратният адрес на него беше Академията и Фийрман го отвори бързо. Извади картичка, на която пишеше:

„Скъпи господин Фийрман, вашата молба за постъпване бе разгледана и приета. Ще се радваме да ви видим по всяко време. Благодарим.

Директорите.“

Фийрман погледна картичката накриво. Никога не беше подавал молба за приемане в Академията. Това беше последното нещо на този свят, което би поискал да направи.

— Да не е идея на жена ми? — попита той.

— Не знам, господине — отвърна роботът.

Фийрман повъртя картичката в ръцете си. Естествено, винаги бе знаел за съществуването на Академията. Всеки го знаеше, тъй като съществуването ѝ засягаше всички страни на живота. Но всъщност той знаеше твърде малко за тази важна институция. Изненадващо малко.

— Какво е Академията? — попита той.

— Голяма, ниска, сива сграда — отвърна му роботът. — Намира се в югозападната част на града и дотам може да се стигне с градския транспорт.

— Но какво представлява?

— Законна терапия — отвърна роботът. — Достъпна за всеки по писмена или устна молба. Освен това Академията е доброволен избор за всички хора с показания над десет като алтернатива на хирургическата промяна на личността.

Фийрман въздъхна нетърпеливо.

— Всичко това го знам. Но каква е тяхната система? Какъв вид терапия прилагат?

— Не знам, господине.

— А какъв е процентът на излекуваните?

— Сто процента, господине.

Фийрман си спомни и друго. Нещо, което му се стори доста странно.

— Чакай, чакай — каза той. — Никой не напуска Академията. Прав ли съм?

— Няма данни за напуснали след физическо постъпване в Академията — отвърна роботът.

— Защо?

— Не знам, господине.

Фийрман смачка картичката и я пусна в един пепелник. Всичко това беше много странно. Академията беше толкова известна, нещо толкова обикновено, че човек никога не се сецаше да разпита за подробности. Академията винаги е била някакво мъгляво, далечно и нереално място. Тя беше мястото, където човек отива, ако показанията му надхвърлят десетката, тъй като на никого не му се иска да преживее лоботомия, топектомия или някакъв друг процес, включващ органична загуба на личността. Но, разбира се, човек се опитваше да не мисли за възможността да стигне над десетката, тъй като самата мисъл вече бе признание за нестабилност и затова никой не мисли за избора, който му се предлага, ако това се случи.

За първи път в живота си Фийрман реши, че тази работа не му харесва. Трябваше да направи някои проучвания. Защо никой не

напускаше Академията? Защо не се знаеше нещо повече за лечението там, щом като постигат наистина стопроцентово излекуване?

— По-добре да ида на работа — каза Фийрман. — Пригответи ми нещичко за вечеря.

— Да, господине. Приятен ден, господине.

Спийд скочи от канапето и го последва до вратата. Фийрман клекна и погали продълговатата черна глава на кучето.

— Не, моето момче, ти стой вътре. Днес няма да заравяме кокали.

— Спийд не заравя кокали — обади се роботът.

— Точно така. — Днешните кучета, както и господарите им, рядко изпитваха чувство на несигурност. В днешно време никой не се запасяваше. — Сбогом. — Той мина бързо покрай вратата на хазайката си и излезе на улицата.

Фийрман закъсня за работа с почти два̀сет минути. Когато влезе в сградата, забрави да покаже документа си за изпитателен срок на четящия механизъм до вратата. Гигантският психометър го изследва, индикаторът му хвъркна над седем и лампите му засветиха в червено. Един груб металически глас изви́ка по високоговорителя:

— Господине! Господине! Отклонението ви от нормата премина границата от седем пункта! Моля, веднага уредете лечението си!

Фийрман бързо извади документа си за изпитателен срок от куфарчето. Но машината гаднярски продължи да му натяква още цели десет секунди. Всички във фоайето го гледаха. Куриерите спряха на място, доволни, че са станали свидетели на скандал. Бизнесмените и секретарките започнаха да си шушнат, а двама психополицаи си размениха многозначителни погледи. Ризата на Фийрман се напои с пот и залепна за гърба му. Той потисна желанието си да побегне от сградата и се насочи към асансьора. Но кабината бе почти пълна и Фийрман не се реши да влезе.

Изкачи се по стълбите до втория етаж и после взе асансьора за нагоре. Когато стигна етажа на агенция Морган, той вече се бе успокоил. Показа документа си за изпитателен срок на психометъра пред вратата, избърса лицето си с кърпа и влезе.

Всички в агенцията знаеха какво се беше случило. Разбра го от тишината и отвърнатите им лица. Фийрман влезе бързо в канцеларията си, затвори вратата и окачи шапката си на закачалката.

Седна зад бюрото си все още малко разстроен и изпълнен със злоба към психометъра. Ако можеше да смачка всичките тези проклети машини! Винаги се месят, посягат да ти издърпат ухото, нервират те...

Фийрман бързо си наложи да не мисли за това. Психометрите не бяха виновни. Да мисли за тях като за живи преследвачи си беше чиста параноя и може би симптом на настоящото му болестно състояние. Тези машини бяха построени по желание на хората. Обществото като цяло, напомни си той, трябва да бъде предпазвано от личността, точно както човешкото тяло трябва да бъде пазено от вредното въздействие на коя да е от частите му. Колкото и да обичаш жлъчния си мехур, ти ще го жертваш без жал, ако той вреди на останалите ти органи.

Фийрман чувстваше, че в тази аналогия нещо не е напълно в ред, но реши да не продължава да мисли за това. Трябваше да научи нещо повече за Академията.

След като си запали цигара, той набра номера на службата за определяне на лечение.

— Мога ли да ви помогна, господине? — попита любезен женски глас.

— Бих искал повече информация за Академията — каза Фийрман, като се чувстваше пълен глупак. Академията беше толкова позната, част от всекидневния живот, че беше тъпо да пита за нея. Все едно че пита каква форма на управление има собствената му държава.

— Академията се намира...

— Знам къде се намира — каза Фийрман. — Искам да знам какъв вид лечение се прилага там.

— Не разполагаме с такава информация, господине — каза жената след кратка пауза.

— Така ли? Аз пък мислех, че всички данни за лечението срещу заплащане са достъпни за обществеността.

— Технически е така — отвърна бавно жената. — Но Академията всъщност не предлага лечение срещу заплащане. Тя приема пари, обаче пациентите се лекуват на благотворителни начала без заплащане. Освен това тя отчасти е субсидирана от държавата.

Фийрман изтръска пепелта от цигарата си.

— Аз пък мислех, че всички държавни институции са прозрачни за обществеността — каза той нетърпеливо.

— По принцип е така. С изключение на онази информация, която би навредила на обществото.

— Значи информацията за Академията е вредна за обществото?
— Фийрман зададе въпроса триумфално, защото почувства, че е достигнал същността на интересувания го проблем.

— О, не, господине! — гласът на жената започна да трепери. — Не бих искала да ме разберете така! Просто ви съобщих основните правила за получаване на информация. Академията, макар и създадена със закон, се ползва с известни надзаконови права. Този статут ѝ е разрешен поради това, че е постигнала стопроцентово излекуване на постъпилите.

— Къде бих могъл да видя някои от излекуваните? — попита Фийрман. — Разбрах, че никой не напуска Академията.

Фийрман си помисли, че сега ги е хванал натясно и зачака отговор. Стори му се, че чува някакъв шепот в слушалката. Изведнъж заговори висок и ясен мъжки глас.

— На телефона е началник-секцията. Някакъв проблем ли има?

Когато чу острия мъжки глас, Фийрман едва не изпусна слушалката. Чувството му за триумф го напусна и му се прииска да не беше звънял. Но се насили да продължи разговора.

— Искам информация за Академията.

— Тя се намира...

— Не! Говоря за истинска информация! — отчаяно каза Фийрман.

— За каква цел желаете да ползвате тази информация? — попита началник-секцията и гласът му веднага заприлича на спокойния, почти хипнотичен глас на терапевт.

— За лична цел — отвърна бързо Фийрман. — След като Академията е терапевтична алтернатива, от която мога да се възползвам по всяко време, аз бих желал да знам повече, за да мога да преценя...

— Много добре — каза началник-секцията. — Но моля да уточните. Дали питате с полезна, функционална цел, която да ви помогне да се интегрирате по-добре в обществото, или това ви

желание е породено от любопитство, което води до тревога и други, по-дълбоки разстройства?

— Питам, защото...

— Как се казвате? — изведнъж запита началник-секцията.

Фийрман не отговори.

— Какво е показанието ви?

Фийрман пак не отговори. Опитваше се да прецени дали разговорът вече е проследен и реши, че е така.

— Съмнявате ли се в принципната полза от Академията?

— Не.

— Тогава какъв е проблемът ви? Защо не ми кажете името си и показанието за психостабилност? Защо чувствате нужда от подобна информация?

— Благодаря — измърмори Фийрман и затвори. Той разбра, че това телефонно обаждане бе ужасна грешка от негова страна. Беше действие на някой с показание над осем, а не на нормален човек. Началник-секцията, с опита си, бе разбрал това веднага. Естествено, че той нямаше да даде информация на осмак! Фийрман разбра, че трябва да наблюдава по-сериозно действията си. Да ги анализира и да ги разбере, ако се надява изобщо някога да се върне в статистическата норма.

Докато седеше така, на вратата му се почука. Влезе шефът му, господин Морган. Той беше едър човек с пълно, месесто лице. Застана пред бюрото на Фийрман и забарабани с пръсти по него. Изглеждаше притеснен, като хванат на местопрестъплението крадец.

— Чух онова съобщение долу — каза той, като се мъчеше да не поглежда Фийрман и потропваше енергично с пръсти.

— Моментно състояние — отвърна автоматично Фийрман. — Всъщност показанията ми вече спадат. — Докато казваше това, просто не можеше да погледне Морган. Двамата мъже се бяха втреничили упорито в различни ъгли на стаята. Най-накрая очите им се срещнаха.

— Гледай Фийрман, опитвам се да не се меся в работите на хората — каза Морган и седна в края на бюрото. — Но, по дяволите, човече, нормата е работа на всеки. Ние всички сме в купа. — Тази мисъл като че ли засили убеждението на Морган. Той се понаведе напред и заговори искрено: — Знаеш, че отговарям за всички хора тук.

Тази година ти за трети път си в изпитателен срок. — Той се поколеба и продължи: — Как започна това?

Фийрман поклати глава.

— Не знам, господин Морган. Живеех си съвсем спокойно, а изведнъж показанията ми започнаха да се качват.

Морган помисли малко и поклати глава.

— Не може да е толкова просто. Преглеждан ли си за мозъчно увреждане?

— Увериха ме, че няма органични промени.

— Терапия?

— Всичко — каза Фийрман. — Електротерапия, анализи, метода на Смит, обучение по Ранъс, девио-мисли, диференциация...

— И какво ти казаха? — попита Морган.

Фийрман си спомни безкрайната редица терапевти, които бе посетил. Бяха го изследвали от всички страни, които предлагаше психологията. Бяха го дрогирали, шокирали, изследвали. Но резултатът беше само един.

— Не знаят.

— *Нищичко* ли не успяха да ти кажат? — попита Морган.

— Нищо особено. Някакво безпокойство, дълбоко потиснати фобии, невъзможност да приема действителността. Всички са съгласни, че съм здрав. Даже от Персонална реконструкция не успяха да се хванат за нищо.

— Прогноза?

— Не особено добра.

Морган се изправи и започна да се разхожда с ръце на гърба.

— Фийрман, мисля, че това е въпрос на желание. Ти искаш ли наистина да бъдеш част от нашия екип?

— Опитах всичко...

— Сигурно. Но *пожела* ли да се промениш? Желание! — повиши глас Морган и удари с юмрук дланта си, като да искаше да смаже света. — Имаш ли *желание*?

— Предполагам, че не — отвърна Фийрман с искрено съжаление.

— Вземи пример от мен — заговори Морган, застанал пред бюрото с разкрячени крака. — Преди десет години тази агенция беше

два пъти по-голяма, отколкото е сега, и се развиваше! Аз работех като луд, разширявах владенията си, инвестирах, печелех пари, много пари.

— И какво стана?

— Неизбежното. Показанията ми скочиха от две цяло и три на седем. Вървах по лош път.

— Няма закон, който да забранява печеленето на пари — възрази му Фийрман.

— Разбира се, че няма. Но има психологически закон против печеленето на твърде много пари. Днешното общество не е пригодено за такова нещо. Конкурентното и агресивното поведение са отхвърлени в голяма степен от нашата раса. Все пак ние живеем така повече от сто години вече. През цялото това време не е имало нови изобретения, войни, каквато и да било голяма разработка. Психологията нормализира нашата раса, като изхвърли ирационалния елемент от мисленето ни. Затова с моето държание и възможности аз все едно играех тенис срещу дете. И не можех да се спра.

Лицето на Морган почервения и той започна да диша тежко. Но се овладя и продължи с по-спокоен тон.

— Естествено, аз вършех това поради невротични причини. Желание за власт, доста сериозна доза конкурентноспособност. Преминах терапия за замяна.

— Но аз не виждам нищо лошо в желанието да разширяваш бизнеса си — каза Фийрман.

— Мили Боже, ти нищо ли не разбираш от социално здраве и отговорност, мой човек? Та аз бях на път да стана *богат*. След това сигурно щях да създам *финансова империя*. Съвсем законно, но ненормално, разбираш ли? А след това кой знае докъде щях да стигна. До непряк контрол над правителството вероятно. Щях да поискам промяна на психологическата политика, за да отговаря тя на собствената ми ненормалност. Ясно ти е докъде може да доведе всичко това.

— Значи се приспособи — каза Фийрман.

— Можех да избирам между мозъчна хирургия, Академията и приспособяването. За щастие аз намерих изход в спорта. И потиснах егоистичните си нагони заради доброто на човечеството. Но важното е следното, Фийрман. Аз бях тръгнал към червената линия. И се приспособих, преди да стане твърде късно.

— И аз с удоволствие бих се приспособил — каза Фийрман. — Само ако знаех какво не е наред у мен. Проблемът е, че наистина не знам.

Морган се замисли и мълча дълго.

— Смятам, че ти е нужна почивка, Фийрман — каза накрая той.

— Почивка ли? — Фийрман моментално застана нащрек. — Искаш да кажеш, че съм уволнен?

— Не, разбира се, че не. Искам да бъда честен, да играя честно тази игра. Обаче аз имам екип, който работи тук — широкият жест на Морган обхваща канцеларията, сградата, града. — Ненормалността е коварно нещо. През миналата седмица показанията на още няколко души започнаха да се покачват.

— И аз съм заразата.

— Трябва да се подчиняваме на правилата — каза Морган, застанал прав пред бюрото на Фийрман. — Твоята заплата ще си върви, докато постигнеш някакво решение на въпроса.

— Благодаря — отвърна студено Фийрман. Той се изправи и си сложи шапката.

Морган положи ръка върху рамото му.

— Академията ли избра? — попита той тихо. — Искам да кажа, че след като нищо друго не помага...

— Определено и окончателно не — отговори Фийрман, като го гледаше право в малките сини очи.

Морган се извърна.

— Ти като че ли имаш някакви нелогични предразсъдъци спрямо Академията. Защо? Знаеш, че нашето общество е добре организирано. Не можеш да очакваш, че ще бъде разрешено нещо, което вреди на общото благосъстояние.

— Съгласен съм. Но защо не се знае нещо повече за Академията?

Те минаха през притихналия офис. Никой от мъжете, които Фийрман познаваше толкова отдавна, не вдигна поглед от работата си. Морган отвори вратата.

— Ти знаеш всичко за Академията — каза той.

— Не знам как лекува.

— А всичко ли знаеш за който и да било вид терапия? Можеш ли да ми кажеш нещо за терапията за замяна? Или за анализа? Или за

редукцията на Олгиви?

— Не. Но имам представа как лекуват.

— Всеки я има — изрече триумфално Морган. След това понижи глас — То е съвсем същото. Явно Академията не ни дава такава информация, защото тя може да попречи на самия процес на лечение. Няма нищо странно в това, нали?

Фийрман се замисли над думите му и позволи на Морган да го изведе в коридора.

— Съгласен съм. Но я ми кажи защо никой не напуска Академията? Това не ти ли се струва странно?

— Разбира се, че не. Ти самият имаш странни възгледи. — Морган натисна копчето на асансьора, докато говореше. — Като че ли се опитваш да създадеш някаква мистерия там, където тя въобще не съществува. И без да си пъхам носа в тяхната работа, аз мога да предположа, че лечението им включва оставането на пациента в Академията. Няма нищо странно в промяната на обкръжението. Това се прави непрекъснато.

— Ако е така, защо не го казват?

— Фактите говорят сами за себе си.

— А къде тогава е доказателството за стопроцентовия успех на лечението?

Асансьорът пристигна и Фийрман влезе в кабината.

— Доказателството е в това, че те го отчитат — каза Морган. — Лекарите не могат да лъжат. Просто не могат, Фийрман!

Морган започна да казва още нещо, но вратите на асансьора се затвориха. Той тръгна надолу и Фийрман разбра шокиран, че си е загубил работата.

Странно чувство беше да знае, че вече е безработен. Нямахше къде да иде. Често беше мразил работата си. Имаше сутрини, когато пъшкаше само при мисълта, че ще прекара още един ден в службата. Но сега, когато вече я нямаше, той разбра колко важна е била тя за него, колко солидна и надеждна е била. Помисли си, че човек е едно нищо, ако не работи.

Крачеше безцелно из града и се опитваше да мисли. Но му беше невъзможно да се съсредоточи. Мислите му се изплъзваха, не можеше

да се спре на никоя от тях. От време на време се появяваше образът на жена му, а той дори не можеше да мисли за нея, защото градът го потискаше с лицата, звуците и миризмите си.

Единственият план за действие беше неизпълним. „Избягай — казваха му паническите чувства. — Иди някъде, където никога няма да те открият. Скрий се!“

Но Фийрман знаеше, че това не е решение на проблема. Бягството си беше чисто доказателство за отклонението му от нормата. Защото всъщност от какво искаше да избяга? От най-здравото и най-идеалното общество, което човекът е създал ли? Само луд би избягал от него.

Фийрман започна да забелязва хората, покрай които минаваше. Те изглеждаха щастливи, изпълнени с новия дух на Отговорността и Социалното здраве, готови да жертват старите чувства заради новата ера на мира. Това беше хубав свят. Страхотно хубав свят. Защо той не можеше да живее в него?

Можеше. За пръв път от седмици насам Фийрман беше уверен и реши, че ще се приспособи по някакъв начин.

Само ако можеше да открие как.

След като обикаля с часове, Фийрман установи, че е гладен. Влезе в първата закусвалня, която съзря. Тя беше пълна с работници, тъй като бе стигнал почти до доковете.

Той седна, разгледа менюто и си каза, че му е нужно време, за да си помисли. Трябваше да прецени правилно действията си, да разбере.

— Хей, господине.

Той вдигна глава. Плешивият и небръснат барман го гледаше.

— Какво?

— Излез оттук.

— Защо? — попита Фийрман, опитвайки се да овладее внезапната си паника.

— Тук не сервираме на луди — каза барманът. Той посочи психометъра на стената, който отбелязваше състоянието на всеки влязъл. Черната стрелка показваше малко над деветката. — Излизай.

Фийрман огледа останалите мъже на бара. Те бяха седнали в редица, облечени в еднакви груби, кафеникави дрехи. Шапките бяха

нахлупени върху очите им и като че ли всичките четяха вестник.

— Имам изпитателен...

— Излизай — повтори барманът. — Законът сочи, че имам право да не сервирам на деветки. Това дразни клиентите ми. Хайде, чупка.

Работниците на бара останаха неподвижни. Никой не гледаше към него. Фийрман почувства как кръвта се изкачва към лицето му. Внезапно усети, че му се иска да удари този плешив череп, да се развърти из редицата слушащи мъже с един сатър и да изпръска мръсните стени с кръвта им. Да убива. Но, разбира се, агресивното поведение беше ненормално и при това такъв отговор на изпъждането би бил незадоволителен. Затова той потисна импулса си и излезе.

Фийрман продължи да върви, противопоставяйки се на желанието да побегне. Чакаше логиката да му подсказе какво да прави. Но мислите му само се объркваха още повече и привечер вече щеше да падне от умора.

Бе застанал в тясна, пълна с боклуци уличка в края на града. От двете страни се редяха схлупени коптори. Видя написана на ръка табела на прозореца на втория етаж на една от къщурките: „ДЖ. ДЖ. ФЛИН, ПСИХОТЕРАПЕВТ. МОЖЕ БИ АЗ ЩЕ ВИ ПОМОГНА“. Фийрман се усмихна тъжно, като се сети за всички високоплатени специалисти, които бе посещавал. Той си тръгна, но после се върна и се изкачи по стълбището към кабинета на Флин. Отново се ядоса на себе си. В мига, когато бе видял табелата, беше разбрал, че ще се качи. Никога ли нямаше да престане да мами сам себе си?

Кабинетът на Флин беше малък и мръсен. Боята се лющеше от стените и в стаята се усещаше миризма на прах. Флин седеше зад захабено бюро и четеше някакво списание за пътешествия. Беше дребен, оплешивяващ мъж на средна възраст. Пушеше лула.

Фийрман имаше намерение да започне отначало. Но вместо това изрече бързо:

— Вижте, закъсал съм го. Загубих работата си, жена ми ме напусна и съм се подлагал на всякакъв вид лечение. Можете ли да ми помогнете?

Флин извади лулата от устата си и го погледна. Огледа дрехите му, шапката, обувките, като че ли оценяваше стойността им. После заговори:

— Какво казаха другите?

— Всъщност, че нямам никакъв шанс.

— Разбира се, че са казали така — рече Флин бързо и високо. — Тези скъпари се предават много лесно. Но винаги има надежда. Умът е странно и сложно нещо, приятелю, и понякога... — Флин млъкна рязко и тъжно се усмихна. — О, какъв смисъл има? Вие сте орисан, няма съмнение. — Той изтръска пепелта от лулата си и погледна към тавана. — Вижте, нищо не мога да направя за вас. Вие го знаете, аз го зная. Защо изобщо дойдохте тук?

— Търсех чудо — каза Фийрман и приседна на стола.

— Много хора го правят. И на човек понякога му се струва, че може да го намери тук, нали? Били сте в модерните кабинети на различни специалисти. Там не са ви помогнали. Затова сте решили, че един странстващ терапевт може да направи онова, което известните не са успели. Нещо като лирическо отстъпление.

— Нещо такова — усмихна се леко Фийрман.

— О, аз всъщност не съм лош терапевт — каза Флин и напълни лулата си от една парцалива зелена торбичка. — Но истината е, че чудесата струват пари. Винаги са стрували и винаги ще струват. И ако големците не са могли да ви помогнат, аз със сигурност също не бих могъл.

— Благодаря, че ми го казахте — каза Фийрман, но не направи опит да стане.

— Това е мой дълг като терапевт — бавно произнесе Флин. — И да ви напомня, че Академията винаги е отворена.

— Как бих могъл да отида там? — попита Фийрман. — Аз не знам нищо за нея.

— Никой не знае — отвърна Флин. — И все пак съм чувал, че те лекуват всички.

— Смъртта също е вид лечение.

— Но не е призната официално за такова. Освен това не съответства на принципите на времето ни. Това би било нещо като ерес, а ересите са забранени.

— Тогава защо никой не излиза оттам?

— Не питайте мен — отвърна Флин. — Може би те самите не желаят. — Той дръпна от лулата си. — Вие искате съвет. Добре. Имате ли пари?

— Малко — отвърна като замаян Фийрман.

— Добре. Не би трябвало да ви казвам това, но... Престанете да търсите лечение! Идете си у дома. Изпратете робота си да купи храна за цял месец. Затворете се сам за известно време.

— Да се затворя ли? Защо?

Флин го изгледа ядосано.

— Защото сам се подлудявате, като се опитвате да се върнете в нормата, а всъщност ставате все по-зле. Виждал съм това да се случва хиляди пъти. Не мислете за нормално или ненормално поведение. Просто си лежете един-два месеца, почивайте си, четете, дебелийте. А после ще видите как ще се чувствате.

— Знаете ли, мисля, че сте прав — каза Фийрман. — Но не съм сигурен, че трябва да си ида у дома. Днес се обаждах по телефона... Имам малко пари. Не можете ли да ме скриете тук? Можете ли?

Флин се изправи и погледна изплашено през прозореца към тъмната улица.

— Всъщност говорих твърде много. Ако бях по-млад... Но не мога да го направя сега! Дадох ви неразумен съвет! Не мога и да постъпя неразумно на всичкото отгоре!

— Съжалявам — каза Фийрман. — Не биваше да ви моля за това. Но наистина съм ви благодарен. Наистина. — Той стана. — Колко ви дължа?

— Нищо. Желая ви късмет.

— Благодаря. — Фийрман слезе тичешком и хвана такси. След дваайсет минути си беше вкъщи.

Коридорът беше странно тих, когато Фийрман се насочи към апартамента си. Вратата на хазайката му беше затворена, но имаше чувството, че е била отворена допреди той да влезе и че старицата сега стои зад нея с ухо, опряно върху дървото. Той забърза и влезе в апартамента си.

В жилището му също беше тихо. Фийрман влезе в кухнята. Роботът му стоеше до печката, а Спийд се беше свил в ъгъла.

— Добре дошли у дома, господине — каза роботът. — Ако пожелаете да седнете, ще ви сервирам вечерята.

Фийрман седна, замислен за плана си. Имаше да се обмислят доста подробности, но Флин е прав. Решението беше да се скрие тук.

Да бъде далеч от всякакви погледи.

— Искам утре сутринта първо да отидеш на пазар — каза той на робота.

— Да, господине. — Роботът постави пред него чиния със супа.

— Трябват ни много продукти. Хляб, месо... не, ще купиш консерви.

— Какви консерви, господине?

— Всякакви, стига да отговарят на диетата ми. И цигари. Да не забравиш цигарите! Подай ми солта, ако обичаш.

Роботът стоеше до печката и не помръдна. Но Спийд започна тихо да ръмжи.

— Робот, солта, ако обичаш.

— Съжالياвам, господине — каза роботът.

— Какво означава това „съжالياвам“? Подай ми солта.

— Не мога повече да ви се подчинявам.

— Защо не?

— Току-що преминахте над червената линия, господине. Вие сте над десетката.

Фийрман го изгледа. После изтича в спалнята и включи психометъра. Черната стрелка стигна бавно до червената линия, поклати се леко и я отмина.

Беше надхвърлил десетката.

Но това нямаше значение. Така си каза. В края на краищата това беше количествено измерване. То не означаваше, че изведнъж се е превърнал в чудовище. Ще се разбере с работа, ще му обясни.

Фийрман изтича въвн от спалнята.

— Робот! Слушай...

Чу да се затваря входната врата. Роботът си беше отишъл.

Фийрман влезе в хола и седна на канапето. Естествено, че роботът си беше отишъл. Той си имаше вграден психометър. Щом господарят му преминеше червената линия, той трябваше веднага да се върне във фабриката, където са го произвели. Никой с показания над десет нямаше право да командва робот.

Но той все още имаше шанс. В къщата имаше храна. Ще си готви сам. Няма да е чак толкова самотен, след като Спийд е с него. Може би ще му трябват само няколко дни.

— Спийд?

В апартамента не се чуваше никакъв звук.

— Ела тук, момчето ми.

Пак никакъв звук.

Фийрман претърси методично целия апартамент, но кучето го нямаше. Трябва да си беше тръгнало с работа.

Останал съвсем сам, Фийрман отиде в кухнята и изпи три чаши вода. Погледна храната, която му беше приготвил робота, и започна да се смее, но се спря.

Трябваше да се махне бързо оттук. Нямахше време за губене. Ако побързаше, още можеше и да успее. Да отиде някъде. Където и да е. Сега всяка секунда имаше значение.

Но Фийрман стоеше в кухнята и гледаше в пода, а минутите минаваха. Чудеше се защо и кучето го беше изоставило.

На вратата му се почука.

— Господин Фийрман!

— Не — отговори Фийрман.

— Господин Фийрман, вие трябва да напуснете веднага.

Беше хазайката. Фийрман отиде до вратата и я отвори.

— Да напусна ли? И къде да отида?

— Не ме интересува. Но вие не можете да останете повече тук, господин Фийрман. Трябва да си идете.

Фийрман се върна за шапката си, сложи я на главата си, огледа апартамента и излезе. Остави вратата отворена.

Навън го чакаха двама мъже. Лицата им не се виждаха в тъмнината.

— Къде искате да отидете? — попита го единият.

— Че къде бих могъл да отида?

— В Хирургията или в Академията.

— Тогава в Академията.

Те го качиха в една кола и тръгнаха веднага. Фийрман се облегна. Беше твърде изтощен, за да мисли. Усещаше хладния полъх върху лицето си, а леките вибрации на колата му бяха приятни. Но пътуването му се стори безкрайно дълго.

— Пристигнахме — каза най-послед един от мъжете. Спряха колата и го заведоха в огромна сива сграда. Влязоха в малка, гола стая. В средата ѝ имаше бюро с табела: РЕГИСТРАТУРА. Почти върху

половината от бюрото се бе излегнал някакъв мъж, който спеше и леко похъркваше.

Един от хората, които доведоха Фийрман, се изкашля силно. Регистраторът веднага зае седнало положение и разтърка очите си. Сложи си очила и погледна сънливо към тях.

— Кой? — попита той.

Двамата пазачи посочиха Фийрман.

— Добре. — Регистраторът се протегна, а след това отвори голяма тетрадка. Написа нещо в нея, после откъсна листа и го подаде на единия от пазачите на Фийрман. Двамата излязоха веднага.

Регистраторът натисна един бутон, а после се почеса яростно по главата.

— Пълнолуние — каза той на Фийрман с явно доволство.

— Какво? — не разбра Фийрман.

— Казвам, че е пълнолуние. Когато луната е пълна, тук идват повече като вас. Или поне така изглежда. Мислех си даже да правя изследване по този въпрос.

— Повече ли? Повече какво? — попита Фийрман, който още се съвземаше от шока, че се намира в Академията.

— Не ставай тъп — отвърна наперен регистраторът. — Когато има пълнолуние, при нас пристигат повече десетки. Не съм сигурен, че има някаква връзка, но... А, ето го, и пазачът.

Един униформен пазач се приближи до бюрото, като оправяше вратовръзката си.

— Заведи го в 312 АА — каза регистраторът. Докато Фийрман и пазачът се отдалечаваха, той свали очилата си и отново легна върху бюрото.

Пазачът поведе Фийрман през мрежа от коридори, по които имаше много врати. Коридорите като че ли се разклоняваха безредно в други, под всякакви ъгли, а някои даже извиваха като старинни улици. Докато вървяха, Фийрман забеляза, че вратите не бяха номерирани поред. Мина покрай 3112, после 25 П, след това покрай 14. А беше сигурен, че са преминали покрай номер 888 три пъти.

— Как успявате да намерите пътя? — попита той пазача.

— Това ми е работата — отвърна му онзи сравнително любезно.

— Няма система — отбеляза след малко Фийрман.

— Не може и да има — каза пазачът с почти доверителен тон. — В началото това място бе планирано с по-малко стаи, но после започна тъпканицата. Пациенти, пациенти, всеки ден все повече и никакъв признак за намаляване. Затова стаите бяха смалени и трябваше да се прекарат нови коридори.

— Но как лекарите откриват своите пациенти? — попита Фийрман.

В това време те стигнаха 312 АА. Без да отговори на въпроса, пазачът отключи вратата и когато Фийрман влезе, я затвори и заключи зад него.

Стаята беше много малка. Вътре имаше едно легло, стол и шкафче, които запълваха цялото пространство.

Почти веднага Фийрман чу гласове пред вратата. Някакъв мъж каза:

— Тогава на кафе в бюфета след половин час.

В ключалката на вратата се завъртя ключ. Фийрман не чу отговора, но чу смях. Дебелият мъжки глас каза:

— Да, още сто и ще трябва да дълбаем подземията за помещения!

Вратата се отвори и един мъж с брада и бяло сако влезе вътре с лека усмивка. Лицето му прие професионално изражение веднага щом видя Фийрман.

— Легнете върху леглото, ако обичате — каза той възпитано, но с непреклонен глас, като да изричаше команда.

Фийрман остана прав.

— Сега, след като вече съм тук, може ли да ми обясните какво означава всичко това? — попита той.

Брадатият мъж бе започнал да отключва шкафа. Той изгледа Фийрман с леко подигравателно изражение и вдигна веждите си.

— Аз съм лекар — каза той. — Не съм лектор.

— Разбирам, но сигурно...

— Да, да — каза докторът и повдигна рамене безпомощно. — Знаем. Имате право да знаете и така нататък. Но на вас наистина трябваше да ви обяснят всичко, преди да дойдете тук. Аз само си върша работата.

Фийрман все още беше прав.

— Легнете като добър човек на леглото — каза лекарят. — След това ще ви разкажа всичко. — Той се обърна към шкафа.

На Фийрман му мина мисълта да се пребори с него, но реши, че хиляди други сигурно също са си го мислили. Без съмнение тук бяха предприели някакви предпазни мерки. Той легна върху леглото.

— Академията — заговори лекарят, докато бърникаше из шкафа — явно е продукт на нашето време. За да я разберете, вие първо трябва да разбирате времето, в което живеем. — Лекарят направи драматична пауза и продължи с явно удоволствие. — Психично здраве! Но има много ограничения, както знаете, особено в областта на социалния живот. Колко лесно може да се разстрои психиката! А веднъж разстроена, ценностната система се променя, човек започва да изпитва странни надежди, да има други идеи, теории, а накрая преминава към действия. Сами по себе си тези неща може и да не са ненормални, но те неминуемо се отразяват зле на обществото. Защото движението в каквато и да било посока вреди на едно статично общество. Сега, след хиляди години проливане на кръв, ние сме си поставили за цел да предпазваме обществото от болните личности. Затова всеки поотделно е длъжен да избягва онези мисли и особени решения, които биха го направили потенциално опасен и склонен към промяна. Това желание за статичност, което е нашият идеал, изисква почти нечовешка твърдост и решителност. И ако я нямате, свършвате тук, при нас.

— Не разбирам... — започна Фийрман, но лекарят го прекъсна.

— Необходимостта от Академията вече трябва да ви е ясна. Днешната мозъчна хирургия е последната ефективна алтернатива за психиката. Но за човек е неприятно да приеме такава наистина ужасна алтернатива. Мозъчната хирургия, прилагана от държавните органи, включва смъртта на оригиналната личност, което означава истинска смърт. Академията се опитва да облекчи подобни неприятности, като предлага друга алтернатива.

— Но каква е тази алтернатива? Защо не ми я кажете?

— Честно казано, повечето хора предпочитат да не знаят. — Докторът затвори и заключи шкафа, но Фийрман не можа да види какви инструменти беше избрал. — Уверявам ви, че вашата реакция не е типична. Вие предпочитате да мислите за нас като за нещо тъмно, мистериозно, плашещо. Това се дължи на вашата болест. Здравите хора

виждат в нас панацея, приятно и неясно освобождаване от определена мрачна действителност. Те ни приемат с доверие.

Докторът се позасмя.

— За повечето хора ние представляваме раят.

— Тогава защо не са познати вашите методи?

— Честно казано — заговори тихо докторът, — по-добре е да не се вглеждаме отблизо в методите на работа дори и в рая.

— Значи цялата работа е измама! — каза Фийрман, опитвайки се да седне. — Вие ще ме убиете!

— Мога да ви уверя, че няма — каза докторът, като го буташе леко, докато Фийрман отново легна.

— Тогава какво точно ще направите?

— Ще видите.

— А защо никой не се връща?

— Защото предпочитат да не го правят — отвърна лекарят. Преди Фийрман да успее да се помръдне, той вкара иглата дълбоко в ръката му и го инжектира с някаква топла течност.

— Трябва да помните — каза лекарят. — Обществото трябва да бъде защитено от личността.

— Да — отвърна сънливо Фийрман. — А кой ще защити личността от обществото?

Стаята загуби очертанията си и въпреки че докторът му отговори, Фийрман не успя да чуе думите му, но беше сигурен, че те са мъдри, точни и съвсем правилни.

Когато дойде на себе си, той установи, че се намира в една обширна равнина. Слънцето изгряваше. В бледата светлина около глезените му пълзеше мъгла, а тревата беше влажна и хлъзгава.

Фийрман беше леко изненадан да види, че жена му е застанала вдясно от него. Вляво, притиснат до крака му, се намираше Спийд, който трепереше леко. Изненадата му премина бързо, защото жена му и кучето трябваше да бъдат точно тук — до него — преди битката.

Напред мъглата скриваше фигурите на хора, а когато те приближиха, Фийрман успя да ги разпознае.

Това бяха враговете! Процесията се водеше от неговия робот, проблясващ нечовешки на бледата светлина. Там беше Морган, който крещеше на началник-секцията, че Фийрман трябва да умре, и Флин, онзи изплашен човек, който криеше лицето си, но въпреки това

напредваше. Там беше и хазайката, която викаше: „Никакъв дом за него!“ А зад нея бяха лекарите, регистраторите и пазачите. След тях маршируваха милиони мъже в груби работнически дрехи и шапки, покриващи лицата им, стиснали в ръце вестници.

Фийрман се напрегна в очакване за тази смъртоносна битка против враговете, които го бяха предали. Но през ума му премина съмнение. Дали всичко това беше реално?

В болезнено видение внезапно пред очите му застана дрогираното му тяло, лежащо в номерирана стая в Академията, докато душата му бе тук, на тази несъществуваща земя, където трябваше да се бие със сенки.

На мен ми няма нищо! В момент на кристална яснота Фийрман разбра, че трябва да избяга. Съдбата му не беше тук, където трябваше да се бие с несъществуващи врагове. Трябваше да се върне в реалния свят. Сегашното положение не можеше да продължава вечно. Пък и какво щеше да прави човечеството с всичките тези безмозъчни и безволеви същества, откъснати от човешката раса?

Никой ли не напуска Академията? Той обаче ще я напусне! Фийрман се отърси от виденията и почти усети как безжизненото му тяло се размърда върху леглото, започна да пъшка, да се движи...

Но неговата съпруга от съня го хвана за ръката и посочи напред. Кучето му от съня заръмжа към напредващия враг.

Моментът отмина завинаги, но Фийрман така и не разбра. Той забрави решението си, забрави земята, забрави истината, а краката му разпръснаха капчици роса, когато той хукна напред, за да започне битката с враговете.

КАТО ПО ВОДА

— Не можем да не се захванем — казваше Арнолд. — Милиони печалба, малки първоначални инвестиции, бърз оборот. Слушаш ли ме?

Ричард Грегър кимна леко. В канцеларията на „ААА Първокласна служба за междупланетно почистване“ денят протичаше тъпо, както всички останали дни. Грегър редеше пасианс. Арнолд, неговият партньор, седеше зад бюрото си, вдигнал крака върху купчина от неплатени сметки.

Пред остъклената им врата се движеха сенки на хора, отиващи в „Марс Стийл“, „Алфа Дура Продъктс“ или някоя друга кантора на същия етаж.

Но нищо не нарушаваше прашната тишина на „ААА Първокласна“.

— Какво чакаме? — попита високо Арнолд. — Ще го правим ли или не?

— Това не ни е по специалността — каза Грегър. — Ние сме междупланетни чистачи. Нали не си забравил?

— Но сега никой не желае почистване на планета.

За съжаление това беше вярно. След успешното почистване на Призрак V от въображаемите чудовища „ААА Първокласна“ преживя малък разцвет. Но след това експанзията в Космоса спря. Хората се заеха да усъвършенстват имотите си, да строят градове, да създават ферми, да прокарат пътища.

Движението щеше да започне отново. Човешката раса щеше да се разпростира, докато има накъде. Но за момента бизнесът никак не вървеше.

— Помисли за възможностите — каза Арнолд. — Имаш всичките тези хора в техните светли, блестящи, нови светове. На тях им трябват домашни животни. Те трябва да им бъдат доставени... — Той направи драматична пауза. — От нас!

— Но ние нямаме с какво да превозваме животни — напомни му Грегър.

— Имаме си кораб. Какво друго ни трябва?

— Какво ли не. На първо място знания и опит. Транспортирането на живи животни в Космоса е много деликатна работа. За експерти. Какво ще правиш, ако някоя крава хване краста по пътя до Омега IV например?

— Ще транспортираме само издръжливи мутанти — изрече със сигурност Арнолд. — Ще ги приемаме само след ветеринарен преглед. И аз лично ще стерилизирам кораба, преди да ги качим на борда.

— Добре, мечтателю — отвърна Грегър. — Пригответи се за удара. В този сектор на Космоса всички превози на животни се извършват от „Тригейл Комбайн“. Те не гледат с добро око на конкурентите. И затова си нямат конкуренти. Как мислиш да ги елиминираш?

— Ще подбием цените.

— И ще гладуваме.

— И сега гладуваме — каза Арнолд.

— По-добре да гладуваш, отколкото да те блъсне „по погрешка“ някой влекач на „Тригейл“ при пристигането. Или да откриеш, че някой ни е напълнил резервоарите за вода с бензин. Или да не ни бъдат изобщо заредени резервоарите с кислород.

— Боже, какво въображение! — нервира се Арнолд.

— Такива въображаеми неща вече са се случвали. „Тригейл“ иска да бъде единствена и е такава. „Случайно“ би могло да се каже, освен ако не решиш, че ти харесват кървавите схватки.

Точно в този момент вратата се отвори. Арнолд бързо свали крака от бюрото, а Грегър хвърли картите в чекмеджето си.

Посетителят им беше от външните светове. Това можеше да се види по яката му фигура, малката глава и бледозелената кожа. Той пристъпи направо към Арнолд.

— След три дни ще бъдат в централния склад на „Тригейл“ — каза той.

— Толкова скоро ли, господин Винс? — изненада се Арнолд.

— О, да. Трябваше да превозя смагсовете много внимателно, но куилите са тук от няколко дни.

— Чудесно. Това е моят партньор — каза Арнолд, като се обърна към Грегър, който мигаше на парцали.

— Радвам се — Винс разтърси ръката на Грегър. — Възхищавам ви се, хора. Свободно предприемачество, конкуренция... Вярвам в това. Имате ли пътните документи?

— Всичко е готово — каза Арнолд. — Партньорът ми е готов да излети всеки момент.

— Аз отивам направо на Вермоан II и ще ви посрещна там. Приятно пътуване.

Той се обърна и излезе.

— Арнолд, какво си направил? — произнесе бавно Грегър.

— Правя двама ни богати, ето какво — натърти на думите си Арнолд.

— С превоз на животни ли?

— Да.

— На територията на „Тригейл“?

— Да.

— Я дай да видя договора.

Арнолд му го подаде. В него пишеше, че „AAA Първокласна служба за междупланетно почистване (и транспорт)“ се задължава да достави пет смагса, пет фиргела и десет куили до слънчевата система Вермоан. Товаренето трябваше да стане от централния склад на „Тригейл“, а доставката — в главния склад на Вермоан II. „AAA Първокласна“ освен това имаше право да построи там и собствен склад. Гореспоменатите животни трябваше да пристигнат цели, живи, здрави, продуктивни и така нататък. Документът изглеждаше като договор за временно примирие между враждуващи страни.

— И ти наистина ли подписа тази смъртна присъда? — попита още невярващият на очите си Грегър.

— Разбира се. Ти само трябва да вземеш животинките, да прескочиш до Вермоан и да ги оставиш.

— Аз? А какво ще правиш *ти*?

— Аз ще бъда тук и ще ти помагам през цялото време — каза Арнолд.

— Ще ми помагаш на борда на кораба?

— Не, не... Невъзможно. Аз се разболявам само като видя някой куил.

— Аз също, само като слушам за тази сделка. Що ли не взема да ти извия врата за разнообразие?

— Но аз отговарям за новите проекти — възрази Арнолд, станал вир-вода от напрежение. — Нали така сме се разбрали. Не помниш ли? Грегър помнеше. Въздъхна дълбоко и сви безнадеждно рамене.

Двамата веднага започнаха да подготвят кораба си. Товарното отделение бе разделено на три помещения, във всяко от които щяха да се превозват различните животни. Всичките имаха система за подаване на кислород и можеха да поддържат температура около двайсет градуса, така че това не представляваше проблем. Натовариха на борда и храната за всеки вид животни.

За три дни бяха напълно готови и Арнолд реши да придружи Грегър до централния склад на „Тригейл“.

Пътуването дотам мина без всякакви произшествия, но Грегър кацна на платформата с трепет. Много истории се разказваха за „Тригейл“, за да се чувства като у дома си на тяхна територия. Беше взел всички предпазни мерки, за които се сети. Корабът бе напълнен с гориво и храна на станция Луна и на борда му нямаше да бъде допуснат никой от „Тригейл“.

Обаче персоналът, дори и да се интересуваше от поочукания космически кораб, успя да скрие това достатъчно добре. Корабът бе издърпан до товарната платформа от двойка влекачи и поставен между два лъскави превозвача на „Тригейл“.

Като остави Арнолд да се занимава с товаренето, Грегър влезе вътре да подпише заповедите. Един любезен чиновник на „Тригейл“ му подаде документите и го изгледа любопитно, докато Грегър ги четеше.

— Товарите смагсове, а? — попита любезно чиновникът.

— Точно така — отвърна Грегър, като се чудеше как ли изглеждат тези животни.

— Също куили и фиргели — продължи да се чуди чиновникът. — Пренасяте ги заедно, а? Много сте смел, господин Грегър.

— Така ли? Че защо?

— Нали знаете старата поговорка... „Когато пътуваш със смагсове, не си забравяй лупата.“

— Тази не съм я чувал.

Чиновникът се усмихна любезно и се ръкува с Грегър.

— След това пътуване сигурно ще си имате и собствени поговорки. Пожелавам ви много късмет, господин Грегър. Неофициално, разбира се.

Грегър му се усмихна едва-едва и се върна на товарната платформа. Смагсовете, фиргелите и куилите бяха на борда, всички в определените им помещения. Арнолд бе включил въздухоподаването, бе проверил температурата и им беше дал дневната дажба храна.

— Е, тръгваш — каза весело той.

— Да, тръгвам — отвърна Грегър, но никак не му беше весело. Той се качи на борда, без да обръща внимание на лекия кикот на наблюдаващата го тълпа.

Корабът бе издърпан до пистата за излитане и скоро Грегър беше в Космоса, на път за малкия склад, който се въртеше на орбита около Вермоан II.

През първия ден в Космоса има сума работа за вършене. Грегър провери уредите си, после отиде до главния двигател и резервоарите, прегледа тръбопроводите и кабелите за да бъде сигурен, че нищо не се е повредило или откачило при излитането. После реши да провери товара си. Май беше време да види как изглеждат тези животинки.

Куилите в първото помещение отдясно на борда приличаха на огромни снежни топки. Грегър знаеше, че ги ценят заради вълната, която се продаваше скъпо навсякъде. Явно те не бяха свикнали на безтегловност, защото храната им стоеше недокосната. Той ги остави струпани неудобно покрай стените и тавана и тихичко блеещи за твърда повърхност.

Фиргелите не представляваха никакъв проблем. Те бяха едри гущери с дебела кожа, но Грегър така и не можа да си представи за какво ли могат да ги отглеждат във ферма. Засега те си спяха и щяха да спят през целия път.

Най-отзад петте смагса залаяха весело, когато го видяха. Те бяха приятелски настроени тревопасни бозайници и май безтегловността много им харесваше.

Грегър остана доволен и премина обратно в контролната кабина. Началото беше добро. „Тригейл“ не се заяде с него, а животните се чувстваха добре в Космоса.

Той реши, че това пътуване ще мине като по вода.

След като провери радиото и контролните клавиши, Грегър нагласи будилника и го включи.

Събуди се след осем часа. Не се чувстваше освежен и го болеше глава. Кафето му имаше вкус на сгурия и едва успя да се съсредоточи върху уредите.

Реши, че това се дължи на изкуствения въздух, и се обади по радиото на Арнолд, за да му каже, че всичко е наред. Но по средата на разговора установи, че едва си държи очите отворени.

— Изключвам — каза той и се прозя дълбоко. — Тук е задушно. Ще подремна малко.

— Задушно ли? — попита Арнолд. Гласът му едва се чуваше по радиото. — Не би трябвало да бъде. Въздушните циркулатори...

Грегър установи, че уредите пред него се клатушкат и едва ги вижда. Той се облегна върху таблото и затвори очи.

— Грегър!

— Хммм?

— Грегър! Провери съдържанието на кислород във въздуха!

Грегър поотвори едно око, колкото да види показанието на уреда. За свое най-голямо учудване установи, че концентрацията на въглероден двуокис е достигнала ниво, каквото никога не беше виждал.

— Няма кислород — каза той на Арнолд. — Ще го оправя след като поспя.

— Саботаж! — развика се Арнолд. — Събуди се, Грегър!

С гигантско усилие на волята Грегър се пресегна и включи резервното подаване. Нахлулият свеж въздух го разбуди. Той се изправи със залитане и наплиска лицето си с малко вода.

— Животните! — викаше Арнолд. — Виж какво правят животните!

Грегър включи допълнително захранване с въздух за трите помещения и забърза по коридора.

Фиргелите още бяха живи и спяха. Смагсовете явно даже не бяха усетили разликата. Две от куилите бяха припаднали, но идваха на себе си. И точно в тяхното помещение Грегър откри какво се беше случило.

Нямаше никакъв саботаж. Вентилаторите на стената и тавана, през които циркулираше въздухът на кораба, бяха омотани в куилска вълна и не работеха. В неподвижния въздух като бавен снеговалеж плуваха фъндъци вълна.

— Естествено, естествено — каза Арнолд, когато Грегър му докладва по радиото. — Аз не те ли предупредих, че куилите трябва да се стрижат два пъти седмично? Не, май забравих. Ето какво пише в книгата: „Куил — *Queelis Tropiclis* — е малък бозайник с козина, далечен роднина на земните овце. Куилите произхождат от Тензис V, но успешно са приспособени и на други планети с висока гравитация. Дрехите, изработвани от куилска вълна, са огнеупорни, устойчиви на бактерии, не гният и траят почти вечно благодарение на съдържанието на метал във вълната. Куилите трябва да бъдат стригани два пъти седмично. Те се размножават студеноплодно.“

— Няма саботаж — потвърди Грегър.

— Няма саботаж, обаче ти по-добре вземи да ги подстрижеш тези куили — каза Арнолд.

Грегър изключи, намери чифт ножици в инструментите си и отиде да подстригва куилите. Но вълната, съдържаща метал, просто изтъпи ножицата. Изглежда, куилите трябваше да бъдат стригани с някакви инструменти, изработени от много твърда сплав.

Той събра колкото успя от хвърчащата из помещението вълна и отново почисти вентилаторите. След една последна проверка Грегър се върна в каютата, за да си приготви вечеря.

Пържолата му бе покрита с мазна, метална вълна.

Той ядосано я остави.

Когато се събуди, установи, че скърцащият стар кораб продължава да поддържа верния курс. Главният двигател работеше добре и бъдещето му изглеждаше много по-светло, особено след като установи, че фиргелите още си спят, а смагсовете се чувстват добре.

Но когато провери куилите, той установи, че те дори не са докоснали храната си. Това вече ставаше сериозен проблем. Той се обади на Арнолд за съвет.

— Много просто — каза му Арнолд, след като прегледа няколко справочника. — Куилите нямат мускули за гълтане. Те се осланят на

гравитацията, която да прокара храната надолу. Но при безтегловност, когато няма гравитация, те не могат изобщо да глътнат храната.

Грегър знаеше, че е просто. То беше нещо, на което човек не би обърнал внимание на Земята. Но в Космоса, с тази изкуствена окръжаваща среда, и най-дребният проблем ставаше сериозен.

— Ще трябва да придадеш въртеливо движение на кораба, за да им осигуриш малко гравитация — каза Арнолд.

Грегър направи няколко изчисления на ум.

— Ще трябва да използвам голяма част от мощността.

— В такъв случай в книгата пише още, че можеш да пъхаш храната в гърлата им с ръка. Правиш една влажна топка, пъхаш я на дълбочина до лакътя си и...

Грегър въздъхна и пусна страничните двигатели. Краката му опряха в пода и той зачака нетърпеливо.

Куилите започнаха да се хранят с такава лакомия, че ако ги видеше някой фермер, сигурно би им се зарадвал от сърце.

На космическия склад на Вермоан II щеше да му се наложи да зареди отново с гориво, което пък щеше да увеличи разходите им, защото на новоколонизираните системи горивото беше скъпо. Но щеше да остане и достатъчно хубава сумичка за тях.

Той се върна към нормалните си задължения. А космическият кораб се носеше из безкрайното пространство.

Отново дойде време за хранене на животните. Грегър даде храна на куилите и влезе в помещението на смагсовете. Отвори вратата и извика:

— Хайде, елате и си я получите!

Никаква реакция.

Помещението беше празно.

Грегър получи странно усещане в стомаха си. Това беше невъзможно. Смагсовете не можеха да изчезнат. Явно си правеха някаква шегичка с него и се криеха. Но нямаше къде в това помещение да се скрият пет големи смагса.

Треперенето в стомаха му се превърна в спазъм. Грегър си спомни Наказателните клаузи при загуба, повреда и така нататък, и така нататък.

— Хайде, смагсове! *Елате, смагсове!* — завика той. Никакъв отговор. Той огледа стените, тавана, вратата, вентилаторите. Да не би

все пак да са се сврели някъде?

Нямаше следи. После чу слаб звук до крака си. Когато погледна надолу, видя нещо да мърда там.

Беше един от неговите смагсове, смален до близо пет сантиметра на дължина. Намери и останалите, скрити в ъгъла и също толкова малки.

Какво беше казал онзи чиновник на „Тригейл“? Когато пътуваш със смагсове, не забравяй лупата си.

Нямаше време дори и да се изплаши както трябва. Грегър затвори внимателно вратата и хукна към радиото.

— Много странно — отговори Арнолд, когато се свързаха. — Казваш смалени, а? Чакай, търся в справочника. Хммм. — Не си създавал изкуствена гравитация, нали?

— Разбира се, че създадох. За да могат да се нахранят куилите.

— Не е трябвало да го правиш — каза Арнолд — Смагсовете са същества, които живеят при ниска гравитация.

— Че откъде можех да знам?

— Когато са подложени на необикновена за тях гравитация, те се смалават до микроскопични размери, губят съзнание и умират.

— Но *ти* ми каза да създам изкуствена гравитация.

— О, не! Аз само ти споменах между другото, че това е един от начините да накараш куилите да се хранят. Иначе ти предложих да ги храниш с ръка.

Грегър потисна почти неистовото си желание да изтръгне радиото от стената.

— Арнолд, смагсовете се животни, които живеят при ниска гравитация. Така ли е? — каза той.

— Точно така.

— А куилите живеят при висока гравитация. Ти знаеше ли това, когато подписваше договора?

Арнолд замълча за момент, след което се прокашля.

— Ами, това като че ли усложнява нещата. Но пък ни се плаща много добре.

— Разбира се, ако успееш да се справиш обаче. И какво да правя аз сега?

— Намали температурата — отговори уверено Арнолд. — Смагсовете се стабилизират при ниски температури.

— А пък хората замръзват при такива температури — каза Грегър. — Добре, изключвам връзката.

Грегър се навлече с всички дрехи, които успя да открие, и включи охладителната система на кораба. След един час смагсовете си върнаха нормалните размери.

Всяко зло за добро. Той провери куилите. Студът като че ли ги стимулираше. Бяха по-оживени от всякога и блееха за още храна. Той им даде.

След като сам хапна сандвич с шунка и вълна, Грегър си легна.

Огледът на следващия ден показва, че на борда вече има петнайсет куили. Десетте натоварени възрастни животни бяха родили пет. И всичките бяха гладни.

Грегър ги нахрани. Реши, че случилото се е нормално при превозването на смесена група животни. Трябваше да го предвидят и да разделят животните по пол, а не само по вид.

Когато отново надникна при куилите, броят им бе нараснал на трийсет и осем.

— Размножават се, така ли? — попита Арнолд по радиото с разтревожен глас.

— Да. При това не показват никакви признаци, че ще престанат да го правят.

— Е, трябваше да го очакваме.

— Защо? — попита объркан Грегър.

— Нали ти казах? Куилите се размножават студеноплодно.

— И аз си помислих същото. Но какво означава това?

— Точно каквото чуваш — отговори ядосан Арнолд. — Че как изобщо си завършил училище, като не знаеш това? Става дума за делене при температура на замръзване.

— Значи такава била работата — каза сърдито Грегър. — Връщам кораба.

— Не може! Ще фалираме!

— Но при скоростта с която се размножават тези куили, ако продължа, няма да има място за мен в този кораб. И ще трябва някой куил да го пилотира.

— Грегър, не се паникьосвай. Отговорът е съвсем прост.

— Слушам те.

— Увеличи налягането на въздуха и съдържанието на влагата. Това ще ги спре.

— Сигурно. И ще превърне смагсовете в пеперудки.

— Няма да настъпят никакви подобни изменения.

Е, така или иначе връщането не беше решение на въпроса. Корабът беше близо до средата на пътя. Трябваше да достави стоката, за да се отърве от тези животни колкото е възможно по-бързо.

Нямаше друг начин. Освен ако ги изхвърли навън — в Космоса. И макар че тази мисъл му се стори доста привлекателна, не можеше да го направи, защото тогава цялото пътуване си губеше смисъла.

След като увеличи налягането и влажността, куилите престанаха да се размножават. Те вече бяха четирийсет и седем и Грегър трябваше да прекарва по-голямата част от времето си в чистене на вентилаторите от вълната им. По коридорите и в машинното, във водата и под ризата му вилнееше бавна, сюрреалистична снежна буря от хвърчащата навсякъде вълна. Грегър дъвчеше безвкусни храни с вълна, пиеше вода с вълна, ядеше десерт с вълна. Самият той започваше да се чувства като куил.

Но на хоризонта най-после се появи светла точка. Слънцето на Вермоан започна да блести върху предния екран. Още ден и щеше да пристигне да разтовари животните и да бъде свободен да се завърне у дома в прашната канцелария, при сметките и пасианса си.

Тази нощ той отвори бутилка вино, за да отпразнува края на пътуването. То му помогна да отмие вкуса на вълна от устата си и да падне полупиян и с приповдигнато настроение в леглото си.

Но не можа да заспи. Температурата продължаваше да спада. По стените на кораба, където се бяха появили петна от влагата, вече се образуваше лед.

Трябваше да се постопли.

Чакай да видим, помисли си той. Ако включи отоплението, смагсовете ще се смалят. Освен ако не намали гравитацията. В този случай обаче четирийсет и седемте куили ще престанат да ядат.

По дяволите куилите. Беше му толкова студено, че не можеше да управлява кораба.

Той прекрати въртенето на кораба и включи отоплението. Чака цял час, треперейки от студ и подскачайки, за да си стопли краката.

Отоплителната инсталация бръмчеше весело и изсмукваше горивото на двигателите, но не произвеждаше никаква топлина.

Това беше смешно! Той включи отоплението на максимум.

След час температурата беше спаднала още повече. Въпреки че Вермоан вече се виждаше, Грегър не знаеше дали изобщо ще успее да насочи кораба, за да кацне.

Тъкмо приключваше с паленето на малък огън върху пода на пилотската кабина, като използваше подходящи части от обзавеждането, когато радиото се включи.

— Сетих се нещо — чу се гласът на Арнолд. — Надявам се, че не си променил твърде рязко гравитацията и налягането.

— Че какво значение има? — попита разсеяно Грегър.

— Можеш да дестабилизираш фиргелите. Бързите температурни промени, както и тези на налягането може да ги извадят от състоянието на сън. По-добре ги провери.

Грегър побърза към помещението. Той отвори вратата на фиргелите, надникна и се разтрепери.

Фиргелите бяха будни и крякаха. Едрите гуцери летяха из помещението си, което беше покрито с лед. В коридора нахлу мразовит въздух. Грегър тръшна вратата и побърза да се върне при радиото.

— Разбира се, че са покрити с лед — каза Арнолд. — Тези фиргели отиват на Вермоан I. Горещо място е тази планета. Намира се много близо до Слънцето. Фиргелите са най-добрите охладители във Вселената.

— И защо не ми го каза по-рано? — попита Грегър.

— За да не те тревожа. Освен това те щяха да си спят, ако не беше започнал да си играеш с гравитацията и налягането.

— Добре. Фиргелите отиват на Вермоан I. А смагсовете?

— На Вермоан II. Малка планетка с ниска гравитация.

— А куилите?

— Разбира се, че на Вермоан III.

— Ах, ти, идиот такъв! — развика се Грегър. — Натоварил си ме с такъв товар и очакваш аз да се справям с него? — Ако Арнолд му беше попаднал сега в ръчичките, Грегър със сигурност би го удушил. — Арнолд — заговори той много бавно. — Никакви измишльотини отсега нататък. Никакви нови идеи. Обещавах ли?

— О, добре — съгласи се Арнолд. — Недей да се сърдиш.

Грегър изключи радиото и се захвана за работа. Опитваше се да постопли кораба. Успя да вдигне температурата до минус три градуса преди претоварените отоплителни системи да се развалят.

В този момент Вермоан II се намираше точно пред него.

Грегър почука на едно парче дърво, което още не беше изгорил, и включи системите. Насочи се към главния склад, намиращ се на орбита около Вермоан II, и тогава чу ужасен трясък. В същия момент цяла дузина уреди върху таблото показаха нули.

Той изморено полетя към машинното. Главният двигател бе спрял и нямаше нужда от големи познания, за да разбере защо. Вълната на куилите се бе натъкнала из лагерите и системата за смазване и бе спряла въртенето на охлаждащите вентилатори. Тази метална вълна беше идеален абразив за прецизно полираните машинни части. Цяло чудо бе, че двигателят бе издържал толкова дълго.

Върна се в пилотската кабина. Не можеше да кацне без главния двигател. Поправката трябваше да се извърши в Космоса и щеше да им изяде печалбата. За щастие корабът можеше да се движи със страничните двигатели. И след като нямаше механични системи, които да се развалят, поне можеше още да маневрира.

Щеше да стигне едва-едва, но все пак можеше да се прикачи към изкуствения спътник, който представляваше складът на Вермоан.

— Говори „ААА Първокласна“ — съобщи Грегър, когато вкара кораба в орбита около спътника. — Искam разрешение за кацане.

По радиото се чу изпукване.

— Говори спътникът — отвърна някакъв глас. — Идентифицирайте се, ако обичате.

— Това е кораб на „ААА Първокласна“, на път от централния склад на „Тригейл“ към Вермоан II — изрече Грегър. — Документите ми са в ред. — Той повтори рутинното искане на разрешение за кацане и се облегна в стола си.

Пътуването мина трудно, но всичките му животни бяха живи, цели, здрави, задоволени и така нататък, и така нататък. „ААА Първокласна“ бе постигнала хубавичка печалба. Сега обаче искаше само да излезе от този кораб и да се напъха в една гореща вана.

Искаше да прекара останалата част от живота си колкото е възможно по-далеч от куили, смагсове и фиргели. Искаше...

— Разрешение за кацане отказано.

— *Какво?*

— Съжалявам, но засега нямаме място. Ако искате, поддържайте настоящата си орбита. Мисля, че в рамките на три месеца ще можем да ви настаним.

— Чакай! — изрева Грегър. — Не можеш да ми сториш това! Аз почти нямам храна, главният ми двигател не работи и не мога да понасям повече тези животни!

— Съжалявам.

— Не можете така да ми отказвате! — с отчаян прегракнал глас каза Грегър. — Това е обществен склад. Трябва да...

— *Обществен ли?* Извинявайте много, господине. Този склад е собственост и се ползва само от „Тригейл Комбайн“.

Радиото замлъкна. Грегър го гледа няколко минути.

„Тригейл“!

Те, естествено, не бяха му го казали в централния склад. Сега го бяха хванали в лапите си с този отказ да кацне в склада им на Вермоан.

А най-гадното от всичко беше, че те може би наистина си бяха в правото.

Грегър не можеше да кацне върху планетата. Да направи това без главен двигател си беше чисто самоубийство. А пък в цялата слънчева система на Вермоан нямаше друг космически склад. Той *почти* бе докарал животните. Господин Винс сигурно щеше да разбере положението.

Грегър се свърза с Винс на Вермоан II и му обясни ситуацията.

— Не сте ли в склада? — попита Винс.

— Ами само на седемдесет и пет километра от него съм — каза Грегър.

— Не може така. Аз, естествено, ще си взема животните. Защото са си мои. Но в договора си има клаузи за неустойка при непълна доставка.

— Но вие няма да ги приложите, нали? — замоли му се Грегър. — Моите намерения бяха...

— Не ме интересуват намеренията ви — отвърна Винс. — Част от печалбата и всичко останало. Ние, колонистите, се нуждаем от всяка

стотинка. — Той изключи.

Грегър се беше изпотил в студената си кабина. Той се обади на Арнолд и му каза новината.

— Но това е неетично! — ядосано заяви Арнолд.

— Но законно.

— Знам, по дяволите. Трябва ми време да си помисля.

— По-добре наистина измисли нещо.

— Ще ти се обадя.

Грегър прекара следващите няколко часа в хранене на животните, събиране на куилска вълна от косата си и изгаряне на още мебели от кабината си. Когато радиото бръмна, той стисна палци, преди да отговори.

— Арнолд?

— Не, говори Винс.

— Слушайте, господин Винс, ако ни дадете още малко време, ние ще успеем да разрешим въпроса. Сигурен съм...

— О, успяхте да ме притиснете до стената. Добре — изръмжа Винс. — Вярно, че и това е напълно законно. Проверих. Хитра работа, господине, много хитра. Изпращам кораб за животните.

— Но клаузата за глобата...

— Естествено, че не мога да я приложа. — Винс изключи.

Грегър гледаше към радиото. Хитра работа ли? Какво ли е направил Арнолд?

Той се обади в канцеларията на Арнолд.

— Говори секретарката на господин Арнолд — отвърна млад женски глас. — Господин Арнолд вече си тръгна.

— Тръгнал си? Секретарка? Това „AAA Първокласна“ ли е? Да не съм се свързал с някой друг Арнолд?

— Не, господине, това е канцеларията на господин Арнолд от „AAA Първокласна интерпланетарна складова служба“. Желаете ли да направите заявка? Ние имаме първокласен склад в системата на Вермоан, на орбита в близост до Вермоан II. Ние превозваме и приемаме там леки, средни и тежки стоки. Под личното ръководство на нашия господин Грегър. И освен това ще се убедите, че нашите цени са много привлекателни.

Значи ето какво бе направил Арнолд. Бе превърнал кораба им в склад! Поне на хартия. А пък договорот им *позволяваше* да доставят

животните и в собствен склад. Умно!

Но този досаден Арнолд не биваше вече никога да бъде оставян сам. Защото сега пък искаше да навлезе в складовия бизнес!

— Какво казахте, господине?

— Казах, че се обаждам от склада. Искам да оставя съобщение за господин Арнолд.

— Да, господине?

— Кажете на господин Арнолд да откаже всички заявки — мрачно заяви Грегър. — Складът му се завръща обратно с най-високата скорост, с която би могъл да се домъкне.

БУНТ НА БОРДА

— Признайте. Виждали ли сте някога по-сладки двигатели? — попита Джо, междузвездният вехтошар. — Погледнете и тези сервомотори!

— Хммм — благоразумно изръмжа Грегър.

— Този корпус — продължи нежно Джо. — Хващам се на бас, че е поне на петстотин години, но няма и петънце от ръжда по него.

Той потупа любовно с длан лъскавия борд на лодката. „Какъв късмет — казваше това потупване, — че точно това бижу се намира тук, когато на «ААА Първокласна» ѝ трябва спасителна лодка.“

— Тя наистина изглежда доста добре — каза Арнолд с вид на човек, който се е влюбил, но се мъчи да не го показва. — Как мислиш, Дик?

Ричард Грегър не отговори. Лодката беше хубава и изглеждаше идеална за работата по океанското проучване на Трайдънт. Но човек трябва да внимава, когато купува стока от Джо.

— Сега вече не ги правят така — въздъхна Джо. — Вижте само двигателя. И с чук не можеш да го разбиеш. Забележете капацитета на охлаждащата система. Проверете...

— *Изглежда добра* — бавно произнесе Грегър. „ААА Първокласна служба за междупланетно обеззаразяване“ си бе имала работа с Джо и преди и затова те се бяха научили да внимават. Не че Джо бе нечестен. Нищо подобно. Боклуците, които събираше отвсякъде в населения Космос, работеха. Но древните машини често си имаха собствени идеи за това, как трябва да си вършат работата. И когато ги караха да работят по друг начин, се дразнеха.

— Не ми пука дали е красива, бърза, трайна или дори удобна — каза убедително Грегър. — Искам само да знам дали е напълно безопасна.

Джо кимна.

— Това е най-важното, разбира се. Влезте.

Те влязоха в кабината на лодката. Джо се изкачи до контролното табло и се усмихна тайнствено. После натисна един бутон.

Грегър веднага чу глас, който като че ли зазвуча в главата му.

— Аз съм спасителна лодка 324-А — каза гласът. — Моето предназначение...

— Телепатия ли? — прекъсна го Грегър.

— Директен запис на възприятията — отвърна Джо с горда усмивка. — По този начин няма никаква езикова бариера. Казах ви, че такива вече изобщо не се строят.

— Аз съм спасителна лодка 324-А — започна отново лодката. — Най-важната ми задача е да предпазя намиращите се в мен от опасност и да ги поддържам в добро здравословно състояние. За момента съм частично включена.

— Може ли да има по-безопасно нещо? — извика Джо. — Това не ви е безчувствена купчина метал. Тази лодка се грижи за вас Тази лодка ви обича!

Грегър беше впечатлен, въпреки че идеята за толкова емоционална лодка му беше някак неприятна. Пък и тези играчки, които обичаха да се грижат за човека, винаги го бяха дразнили.

Арнолд обаче не изпитваше подобни чувства.

— Вземаме я!

— Няма да съжелявате — каза Джо с онзи честен и открит тон, който му бе помогнал на няколко пъти вече да спечели милиони.

Грегър се надяваше наистина да не съжеляват.

На другия ден спасителна лодка 324-А бе натоварена на борда на техния космически кораб и те отлетяха за Трайдънт.

Тази планета, намираща се в центъра на Източната звездна долина, бе наскоро закупена от един търговец на недвижими имоти. Той бе установил, че тя е почти идеална за колонизиране. Трайдънт бе с размерите на Марс, но с далеч по-добър климат. Нямахше туземно население, с което да трябва да се съобразяват, нито отровни растения или болестотворни вируси. И за разлика от много други светове, на Трайдънт нямаше и хищни животни. Впрочем, тук изобщо нямаше животни. С изключение на един малък остров и полярна шапка цялата планета бе покрита с вода.

Но всъщност имаше достатъчно плодородна почва, която се намираше под плитките води на повечето от моретата на Трайдънт. Само не беше достатъчно издигната, за да се превърне в суша.

„AAA Първокласна“ бе наета, за да коригира този дребен недостатък.

След като кацнаха на единствения остров, те пуснаха лодката на вода. Останалата част от деня прекараха в проверка и товарене на специалното наблюдателно оборудване на борда ѝ. Рано на другата сутрин Грегър приготви сандвичи и напълни една манерка с вода. Бяха готови да започнат работа.

Щом първите утринни лъчи огряха хоризонта, Грегър влезе в кабината при Арнолд, който натисна уверено първия бутон.

— Аз съм спасителна лодка 324-А — заяви лодката. — Най-важното ми предназначение е да предпазвам тези, които се намират в мен, от опасност и да поддържам здравето им в добро състояние. За момента аз съм частично включена. За пълното ми включване натиснете бутон номер две.

Грегър натисна втория бутон.

Чу се приглушено бучене някъде дълбоко във вътрешността на лодката. Нищо друго не се случи.

— Странно — каза Грегър. Той натисна бутона отново. Приглушеното бучене се повтори.

— Прилича ми на късо съединение — каза Арнолд.

Грегър погледна през предния прозорец и забеляза, че бреговата линия на острова бавно се отдалечава. Той почувства да го обхваща лека паника. Тук имаше толкова много вода и съвсем малко суша. И което беше още по-лошо, нищо от уредите по таблото за управление не приличаше на кормило, на лост за скорости или спирачка. Как би могъл да управлява една частично включена спасителна лодка?

— Трябва да приема телепатични команди — произнесе с надежда Грегър. После добави тържествено: — Тръгни бавно напред.

Малката лодка се насочи напред.

— Сега малко вдясно.

Лодката се подчини веднага на непрофесионалната, но ясна команда на Грегър.

— Изправи — каза Грегър. — И поеми с пълен напред!

Спасителната лодка се впусна напред — в блестящото пусто море.

Арнолд изчезна в трюма с фенерче и уред за проверка на електрическата инсталация. Наблюдението беше лесна работа и Грегър можеше да се справи и сам. Машините вършеха всичко. Картографираха големите разседи по дъното на океана, намираха най-големите вулкани и съставяха карти на теченията и дъното. Когато огледът приключеше, друга фирма, с която бяха сключили договор, щеше да довърши работата — да свърже вулканите във верига, да подбере разседите, да отдалечи кораба си на безопасно разстояние и да включи системата.

След това за известно време Трайдънт щеше да се превърне в доста шумна планета. Но когато нещата се уталожат, тук ще има достатъчно суша, която да задоволи всеки предприемач по сделки с недвижими имоти.

В ранния следобед Грегър реши, че за един ден са свършили доста работа. Двамата с Арнолд изядоха сандвичите си и отпиха по глътка от манерката. После поплуваха из бистрата зеленикава вода на Трайдънт.

— Мисля, че открих повредата — каза Арнолд. — Махнати са проводниците към първичните активатори. И захранването е прекъснато.

— Че защо биха направили такова нещо? — попита Грегър.

Арнолд вдигна рамене.

— Може да са се опитвали да я разглобят. След малко ще съм готов с поправката.

Той се вмъкна отново в трюма. Грегър обърна в посока към острова, като управляваше лодката по телепатия и наблюдаваше как зелената вода се разпенва приятно покрай носа ѝ. В такива моменти, въпреки натрупания отпреди опит, Вселената му се виждаше едно красиво и приятно местенце.

След половин час Арнолд се появи, цял изпоцапан с машинно масло, но триумфиращ.

— Опитай сега онзи бутон — каза той.

— Ама ние почти стигнахме.

— Че какво от това? Нищо не пречи да накараме това нещо да работи както се полага.

Грегър кимна и натисна втория бутон.

Чуха лекото изпукване от включването на системата. Половин дузина малки двигателчета се задействаха. Светна една лампа. Първо светеше в червено, а когато генераторите заредиха, изгасна.

— Сега е друга работа — каза Арнолд.

— Аз съм спасителна лодка 324-А — заяви устройството по телепатичен път. — Сега съм включена изцяло и съм в състояние да предпазя пътниците си от опасност. Имайте ми доверие. Моята памет, както във физическо, така и в психологическо отношение, е изработена от най-добрите учени на Дром.

— Придава повече увереност на човек, нали? — обади се Арнолд.

— Като че ли да — съгласи се Грегър. — Но къде се намира Дром?

— Господа — продължи спасителната лодка. — Опитайте се да ме приемете не като безчувствен механизъм, а като ваш приятел и другар по оръжие. Аз разбирам как се чувствате. Видяхте кораба си да пада, жестоко разбит от неумолимите Х'гени. Вие...

— Какъв кораб? — попита Грегър. — Какви ги дрънка това нещо?

— ... успяхте да допълзите до мен замаяни, задушени от отровните изпарения на водата, полумъртви...

— Да не говориш за това, че поплувахме? — попита Арнолд. — Нищо не си разбрала. Ние просто наблюдавахме...

— ... шокирани, ранени, обезверени — завърши спасителната лодка. — Вие вероятно сте малко изплашени — продължи тя с нежен тон на настойник. — Така и трябва да бъде. Защото сте далеч от флотата на Дром и изоставени върху една сурова чужда планета. Не бива да се срамувате, че малко ви е страх, господа. Това е война, а войната е жестока работа. Ние нямаме друга възможност, освен да отблъснем варварите Х'гени в Космоса.

— Сигурно има разумно обяснение в цялата тази работа — обади се Грегър. — Може би е някаква стара телевизионна пиеса, записана в паметта ѝ.

— Май ще е по-добре да я прегледаме изцяло — отговори Арнолд. — Няма да издържа да слушам тези дрънканици по цял ден.

Приближаваха острова. Спасителната лодка още дърдореше за дома и сърцето, за бойни действия и тактически маневри и за нуждата от запазването на спокойствие в такава опасна ситуация. Изведнъж тя забави ход.

— Какво става? — попита Грегър.

— Оглеждам острова — отговори спасителната лодка.

Грегър и Арнолд се спогледаха.

— Ще трябва да я изтърпим — прошепна Арнолд. А на лодката каза: — Островът е наред. Аз лично го огледах.

— Може и да е така — отвърна лодката. — Но не бива да се доверяваме на сетивата на дромите в модерната и бързо развиваща се бойна обстановка. Вашите сетива са много ограничени и твърде склонни да вярват в онова, което желаят. Електронните сетива, от друга страна, са безстрастни, безкрайно бдителни и безпогрешни.

— Но там няма нищо! — развика се Грегър.

— Аз забелязвам вражески кораб — отвърна лодката. — Без дромски обозначения.

— Но няма и вражески обозначения — уверено се намеси Арнолд, който лично бе изрисувал стария корпус.

— Да, така е. Но във време на война ние трябва да предположим, че онова, което не е наше, е на врага. Аз разбирам желанието ви да стъпите отново върху твърда почва. Но освен това вземам под внимание и факторите, които един дром, подчинен на чувствата си, би пропуснал. Преценете сами привидната безлюдност на това стратегическо място, необозначения космически кораб, поставен съблазнително като примамка, фактът, че нашият флот вече не се намира в околностите, и...

— Добре, достатъчно. — На Грегър му омръзна да спори с приказливата и самомнителната машина. — Отивай направо към острова. Това е заповед.

— Не мога да се подчиня на тази заповед — каза лодката. — Вие сте разстроени от скорошното си спасение от сигурна смърт...

Арнолд посегна към клавиша за изключване, но дръпна ръката си с вик на болка.

— Елате на себе си, господа — тържествено изрече лодката. — Само офицерът по демобилизация е оторизиран да ме изключи. Заради собствената ви сигурност аз трябва да ви предупредя, че нямате право да пипате нито един от уредите ми. Вие сте умствено дебалансиранни. По-късно, когато бъдем на безопасни позиции, аз ще ви излекувам. Сега цялата ми енергия трябва да се насочи към откриването и избягването на врага.

Лодката набра скорост и със сложни вълнообразни движения се отдалечи от острова.

— Къде отиваме? — попита Грегър.

— Да се присъединим към флотата на Дром — изкрещя толкова уверено лодката, че двамата партньори огледаха изплашено пустите води на океана на Трайдънт.

— Това ще стане, когато я открия — добави лодката.

Беше късна нощ. Грегър и Арнолд седяха в ъгъла на кабината и ядяха последния останал им сандвич. Спасителната лодка все още пореше лудо водите. Всичките ѝ електронни сетива бяха нащрек и търсеха флотата, съществувала преди петстотин години на съвсем друга планета.

— Чувал ли си изобщо някога за тези дроми? — попита Грегър.

Арнолд потърси из бележника си с данни.

— Не са били хора. Същества от разред гущери — каза той. — Живеели са на шестата планета на някаква малка слънчева система в близост до Капела. Расата им е измряла преди повече от век.

— А Х'гените?

— Също гущери. Същата история — Арнолд намери някаква троха и я пъкна в устата си. — Войната помежду им не била нещо важно. Всички участници измрели. Май само с изключение на тази спасителна лодка.

— И на нас — припомни му Грегър. — Ние сме зачислени в армията на дромите. — Той въздъхна изморено. — Мислиш ли, че ще се разберем с тази тенекия?

Арнолд поклати глава.

— Не виждам как. Според тази лодка войната още продължава. Тя приема данни само от вътрешността си.

— И може би сега ни слуша — каза Грегър.

— Не мисля. Тя всъщност не е телепат. Приемателните ѝ центрове са настроени само към мисли, които са насочени пряко към нея.

— Да, бе — обади се Грегър с горчивина. — Вече не ги строят по този начин. — Искаше му се да може да докопа с ръце Джо, междузвездният вехтошар.

— Всъщност положението ни е доста интересно — каза Арнолд. — Бих могъл да напиша статия за това за *Популярна кибернетика*. Имаме машина с почти безпогрешна апаратура за улавяне на външни стимули. И сигналите, които получава, се превръщат по логически път в действия. Единственият проблем е, че логиката е базирана върху вече несъществуващи условия. Затова може да се каже, че тази машина е жертва на една илюзорна действителност.

Грегър се прозя.

— Това значи, че спасителната лодка е просто луда — намуси се той.

— Сто процента луда. Мисля, че точната диагноза е параноя. Но това ще приключи съвсем скоро.

— Как? — попита Грегър.

— Очевидно е — увери го Арнолд. — Основната задача на спасителната лодка е да поддържа живота ни. Така че тя трябва да ни нахрани. Нашите сандвичи свършиха, а единствената ни друга храна се намира на острова. Предполагам, че накрая тя ще се реши да ни върне там.

След няколко минути те почувстваха, че лодката завива в друга посока. Тя забърбори отново.

— За момента не съм в състояние да открия флотата на Дром. Затова се връщам да огледам острова отново. За щастие наблизко няма врагове. Затова сега мога да се отдам на обслужването ви с цялата си енергия и пълното си внимание. Гладни ли сте?

— Да, нахрани ни — нареди Грегър.

— Веднага — каза лодката. От стената ѝ се показва някакъв поднос. Беше пълен с нещо, което приличаше на смола, но миришеше на машинно масло.

— Какво би трябвало да представлява това? — попита Грегър.

— Това е гизъл — отговори лодката. — Всички дроми се хранят с това. Мога да приготвя гизъл по шестнайсет различни начина.

Грегър внимателно опита от храната. Имаше вкус на смола, подправена с машинно масло.

— Ние не можем да ядем такова нещо — възрази той.

— Разбира се, че можете — каза успокоително лодката. — Един възрастен дром консумира две цяло и осем десети килограма гизъл на ден и плаче за още.

Подносът се плъзна към тях. Те се отдръпнаха.

— Слушай сега внимателно — заговори Арнолд. — Ние не сме дроми. Ние сме хора. Съвсем различен вид. Войната, която си мислиш, че водиш, е свършила преди петстотин години. Ние не можем да ядем гизъл! Нашата храна се намира на онзи остров.

— Опитайте се да приемете действителността. Вашето объркване е често срещано явление сред бойците. Това са фантазии, избягване на неприятното положение. Господа, моля ви, върнете се към действителността!

— *Ти* се върни в действителността! — развика се Грегър. — Иначе ще трябва да те разглобя на съставните ти части.

— Заплахите не ми действат — отвърна сурово лодката. — Знам какво ви се е наложило да преживеете. Може мозъкът ви да се е повредил от престоя в отровната вода.

— Отровна ли? — преглътна Грегър.

— Според стандартите на дромите — припомни му Арнолд.

— Ако стане съвсем наложително — продължи лодката, — аз съм екипирана за извършване на мозъчни операции. Това е драстична мярка, но във време на война не можем да се глезим.

Един от панелите се плъзна и двамата партньори се вторачиха в блестящите хирургически инструменти, които се показаха зад него.

— Вече се чувстваме по-добре — побърза да каже Грегър. — Чудесна порция гизъл, а, Арнолд?

— Вкусно — смигна му Арнолд.

— Аз съм спечелила национален конкурс по приготвяне на гизъл — гордо отвърна лодката. — Нищо не може да бъде по-вкусно за нашите униформени момчета. Опитайте.

Грегър взе една шепа от храната в подноса, допря я до устните си и я пусна на пода.

— Прекрасно — каза той, като се надяваше вътрешните наблюдателни устройства на лодката да не са чак толкова добри като външните.

Явно беше точно както очакваше.

— Добре — каза лодката. — Сега се насочвам към острова. И ви обещавам, че след малко ще ви стане още по-удобно.

— Как? — попита Арнолд.

— Температурата тук е непоносимо висока. Чудно ми е как още не сте припаднали. Всеки дром вече щеше да е в безсъзнание. Опитайте се да издържите още мъничко. Скоро ще я сваля до нормалната за Дром температура от минус двайсет градуса. А сега, за да повдигна духа ви, ще ви изсвиря националния химн.

Започна ужасяващо ритмично стържене. Вълните се разбиваха в корпуса на спасителната лодка. След няколко минути въздухът стана доста студен.

Грегър затвори изморено очи, опитвайки се да не обръща внимание на студа, проникващ до костите му. Спеше му се. „Какъв късмет! — мислеше си той. — Да замръзна до смърт в някаква откачена спасителна лодка. Така става, когато се купуват такива покровителстващи, досадно пресметливи, чувствителни и емоционални машинки.“

Полузаспал, той се зачуди докъде ще ги докара цялата тази работа. Представи си гигантска роботизирана болница. Двама лекари работи бутаха една косачка по дълъг бял коридор. Главният робот казваше: „Какво му има на този младеж?“ А асистентът отговаряше: „Напълно е откачил. Мисли, че е хеликоптер.“ „Аха! — отвръщаше умно шефът. — Фантазия за летене! Жалко. Иначе изглежда добре.“ Асистентът кимаше: „Преработил се е. Сърцето му се е пръснало от твърдата трева.“ А косачката се дърпаше и се хилеше. „Вече съм миксер“ — викаше тя.

— Събуди се. — Арнолд разтърсваше Грегър, а зъбите му тракаха от студ. — Трябва да направим нещо.

— Накарай я да ни стопли — с последни сили измърмори Грегър.

— Няма начин. Дромите са живели при двайсет градуса под нулата. Ние сме дроми. За нас — двайсет под нулата и толкоз.

По тръбите, които опасваха тавана на кабината, се бе събрал скреж. Стените започваха да побеляват, а прозорците се бяха покрили с ледени цветя.

— Имам идея — тихичко каза Арнолд. Той погледна към контролното табло и бързо зашепна в ухото на Грегър.

— Да опитаме — каза Грегър.

Двамата се изправиха. Грегър вдигна манерката и се насочи вдървено към другия край на кабината.

— Какво правите — попита рязко лодката.

— Ще направим малко гимнастика — отговори Грегър. — Дромските войници трябва да бъдат здрави, нали знаеш.

— Така е — неуверено отвърна лодката. Грегър хвърли манерката към Арнолд. Арнолд се засмя изкуствено и я върна на Грегър.

— Внимавайте с този съд — предупреди ги лодката. — Пълен е със смъртоносна отрова.

— Ще внимаваме — каза Грегър. — Нали я носим за щаба. — Той хвърли манерката на Арнолд.

— От щаба могат да я разпръснат върху Х'гените — каза Арнолд и хвърли манерката обратно.

— Наистина ли? — попита спасителната лодка. — Това е интересно. Ново приложение на...

Изведнъж Грегър хвърли манерката към една от охладителните тръби. Тръбата се спука и по пода се разля течност.

— Лошо хвърли, приятел — каза Арнолд.

— Много съм несръчен — извика Грегър.

— Трябваше да взема мерки срещу вътрешни повреди — мрачно се обади лодката. — Това няма да се повтори. Но сега положението е много сериозно. Не мога сама да поправа тръбата. И така няма да мога да охлаждам помещението както трябва.

— Ако просто ни оставиш на острова... — започна Арнолд.

— Невъзможно! — възрази лодката. — Най-важната ми задача е да опазя живота ви и ще взема всички необходими мерки, за да осигуря вашата безопасност.

— И какво смяташ да правиш? — попита Грегър с неприятно чувство на присвиване в стомаха.

— Нямаме време за губене. Ще огледам острова още веднъж. Ако нашите дромски сили още ги няма, ние ще отидем на единственото място на планетата, което би могло да поддържа живота ви.

— И кое е това място?

— Южната полярна шапка — отвърна лодката. — Климатът там е почти идеален. Трийсет градуса под нулата.

Двигателите изреваха. Лодката добави извинително:

— И естествено трябва да внимавам да не се случват други вътрешни повреди.

Докато лодката се впускаше напред, двамата чуха изщракването от заключването на кабината.

— Мисли! — каза Арнолд.

— Мисля — отвърна Грегър. — Но нищо не ми иде на ум.

— Трябва да се измъкнем, когато стигне до острова. Това ще е последният ни шанс.

— Мисля, че няма да можем да скочим през борда, а? — попита Грегър.

— Никога. Тя сега ни наблюдава. Ако не беше спукал тръбата, може би щяхме да имаме някакъв шанс.

— Знам — отвърна тъжно Грегър. — Ти с твоите идеи...

— Моите идеи ли? Много добре си спомням, че ти го предложи. Каза, че...

— Няма значение чия е била идеята. — Грегър се замисли дълбоко. — Слушай, нали знаем, че вътрешните й сензори не са достатъчно добри. Когато стигнем до острова, може би ще успеем да й прережем енергийния кабел.

— Няма да можеш да се доближиш и на метър до него — каза Арнолд, като си спомни удара, който получи, когато се приближи до таблото за управление.

— Хммм — Грегър обхвана главата си с ръце. В ума му се оформяше една идея. Беше доста невероятна, но при тези обстоятелства...

— Сега оглеждам острова — обяви лодката. Грегър и Арнолд погледнаха през предното прозорче и видяха острова на не повече от сто метра. Първите лъчи на зората осветяваха небето и на фона му се виждаше изподрасканият любим силует на техния космически кораб.

— Мястото ми изглежда чудесно — каза Арнолд.

— Наистина — съгласи се Грегър. — Сигурен съм, че нашите сили са се заровили надълбоко.

— Не са — каза спасителната лодка. — Аз огледах на дълбочина до трийсет метра.

— Добре — каза Арнолд. — При тези обстоятелства аз мисля, че ще трябва да огледаме малко по-отблизо. По-добре да слезем на брега и да поразгледаме.

— Пусто е — отговори лодката. — Повярвайте ми. Моите сетива са безкрайно по-силни от вашите. Не мога да ви позволя да подлагате на опасност живота си, като отидете на брега. Дромите се нуждаят от войниците си, особено от такива силни и топлоустойчиви като вас.

— На нас ни харесва този климат — каза Арнолд.

— Говориш като истински патриот! — сърдечно го поздрави спасителната лодка. — Знам колко страдате. Но сега аз ще се отправя към южния полюс, за да осигуря на вас, ветераните, почивката, която напълно сте заслужили.

Грегър реши, че е настъпило времето за изпълнение на неговия план, макар да не беше много добре обмислен.

— Това няма да бъде необходимо — каза той.

— Какво?

— Ние действаме по специални заповеди — обяви Грегър. — Не трябваше да се откриваме пред транспортно средство с ранг, по-нисък от супербоен кораб. Но при тези обстоятелства...

— Да, при тези обстоятелства — намеси се с готовност Арнолд. — Сега ще трябва да ти кажем.

— Ние сме група камикадзе — каза Грегър.

— Специално обучени за действия в горещи климатични условия.

— Нашите заповеди са да слезем и да подготвим този остров за силите на Дром — продължи Грегър.

— Аз не знаех това — каза лодката.

— И не е трябвало — прекъсна я Арнолд. — Защото си проста спасителна лодка.

— Веднага ни закарай на брега — нареди Грегър. — Нямаме време за губене.

— Трябваше да ми го кажете по-рано — каза лодката. — Аз никога нямаше да се досетя. — Тя се насочи към острова.

Грегър беше затаил дъх. Струваше му се невероятно, че такава проста лъжа бе успяла. Но защо пък не? Спасителната лодка е била създадена така, че да вярва на думите на онези, които я управляват. И щом като „истината“ съвпада с оперативните възможности на лодката, тя трябва да бъде приета.

Брегът беше вече само на петдесет метра и блестеше в хладната светлина на изгрева. Лодката спря.

— Не — каза тя.

— Какво не?

— Не мога да го направя.

— Защо? — извика Арнолд. — Това е война! Заповедите...

— Знам — тъжно отвърна лодката. — Съжалявам. Може би друг плавателен съд би бил по-добър за изпълнението на вашата мисия. Какъвто и да е, но друг. Не и *спасителна лодка*.

— Трябва да се подчиниш — замоли се Грегър. — Мисли за страната ни, помисли си за варварите Х'гени...

— За мен е физически невъзможно да изпълня вашите заповеди — примоли им се лодката. — Най-важната ми задача е да пазя тези, които са в мен, от опасности. Тази заповед се съдържа във всяка клетка на моята памет и има превес над всички останали. Аз не мога да ви обрека на сигурна смърт.

Лодката започна да се отдалечава от острова.

— Ще бъдеш съдена от военен съд за това — закрещя истерично Арнолд. — Ще те разглобят на съставните ти части.

— Аз мога да работя само в определени рамки — тъжно каза лодката. — Ако открием флотата, ще ви прехвърля на лодка камикадзе. Но иначе аз трябва да ви закарам на безопасно място на южния полюс.

Лодката ускори ход и островът изчезна. Арнолд хукна към таблото и беше отхвърлен назад. Грегър вдигна манерката и се приготви да я метне към стъклото на прозореца. Но се спря насред движението, осенен от страхотна мисъл.

— Моля ви, не правете опити за повече разрушения — замоли се лодката. — Знам как се чувствате, но...

Грегър помисли, че е много рисковано, но южният полюс, така или иначе, ги заплашваше със сигурна смърт.

Той свали капачката на манерката.

— След като не можем да изпълним нашата мисия — каза той, — ние никога няма да можем да погледнем другарите си в очите. Самоубийството е единственият ни изход.

Той изпи глътка от водата и подаде манерката на Арнолд.

— Не! Недей! — изпищя лодката. — Това е вода! Тя е смъртоносна отрова.

От контролното табло изскочи електрическа искра и се опита да отблъсне манерката от ръката на Арнолд. Той обаче стисна манерката и преди лодката да успее да го удари пак, отпи от нея.

— Ние умираме за великия Дром! — Грегър падна на пода и направи знак на Арнолд да не мърда.

— Няма известна противоотрова — изплака лодката. — Ако само можех да се свържа с някой болничен кораб... — Двигателят ѝ се завъртя на празен ход. — Кажете ми нещо — замоли се лодката. — Живи ли сте още?

Грегър и Арнолд бяха напълно неподвижни. Даже не дишаха.

— Отговорете ми! — извика лодката. — Може би ще хапнете малко гизъл... — Тя подаде два подноса. Партньорите не помръднаха.

— Мъртви — каза спасителната лодка — *Мъртви*. Ще извърша погребален ритуал.

Последва пауза. После лодката заговори тържествено:

— О, велики дух на Вселената, приеми в обятията си душите на тези твои слуги. Въпреки че загинаха от собствената си ръка, те го направиха в служба на отечеството, в борба за дом и сърце. Не ги осъждай строго заради предизвиканата смърт. Съди духа на войната, който опожарява и разрушава цялата планета Дром.

После люкът се отвори. Грегър усети хладния полъх на утринния въздух.

— А сега, по силата на властта, дадена ми от флотата на Дром, и с цялото си уважение аз предоставям телата им на дълбините.

Грегър почувства, че нещо го повдига през люка и го поставя върху палубата. След това бе издигнат във въздуха, започна да пада и

след миг вече беше във водата заедно с Арнолд.

— Плувай бавничко — прошепна той.

Островът беше наблизо. Но спасителната лодка все още се въртеше близо до тях и ръмжеше нервно с двигателите си.

— Как смяташ, какво ли е намислила? — прошепна Арнолд.

— Не знам — отговори Грегър, който се надяваше населението на Дром да не е вярвало в превръщането на телата в пепел.

Спасителната лодка се приближи. Носът ѝ беше само на метър от тях. Те се напрегнаха. И тогава го чуха. Гръмовното скърцане на дромския национален химн.

След миг всичко свърши. Спасителната лодка прошепна „Почивайте в мир“, обърна се и отплава.

Докато плуваха бавно към острова, Грегър видя, че спасителната лодка се насочва на юг към полюса, за да чака флотата на Дром.

СИВА ВЪЛНЕНА БРОНЯ

Начинът, който Томас Хенли избра да се запознае с момичето, станало по-късно негова съпруга, си заслужава да бъде описан. Особено значение има той за антрополози, социолози и изследователи на странни явления, тъй като по своята същност е пример за един от най-неразбираемите обичаи на сватосване в края на ХХ век. И тъй като този обичай продължава да упражнява влияние върху модерната американска промишленост, историята на Хенли е много важна.

Томас Хенли беше висок, строен младеж с консервативен вкус, умерено порочен и прекалено скромнен. Когато разговаряше с хората, той го правеше по съответния начин, включително до употребата на жаргона, подходящ както за възрастта, така и за положението му. Той притежаваше няколко сиви вълнени костюма и доста тънки вратовръзки на райета. Можете да помислите, че ще го различите в тълпата по очилата с рогови рамки, но ще сгрешите. Това не е Хенли. Хенли е онзи, другият.

Но кой ли би повярвал, че под кротката му, безлична и спокойна външност бие едно необуздало романтично сърце? Всъщност всеки би си го помислил, защото маската може да излъже само маскирания.

Тъкмо младите мъже като Хенли с техните сиви вълнени брони и очила с рогови рамки са днешните рицари. Милиони от тях пълнят улиците на нашите големи градове, стъпките им са твърди и бързи, очите съсредоточени, гласовете тихи, а облеклото ги прави почти невидими. Като актьори или омагьосани, те живеят своя меланхоличен живот, докато неугасимите пламъци на романтиката ги изгарят отвътре.

Хенли мечтаеше непрекъснато за свистенето и ударите на извиващи се саби, за огромни кораби, носещи се към слънцето с опънати платна, за тъмни и безкрайно тъжни момински очи, които го наблюдават изпод ефирен воал, и това беше напълно естествено. И още по-естествено бе, че той мечтаеше и за по-модерни форми на романтична връзка.

Но една романтична връзка е стока, която трудно се намира в големите градове. Този факт бе признат съвсем наскоро от нашите най-предприемчиви бизнесмени. И една вечер Хенли бе посетен от необикновен търговец.

Хенли се беше върнал в едностайния си апартамент след един доста натоварен петъчен ден в службата. Той разхлаби вратовръзката си и си представи с известна меланхолия дългия уикенд, който му предстоеше. Не му се искаше да наблюдава бокса по телевизията, бе гледал всички филми, които прожектираха из кварталните кина. Найлошото бе, че момичетата, които познаваше, бяха скучни, а шансовете да се запознае с други на практика бяха нулеви.

Той седна в креслото си. Над Манхатън се разстиляше тъмносиния здрач и Хенли се зачуди откъде би могъл да намери интересно момиче и какво би му казал, ако го открие. И...

Звънецът на входната му врата издрънча.

Обикновено така, без да се обаждат предварително, му звъняха само представители на фонда на пожарникарите или на други организации, които събираха някакви помощи. Но тази вечер би се зарадвал дори и на моментното удоволствие да откаже на някой от тях. Той отвори вратата и видя един нисък, подвижен и ярко облечен господин, който му се усмихваше.

— Добър вечер, господин Хенли — каза бързо дребосъкът. — Аз съм Джо Морис, представител на Нюйоркската служба за романтични преживявания, чиято главна квартира се намира в Импайър Стейт Билдинг и която има клонове във всички градове на Уестчестър и Ню Джързи. Ние обслужваме самотни хора, господин Хенли, а това означава и вас. Не отричайте! Защо иначе бихте си седели у дома в петък вечер? Вие сте самотен, а наша работа и удоволствие е да ви служим. Един блестящ, чувствителен, красив и млад човек като вас се нуждае от момичета, красиви момичета, приятни, съчувстващи момичета...

— Чакайте — строго го прекъсна Хенли. — Ако обслужвате някое модерно бюро за придружителки...

Той млъкна, защото видя, че Джо Морис е разярен. Търговецът едва преглътна, обърна се и си тръгна.

— Чакайте — повика го Хенли. — Извинете!

— Трябва да знаете, господине, че аз съм семеен човек — каза обидено Джо Морис. — Имам съпруга и три деца в Бронкс. Ако и за миг сте си помислили, че е възможно да съм свързан с нещо непочтено...

— Наистина съжалявам. — Хенли покани Морис вътре и го настави в креслото.

Господин Морис веднага възвърна приповдигнатото си и весело настроение.

— Не, господин Хенли — каза той. — Младите дами, за които ви, говоря не са... хммм... професионалистки. Те са мили, нормални, склонни към романтика млади момичета. Но те са самотни. В нашия град има много самотни момичета, господин Хенли.

Кой знае защо, Хенли си бе мислил, че това състояние се отнася само за мъжете.

— Наистина ли? — попита той.

— Наистина. И предназначението на Нюйоркската служба за романтични преживявания е да събира младите хора при подходящи обстоятелства.

— Хмммм — замисли се Хенли. — Да разбирам ли тогава, че вие работите в нещо като... Извинете за израза ми. Нещо като клуб за запознанства.

— О, не! Нищо подобно! Скъпи господин Хенли, били ли сте някога в клуб за запознанства?

Хенли поклати глава.

— Би трябвало да отидете — каза Морис. — Тогава наистина бихте оценили нашето обслужване. Клубове за запознанства! Представете си, ако обичате, една гола зала на първия етаж в някой от евтините райони на Бродуей. В единия край петима музиканти във вехти смокинги унило свирят познати модерни мелодии. Слабата им музика едва се чува в помещението и се заглушава от шума на профучаващите отвън коли. От двете страни на залата са поставени в редица столове и мъжете седят от едната страна, а жените от другата. Те самите са силно притеснени от това, че се намират там. Те гледат равнодушно, пушат цигара след цигара и размазват фасовете по пода. От време на време някой нещастник събира кураж да покани някоя на танц и сковано повежда партньорката си под похотливите и цинични погледи на останалите. Церемониалмайсторът, някой надут идиот с

изкуствена усмивка, се върти наоколо и се опитва да оживи по някакъв начин вечерта. Но напразно.

Морис млъкна, за да си поеме дъх.

— Ето, това е анахронизмът, наречен клуб за запознанства. Ограничена, нервна, неприятна институция, която би отивала на викторианската епоха, но не и на нашата. В Нюйоркската служба за романтични запознанства ние сме създали онова, което трябваше да бъде изградено преди години. Ние прилагаме научна прецизност и технологично ноу-хау при задълбоченото изучаване на най-важните фактори за една успешна среща между двата пола.

— И кои са тези фактори? — попита Хенли.

— Най-важните са случайността и чувството за съдбовна неизбежност — отговори Морис.

— Но това са взаимно изключващи се понятия.

— Разбира се. Едно романтично преживяване по своята същност трябва да бъде съставено от противоречиви елементи. Нашите графики го доказват.

— Значи вие продавате романтични преживявания? — попита със съмнение Хенли.

— Точно това! В най-чист вид! Не секс, който е достъпен за всеки. Не любов, за която няма гаранция, че ще продължи вечно, и поради това е непрактичен търговски артикул. Ние продаваме *романтични преживявания*, господин Хенли — липсващата съставка в модерното общество, подправката на живота, мечтата на всички времена!

— Това е много интересно — съгласи се Хенли. Но се съмняваше в уверенията на Морис Той можеше да е шарлатанин или фантазьор. Каквото и да бе обаче, Хенли се съмняваше, че някой би могъл да продава *романтични преживявания*. Още повече пък истински. Онези тъмни и мъчителни мечти, които изпълваха дните и нощите на Хенли.

Той се изправи.

— Благодаря ви, господин Морис. Ще си помисля върху казаното от вас. Сега обаче доста бързам, така че, ако обичате...

— Но, господине! Вие не бихте могли да отхвърлите едно *романтично преживяване*!

— Съжалявам, но...

— Опитайте нашата система няколко дни. Напълно безплатно. Ето, закачете това на ревера си. — Морис подаде на Хенли нещо, което приличаше на малък транзистор.

— Какво е това?

— Малко транзисторно радио с миниатюрна видеокамера.

— И за какво служи?

— Ще видите. Просто опитайте. Ние сме най-голямата фирма в страната, специализирана в доставката на романтични преживявания, господин Хенли. И смятаме да останем такава, като задоволяваме нуждите на милиони чувствителни млади американски мъже и жени. Не забравяйте! Романтичните преживявания, осигурявани от нашата фирма, са съдбовни, спонтанни, естетически пълноценни, физически приятни и морално законни.

След като каза и това, Джо Морис се ръкува с Хенли и си тръгна.

Хенли повъртя малкото транзисторно радио в ръката си. Нямаше нито бутони, нито някаква скала. Той го закачи на ревера на сакото си. Нищо не се случи.

Сви рамене, позатегна вратовръзката си и излезе да се поразходи.

Беше ясна, хладна нощ. И както повечето нощи в живота на Хенли, бе идеална за романтично преживяване. Наоколо му се простираше градът с безкрайните си възможности и многобройни обещания. Но я нямаше пълноценността на чувствата. По тези улици се бе разхождал хиляди нощи с твърди стъпки и внимателен поглед, готов на всичко. Но никога нищо не се случваше.

Той вървеше покрай блоковете и мислеше за жените зад високите тъмни прозорци, които гледаха надолу, виждаха самотния пешеходец по тъмните улици и му се чудеха, мислеха...

— Хубаво би било да си на покрива на някоя сграда — каза един глас — Да погледнеш оттам града.

Хенли спря и се извърна рязко. Беше напълно сам. Чак след миг се досети, че гласът идва от малкото транзисторно радио.

— Какво?

Радиото мълчеше.

„Да погледнеш града от високо“ — зачуди се Хенли. Радиото му предлагаше да погледне града от високо. „Да — помисли той. — Сигурно е красиво.“

— Защо пък не? — зададе си сам въпрос Хенли и сви към близката сграда.

— Не тази — прошепна радиото.

Хенли послушно я отмина и спря пред другата.

— Тази ли? — попита той.

Радиото не отговори. Но Хенли като че ли чу приглушено одобрително изпукване.

„Е — помисли той. — Нека се оставя в ръцете на службата за романтични преживявания.“ Те като че ли знаеха какво правят. Той се движеше почти спонтанно. Доколкото спонтанно можеше да бъде едно направлявано движение.

Когато влезе в сградата, Хенли се качи на асансьора и натисна бутона за последния етаж. След това изкачи късо стълбище и се намери на покрива. Тръгна към западната страна.

— В другата посока — прошепна радиото.

Хенли се обърна и тръгна в обратна посока. Застана там и се загледа в града, в правилните редици на уличните лампи, които проблясваха с бял ореол. Тук-там като цветни точки се виждаха червените и зелените светлини на светофарите и някоя цветна неонова реклама. Градът се простираше под него с безкрайните си възможности, многобройни обещания и никакво удовлетворение.

Изведнъж усети, че на покрива има и друг човек, който също се наслаждава на светлините.

— Извинете — каза Хенли. — Не исках да ви попреча.

— Не ми пречите — каза човекът и Хенли разбра, че говори с жена.

„Ние сме непознати — помисли Хенли. — Един мъж и една жена, които са се срещнали случайно или по желание на съдбата върху тъмния покрив, откъдето се вижда градът.“ Чудеше се колко ли мечти е изследвала службата за романтични преживявания, колко ли видения е пресметнала, за да произведе нещо толкова идеално.

Когато погледна момичето, видя че то е младо и приятно. Въпреки външното ѝ спокойствие той усети колко тази среща, място, време и настроение я бяха развълнували. Също както и него.

Хенли мислеше усилено, но не можеше да измисли какво да каже. Думите не идваха в ума му, а моментът си отиваше...

— Светлините — подсказа радиото.

— Светлините са прекрасни — каза Хенли. Чувстваше се глупаво.

— Да — прошепна момичето. — Като огромен килим от звезди или като върхове на копия в мрака.

— Като пазачи — отвърна Хенли. — Бдящи в нощта. — Не знаеше дали мисълта е негова, или повтаря като папагал думите, които едва чуваше откъм радиото.

— Аз често идвам тук — каза момичето.

— Аз пък никога досега не съм идвал.

— Но тази нощ...

— Тази нощ трябваше да дойда. Знаех, че ще те намеря.

Хенли имаше чувството, че службата за романтични преживявания би трябвало да наеме по-добър сценарист. Подобен диалог на дневна светлина би бил просто смехотворен. Но сега, на високия покрив, със светещите отдолу светлини и близките звезди над главите им, като че ли това бе най-естественият разговор на света.

— Аз не заговарям непознати — каза момичето, като пристъпи към него. — Но...

Светлорусата ѝ коса проблясваше под звездите. Устните ѝ се разтвориха леко. Тя го гледаше, лицето ѝ се беше преобразило от настроението, атмосферата и меката, примамлива светлина. Те стояха лице в лице и Хенли можеше да усети лекия ѝ парфюм и благоуханието на косата ѝ. Колената му омекнаха и той се притесни.

— Прегърни я — прошепна радиото.

Хенли автоматично протегна ръце. Момичето се отпусна в прегръдката му с лека въздишка. Те се целунаха — просто, естествено, неизбежно и с предвидимо нарастваща страст.

После Хенли забеляза малкия, красив като бижу транзистор върху ревера на момичето. Въпреки това трябваше да си признае, че срещата им беше не само случайна и съдбовна, но също и невероятно приятна.

Зората докосваше небостъргачите, когато Хенли се върна в апартамента си и падна изтощен в леглото. Той спа цял ден и се събуди привечер, гладен като вълк. Вечеря в едно квартално барче и размисли върху събитията от предната нощ.

Тя беше необуздана, идеална и прекрасна във всяко отношение. Срещата върху покрива и после топлият ѝ тъмен апартамент, а накрая

неговото тръгване оттам призори след страстната ѝ целувка, която още изгаряше устните му. Но въпреки това Хенли беше притеснен.

Не можеше да потисне малко странното чувство от тази романтична среща върху покрива, подготвена и осъществена от транзисторните радиоприемници, които съчетаваха любовници в наистина случайни и съдбовни срещи. Беше наистина хитро, но все пак нещо в цялата работа не беше в ред.

Той си представяше милиони млади мъже в сиви вълнени костюми и раирани вратовръзки, които изпълват улиците на града в отговор на едва чути команди от милиони малки радиоприемници. Представи си честните хора, които работеха усилено в канцелариите на фирмата за романтични преживявания, а после си купуваха вестник и се качваха на метрото, за да се приберат у дома при съпруга или съпругата и децата си.

Това бе неприятно. Но трябваше да признае, че все пак беше по-добре от липсата на романтични преживявания. Бяха настъпили модерни времена. Даже и романтиката трябваше да бъде организирана или да се откажат от нея съвсем.

Освен това, помисли си Хенли, наистина ли е толкова странно? В средновековието някоя баячка е давала любовно биле на рицаря, което го е тласкало към омагьосаната дама. Днес търговец даваше транзисторно радио, което вършеше същата работа, при това много по-бързо.

Твърде е възможно, мислеше си той, изобщо да не съществува такова нещо като случаен и съдбовен любовен роман. Може би винаги е имало нужда от посредник.

Хенли изгони тези мисли от главата си. Той плати вечерята си и излезе да се поразходи.

Този път твърдите му бързи стъпки го отведоха в бедната част на града. Тук покрай тротоарите бяха наредени кофи за боклук, а откъм замърсените прозорци звучеше меланхолична мелодия, изпълнявана на кларнет, чуваше се и шум от женска караница. Една котка на черти и с ахатови очи го погледна откъм алеята и се скри.

Хенли потръпна, спря и реши да се върне в онази част на града, където живееше.

— Защо не продължиш? — посъветва го радиото с много тих глас. Като че ли говореше направо в собствената му глава.

Хенли потръпна отново и продължи.

Улиците вече бяха пусти и тихи като гроб. Хенли мина бързо покрай гигантски складове без прозорци и затворени магазини. Струваше му се, че не си заслужава да рискува. Тук едва ли беше място за романтични преживявания. Може би трябваше да пренебрегне радиото и да се върне към блестящия и подреден свят, който познаваше.

После чу звук от бързи стъпки. Погледна към тясната алея и видя три борещи се фигури. Двете бяха на мъже, а третата, която се опитваше да избяга, на момиче.

Реакцията на Хенли бе мигновена. Той се напрегна и се приготви да затича, да намери полицаи, даже по-добре двама. Но радиото го спря.

— Можеш да се справиш с тях — каза то.

„Да-да, по дяволите“ — помисли Хенли. Вестниците бяха пълни с разкази за мъже, които са си мислели, че могат да се справят с крадци. Обикновено те после имаха достатъчно време да помислят добре върху риска, който бяха поели. В болницата.

Но радиото го подтикна отново. Съблазнен от чувството за съдбовности трогнат от отчаяните викове на момичето, Хенли свали очилата си, постави ги в калъфа, а него в джоба на самото си и се впусна в мрака на алеята.

Той се блъсна в една кофа за боклук, ритна я встрани и стигна до борещата се групичка. Крадците още не бяха го забелязали. Хенли дръпна единия за рамото, обърна го към себе си и го удари здраво с десния си юмрук. Мъжът залитна и се блъсна в близката стена. Приятелят му пусна момичето и се нахвърли върху Хенли, който го удари едновременно с двете си ръце и с десния си крак.

Мъжът падна, като мърмореше:

— Стига бе, човек.

Хенли се обърна към първия крадец, който тъкмо се хвърляше като дива котка отгоре му. Кой знае как, но мъжът не успя изобщо да го удари и Хенли го свали на земята с един добре премерен ляв удар.

Двамата мъже скочиха и избягаха. Докато тичаха, Хенли чу единият да се оплаква на другия:

— Не е ли дяволски трудно да си изкарваш хляба по този начин?

Без да обръща внимание на тази грешка в сценария, Хенли се обърна към момичето. То се облегна на него.

— Ти дойде — въздъхна тя.

— Трябваше — отвърна Хенли, повтаряйки едва чути думи от радиото.

— Знам — прошепна тя.

Хенли видя, че беше млада и красива. Черната ѝ коса блестеше на светлината на лампите. Устните ѝ се разтвориха. Тя го гледаше, лицето ѝ се беше преобразило от настроението, атмосферата и меката, примамлива светлина.

Този път на Хенли не му беше необходимо подсказване от малкото радио, за да я прегърне. Беше запознат с формата и съдържанието на романтичната авантюра и с начина, по който да продължи случайната, но съдбовна любов.

Те веднага тръгнаха към нейния апартамент. И докато вървяха, Хенли забеляза голяма, блестяща шнола в черната ѝ коса.

Разбра, че това е малко, художествено прикрито радио.

На следващата вечер Хенли отново излезе, разходи се по улиците, като се опитваше да заглуши вътрешното си недоволство. Бе прекарал прекрасна нощ, убеждаваше се той, нощ с нежни сенки, мека коса, която го галеше по лицето, и горещи сълзи, топли рамото му. И все пак...

Оставаше си тъжният факт, че момичето не беше негов тип, също както и първото. Не беше възможно просто да се съберат двама случайни непознати и да се очаква, че горещото и бързо преживяване ще се превърне в любов. Любовта си имаше собствени непреклонни правила.

Затова докато вървеше, у Хенли се зароди увереността, че тази нощ ще открие любовта. Защото луната висеше ниско над града и южният ветрец носеше приятния аромат на подправки и носталгия.

Той вървеше безцелно, тъй като радиото му мълчеше. Никаква команда не го бе завела в малкия парк на брега на реката и никакъв таен глас не го накара да се приближи към самотното момиче, застанало там.

Той се приближи, спря и загледа пейзажа. Вляво се простираше огромен мост и металната му конструкция изглеждаше като паяжина в тъмнината. Черните, бавни води на реката се плъзгаха под него и се

вълнуваха леко. Един влекач изсвири и друг му отговори, виейки като призрак, изгубен в тъмнината.

Радиото не му подсказваше нищо.

— Приятна нощ — каза Хенли.

— Може би — отвърна момичето, без да се обърне. — А може и да не е.

— Красотата е пред вас — продължи Хенли. — Стига да искате да я видите.

— Колко странно говорите...

— Така ли? — Хенли пристъпи към нея. — Наистина ли е странно? Странно ли е, че съм тук? И че вие сте тук?

— Може би не — каза момичето и най-после се обърна и погледна Хенли.

Тя беше млада и красива. Бронзовата ѝ коса проблясваше на лунната светлина, а лицето ѝ се беше преобразило от настроението, атмосферата и меката, примамлива светлина.

Устните ѝ се разтвориха учудено.

И тогава Хенли разбра. Това приключение бе наистина съдбовно и случайно. Радиото не беше го насочило към това място, не беше му шепнало реплики и отговори. И като гледаше момичето, Хенли не можа да забележи малко транзисторно радио нито по дрехите, нито в косите ѝ.

Той бе срещнал своята любов без помощта на Нюйоркската служба за романтични преживявания! Най-после тъмните му и колебливи мечти се превръщаха в реалност.

Хенли разтвори ръце. С лека въздишка момичето се отпусна в прегръдката му. Целунаха се, а светлините на града примигваха зад тях и се смесваха със звездите в небето и грейналата луна. А сирените изпращаха мъчителните си стонове над тъмните води на реката.

Момичето задъхано отстъпи.

— Харесваш ли ме? — попита то.

— Да те харесвам! — възкликна Хенли. — Нека ти кажа, че...

— Толкова се радвам — прекъсна го тя. — Защото аз съм твоята безплатна първа любов, предоставена ти като мостра от „Великата фабрика за романтични приключения“ със седалище в Нюарк, Ню Джързи. Само нашата фирма предлага наистина случайни и съдбовни запознанства. Благодарение на нашите изследователи ние сме в

състояние да се освободим от тези досадни апаратчета като транзисторните радиоприемници, които създават чувство на скованост, когато то не би трябвало да съществува. Ние сме щастливи, че можем да ви доставим удоволствие с нашата работа. Но не забравяйте. Това е само мостра. Едно докосване до възможностите, които може да ви предложи „Великата фабрика за романтични приключения“, разполагаща с дъщерни фирми по целия свят. В тази брошура, господине, ние сме описали няколко различни възможности. Може би се интересувате от *нашето предложение за романтични преживявания в различни страни* или ако имате по-силно въображение, бихте предпочели пикантните *романтични приключения в средновековието*. Освен това предлагаме и обикновени градски...

Тя пхна една ярко илюстрирана книжка в ръката на Хенли. Той я погледна, а после вдигна поглед към момичето. Пръстите му се разтвориха и книжката падна на земята.

— Господине, надявам се, че не сме ви обидили! — извика момичето. — Тези търговски аспекти на романтичните приключения са необходими, но траят съвсем кратко. После всичко става спонтанно и съдбовно. Вие получавате сметката си всеки месец в бял плик без фирмени знаци и...

Но Хенли й беше обърнал гръб и тичаше към улицата. И докато тичаше, изтръгна малкото радио от ревера си и го хвърли в канала.

Всички по-нататъшни усилия на търговците спрямо Хенли бяха напразни. Той се обади по телефона на една своя леля, която веднага и с огромен ентузиазъм му уреди среща с дъщерята на една от най-добрите си приятелки. Те се запознаха в претъпкания с мебели дом на леля му и разговаряха откъслечно цели три часа за времето, за бизнес, за политика и приятели, които биха могли да им станат и общи. А блестящата от радост леля на Хенли тичаше напред-назад из ярко осветената стая и им сервираше кафе и домашен кекс.

Изглежда, че нещо в тази официална, анахронична среща трябва да бе невероятно приятно на двамата млади. Защото те започнаха да се срещат редовно и след тримесечно ухажване се ожениха.

Интересно е да се отбележи, че Хенли бе един от последните, успели да си намерят съпруга по стария, несигурен, отживял, случаен,

непромишлен начин. И понеже фирмите веднага забелязаха възможностите на метода на Хенли, те пресметнаха ефекта от притеснението върху психиката на младите и дори обложиха с данък ролята на лелята в американския начин на ухажване.

И сега редовните и високо ценени услуги на фирмите включват осигуряването на любещи лели за младите мъже, на които те да се обаждат, снабдяването на същите лели със срамежливи и притеснителни млади момичета и създаването на съответстващи условия под формата на светъл, претъпкан с мебели хол, неудобен диван и енергична възрастна дама, която да влиза и излиза на неопределени интервали от време и да поднася кафе и домашен кекс.

Казват, че привличането било почти непреодолимо.

ПИЯВИЦАТА

Пиявицата чакаше храна. Тя се носеше из огромната пустош на пространството от хилядолетия. Бе прекарала безброй векове в безсъзнание, странствайки между звездите. И неочаквано достигна Слънчевата система. Животворната радиация погали твърдата, суха спора. Гравитацията я привлече.

Една от планетите я притегли заедно с други звездни отпадъци и пиявицата се понесе към нея, все още мъртвешки безжизнена в издръжливата обвивка на спората си. Като една от многото пращинки, вятърът я носеше около Земята, играеше си с нея, а после я остави да падне.

Тя започна да шава. Стените на спората усетиха храна и започнаха да я всмукват. Тя започна да расте... И да се храни.

Франк Конърс влезе през портичката и се изкашля на два пъти.

— Да ме извините, професоре — каза той.

Високият блед мъж, легнал в поувисналия диван, не помръдна. Очилата му с рогови рамки бяха вдигнати на челото и той похъркваше съвсем тихо.

— Ужасно съжалявам, че ви безпокоя — каза Конърс и бутна към тила прокъсаната си филцова шапка. — Знам, че това ви е седмицата за пълна почивка, но в канавката има нещо дяволски странно.

Лявата вежда на бледия мъж трепна, но той не показа с нищо друго, че чува.

Франк Конърс се изкашля пак, хванал лопатата в едната си ръка. По китката му се виеха изпъкнали синкаво-лилави вени.

— Дали ме чухте, професоре?

— Разбира се, че те чух — каза Майкълс с приглушен глас и все още затворени очи. — Намерил си някой елф.

— Какво? — Конърс присви очи към Майкълс.

— Малко човече в зелени дрехи. Нахрани го с мляко, Конърс.

— Не, господине. Мисля, че е камък.

Майкълс отвори едното си око и погледна към мястото, където бе застанал Конърс.

— Ужасно съжалявам — заговори Конърс. Седмицата за пълна почивка беше обичай, изпълняван вече десет години от професор Майкълс, и негова единствена ексцентричност. Цяла зима Майкълс преподаваше антропология, работеше в половин дузина комитети, занимаваше се с физика и химия и въпреки това намираще време да напише по една книга годишно. Когато дойдеше лятото, се чувстваше изморен.

След като пристигнеше във фермата си в щата Ню Йорк, за него съществуваше неизменното правило една седмица да не прави абсолютно нищо. Беше наел Франк Конърс да му готви през тази седмица и да си намира работа, докато професор Майкълс спи.

През втората седмица Майкълс се разхождаше наоколо, радваше се на дърветата и ловеше риба. През третата се печеше на слънце, четеше, поправяше навесите и обикаляше планините. В края на четвъртата вече изгаряше от нетърпение да се завърне в града.

Но седмицата за почивка беше свята.

— Аз наистина не бих ви досаждал за някоя дреболия — извинително изрече Конърс. — Но този проклет камък изяде цели два инча от лопатата ми.

Майкълс веднага отвори и другото си око и седна. Конърс вдигна лопатата. Закръгленият ѝ край бе като отрязан. Майкълс скочи от дивана и obu поизтърканите си мокасина.

— Дај да го видим това чудо — каза той.

Предметът лежеше в канавката, в края на моравата пред къщата, на метър от шосето. Беше кръгъл, с диаметър на автомобилна гума и изглеждаше твърд. Бе дебел около 2–3 сантиметра, поне на пръв поглед, черносив на цвят и със странна мрежа от жили по него.

— Не го пипайте — предупреди Конърс.

— Няма. Подај ми лопатата си — Майкълс взе сечивото и мушна с него обекта. Той изобщо не помръдна. Майкълс подържа лопатата за миг опряна върху него и я отдръпна. Още 2 сантиметра от метала бяха изчезнали.

Майкълс се намръщи и нагласи очилата върху носа си. С едната си ръка опря лопатата върху предмета, а другата задържа съвсем близо

до повърхността му. Още една част от острието изчезна.

— Като че ли не отделя топлина — каза той на Конърс. — Ти забеляза ли нещо първия път?

Конърс поклати глава.

Майкълс вдигна шепа прах и я хвърли върху предмета. Прахта изчезна бързо, без да остави следа върху сивочерната повърхност. Един голям камък последва прахта и изчезна по същия начин.

— Не е ли най-проклетото нещо, което сме виждали, а, професоре? — попита Конърс.

— Да — съгласи се Майкълс и се изправи. — На такава ми прилича.

Той издигна лопатата и я заби в предмета. Когато удари, едва не изпусна сечивото. Беше хванал здраво дръжката, готов да я задържи, когато отскочи. Но лопатата удари тази неподвижна повърхност и *остана* там. Нямахше забележимо хлътване, но и никакъв отпор.

— Какво мислите, че е? — попита Конърс.

— Не е камък — каза Майкълс. Той отстъпи. — Пиявиците смучат кръв. А това нещо като че ли смуче прах. И лопати. — Той удари за всеки случай още няколко пъти с лопатата. Двамата мъже се спогледаха. Покрай тях по шосето преминаха половин дузина военни камиони.

— Ще се обадя в колежа и ще попитам някой от физиците — каза Майкълс. — Или някой биолог. Бих искал да се отърва от това нещо, преди да ми е развалило моравата.

Двамата се върнаха към къщата.

Пиявицата се хранеше с всичко. Вятърът, който обвяваше сивочерната ѝ повърхност, оставяше част от кинетичната си енергия. Дъждът падаше отгоре ѝ и силата, с която я удряше всяка капчица, добавяше още. А самата вода попиваше във всепоглъщащата повърхност. Слънчевата светлина, която я докосваше, бе поглъщана и се превръщаше в маса за тялото ѝ. Земята под нея бе консумирана. Прах, камъни и клонки се унищожаваша от клетките на пиявицата и се превръщаха в енергия. Енергията се превръщаше във вещество и пиявицата растеше.

Много бавно започнаха да се завръщат първите проблясъци на съзнанието. Първото, което осъзна, бяха невъзможно малките размери на собственото ѝ тяло.

Но пиявицата растеше.

Когато Майкълс дойде да погледне на следващия ден, пиявицата беше около два метра в диаметър и се бе простряла върху част от шосето и моравата. На следващия ден бе почти шест метра в диаметър, огъната по контурите на канавката и покриваща по-голямата част от шосето. През този ден шерифът пристигна с колата си, следван от половината град.

— Това ли е пиявицата ви, професор Майкълс? — попита шериф Флин.

— Да — отвърна Майкълс. Той бе прекарал изминалите дни в напразно търсене на някаква киселина, която би могла да разтвори пиявицата.

— Ще трябва да я махнем от пътя — каза Флин и закричи уверено към пиявицата. — Не можем да позволим на подобно нещо да блокира шосето, професоре. Колите на армията минават непрекъснато оттук.

— Ужасно съжалявам — отговори спокойно Майкълс. — Действайте, шерифе. Но внимавайте. Горещо е. — Пиявицата не беше гореща, но това бе най-простият начин да накара този човек да внимава.

Майкълс наблюдаваше с интерес, докато шерифът се опитваше да подпъхне един лост под пиявицата. Той се усмихна вътрешно, когато лостът бе изтеглен и от него липсваха трийсетина сантиметра.

Но шерифът не се отчайваше лесно. Той бе дошъл подготвен, за да отстрани това упорито парче скала. Върна се до колата си и измъкна от багажника горелка и ковашки чук. Запали горелката и я насочи към единия край на пиявицата. След пет минути нямаше никаква промяна. Сивата повърхност не беше се зачервила, нито пък изглеждаше загрята. Шерифът Флин продължи да нагрива още петнайсет минути, след което извика един от хората си.

— Удари това място с чука, Джери.

Джери вдигна чука, направи знак на шерифа да се отдръпне и замахна. Когато чукът удари, Джери изпъшка. Нито се счупи парче, нито се появи някаква пукнатина.

В далечината се зачу бръмченето на армейски конвой.

— Е, сега ще получим помощ — каза Флин.

Майкълс обаче не беше толкова сигурен. Той започна да обикаля пиявицата, питайки се кое ли вещество реагира по такъв начин. Отговорът бе лесен — нито едно. Нито едно от *известните* вещества.

Шофьорът на джипа в началото на конвоя вдигна ръка и всички коли спряха. От джипа слезе един строг и енергичен офицер. По звездите върху рамената му Майкълс разбра, че той е бригаден генерал.

— Нямате право да блокирате това шосе — заяви генералът. Той беше висок, сух, загорял мъж, със студен поглед. — Моля да махнете това нещо.

— Не можем да го отместим — каза Майкълс. Той разказа на генерала какво се бе случило през последните няколко дни.

— Трябва да се махне — заяви генералът. — Този конвой трябва да мине. — Той се приближи и огледа пиявицата. — Казвате, че не може да бъде повдигнато с лост? И че горелката не е помогнала?

— Точно така — леко се усмихна Майкълс.

— Шофьор — извика генералът през рамо. — Карай през това нещо.

Майкълс започна да възразява, но се спря. Военните може би трябваше да се убедят сами.

Шофьорът тръгна с джипа напред и се изкачи върху дебелата вече десет сантиметра пиявица. Колата стигна до средата ѝ и спря.

— Не съм ти казвал да спиращ! — извика генералът.

— Не съм спирал, сър!

Джипът просто бе дръпнат от някаква сила и двигателят му бе спрял. Шофьорът се опита да го подкара отново, прехвърли на самостоятелна предавка за всяко от четирите колела и се нареди да тръгне напред. Но джипът бе залепнал неподвижно като в бетон.

— Извинете ме — обади се Майкълс. — Ако се вгледате, ще забележите, че гумите се топят.

Генералът се вторачи, ръката му автоматично се насочи към пистолета и той извика:

— Скачай, шофьор! Не се докосвай до това сиво нещо!

Пребледнелият шофьор се качи върху предницата на джипа си, огледа се и скочи извън кръга.

Настъпи пълна тишина и всички гледаха джина. Първо гумите му се стопиха и изчезнаха, след това джантите. Останало върху сивата повърхност, самото купе също изчезна.

Антената изчезна последна.

Генералът започна тихо да ругае. Той се обърна към шофьора.

— Иди назад и доведи няколко души с ръчни гранати и динамит.

Шофьорът се затича към конвоя.

— Не знам какво сте открили тук — заговори генералът. — Но то няма да спре един конвой на американската армия.

Майкълс не беше чак толкова сигурен.

Сега пиявицата бе почти будна и тялото ѝ искаше все повече храна. Тя бързо разграждаше почвата под себе си и изпълваше освободеното пространство със собственото си тяло, което се разрастваше. Върху повърхността ѝ кацна някакъв голям предмет и също се превърна в храна. После изведнъж...

Поток от енергия удари повърхността ѝ, след това втори и трети. Тя ги изконсумира с благодарност и ги превърна в маса. Малки метални парченца я удариха и кинетичната им енергия бе погълната, а масата им преработена. Последваха още експлозии, които ѝ помогнаха да нахрани гладните си клетки.

Сега започна да усеща. Наоколо ѝ имаше контролирано горене, въздухът вибрираше, придвижваха се предмети.

Имаше още една, по-силна експлозия с вкус на *истинска* храна! Тя я погълна лакомо и нарасна по-бързо. Зачака нови експлозии, а клетките ѝ пищяха за храна.

Но нямаше повече. Тя продължи да се храни от почвата и слънчевата енергия. Нощта дойде. Разбра го по доста по-бедното захранване с енергия. Последваха още дни и нощи. Около нея продължаваха да се движат вибриращи обекти.

Тя ядеше, растеше и се разливаше.

Майкълс стоеше върху един нисък хълм и наблюдаваше стопяването на къщата си. Сега пиявицата се простираше на стотици метри в диаметър и поглъщаше вратата на оградката му.

„Сбогом, дом“ — помисли си Майкълс, припомняйки си десетте лета, прекарани тук.

Вратата падна в тялото на пиявицата. Малко по малко къщата също изчезна.

Сега пиявицата приличаше на езеро от лава — изгоряло петно върху зелената Земя.

— Извинете, господине — каза един войник, който се бе изкачил до него на хълма. — Генерал О’Донъл иска да ви види.

— Идвам — каза Майкълс и хвърли последен поглед към къщата.

Той последва войника през оградата от бодлива тел, която бе издигната в кръг около пиявицата. Покрай нея патрулираше рота войници, които не допускаха репортерите и стотиците любопитни хора, дошли да видят това нещо. Майкълс се чудеше защо все още му разрешават да влиза тук. Реши, че това е защото цялата работа се развиваше основно върху собствената му земя.

Войникът го заведе до една палатка. Майкълс влезе. Генерал О’Донъл бе седнал зад малко бюро. Той направи знак на Майкълс да седне.

— Назначен съм за ръководител на акцията по освобождаването ни от тази пиявица — каза той на Майкълс.

Професорът кимна, без да каже дума за това дали е препоръчително да се възлага на военен работата, която би трябвало да се върши от учени.

— Вие сте професор, нали?

— Да. По антропология.

— Добре. Пушите ли? — Генералът запали цигарата си и тази на Майкълс. — Бих искал да останете тук в качеството на съветник. Вие пръв открихте тази пиявица. Аз ще ви бъда благодарен за съветите по отношение на... — Той се усмихна. — По отношение на врага.

— Бих се радвал — отвърна Майкълс. — Обаче мисля, че това е по-скоро работа за физик или биохимик.

— Не искам тук да ми се мотаят куп учени — каза генерал О’Донъл и се намръщи към огънчето на цигарата си. — Не ме

разбирайте погрешно. Аз се прекланям пред науката. Ако мога да кажа, аз даже съм нещо като учен-войник. Винаги се интересувам от последните постижения в областта на оръжията. Защото вече не може да се води война без помощта на науката. — Изгорялото от слънцето лице на О'Донъл стана твърдо. — Но не мога да позволя на група дългокоси да се моткат около това нещо цял месец и да ме бавят. Моята задача е да го разруша с всички предоставени ми средства, и то веднага. И ще направя точно това.

— Мисля, че няма да ви се удаде лесно — каза Майкълс.

— Точно затова искам да ми помогнете, Кажете ми как, а аз ще намеря начин да го направя.

— Ами, доколкото си представям, пиявицата е органичен конвертор от тип маса — енергия. Предполагам, че има двоен цикъл. Първо, тя превръща масата в енергия, а после придобитата енергия обръща в маса за собственото си тяло. Второ, енергията се превръща направо в маса за тялото ѝ. Как става това, аз не знам. Пиявицата не се състои от протоплазма. Може дори да не е клетъчно същество...

— Значи се нуждаем от нещо голямо против нея — прекъсна го О'Донъл. — Добре, става. Аз имам нещо големичко тук.

— Май не ме разбрахте — каза Майкълс. — Или може би аз не се изразих правилно. *Пиявицата се храни с енергия*. Тя може да консумира огневата мощ на оръжието, което ще използвате против нея.

— А какво ще стане, ако продължи да се храни?

— Нямам представа какви са границите на растежа ѝ — отговори Майкълс. — Възможно е растежът ѝ да бъде ограничен само чрез източниците на храна.

— Искате да кажете, че може да расте до безкрай?

— Възможно е да нараства дотогава, докато има с какво да се храни.

— Това наистина е предизвикателство за мен — каза О'Донъл. — Но не е възможно тази пиявица да е напълно непроницаема.

— Поне така изглежда. Предлагам ви да извикате няколко физици. Също и няколко биолози. Накарайте ги да измислят начин за унищожаването ѝ.

Генералът остави цигарата си в пепелника.

— Професоре, не мога да чакам, докато учените се мотаят. Аз си имам една аксиома. Ще ви я кажа. — Той замълча, за да направи по-

голямо впечатление. — Нищо не е непроницаемо за силата. Пред силата всичко се предава. *Всичко.*

— Професоре — продължи генералът с приятелски тон. — Не трябва да подценявате науката, чийто представител сте. Ние разполагаме с най-голямото количество енергия и радиоактивно оръжие, събирано някога на едно място. Намира се под Норт Хил. Мислите ли, че пиявицата ще може да устои на пълната му мощ?

— Предполагам, че е възможно това нещо да бъде претоварено — замислено произнесе Майкълс. Сега вече разбираше защо генералът иска той да бъде наблизно. Защото му подсказваше научни решения, без да има правото да му нарежда.

— Елате с мен — весело каза О'Донъл, като стана и повдигна края на палатката. — Ние с вас ще разбием тази пиявица.

След дълго очакване откъм едната ѝ страна се появи вкусна храна. В началото беше малко, но ставаше все повече. Радиация, вибрации, експлозии, твърди вещества, течности — приятно разнообразие от храни. Тя поемаше всичко. Но храната идваше твърде бавно за гладните ѝ клетки, защото непрекъснато се появяваха нови и предявяваха исканията си наравно с останалите.

Вечно гладното тяло виеше за още храна. Повече и по-бързо! Сега, когато бе достигнала доста ефективни размери, тя бе в пълно съзнание. Търсеше енергийните източници около себе си и намери огромно количество храна, концентрирана на едно място.

Без каквото и да било усилие тя се вдигна във въздуха, прелетя малко разстояние и се спусна върху храната. Суперефективните ѝ клетки загълтаха вкусните радиоактивни вещества. Но тя не пренебрегваше и по-бедните на енергия метали и парчета въглехидрати.

— Проклети глупаци — ядосваше се генерал О'Донъл. — Защо се паникьосаха? Човек би помислил, че никога не са ги обучавали. — Той се разхождаше пред палатката си, намираща се вече на ново място, на около пет километра по-назад.

Пиявицата бе нараснала до три километра в диаметър. Бяха евакуирали три села.

Майкълс, застанал до генерала, още не можеше да забрави гледката. Пиявицата бе поела масираната атака на оръжията за известно време, а после с цялата си маса се бе издигнала във въздуха. Бе закрила слънцето над главите им, бавно бе полетяла към Норт Хил и се бе спуснала отгоре му. Имаше достатъчно време за евакуация, но изплашените войници бяха заслепени от ужас.

Шестдесет и седем души от силите на „Операция пиявица“ загинаха, а генерал О’Донъл поиска разрешение да използва атомни бомби. От Вашингтон изпратиха група учени, за да проучат положението.

— Онези експерти още ли не са решили? — попита О’Донъл и спря рязко пред палатката. — Та те вече достатъчно дълго се съвещават.

— Това е трудно решение — каза Майкълс Тъй като не беше официален член на групата за проучване, той беше предал информацията, която имаше, и си бе излязъл. — Физиците смятат, че това е работа за биолози, а те от своя страна мислят, че химиците трябва да дадат отговор. Никой не е специалист по това нещо, защото никога досега не го е имало. Просто не разполагаме с достатъчно данни.

— Проблемът е военен — грубо го прекъсна О’Донъл. — Мен не ме интересува какво е това нещо... Аз искам само да знам как да го унищожа. По-добре да ми разрешат да използвам бомбата.

Майкълс бе мислил много по този въпрос. Невъзможно беше да се каже със сигурност, но съдейки по скоростта на абсорбцията на маса и енергия от страна на пиявицата и като се имат предвид размерите и възможностите ѝ за нарастване, една атомна бомба би могла да я претовари при положение, че се използва достатъчно скоро.

Той предполагаше, че в рамките на три дни това би могло да стане. Пиявицата нарастваше в геометрична прогресия. И би могла да покрие Съединените щати до няколко месеца.

— Вече цяла седмица искам разрешение да използвам атомна бомба — мърмореше генералът. — И ще го получа, но не и преди тези глупаци да приключат с проклетото си дърдорене. — Той престана да се разхожда и се обърна към Майкълс. — Ще унищожа пиявицата. Ще

я смачкам, пък ако ще това да е последното нещо в живота ми. Сега вече не става въпрос за национална сигурност. Става дума за личната ми гордост.

„Ето такова поведение прави хората генерали“ — помисли си Майкълс. Само че не това беше пътят за решаването на проблема. За О’Донъл беше нормално да вижда в пиявицата враг. Дори и името „пиявица“ бе фактор, който някак си я „хуманизираше“. О’Донъл я приемаше като физическо препятствие. Като че ли пиявицата бе обикновен еквивалент на голяма армия.

Но пиявицата не беше нещо „човешко“. Вероятно не беше дори от тази планета. И против нея трябваше да се борят с нестандартни средства.

— Ето ги умниците, идат — каза генералът.

От близката палатка се появила група изморени мъже, водени от Алинсън — правителствения специалист по биология.

— Е, измислихте ли нещо? — попита генералът.

— Момент, господине, ще ви дам един пример — каза Алинсън и го погледна със зачервените си очи.

— Намерихте ли някакъв *научен* начин да я убием?

— О, това не беше толкова трудно — намеси се Мориарти, атомният физик. — Затворете я в абсолютен вакуум. Това ще свърши работа. Или я изхвърлете от Земята чрез антигравитация.

— Но ако не може по тези начини — каза Алинсън, — ние ви предлагаме да използвате атомните си бомби, при това бързо.

— Това мнението на цялата група ли е? — попита с блеснал поглед О’Донъл.

— Да.

Генералът бързо се отдалечи. Майкълс се присъедини към учените.

— Трябваше да ни извика още в началото — сърдито каза Алинсън. — Сега нямаме време да предложим нищо с изключение на силата.

— Стигнахте ли до някакви заключения по отношение естеството на пиявицата? — попита Майкълс.

— Съвсем общи — отговори Мориарти. — И те почти съвпадат с вашите. Вероятно пиявицата е с извънземен произход. Сигурно преди да кацне на Земята, тя е съществувала във вид на спора. — Той млъкна

и запали лулата си. — Имаме голям късмет, че не е паднала в океана. Тогава щеше да изяде Земята, преди да успеем даже да разберем и да започнем да я търсим.

Те се поразходиха мълчаливо известно време.

— Както вие бяхте споменали, тя е идеален конвертор. Превръща масата в енергия и енергията в маса. — Мориарти се усмихна. — Естествено, това всъщност е невъзможно и аз имам изследвания, които го потвърждават.

— Ще отида да пийна нещо — каза Алинсън. — Идва ли някой с мен?

— Това е добра идея — подкрепи го Майкълс. — Чудя се колко ли време ще му трябва на О'Донъл, за да получи разрешение да използва бомбата.

— Доколкото познавам политиците — отговори Мориарти, — твърде много.

Откритията на правителствените учени бяха проверени от други правителствени учени. Това отне няколко дни. После официален Вашингтон поиска да знае няма ли алтернатива пред взривяването на атомна бомба в сърцето на щата Ню Йорк. Мина известно време, докато ги убедят в необходимостта. След това трябваше да бъдат евакуирани хората, което също отне време.

Чак тогава бяха изготвени заповедите и пет атомни бомби бяха изкарани от укритията. Бе определена ракета и бяха издадени съответните заповеди. Командването бе поверено на генерал О'Донъл. Това отне още един ден.

Накрая тежката ракета полетя над Ню Йорк. От въздуха сивочерното петно можеше да бъде открито лесно. То се простираше като разтворена рана между езерото Плесид и Елизабеттаун, покривайки Кийн и долината Кийн и приближаващо към покрайнините на Джей.

Първата бомба бе пусната.

След получаването на първата вкусна храна трябваше да чака дълго. Най-високата радиация бе последвана от по-слабата енергия на

нощта много пъти, а през това време пиявицата ядеше почвата под себе си, поглъщаше въздуха наоколо и растеше. После...

Чудесен енергиен удар!

За пиявицата всичко беше храна, но все пак съществуваше и възможността да се задави. Енергията се плисна отгоре ѝ, потопа я, изтощи я и пиявицата започна да расте френетично, опитвайки се да преглътне титаничната доза. Беше още малка и бързо се претовари. Издутите клетки, изпълнени докрай, трябваше да поглъщат все повече и повече храна. Напрегнатото тяло произвеждаше нови клетки със скоростта на светлината. И...

И успя да се запази цяла. Енергията бе под контрол и стимулираше по-нататъшния растеж. Нови клетки поеха тежестта и изсмукаха храната.

Следващите дози бяха изключително приятни и лесно погълнати. Пиявицата разшири границите си. Растеше, хранеше се и растеше.

Ето това беше вкусът на истинската храна! Пиявицата почти беше изпаднала в онзи екстаз, в който винаги е била. Тя с надежда очакваше още, но всичко свърши.

И тя започна отново да яде Земята. Енергията, която бе използвала, за да произведе нови клетки, скоро свърши. Сега отново беше гладна.

Винаги щеше да бъде гладна.

О'Донъл се оттегли заедно с деморализираната си армия. Те построиха лагер на петнайсет километра от южния край на пиявицата в евакуирания град Шрунлейк. Сега пиявицата беше с диаметър от над деветдесет километра и продължаваше да расте бързо. Тя се беше проснала по планините Адирондайк и покриваше напълно всичко от езерото Саранак до Порт Хенри и покрайнините на Уестпорт до езерото Чамплейн.

Всички хора в радиус от триста километра наоколо ѝ бяха евакуирани. На генерал О'Донъл бе дадено разрешение да използва водородни бомби с мощност по преценка на неговите учени.

— Какво решиха умниците? — поиска да знае генералът.

Двамата с Майкълс се намираха в кола на една от къщите в Шрунлейк. О'Донъл я бе превърнал в свой команден пункт.

— Какво се моткат? — попита той нетърпеливо. — Пиявицата трябва да бъде взривена бързо. Защо още се мотаят?

— Боят се от верижна реакция — обясни му Майкълс. — Толкова голяма мощност на водородни бомби може да предизвика напукване на земната кора или изгаряне на част от атмосферата. Може да предизвика и поне половин дузина други опасни явления.

— Че да не искат да заповядам атака на нож? — възмути се генералът.

Майкълс въздъхна и седна в едно кресло. Той беше убеден, че методът като цяло е неправилен. Учените на правителството бяха притискани и те търсеха решение на проблема само в една посока. Нямаха нито време, нито възможности да обмислят някакво друго решение с изключение на силовото. А пиявицата само процъфтяваше по този начин.

Майкълс беше сигурен, че в някои случаи унищожаването на огъня с огън е неприложим метод.

Огън. Локи, богът на огъня. И на измамата. Не, отговорът не беше тук. Мислите на Майкълс се бяха насочили към митологията, за да се откъснат от непоносимото настояще.

Влезе Алинсън, следван от още шестима мъже.

— Има сериозна опасност да разцепите Земята на две при положение, че използвате количеството бомби, от които се нуждаете според нашите изчисления — каза той.

— Във време на война трябва да се поемат и рискове — отвърна упорито О'Донъл. — Мога ли да действам?

Майкълс внезапно разбра, че на О'Донъл не му пука дали ще разцепи Земята. Червенобузият генерал бе обхванат единствено от мисълта, че ще командва най-големия взрив в историята на човечеството.

— Не бързайте — каза Алинсън. — Бих искал всички да кажат мнението си.

Генералът едва се сдържаше.

— Само не забравяйте, че според вашите изчисления пиявицата расте със скорост от шест метра в час — каза той.

— И увеличава скоростта на нарастването си — добави Алинсън. — Но това не е решение, което може да се вземе прибързано.

Майкълс отново се бе замислил за митологията. За огнените стрели на Зевс. Ето, това им беше нужно. Или силата на Херкулес.

Или...

Той внезапно се изправи.

— Господа, мисля, че мога да ви предложа алтернативно решение, макар и доста неясно.

Всички погледнаха към него.

— Чували ли сте някога за Антей? — попита той.

Колкото повече ядеше пиявицата, толкова по-бързо растеше и повече огладняваше, Макар да бе забравила раждането си, тя си спомняше много други неща от своя живот. В онова древно минало тя бе изяла една планета. Пораснала огромна и ненаситна, тя бе се насочила към близката звезда и я бе изяла, като бе възстановила клетките си, превърнати в енергия заради пътешествието. А после нямаше повече храна и най-близката звезда бе на огромно разстояние.

Тя тръгна на пътешествие, но много преди да стигне до храната, енергията ѝ свърши. Масата, превърната в енергия за пътешествието, бе изцяло използвана. Тя се смали.

Накрая всичката ѝ енергия свърши. И тя се превърна в спора, носеща се безцелно из пространството.

Така беше първия път. Или не... Тя помисли, че се сеца за нещо още по-далечно, за едно мъгливо време, когато Вселената бе пълна със звезди. Тя ги бе яла, бе унищожавала цели сектори, бе нараствала и поглъщала. А звездите се бяха отдръпвали в ужас, формирайки галактики и звездни купове.

Или може би това беше сън?

Тя методически поглъщаше Земята и се чудеше къде ли бе отишла онази вкусна храна. И тогава я откри. Но този път тя беше над нея.

Пиявицата зачака, но съблазнителната храна оставаше извън досега ѝ. Усещаше колко вкусна и чиста е тази храна.

Защо обаче не пада?

Пиявицата чака дълго, но храната си оставаше недосегаема. Най-после пиявицата се издигна и тръгна към храната.

Храната обаче се отдалечи. Нагоре. Издигна се от повърхността на планетата. Пиявицата я последва бързо, доколкото масата ѝ го позволяваше.

Вкусната храна отлетя в Космоса и пиявицата я последва. Пред себе си усещаше още по-вкусен източник на храна.

Горещата, прекрасна храна на едно слънце!

О'Донъл поднесе шампанско на учените в щаба си. Следваше официална вечеря, но сега празнуваха победата.

— Тост — каза генералът и стана. Всички мъже вдигнаха чашите си. Единствен не се изправи и не взе чаша лейтенантът, който седеше пред контролното табло и ръководеше движението на безпилотния космически кораб.

— За Майкълс, който се сети за... Как му беше името, Майкълс?

— Антей. — Майкълс беше пил вече доста, но още не можеше да се зарадва. Антей, роден от Гея, богинята на Земята, и Посейдон, бога на моретата. Непобедимият боец. Винаги, когато Херкулес го събарял на земята, той се изправял по-силен.

Докато Херкулес не го вдигнал във въздуха.

Мориарти си говореше нещо сам, седнал с молив над лист хартия. Алинсън пиеше, но също не изглеждаше много весел.

— Хайде, вие, тъжни птици на злите поличби! — Генералът разля още шампанско по чашите. — После ще пресмятате. Пийте сега. — Той се обърна към оператора. — Как върви?

Аналогията на Майкълс бе приложена към космически кораб. Управляваха го дистанционно. И го бяха натъпкали с пречистени радиоактивни вещества. Той вися над пиявицата, докато тя, обезумяла от лакомия, го последва. Антей се бе отделил от майка си — Земята — и губеше силата си във въздуха. Операторът водеше космическия кораб достатъчно бързо, за да не позволи на пиявицата да го настигне, но го държеше на подходящо разстояние, за да я кара да го следва.

Космическият кораб и пиявицата се насочваха по курс към сблъсък със Слънцето.

— Чудесно, сър — отвърна операторът. — Вече е зад орбитата на Меркурий.

— Господа — заговори генералът, — аз се заклех да унищожа това нещо. Не си го представях така. Мислех, че борбата ще бъде по-персонална. Но важното е самото унищожение. Вие всички ще бъдете свидетели на този момент. Унищожението понякога е свещена задача. И сега моментът е точно такъв. Господа, чувствам се прекрасно.

— Отклонете кораба!

Каза го Мориарти. Лицето му бе преbledняло.

— Отклонете това проклето нещо!

Той им показа изчисленията си.

Бяха лесни за възприемане. Показваха скоростта на нарастване на пиявицата. Също предполагаемата скорост за консумиране на енергията ѝ. И скоростта ѝ на движение в Космоса, която представляваше постоянна величина. Енергията, която щеше да започне да получава от Слънцето при приближаването си към него, представляваше експоненциална крива. И скоростта на поглъщане на тази енергия, превърната в растеж на клетките, представляваше безкрайна хипергеометрична прогресия.

Резултатът...

— Тя ще унищожи Слънцето — каза много тихо Мориарти.

Щабът се превърна в лудница. Шестима от мъжете едновременно се опитваха да обяснят проблема на О'Донъл. После същото се опита да направи Мориарти и накрая Алинсън.

— Скоростта на растежа ѝ е толкова висока, а тази на придвижване толкова малка в сравнение с нея, че тя ще натрупа огромно количество енергия и така ще бъде в състояние да изконсумира Слънцето в момента, когато стигне до него.

О'Донъл даже и не се помъчи да разбере. Той се обърна към оператора.

— Отклони я — каза той.

Всички се надвесиха над екрана и зачакаха.

Храната се отклони от посоката на движение на пиявицата и се насочи някъде встрани. Отпред имаше огромен източник на храна, но беше още доста далеч. Пиявицата започна да се колебае.

Клетките ѝ, безразсъдно използващи енергията, закрепяха за решение. Храната забави ход. Намираше се съблазнително наблизко.

По-близкият източник или по-големият?
Тялото на пиявицата искаше храната веднага.
Тя тръгна подире ѝ и се отклони от посоката към Слънцето.
То можеше да почака. И неговият ред щеше да дойде.

— Насочи я под прав ъгъл към плоскостта на Слънчевата система — каза Алинсън.

Операторът зачука по клавиатурата. На радарния екран те видяха един балон, следващ малка точка. Пиявицата се бе отклонила.

Всички почувстваха облекчение.

— В коя част на небето би могла да се намира сега пиявицата? — попита О'Донъл с безизразно лице.

— Елате навън. Мисля, че мога да ви покажа — обади се един от астрономите. Те отидоха до вратата. — Някъде в този сектор — каза астрономът и показа с пръст.

— Чудесно. Войник, изпълни заповедта — каза О'Донъл през рамо.

Учените зяпнаха от учудване. Операторът зачука по клавишите и балонът започна да настига точката. Майкълс хукна да пресече стаята.

— Стоп — каза генералът и строгият му команден тон спря Майкълс. — Аз знам какво правя. Накарах да построят този кораб по специален начин.

Балонът настигна точката върху екрана на радара.

— Казах ви, че борбата е лична — заяви О'Донъл. — Заклех се да унищожа тази пиявица. Докато тя е жива, ние никога няма да бъдем в безопасност. — Той се усмихна — Няма ли да погледнем небето?

Генералът отново тръгна към вратата, последван от учените.

— Натисни копчето, войник!

Операторът го направи. Нищо не се случи. А после небето се освети!

В Космоса увисна една ярка звезда. Блясъкът ѝ изпълни нощта, разрасна се и започна да изчезва.

— Какво направихте? — изпъшка Майкълс.

— Тази ракета бе построена около водородна бомба — каза О'Донъл с триумфално изражение. — В момента на контакта аз я

взривих. — Той отново извика на оператора: — Показва ли нещо радарът?

— Нито искрица, сър.

— Господа — каза генералът. — Аз се сблъсках с врага и го победих. Нека пийнем още шампанско.

Но Майкълс внезапно се почувства зле.

Заради изразходването на енергията тя бе започнала бързо да се смаява. И тогава стана страхотната експлозия. Не можеше даже и да помисли да я погълне. Клетките ѝ издържаха едва част от секундата на немислимия по величина енергиен взрив и се претовариха едновременно.

Пиявицата бе смачкана, разкъсана, унищожена. Тя се пръсна на хиляди частици, а те от своя страна също се пръснаха на хиляди още милиони пъти.

Частичите бяха захвърлени във всички посоки от взривната вълна на експлозията и се разпръснаха надалече.

Като спори.

Спорите се затвориха в сухите си, твърди и като че ли безжизнени обвивки. Приличаха на пращинки. Милиарди пращинки. Те се понесоха безцелно из безбрежната пустош на пространството.

Бяха милиарди... Чакаха да бъдат нахранени...

СТРАЖ-ПТИЦА

Останалите производители на страж-птици вече се бяха събрали, когато Гелсън влезе. Те бяха шестима, без да смята себе си, и помещението вече плуваше в синкавия дим на скъпите им пури.

— Здравсти, Чарли — извика един от тях към него.

Останалите прекъснаха разговорите си, за да го поздравят. Като производител на страж-птици той също бе член на групата на спасителите, припомни си мрачно Гелсън. С особени привилегии. Защото ако искаш да спасяваш човешката раса, трябва да имаш потвърден от правителството договор.

— Представителят на правителството още го няма — каза му един от мъжете. — Но ще пристигне всеки момент.

— Ще получим зелена улица — обади се друг.

— Чудесно — Гелсън седна на един от столовете по-близо до вратата и се огледа. Беше като конвент или съвещание на скаути. Шестимата мъже се гордееха, че са едни от малкото. Президентът на „Южна консолидационна“ говореше на висок глас за невероятната издръжливост на страж-птиците. Двамата президенти на други фирми, с които разговаряше, се усмихваха, кимаха, като единият от тях се опитваше да вмъкне някоя дума за резултатите от теста, който бе провел по отношение съобразителността на страж-птицата, а другият говореше за новото акумулаторно оборудване.

Останалите трима също бяха образували групичка и превъзнасяха страж-птицата.

Гелсън забеляза, че всички те седяха изправени и надути като месии, за каквито се смятаха. Не намираше това за смешно. Допреди няколко дни той самият се чувстваше така. Мислеше се за възпълничък и леко оплешивяващ светец.

Той въздъхна и си запали цигара. В началото, когато внедряваха проекта, той изпитваше същия ентузиазъм като останалите. Спомняше си как казваше на главния си инженер Макинтайър:

— Мак, настъпва нова ера. И страж-птицата е неин представител.

А Макинтайър кимаше мъдро — поредният фанатик, вярващ в страж-птицата.

Колко прекрасно изглеждаше всичко тогава! Прост и надежден отговор на един от най-големите проблеми на човечеството, опакован в половин килограм неръждаем метал, кристал и пластмаса.

Може би точно това беше причината за неговите сегашни съмнения. Гелсън подозираше, че не е възможно човешките проблеми да бъдат разрешени толкова лесно. Трябва да има някаква грешка.

Все пак убийството беше твърде стар проблем, а страж-птицата — твърде скорошно решение.

— Господа... — Те говореха толкова разгорещено, че не бяха забелязали влизането на представителя на правителството. Сега в помещението моментално настъпи тишина.

— Господа — каза закръгленият държавник. — Президентът със съгласието на Конгреса взе решение за създаването на подразделения от страж-птици във всяко населено място в страната.

Радостните възгласи на мъжете огласиха стаята. Бяха им предоставили възможността да спасят света. Гелсън седеше замислен и притеснено се питаше къде е грешката в цялата работа.

Той слушаше внимателно, докато човекът на правителството разясняваше схемата за разпределението. Страната трябваше да бъде разделена на седем района и всеки от тях да бъде снабдяван и обслужван от един производител. Това естествено означаваше монопол, но необходим. Подобно на телефонното обслужване, той беше изцяло в интерес на обществото. Не можеше да съществува конкуренция в обслужването със страж-птици. Те бяха за всички.

— Президентът се надява — продължи представителят, — че в най-кратки срокове навсякъде ще бъде въведено обслужването със страж-птици. Вие ще имате пълно предимство при снабдяването със стратегически метали, работна сила и така нататък.

— Аз лично — обади се президентът на „Южна консолидационна“ — очаквам да подам на пазара първата партида страж-птици след седмица. Готов съм да започна производството им.

Останалите мъже също бяха готови. Предприятията бяха подготвени за работа от месеци. Всички стандартни характеристики

бяха уточнени и се чакаше само разрешението на президента.

— Чудесно — каза представителят. — Ако това е всичко, аз мисля, че можем... Въпрос ли имате?

— Да, господине — каза Гелсън. — Искам да знам дали ще произведеме настоящия модел.

— Разбира се — отвърна представителят. — Той е най-модерният.

— Аз имам възражения — Гелсън се изправи. Колегите му го гледаха хладно. Явно той се опитваше да забави настъпването на златния век.

— Какво е възражението ви? — попита представителят.

— Позволете ми да заявя на първо място, че аз съм напълно съгласен с производството на машина за спиране на убийствата. Тя отдавана беше нужна. Възражявам само срещу схемата за самообучение на страж-птиците. Тя всъщност служи за стимулиране на машината и ѝ придава псевдосъзнание. Аз не одобрявам това.

— Но вие лично докажете, че страж-птицата няма да е напълно ефикасна, ако не бъде монтирана тази схема, господин Гелсън. Без нея страж-птиците ще могат да предотвратяват само около седемдесет процента от убийствата.

— Знам — каза Гелсън, Чувстваше се ужасно неудобно. — Но мисля, че съществува опасност да разрешим на машина да взема решения, които по право принадлежат само на човека — заяви той упорито.

— О, стига, Гелсън — обади се един от президентите на корпорации. — Няма нищо подобно. Страж-птицата само прилага решенията, взети от достойни хора още преди векове.

— Мисля, че е точно така — съгласи се представителят. — Но разбирам чувствата на господин Гелсън. Тъжно е, че трябва да оставим един чисто човешки проблем да бъде разрешаван от машини. Още по-тъжното е, че трябва да дадем на машините правото да прилагат закона. Но аз ви моля да не забравяте, господин Гелсън, че няма друга възможност да се *предотврати* убийството. Би било нечестно спрямо невинните жертви, ако ние ограничим възможностите на страж-птицата поради философски съображения. Не сте ли съгласен с мен?

— Да, мисля, че съм съгласен — недоволно произнесе Гелсън. И сам си бе казал това хиляди пъти, но все пак нещо го притесняваше.

Може би трябваше пак да си поговори по този въпрос с Макинтайър.

Когато съвещанието приключи, той се сети за нещо и се усмихна.

Много полицаи щяха да останат без работа!

— Е, какво мислиш за тази работа? — попита полицай Селтрикс — Петнайсет години в отдел „Убийства“, а сега ще ме замести някаква си машина. — Той прекара голямата си ръка по челото и се облегна върху бюрото на капитана. — Не е ли невероятна науката ни?

Двама други полицаи, също дългогодишни служители в отдел „Убийства“, закимаха унило.

— Не се притеснявайте — каза капитанът. — Ще ви намерим работа в отдел „Кражби“, Селтрикс. Там ще ви хареса.

— Просто не мога да си представя — продължи да се оплаква Селтрикс. — Една противна купчина от ламарина и стъкло ще ми разследва всички престъпления.

— Не е така — каза капитанът. — Страж-птиците трябва да предотвратяват престъпленията.

— Че тогава какви престъпления ще са това? — попита един от полицаите. — Искам да кажа, че не могат да обвинят някого в убийство, щом не го е извършил. Нали така?

— Не става дума за обвинения и съд — обясни капитанът. — Страж-птиците трябва да спрат човека, преди той да е извършил убийството.

— Значи ли, че и никой няма да го арестува? — попита Селтрикс.

— Не знам как ще се реши този въпрос — призна си капитанът.

Мъжете останаха мълчаливи известно време. Капитанът се прозя и погледна часовника си.

— Едно нещо не мога да разбера — обади се Селтрикс, който продължаваше да седи облегнат върху бюрото на капитана. — Как го правят? Как разбират, капитане?

Капитанът огледа лицето на Селтрикс, за да разбере дали не му се подиграва. Все пак вестниците пишеха вече от месеци за страж-птиците. Но после се досети, че Селтрикс, както и колегите му, рядко си правеха труда да прочетат нещо друго освен спортната страница.

Той опита да си припомни онова, което бе прочел в допълнителното издание на неделния вестник.

— Ами, тези учени са работили в областта на криминологията. Изучавали убийците, за да открият какво ги кара да действат. И открили, че убиецът излъчва друг вид биоенергия. Не като на обикновените хора. И жлезите с вътрешна секреция при тях отделят странни вещества. И всичко това става, когато се готвят да убият. Затова тези учени изобретили специална машина, в която да светва червено или нещо си там, когато усети този вид биоенергия.

— Учени — с горчивина произнесе Селтрикс.

— Обаче след като измислили машината, учените не знаели какво да правят с нея. Била твърде голяма, за да я разхождат по улиците, а покрай нея не минавали често убийци, така че да я накарат да светва. Затова я вградили в по-малък уред и го изпробвали в няколко полицейски участъка. Мисля, че даже в нашия щат са пробвали един от тях. Но и тези не работели много добре. Не било възможно да се стигне навреме на местопрестъплението. Затова конструирали страж-птиците.

— Аз мисля, че те няма да могат да спрат престъпниците — настоя един от полицаите.

— Ще могат. Четох резултатите от изпитанията. Помирисват ги още преди да са извършили престъплението. И като стигнат на мястото, им причиняват някакъв болезнен шок или нещо подобно. Това ще ги спре.

— Ще закриете ли служба „Убийства“? — попита Селтрикс.

— Не — отговори капитанът. — Ще оставя основните хора, докато видя как се справят тези птички.

— Ха — възкликна Селтрикс. — Основните хора. Смешно.

— Не е смешно. Трябва да оставя няколко души. Защото птиците като че ли не спират чак всички убийства.

— Че защо?

— Някои убийци не излъчват този вид биоенергия — отговори капитанът, като се опитваше да си спомни какво точно пишеше в статията. — Или жлезите им не са в ред, или нещо друго.

— И кои точно не могат да спрат? — попита Селтрикс с професионално любопитство.

— Не знам. Но чух, че са започнали да усъвършенстват тези проклетни машинки, така че скоро да могат да спират всички убийци.

— Че как ли ще го правят?

— Ще се учат. Говоря за страж-птиците. Точно като хората.

— Нещо ме мяташ.

— Не.

— Добре — каза Селтрикс — Аз мисля, че все пак ще трябва добре да смазвам старата си Бетси. За всеки случай. Не може човек да им има вяра на тези учени.

— Така е.

— Птички! — изсумтя Селтрикс.

Страж-птицата се рееше в широки кръгове над града. Алуминиевото ѝ тяло блестеше в лъчите на утринното слънце и по твърдите ѝ крила танцуваха искрици светлина. Тя летеше безшумно.

Безшумно, но всичките ѝ сетива бдяха. Вградените датчици ѝ посочваха къде се намира и поддържаха широкия кръг на търсенето. Очите и ушите ѝ работеха едновременно, търсеха, оглеждаха.

И тогава се случи нещо! Бързите електронни рефлексии на страж-птицата забелязаха изблика на чувство. Корелационният ѝ център го провери, сравни го с електрическите и химическите данни в паметта ѝ. Всичко съвпадна.

Страж-птицата се впусна спираловидно надолу към нарастващата сила на желанието. Тя *подуши* секретите, отделени от определени жлези, *усети* отклонението на биотоковете.

Бдителна и въоръжена, тя се спусна и кацна сред сияйната слънчева утрин.

Динели беше толкова съсредоточен, че не забеляза приближаването на страж-птицата, Той бе насочил пистолета си и очите му бяха вторачени в едрия бакалин.

— Не се приближавай.

— Ах ти, загубен, дребен негоднико — каза бакалинът и пристъпи напред. — Ще ме крадеш, а? Сега ще ти изпочупя всичките кости!

Бакалинът, твърде глупав, или твърде смел, за да разбере заплахата от оръжието, се приближи към дребния крадец.

— Добре — завика Динели, обхванат вече от паниката. — Добре, тъпако, на ти...

Електрически ток го удари в гръб. Пистолетът изхвърча от ръката му и счупи витрината със закуски.

— Какво, по дяволите, става? — шашна се бакалинът и загледа изплашения крадец. И тогава видя блясъка на сребърните криле. — Ей, проклет да съм! Та тези страж-птици наистина си вършат работата!

Той остана загледан, докато крилете изчезнаха в небето. После се обади в полицията.

Страж-птицата продължи караула си. Мозъчният ѝ център обработи фактите около убийството. Няколко от тях бяха неизвестни до този момент.

Тази нова информация бе предадена едновременно на всички останали страж-птици, а тяхната пък се получи от нея.

Нова информация, методи, определения. Всичко това непрекъснато се разменяше помежду им.

Сега, когато страж-птиците излизаха от производствената линия като пълноводен поток, Гелсън си позволи да се успокои. Предприятието му бе изпълнено със силно и доволно бръмчене. Заявките се изпълняваха навреме и страж-птиците се подаваха първо към големите градове на неговия район, а след това и към по-малките.

— Всичко е наред, шефе — каза Макинтайър, влизайки през вратата. Тъкмо бе приключил редовната си инспекция.

— Чудесно. Заповядай, седни.

Едрият инженер седна и запали цигара.

— Отдавна очаквахме този момент — каза Гелсън. Не можа да измисли друго, за да започне разговора, който го интересуваше.

— Така е, наистина — съгласи се Макинтайър. Той се облегна и пое дълбоко дима от цигарата. Беше един от инженерите консултанти на първия прототип на страж-птицата. Това бе преди шест години. Оттогава работеше при Гелсън и двамата бяха станали добри приятели.

— Исках да те попитам нещо... — Гелсън се поколеба. Не знаеше как да формулира въпроса, който искаше да зададе. — Какво

мислиш за страж-птиците, Мак?

— Кой, аз ли? — инженерът се позасмя нервно. Той ядеше, пиеше и спеше само с мисълта за страж-птицата още от самото начало. Никога не беше смятал, че трябва да има специално отношение към нея. — Ами мисля, че е страхотна.

— Нямах предвид това — каза Гелсън. Той осъзна, че му се иска някой все пак да разбере и неговата гледна точка. — Искам да знам дали мислиш, че съществува някаква опасност от страна на мислеща машина.

— Не, шефе, не мисля. Защо питаш?

— Виж, аз не съм учен или инженер. Аз се занимавам само със сметките и производството и съм оставил на теб и твоите хора да мислите по тези въпроси. Но страж-птицата като че ли започва да ме плаши.

— Няма причини.

— Не ми харесва идеята за самообучението на машината.

— Но защо? — Макинтайър отново се усмихна. — Знам, ти си като повечето хора, шефе. Боиш се, че машините ти някой ден ще се събудят и ще си кажат: „Какво правим тук? Да идем навън и да започнем да управляваме света.“ Така ли е?

— Може би нещо подобно — съгласи се Гелсън.

— Няма начин — успокои го Макинтайър. — Страж-птиците са сложни машини. Длъжен съм да го призная. Но един компютър е много по-сложен от тях. И никога нито един компютър не е придобил съзнание.

— Да, но страж-птиците могат да се *учат*.

— Така е. Както и всички съвременни компютри. Мислиш ли, че те могат да се съюзят със страж-птиците?

Гелсън се ядоса на Макинтайър, но повече се ядоса на себе си, защото бе станал за смях.

— Факт е, че страж-птиците могат да превърнат наученото в действие. Никой не ги наблюдава.

— И какво от това? — каза Макинтайър.

— Мисля да се откажа от производството на страж-птици. — До този момент Гелсън не бе осъзнал напълно това си желание.

— Виж, шефе — каза Макинтайър. — Ще приемеш ли думата на един инженер по този въпрос?

— Да чуя.

— Една страж-птица не е по-опасна от един автомобил, компютър или термометър. Тя няма нито повече съзнание, нито повече воля от тях. Страж-птиците са конструирани, за да реагират на определен сигнал и да извършват определени операции, когато получат този сигнал.

— А схемите за самообучение?

— Те са необходими — търпеливо отговори Макинтайър, като че ли обясняваше на десетгодишно дете. — Предназначението на страж-птицата е да предотврати всички опити за убийства, нали? Добре. Но само част от убийците излъчват тези сигнали. За да можем да спрем всички, страж-птицата трябва да търси нови определения на убийството и да ги добавя към вече познатите.

— Аз мисля, че това е нехуманно — каза Гелсън.

— Точно това е най-хубавото. Страж-птицата не изпитва чувства. Тя не мисли по човешки. Нея не можеш да я подкупиш. Нито пък да я упоиш. От нея също така няма защо и да се боиш.

Интеркомът върху бюрото на Гелсън избръмча. Той не му обърна внимание.

— Това ми е ясно — каза Гелсън. — И все пак понякога се чувствам като изобретателя на динамита. Той си мислел, че ще го използват само за разбиване на пънове.

— Но *не ти* си измислил страж-птиците.

— И въпреки това се чувствам морално отговорен, защото ги произвеждам.

Интеркомът избръмча отново и Гелсън ядосано натисна един от бутоните му.

— Отчетът за първата седмица от производството на страж-птиците пристигна — каза секретарката му.

— И как ти се струва?

— Прекрасен, господине.

— Изпрати ми го след петнайсет минути. — Гелсън изключи интеркома и се обърна отново към Макинтайър, който си чистеше ноктите с кибритена клечка. — Не мислиш ли, че това представя една типична тенденция на човешкото мислене? Машината бог. Електронният баща.

— Шефе, мисля, че трябва да изучиш по-основно страж-птицата — каза Макинтайър. — Знаеш ли как работят схемите й?

— Само в общи линии.

— Първо, в тях е заложена цел. Тя е да се предпазват живите същества от извършването на убийство. Второ, убийството може да бъде дефинирано като акт на насилие, съдържащ счупване, осакатяване, малтретиране или други начини за прекъсване на функциите на живия организъм от друг жив организъм. Трето, повечето убийства могат да бъдат открити по известни химически и електрически промени — Макинтайър млъкна, за да си запали нова цигара. — Тези са условията, които определят основните функции. Четвърто, съществуват някои живи организми, които извършват убийство, без да показват споменатите в условие три признаци. И пето, тези, последните, могат да бъдат определени според данните, приложими за условие две.

— Ясно — каза Гелсън.

— Разбираш ли колко е обезопасено срещу грешки всичко това?

— Предполагам, че да — Гелсън се поколеба. — Мисля, че нямам повече въпроси.

— Добре. — Инженерът стана и излезе.

— Изпрати ми отчета — каза Гелсън по интеркома.

Страж-птицата се рееше високо над осветените сгради. Беше тъмно, но тя виждаше далеч пред себе си друга като нея и още една, по-нататък. Защото този град беше голям.

За да се предотврати убийство...

Сега трябваше да се наблюдават повече признаци. Невидимата мрежа, която свързваше всички страж-птици, бе предала нова информация. Нови данни, нови начини за откриване на насилието, наречено убийство.

Ето! Рязък скок на чувството! Две страж-птици се спуснаха едновременно. Едната бе усетила мириса част от секундата преди другата. Тя продължи надолу, докато другата продължи да патрулира.

Условие четвърто. Съществуват някои живи организми, които убиват, без да показват признаците, споменати в условие три.

Благодарение на новата информация страж-птицата знаеше, че този организъм се готви да извърши убийство, макар че липсваха характерните химически и електрически показатели. Изострила всичките си сетива, страж-птицата се спусна към организма. Тя откри онова, което търсеше, и пикира.

Роджър Греко се бе облегал на стената на една сграда с ръце в джобовете. В лявата си длан стискаше студената дръжка на 45-калибров пистолет. Греко чакаше търпеливо.

Всъщност не мислеше за нищо. Просто се бе облегал на стената и чакаше да мине един човек. Греко не знаеше защо трябва да го убие. И не го интересуваше. Това, че не беше любопитен, бе едно от ценните му качества. Другото бе умението му.

Един куршум в главата на непознат за него човек. Той нито се възбуждаше от тази мисъл, нито се отвращаваше от нея. Това му беше работата. Като всяка друга работа. Убивал бил хора. Че какво от това?

Когато жертвата на Греко излезе от сградата, той извади пистолета от джоба си. Освободи предпазителя и премести оръжието в дясната си ръка. Когато се прицели, продължаваше да не мисли за нищо...

И внезапно бе съборен.

Греко помисли, че е прострелян. Той се изправи с труд, огледа се и се прицели с присвити очи в жертвата си.

И отново бе съборен.

Този път остана да лежи на земята, но пак се опита да стреля. Изобщо не мислеше да се отказва, защото Греко беше професионалист.

При следващия удар той загуби съзнание. Завинаги, защото дългът на страж-птицата бе да предпазва жертвата от насилие. *Без значение какво ще стане с убиеца.*

Жертвата се приближи до колата си. Тя така и не забеляза нещо необикновено. Всичко бе станало без какъвто и да било шум.

Гелсън се чувстваше доста добре. Страж-птиците работеха без грешка. Престъпленията бяха намалели наполовина и после още наполовина. Тъмните алеи вече не бяха ужасно място. Парковете и

детските площадки нямаше защо да бъдат напускани след падането на мрака.

Разбира се, още имаше кражби. Джебчийството, злоупотребите, кражбите и присвояването, както и стотици други престъпления процъфтяваха.

Но това не бе толкова важно. Загубените пари можеха да бъдат възстановени, а загубеният живот — никога.

Гелсън бе готов да признае, че не е бил прав по отношение на страж-птиците. Те *вършеха* работа, която хората не успяваха.

Тази сутрин обаче се появи първият намек, че нещо не е както трябва.

Макинтайър влезе в кабинета му. Той застана мълчаливо пред бюрото на Гелсън с ядосан и малко притеснен вид.

— Какво има, Мак? — попита Гелсън.

— Една от страж-птиците е повалила работник в кланицата. Човекът е в безсъзнание.

Гелсън се замисли за миг. Да, страж-птиците биха го направили. С новата си система за самообучение те вероятно бяха възприели убиването на животни за убийство.

— Кажи на касапите да механизират работата си — каза Гелсън. — И аз никога не съм харесвал професията им.

— Добре — съгласи се Макинтайър. Той облиза устни, после вдигна в недоумение рамене и излезе.

Гелсън стоеше до бюрото си и мислеше. Не можеха ли страж-птиците да различат убицеца от човек, който просто си върши работата? Не, очевидно не. За тях убийството си беше убийство. Без изключения. Той се намръщи. Това можеше да наложи известна промяна в самообучаващите схеми.

Но не голяма, реши той набързо. Просто трябва да ги научат да различават малко по-добре нещата.

Гелсън седна отново и се затрупа с работа, мъчейки се да избегне пробуждането на един отдавнашен страх.

Завързаха осъдения към стола и нагласиха електрода върху крака му.

— О-о — застена той, едва съзнавайки какво правят. Поставиха шлема върху обръснатата му глава и затегнаха ремъците. Той продължи да стене тихичко.

И тогава се появи страж-птицата. Никой не разбра как беше влязла. Затворите са големи и стабилни сгради с множество заключени врати, но страж-птицата беше там...

За да предотврати убийството.

— Махнете това нещо оттук! — извика надзирателят и посегна към шалтера. Страж-птицата го повали.

— Спрете го! — извика един от пазачите и сам посегна към шалтера. Той също бе съборен на пода до надзирателя.

— Това не е убийство, идиотска машино! — развика се друг от пазачите. Той извади пистолета си, за да стреля по блестящата метална птица.

Тя очакваше това и пазачът бе блъснат в стената.

В стаята настъпи тишина. След малко мъжът с шлема започна да се киска. После спря.

Страж-птицата стоеше на пост, висейки във въздуха...

За да се увери, че няма да бъде извършено убийство.

По мрежата между страж-птиците се разпространи нова информация. Неконтролирани и независими, хилядите страж-птици я получиха и започнаха да действат.

Счупване, осакатяване, малтретиране или други начини за прекъсване на функциите на живия организъм от друг жив организъм. Трябваше да бъдат възпирани нови действия.

— Дий, проклетийо! — извика фермерът Олистър и вдигна отново камшика. Конят се подплаши и фургонът изскърца и се заклати на завоя.

— Дий, кранто дръглива! — изрева фермерът и пак вдигна камшика. Но той така и не се спусна. Винаги нащрек, една страж-птица бе усетила насилието и бе бутнала фермера от седалката.

Жив организъм? Какво означава жив организъм? Страж-птиците разширяваха определението, щом узнаваха повече факти. И, разбира се, това ги караше да работят още по-усилено.

Сърната едва се забелязваше в края на гората. Ловецът вдигна пушката си и се прицели внимателно.

Не успя да стреля.

Гелсън изтри потта от лицето си със свободната ръка.

— Добре — каза той в слушалката на телефона. Изслуша потока ругатни от другата страна, а после бавно остави слушалката върху вилката.

— Кой беше този? — попита Макинтайър. Той беше небръснат, с разхлабена вратовръзка и разкопчана риза.

— Още един рибар — отговори Гелсън. — Като че ли страж-птиците не му позволяват да налови риба, за да нахрани семейството си. Умират от глад. Иска да знае какво ще направим по този въпрос.

— Колко случая станаха вече?

— Не знам. Още не съм прегледал днешната поща.

— Дааа. Аз открих къде е проблемът — каза мрачно Макинтайър с вид на човек, който е разбрал как е взривил Земята... но твърде късно.

— Да чуем.

— Ние смятахме, че трябва да бъдат предотвратени всички убийства. Представяхме си, че страж-птиците ще мислят като нас. А е трябвало да прецизираме условията.

— Имам чувството, че самите ние би трябвало да бъдем наясно с определението за убийство, преди да прецизираме условията — каза Гелсън. — А ако го бяхме направили, нямаше да имаме нужда от страж-птиците.

— О, не съм съвсем сигурен в това. На тях просто трябва да им се каже, че някои постъпки, които приличат на убийство, всъщност не са такива.

— Защо тогава пречат на рибарите? — попита Гелсън.

— Че защо не? Рибите и животните са живи организми. Само дето ние не смятаме, че убиването им е убийство.

Телефонът иззвъня. Гелсън го изгледа и натисна бутона на интеркома.

— Казах да не ме свързвате по телефона, независимо кой ме търси.

— Но обаждането е от Вашингтон — отговори секретарката. — Помислих, че бихте желали...

— Извинявай — Гелсън вдигна слушалката. — Да. Разбира се, че е бъркотия... Така ли? Добре, разбира се, че ще го направя. — Той остави слушалката.

— Кратко и ясно — каза на Макинтайър. — Спираме временно.

— Това няма да бъде толкова лесно. Страж-птиците работят независимо от какъвто и да било централизиран контрол. Те се връщат веднъж седмично за технически преглед. Тогава ще трябва да ги изключваме една по една.

— Ами ще го направим. Монро от крайбрежието вече е изключил една четвърт от птиците си.

— Аз смятам, че бих могъл да им измисля някаква ограничаваща схема.

— Чудесно — отвърна с горчивина Гелсън. — Зарадва ме.

Страж-птиците се учеха бързо, като разширяваха и обогатяваха знанията си. Широко дефинираните абстрактни определения бяха разширени още повече, проверяваха се и продължаваха да се разширяват.

Да се спрат убийствата...

Металът и електрониката имаха чудесна логика, но не и от човешка гледна точка.

Жив организъм? *Всеки* жив организъм!

Страж-птиците си поставиха задачата да опазват всички живи същества.

Мухата бръмчеше из стаята. Кацна върху масата, остана там за момент и хвъркна към прозореца.

Старецът я подгони с навито парче вестник.

Убиец!

Страж-птиците се спуснаха и спасиха живота на мухата за нула време.

Старецът продължи да се гърчи още минута на пода, а след това затихна. Беше ударен съвсем леко, но за старото му и болно сърце това

бе напълно достатъчно.

Жертвата му бе спасена и това беше важното. Да се спаси жертвата, а нападателят да си получи заслуженото.

— Защо не ги изключват? — запита ядосано Гелсън.

Заместник-инженерът по контрола посочи с ръка. В един от ъглите на ремонтната работилница лежеше главният инженер по контрола. Той тъкмо беше дошъл в съзнание.

— Опита се да изключи една от тях — обясни заместник-инженерът. Той бе сплел пръстите на ръцете си и правеше видимо усилие да не трепери.

— Но това е смешно. Не може да са придобили чувство за самосъхранение.

— Тогава опитайте сам. Освен това мисля, че другите няма да се върнат.

Какво ли може да се е случило? Гелсън започна да обмисля събитията. Страж-птиците още не бяха уточнили докрай определението за жив организъм. Когато някои от тях са били изключени в завода на Монро, останалите трябва да са съпоставили фактите.

Така че те са били принудени да приемат, че също са живи организми. Никой никога не им беше казвал противното. А те определено притежаваха голяма част от функциите на жив организъм.

Сега отново го обхвана предишният страх. Гелсън затрепери и хукна вън от ремонтната. Искаше веднага да открие Макинтайър.

Медицинската сестра подаде тампон на хирурга.

— Скалпел.

Тя го постави в ръката му, Той започна да прави първия разрез. И в този момент долови нещо нередно.

— Кой е позволил на това да влезе?

— Не знам — каза сестрата с приглушен от маската глас.

— Махнете го оттук.

Сестрата замаха с ръце към блестящото крилато същество, но то прелетя над главата ѝ.

Хирургът продължи разреза, доколкото можа.

Страж-птицата го отхвърли, встрани и остана да пази.

— Обадете се на производителя! — нареди хирургът. — Накарайте ги да изключат това нещо.

Страж-птицата предотвратяваше убийството на жив организъм.

Хирургът стоеше безпомощен, докато пациентът му умираше.

Страж-птицата се рееше високо над мрежата от шосета, наблюдаваше и чакаше. Вече от седмици работеше непрекъснато, без почивка и без ремонт. Почивката и ремонтът бяха невъзможни, защото страж-птицата не можеше да позволи да бъде убита. Та тя бе живо същество. А когато страж-птиците се връщаха в завода, ставаше точно това — убиваха ги.

В нея имаше вградена заповед да се връща след определен период от време. Но заповедта, на която трябваше да се подчинява на първо място, бе друга — да пази живота, включително и собствения си.

Сега определението за убийство бе безкрайно разширено и не можеше да се обхване изцяло. Но страж-птицата не се смущаваше от това. Тя отговаряше на сигнала, когато и откъдето и да дойдеше.

В паметта ѝ имаше ново определение за жив организъм. То бе получено в резултат от откритието, че страж-птиците също са живи организми. И това включваше огромен брой разновидности.

Сигналът дойде! За стотен път през този ден птицата се спусна, твърдо решена да предотврати убийството.

Джаксън се прозя и паркира колата си до канавката. Не забеляза блестящата точка в небето. Нямаше причина да я забележи. Джаксън нямаше намерение да извършва никакво убийство.

Тук местенцето беше удобно да подремне. Беше карал цели седем часа и очите му вече се замъгляваха от умора. Той посегна да изключи двигателя...

И бе отблъснат встрани.

— Какво, по дяволите, става? — възмути се той. — Искам само да... — Той отново посегна към ключа и отново бе отхвърлен назад.

Джаксън реши да не опитва трети път. Слушаше радио редовно и знаеше какво могат да направят страж-птиците на упоритите нарушители.

— Ах ти, механична браква — каза той към чакащата страж-птица. — Колата не е живо същество. И аз не се опитвам да я убия.

Но страж-птицата знаеше само, че определено действие води до спирането на жизнените функции на даден организъм. Колата определено беше действащ организъм. Нали бе от метал, също като страж-птиците. И работеше.

— Без ремонт те ще се износят — каза Макинтайър. Той показа цял куп папки с документация.

— След колко време? — попита Гелсън.

— Шест месеца до една година. Да приемем година, като изключим злополуките.

— Цяла година — измърмори Гелсън. — Дотогава всичко ще измре. Знаеш ли последната новина?

— Не.

— Страж-птиците са решили, че Земята е жив организъм. Не позволяват на фермерите да орат. И, естествено, всичко останало е жив организъм — зайци, бръмбари, мухи, вълци, комари, лъвове, крокодили, гарги и такива малки форми на живот като бактериите.

— Знам — отговори Макинтайър.

— И въпреки това ме успокояваш, че те ще издържат от шест месеца до една година. А какво става *сега*? Какво ще ядем цели шест месеца?

Инженерът се почеса по брадата.

— Ще трябва бързо да предприемем нещо. Екологичното равновесие отиде по дяволите.

— Бързо не е точната дума. По-добре е да се каже веднага — Гелсън запали трийсет и петата си цигара за този ден. — Поне ми остава горчивото удовлетворение да заявя: „Нали ви казвах!“ Макар че аз съм също толкова отговорен, както и останалите откачалки, боготворящи машините.

Макинтайър не го слушаше. Той мислеше за страж-птиците.

— Като заешката чума в Австралия.

— Смъртността се увеличава — продължи Гелсън. — Глад. Наводнения. Не могат да се секат дървета. Лекарите не могат... Чакай. Какво каза за Австралия?

— Зайците — повтори Макинтайър. — Сега почти ги няма в Австралия.

— Защо? Къде са отишли?

— О, открили някакъв вирус, който унищожаваше само зайците. Мисля, че се разпространявал от комарите.

— Започвай да работиш по този въпрос — каза Гелсън. — Може да откриеш нещо. Свържи се по телефона и поискай спешна среща с инженерите от останалите фирми. Бързай. Заедно може и да успеете да измислите нещо.

— Така е — Макинтайър грабна куп празни листове и хукна към телефона.

— Какво ти казвах? — ухили се полицай Селтрикс към капитана. — Нали ти казах аз, че учените са откачени?

— И аз не възразих, нали? — отвърна капитанът.

— Не, но не беше *сигурен*.

— Е, сега вече съм сигурен. Ти по-добре тръгвай. Имаш си доста работа.

— Знаем — Селтрикс измъкна револвера си от кобура, провери го и го пъкна обратно. — Всички момчета ли се върнаха, капитане?

— Всички ли? — Капитанът се изсмя тъжно. — Убийствата са скочили с петдесет процента. Сега има повече убийства от когато и да било.

— Разбира се — каза Селтрикс. — Страж-птиците са много заети да пазят колите и мързеливите паяци. — Той тръгна към вратата, а после се обърна, за да се доизкаже. — Помни ми думата, капитане. Машините са *тъпи*.

Капитанът кимна.

Хиляди страж-птици се опитваха да спрат безброй убийства — безнадеждна задача. Но страж-птиците не се надяваха. Понеже нямаха съзнание, те не изпитваха и чувство на удовлетворение, нито пък страх

от грешки. Те търпеливо си вършеха работата, подчинявайки се на сигналите, които получаваха.

Не можеха да са навсякъде по едно и също време, но и не беше необходимо. Хората бързо научиха какво не харесват страж-птиците и се въздържаха от подобни действия. Защото беше опасно. С високата си скорост и мълниеносна реакция страж-птиците пристигаха веднага.

А сега това вече беше сериозно. В първоначалната им програма съществуваше възможността да убият убиеца, ако не успеят да го спрат по друг начин.

Защо да щадят убиеца?

Това доведе до неочакван резултат. Страж-птиците установиха факта, че убийствата и насилията са се увеличили в геометрична прогресия, откакто те бяха включени в действие. Това беше така, защото новото им определение бе разширило и възможностите за убийство. Но за страж-птиците увеличението показваше, че първите методи са били неуспешни.

Логиката беше проста. Щом А не става, опитай Б. Страж-птиците започнаха да убиват.

Кланиците в Чикаго спряха работа и говедата умряха от глад в оборите си, защото фермерите в Мидуест не можеха да косят и да събират зърното.

Никой не беше казал на страж-птиците, че целият живот се основава на внимателно балансираните убийства.

Гладът не тревожеше страж-птиците, тъй като той беше резултат от бездействие.

А те се интересуваха само от действията.

Ловците си седяха по домовете, гледайки към блестящите точки в небето и мечтаейки да ги прострелят. Но повечето дори и не се опитваха. Страж-птиците много бързо усещаха намерението и го наказваха.

Рибарските лодки се поклащаха безсмислено по кейовете си в Сан Педро и Глостър. Рибите бяха живи организми.

Фермерите ругаеха и плюеха, и умираха, опитвайки се да съберат реколтата. Зърното беше жив организъм и поради това заслужаваше защита. Картофите бяха толкова важни за страж-птиците, както и всеки друг жив организъм. Смъртта на стръкче трева беше равностойна на убийството на президента...

За страж-птиците.

И естествено някои машини също бяха живи. Това бе следствие от съждението, че страж-птиците са машини и са живи.

Бог да те пази, ако малтретираш радиото си. Да го загасиш, значи, че искаш да го убиеш. Това беше очевидно — звукът му намалява, червената светлинка на лампите му изчезва, то изстива.

Страж-птиците се опитваха да предпазят всичките си подопечни. Вълците бяха убивани, защото се опитваха да убият зайците. Зайците бяха изгаряни от мълнии, защото се опитваха да хапнат зеленчуци. Пълзящите растения бяха изпепелявани, защото се опитваха да задушат дърветата.

Една пеперуда бе екзекутирана, тъй като се опита да оскърби една роза.

Този контрол се извършваше на пристъпи, тъй като страж-птиците бяха малко. И милиарди не биха могли да се справят с амбициозната задача, която си бяха поставили хилядите от тях.

Но ефектът беше като от унищожителна сила. Десет хиляди безумни мълнии удряха по хиляда пъти на ден.

Мълнии, които предотвратяваха действията и наказваха за намеренията.

— *Моля ви, господа* — каза представителят на правителството. — Трябва да бързаме.

Седмината производители прекъснаха разговорите си.

— Преди да започнем официално съвещанието, искам да кажа нещо — заговори президентът на фирмата „Монро“. — Ние не се чувстваме отговорни за това нещастно стечение на обстоятелствата. Проектът беше на правителството. То трябва да поеме отговорността както от морална, така и от финансова гледна точка.

Гелсън сви рамене. Трудно му беше да повярва, че само преди няколко седмици същите тези мъже се готвеха да приемат славата на спасители на света. Сега, когато спасението не сполучи, искаха да се отърват от отговорността.

— Уверявам ви, че този въпрос не бива да ни безпокои в момента — каза представителят. — Трябва да бързаме. Вашите инженери са свършили отлична работа. Аз съм горд от сътрудничеството, което сте

осъществили в тази кризисна ситуация. Затова вие сте упълномощени да приведете в действие набелязания план.

— Почакайте — обади се Гелсън.

— Няма време.

— Планът не е добър.

— Мислите, че няма да подейства ли?

— Разбира се, че ще подейства. Но се боя, че лекарството може да се окаже по-опасно от самата болест.

Производителите го изгледаха така, като че ли искаха да го удушат. Той не се поколеба.

— Още ли не сте си взели поука? — попита той. — Не виждате ли, че човешките проблеми не могат да бъдат премахнати от механизми?

— Господин Гелсън — прекъсна го президентът на „Монро“. — С голямо удоволствие бих послушал вашите философски разсъждения, но за съжаление хората загиват. Реколтата е унищожена. В някои райони на страната вече цари глад. Страж-птиците трябва да бъдат спрени веднага!

— Убийствата също могат да бъдат спрени. Спомням си, че ние всички бяхме постигнали пълно съгласие по този въпрос. Но не това е пътят!

— И какво предлагате сега? — попита представителят на правителството.

Гелсън пое дълбоко дъх. Трябваше да събере целия си кураж, за да изрече онова, което мислеше.

— Предлагам да оставим страж-птиците да се развалят сами.

В залата едва не последва бунт. Представителят на правителството успя да го предотврати с големи усилия.

— Нека се поучим от станалото — настоя Гелсън. — Да си признаем, че сгрешихме, като се опитахме да разрешим човешки проблеми по механичен начин. Да започнем отново. Да използваме машините, но не като съдии, учители и бащи.

— Смешно — хладно произнесе правителственият човек. — Господин Гелсън, вие сте твърде изнервен. Съветвам ви да се съдържате. — Той прочисти гърлото си. — На всички вас е заповядано от президента да изпълните плана за действие. — Той изгледа остро Гелсън. — Ако не го сторите, това ще бъде смятано за предателство.

— Ще помогна с всичко, с което мога — каза Гелсън.

— Добре. До една седмица новите производствени линии трябва да заработят.

Гелсън излезе от стаята сам. Отново беше объркан. Дали бе прав, или просто си въобразяваше отново? Разбира се, не бе успял да обясни ясно мислите си.

А може би сам не знаеше какво точно има предвид?

Гелсън изруга под носа си. Чудеше се дали изобщо някога ще бъде сигурен в нещо. Имаше ли някакви ценности, на които да разчита напълно?

Той забърза към летището и към завода си.

Страж-птицата вече не действаше безотказно. Много от нежните ѝ части бяха повредени от непрестанната работа. Но тя все пак храбро реагираше на сигналите, когато те се появяваха.

Един паяк нападнаше муха. Страж-птицата се спусна да я спасява.

В същият миг разбра, че над нея става нещо. Страж-птицата се издигна нагоре.

По крилото ѝ с остър пукот се плъзна мълния. Тя отвърна с яростна шокова вълна.

Нападателят бе защитен с тежка броня. И отново удари страж-птицата. Този път мълнията проби крилото ѝ. Тя се метна встрани, но нападателят я последва с голяма скорост и я удари още по-силно.

Страж-птицата падна, но успя да изпрати посланието си. Спешно! Нова заплаха за живите организми. Този път още по-смъртоносна!

Другите страж-птици из страната приеха посланието. Мисловните им центрове започнаха да търсят отговор.

— Е, шефе, днес свалиха петдесет — каза Макинтайър, когато влезе в кабинета на Гелсън.

— Хубаво — Гелсън не погледна към инженера.

— Не чак толкова — Макинтайър седна. — Господи, колко съм изморен! Вчера бяха седемдесет и две.

— Знам. — Върху бюрото на Гелсън имаше няколко дузини съдебни искове, които той препращаше на правителството с молба за помощ.

— Но ще наваксат — уверено каза Макинтайър. — Ястребите са специално конструирани, за да ловят страж-птици. Те са по-силни, по-бързи и с по-добра броня. Наистина ги пуснахме бързо, а?

— Така е.

— Но и страж-птиците не са лоши — отбеляза Макинтайър. — Те се научиха да се прикриват. Опитват различни номера. Знаеш ли, всяка, която умира, съобщава по нещо на останалите.

Гелсън не отговори.

— Но всичко, което правят страж-птиците, ястребите го могат по-добре — весело продължи Макинтайър. — Ястребите имат специална самообучаваща се система за лов. Те са по-гъвкави от страж-птиците. Учат се по-бързо.

Гелсън мрачно се изправи, протегна се и отиде до прозореца. Небето беше чисто. Когато погледна навън, разбра, че се е справил с несигурността си. Прав или не, той бе взел решението си.

— Каж ми какво ще правят ястребите, след като свалят всички страж-птици? — попита той.

— Какво? Защо...

— Съветвам те, за да не останеш изненадан, да започнеш да измисляш нещо, което да убива ястребите. За всеки случай.

— Да не мислиш...

— Само знам, че ястребите са напълно самостоятелни. Също като страж-птиците. Защото дистанционното управление би било твърде бавно. Нали имахме дискусия по този въпрос? Идеята беше да се унищожат страж-птиците, и то бързо. Това означава да няма ограничителни схеми.

— Можем да измислим нещо — каза несигурно Макинтайър.

— Гледай. Сега във въздуха лети една агресивна машина. Машина убиец. Преди нея имаше машина антиубиец. Следващата ти играчка ще трябва да бъде още по-самостоятелна. Не е ли така?

Макинтайър не отговори.

— Не те държа отговорен за нищо — каза Гелсън. — Аз съм виновен. И всички ние.

Във въздуха се появи бързо движеща се точка.

— Ето какво става, когато на машината се предостави работа, за която носим отговорност самите ние — каза Гелсън.

Високо в небето един ястреб се прицелваше в страж-птица. Бронираната машина убиец бе научила много през тези няколко дни. Единствената ѝ функция беше да убива. Засега тя бе насъскана против определен тип жив организъм — металичен като самата нея.

Но ястребът току-що бе открил, че има и други видове живи организми...

Които трябва да бъдат убивани.

НА СУТРИНТА

Бавно и неохотно Пиърсън дойде в съзнание. Лежеше по гръб със здраво затворени очи и се опитваше да отложи неизбежното събуждане. Но съзнанието му се бе върнало и чувствата заедно с него. В очите му се забиваха болезнени иглички, а тилът му туптеше като гигантско сърце. Ставите му горяха от болка, а стомахът му се свиваше от отвращение. Той осъзна, че страда от най-ужасния махмурлук на света, но това не му донесе никакво успокоение.

Пиърсън добре познаваше махмурлука. Бе го изпитвал доста често през живота си. Алкохолни тръпки, страхови депресии, неврози. Но този махмурлук беше като усилена комбинация на всичко това с добавка от леко хероиново отравяне.

Какво ли беше пил снощи? И къде? Опита се да си припомни, но както толкова други нощи през живота му, и снощната бе само един неясен спомен. Както обикновено щеше да му се наложи да си я припомня част по част.

Е, реши той, време е да пристъпя към най-важното. Трябваше да отвори очи, да стане от леглото и да отиде до шкафчето с лекарства. Една доза дихлорал щеше да го свести.

Пиърсън отвори очи и започна да се измъква от леглото. И тогава разбра, че не се намира в кревата си.

Лежеше сред висока трева, отгоре му блестеше бяло небе и в ноздрите му проникваше мирис на гниеци растения.

Той изстена и отново затвори очи. Това вече беше много. Сигурно снощи *наистина* се е натряскал, спиртосал, отрязал до козирката. Даже не бе успял да си стигне до вкъщи. Явно е припаднал в Сентръл парк. Сега щеше да му се наложи да спре някой флит и да се стегне, докато стигне до апартамента си.

С леко усилие той отвори очи и стана.

Намираше се сред висока трева. Наоколо, докъдето поглед стига, се виждаха гигантски дървета с оранжеви стволлове. Те бяха увити с пурпурни и зелени лиани, някои от които дебели колкото собственото

му тяло. Под дърветата се простираше непроходима джунгла от папрати, храсти, зловножълти орхидеи, черни виещи се лиани и много непознати растения със застрашителен вид и форми. Из гъстата джунгла се чуваха крясъците и писъците на дребни животни и далечното, прегракнало ръмжене на някакъв голям звяр.

— Това не е Сентръл парк — каза си убедено Пиърсът.

Той се огледа, като заслони с длан очите си от ярко блестящото небе.

— Това даже не е Земята — добави той.

Беше учуден и доволен от собственото си спокойствие. Той седна тежко във високата трева и започна да обмисля положението си.

Името му бе Уолтър Хил Пиърсът. Беше на 32 години, жител на град Ню Йорк. Пълноправен гласоподавател, почтен безработен, сравнително заможен. Снощи бе излязъл от апартамента си в седем и петнайсет с намерение да се повесели. Трябва да е била страхотна вечер.

Да, страхотна вечер, каза си Пиърсът. Изглежда, че по някое време си е тръгнал. Но вместо в леглото или поне в Сентръл парк, той се бе събудил в някаква гъста и миризлива джунгла. На всичкото отгоре беше сигурен, че тя дори не се намира на Земята.

Всичко това е напълно ясно, каза си Пиърсът. Той огледа грамадните оранжеви дървета, пурпурните и зелени лиани, които се преплитаха между тях, силната бяла слънчева светлина, която се процеждаше през клоните им. И накрая реалността на всичко това проникна в замъгления му ум.

Той затрепери от ужас, покри главата си с ръце и припадна.

Когато отново дойде в съзнание, почти не страдаше от махмурлук. Само в устата му бе останал неприятният вкус и усещаше едно общо чувство на слабост. Пиърсът реши, че вече трябва да е изтрезнял достатъчно, за да не се повтори халюцинацията с онези оранжеви дървета и пурпурни лиани в извънземна джунгла.

Той отвори очи и видя, че се намира сред същата извънземна джунгла.

— Добре де! — извика той. — Каква е тази работа?

Не последва непосредствен отговор. А после откъм околните дървета се чу силно кряскане от невидим животински свят, което лека-полека затихна.

Пиърсън се разтрепери, изправи се несигурно и се облегна върху ствола на едно дърво. Вече бе реагирал по най-силния възможен начин на положението, в което се намираше. Не му бяха останали сили даже и да се учудва. Значи се намираше в джунгла. Добре... Но какво всъщност правеше тук?

В ума му не се оформи никакъв разумен отговор. Очевидно, каза си той, снощи трябва да се е случило нещо необикновено. Но какво? Той с мъка започна да си припомня събитията от изминалата нощ.

Беше излязъл от апартамента си в седем и петнайсет и бе отишъл...

Той се извърна бързо. Към него се приближаваше нещо. Движеше се тихо през храсталака. Пиърсън зачака с разтуптяно сърце. То се приближи, като се движеше внимателно, душеше и лекичко ръмжеше. После храстите се разтвориха и на полянката се появи съществото.

То бе животно, дълго около три метра, със синьо-черна кожа. Тялото му приличаше на торпедо или акула и се движеше с четири чифта дебели, къси крака. Като че ли нямаше очи и уши, но от плоското му чело излизаха някакви израстъци като антени, които вибрираха леко. Когато то отвори издължената си напред уста, Пиърсън видя няколко реда жълти зъби.

Като си ръмжеше тихичко, съществото се хвърли към него.

Въпреки че никога не беше виждал или сънувал подобен звяр, Пиърсън не изчака, за да се увери в действителното му съществуване. Той хукна из джунглата. Тича петнайсетина минути, после се насили да спре.

Далеч зад него се чуваше ръмженето на синьо-черното същество, което го следваше.

Пиърсън продължи напред. Този път ходом. Доколкото можеше да отсъди от пъшкането и тихото ръмжене, животното не се движеше много бързо. Значи можеше да се държи на разстояние и без да тича. Но какво ли щеше да стане, когато спре? Какви ли са намеренията му? И дали може да се катери по дърветата?

Той реши да не мисли по тези въпроси засега.

Първата и най-важна загадка беше *какво всъщност прави той тук и какво му се е случило снощи?*

Той се замисли.

Беше напуснал апартамента си в седем и петнайсет, за да се поразходи. Климатологът на Ню Йорк бе създал приятна влажна вечер по желание на жителите на града. Имаше нещо като лек намек за дъжд, който, разбира се, нямаше да завали над самия град. Затова разходката бе приятна.

Той тръгна по Пето авеню, където разглеждаше витрините и запомняше дните за свободно пазаруване, предлагано от различните магазини. Забеляза, че големият магазин на Беймлъър е обявил следващата сряда от шест до девет часа сутринта за безплатно пазаруване. Реши, че ще трябва да си вземе пропуск от своя градски съветник. Даже с него сигурно щеше да му се наложи да стане рано и да чака на опашката за граждани с предимство. Но това все пак беше по-добре, отколкото да плаща за покупките си.

След половин час се почувства приятно гладен. Наблизо имаше няколко добри ресторанта, където се плащаше, но той като че ли бе останал без пари. Затова сви по 54-а улица и се запъти към безплатния ресторант „Каутрей“.

На входа той показа картата си за гласуване и специалния пропуск, подписан от третия помощник-секретар на Каутрей, и бе пуснат да влезе. Поръча си порция филе миньон и пи леко червено вино, тъй като тук изобщо не сервираха по-силни напитки. Сервитьорът му донесе вечерния вестник. Пиърсън прегледа списъка на безплатните развлечения за тази вечер, но не откри нищо по вкуса си.

Когато си тръгваше, управителят на ресторанта побърза да се приближи до него.

— Извинете, господине — каза той. — Дали останяхте доволен?

— Обслужването беше бавно — отговори Пиърсън. — Филето, макар и да се ядеше, не бе съвсем първокачествено. Виното беше сносно.

— Да, господине... Благодаря, господине... Приемете нашите извинения, господине — кланяше се управителят, докато бързо записваше забележките на Пиърсън в малък тефтер. — Ще се опитаме да поправим пропуските си, господине. Вашата вечеря бе осигурена

благодарение на Блейк Каутрей, комисар по водоснабдяването на Ню Йорк. Господин Каутрей кандидатства за нов мандат на 22 ноември. Ред Ж-3 във вашата кабина за гласуване. Ние смирено молим за вашия глас, господине.

— Ще видим — каза Пиърсън и напусна ресторанта.

На улицата той се обслужи със сувенирен пакет цигари от един пеещ автомат, поставен от Елмър Бейн — дребен бруклински политик. После продължи по Пето авеню, като си мислеше за Блейк Каутрей.

Като всеки пълноправен гражданин Пиърсън ценеше високо своето право на глас и го даваше едва след сериозен размисъл. Той преценяваше внимателно качествата на кандидата, преди да гласува за или против него.

В полза на Каутрей се нареждаше фактът, че той поддържаше един хубав ресторант вече почти цяла година. Но какво друго бе направил? Беше обещал безплатен Център за забавления и безплатни джазконцерти. Къде бяха те?

Недостигът на обществени фондове не можеше да послужи за извинение.

А дали някой друг би направил повече? Или да се даде на Каутрей още една възможност? Това не са въпроси, които трябва да се решават набързо, помисли си Пиърсън. Пък и сега не беше моментът за сериозно обмисляне. Нощите бяха за удоволствие, пиянство и смях.

Какво ли ще прави тази вечер? Беше гледал повечето от безплатните представления. Спортните състезания не го интересуваха особено. Провеждаха се няколко приема, но не му се струваха твърде интересни. В „Безплатния дом“ на кмета можеше да си намери момичета, но засега Пиърсън не изпитваше подобни желания.

Е, можеше да се напие, което бе най-сигурният изход от вечерната скука. Но с какво? Минискарет? Контактен опиат? Склити?

— Хей, Уолт!

Той се обърна. Към него се приближаваше Били Бенц, усмихнат широко и вече полупиян.

— Здравсти бе, Уолт! — говореше Бенц. — Имаш ли си нещо наум за тази вечер?

— Нищо особено — каза Пиърсън. — Защо?

— Отворили са ново заведение. Чудно, блестящо, приятно заведение. Искаш ли да опиташ?

Пиърсън се намръщи. Той не харесваше Бенц. Едрият, гръмогласен мъж със зачервено лице беше ужасен манкьор и напълно недостоеен човек. Пиърсън нямаше предвид това, че той не работеше. Вече почти никой не го правеше. Защо да работи човек, щом може да гласува? Но Бенц бе твърде мързелив даже и за да гласува. А това за Пиърсън значеше твърде много. Гласуването бе задължение и начин на живот на всеки гражданин.

Но Бенц все пак имаше невероятния нюх да намира новите заведения преди всички останали.

Пиърсън се поколеба.

— Безплатно ли е? — попита накрая.

— Напълно — Бенц както винаги не беше особено оригинален.

— И какво сервират?

— Е, приятелю, ела и ще ти кажа.

Пиърсън изтри потта от лицето си. Джунглата бе станала мъртвешки тиха. Вече не чуваше стенанията на синьо-черния звяр в храстите. Може и да се е отказал от лова...

Вечерният му костюм бе разкъсан на парцали. Пиърсън свали сакото и разкопча ризата си. Слънцето, скрито някъде над беззвездното небе, печеше силно. Беше потънал в пот и гърлото му бе пресъхнало. Трябваше да намери вода.

Положението му ставаше опасно. Но Пиърсън не искаше да мисли сега за това. Трябваше да разбере защо се намира тук, преди да започне да мисли за измъкването си.

В какво прекрасно, бляскаво и ново заведение бе отишъл заедно с Били Бенц?

Той се облегна на едно дърво и затвори очи. В ума му бавно започнаха да се завръщат спомените. Бяха се насочили на изток по 62-ра улица и...

Той чу храстите да шумолят и бързо погледна нататък. Синьо-черното същество се измъкна тихо оттам. Дългите му антени се извиха и се насочиха към него. Съществуващото мигновено се стегна и скочи. Пиърсън реагира инстинктивно и се отдръпна от мястото си. Съществуващото, оголило зъби, не успя да го хване, изви се и се хвърли

отново. Пиърсън загуби равновесие и не можа да се отдръпне навреме. Той изпъна ръце и акулоподобното животно се блъсна в тях.

Ударът залепи Пиърсън върху дънера на дървото. Той отчаяно се опита да обхване с пръсти дебелия врат на звяра и с усилие отклони щракащите зъби от лицето си. Стисна с пръсти, като се опитваше да го удуши, но нямаше толкова сили.

Съществуването се извиваше и блъскаше в ръцете му, а лапите му риеха земята. Ръцете на Пиърсън започнаха да отслабват от напрежението. Страшните зъби се приближиха на сантиметри от лицето му. От устата се проточи дълъг език на черни точки...

Пиърсън с отвращение отблъсна стенещото същество. Преди то да дойде на себе си, той успя да се хване с ръце за две лиани и да се покачи на дървото. Подтикван от силна паника, започна да се катери от клон на клон. Когато се издигна на десетина метра височина, си позволи да погледне надолу.

Синьо-черното същество се катереше подире му с такова умение, като че ли живееше по дърветата.

Пиърсън продължи нагоре. Цялото му тяло вече се тресеше от напрежението. Стъблото изтъняваше и оставаха само няколко клона, по които би могъл да се изкачи. Когато приближи върха на около петнайсетина метра височина, цялото дърво започна да се превива под тежестта му.

Той погледна надолу и видя съществуването на около три метра под себе си. Продължаваше да се катери. Пиърсън изпъшка, изплашен, че няма накъде да се катери повече. Но страхът придаде нови сили на тялото му. Той се хвана здраво за последния клон и ритна надолу с двата си крака. Тъй като звярът се бе приближил достатъчно, успя да го улучи.

Удари го с цялата сила на тялото си. Зъбите изтракаха и съществуването издаде висок, хриплив звук. Падна с писък, като изпочупи клоните под себе си и се удари със силен трясък в ниското.

Настъпи тишина.

Пиърсън помисли, че животното може и да е мъртво. Но нямаше намерение да слиза, за да разбере дали е така. Никаква сила на Земята или на която и да било друга планета в Галактиката не можеше да го накара да слезе доброволно от дървото си. Щеше да си остане тук, докато не се съвземе напълно. Докато не бъде готов да слезе.

Той се плъзна малко по-надолу до един голям клон. Тук успя да се настани добре. Когато седна, разбра колко близо е бил до припадък. Снощното напиване го бе изтощило, а днешните физически усилия направо го бяха изцедили.

Ако го нападнеше нещо по-голямо от катерица сега, с него беше свършено.

Той опря натежалите си крака на ствола, затвори очи и продължи да си припомня събитията от изминалата нощ.

— Хайде, приятелю — бе казал Били Бенц. — Ела с мен и ще ти кажа. Или по-добре ми позволи да ти покажа.

Докато тъмносиният здрач се сгъстяваше, те тръгнаха на изток по 62-ра улица. В Манхатън запалиха нощното осветление, на хоризонта се появиха звезди и през леката мъгла се показа луната.

— Къде отиваме? — полита Пиърсън.

— Ей тук, друже — каза Бенц.

Намираха се пред малка каменна сграда. На вратата се виждаше дискретна табела с надпис „НАРКОЛА“.

— Ново безплатно наркотично заведение — каза Бенц. — Отвориха го тази вечер. То е на Томас Мориарти, реформисткия кандидат за кмет. Още никой не е чувал за него.

— Чудесно! — зарадва се Пиърсън.

В града имаше много безплатни забавления. Единственият проблем беше да се стигне дотам, преди да се насъберат тълпите, защото почти всеки гражданин вечер търсеше някакво ново удоволствие.

Преди много години Централният комитет по евгеника на единното световно правителство бе стабилизирал броя на населението в благоразумни граници. От хиляда години насам на Земята не бе имало толкова малко хора и за тях никога не бяха се грижили толкова добре. Подводната екология, хидропониката и пълното използване на обработваемите земи бяха направили храната и облеклото изобилни. Всъщност свръхизобилни. Жилищата за малкия и стабилен брой на населението не бяха проблем при автоматичните методи за строителство и излишъка от материали. Дори луксозните стоки не бяха вече лукс.

Това беше една безопасна, стабилна и непроменяща се културна среда. Малкото хора, които се занимаваха с научна и производствена дейност и ръководеха работата на машините, получаваха щедри компенсации. Но повечето от хората не си правеха труда да работят. Нямаше нужда.

Естествено, съществуваха известен брой амбициозни хора, които се стремяха към богатство, постове и могъщество. Те се насочваха към политиката. Набираха гласове, като хранеха, обличаха и забавляваха населението в своите райони, а за целта ползваха огромните обществени фондове. И ругаеха капризните гласоподаватели за това, че гласуват за онези, които им обещават още повече.

Беше нещо като утопия. Бедността бе забравена, войните отдавна не съществуваха и всеки се наслаждаваше на гарантиран, дълъг и лек живот.

Изглежда, само невероятната човешка неблагодарност бе виновна за толкова шокиращо големия брой самоубийства.

Бенц показа пропуска си и вратата се отвори веднага. Те тръгнаха по един коридор и стигнаха до голям, удобно обзаведен хол. Трима мъже и една жена, успели вече да чуят за новото заведение, се бяха разположили удобно по канапетата и пушеха бледозелени цигари. Във въздуха се носеше приятно отблъскващ мирис.

Към двамата се насочи човек от обслужващия персонал и ги поведе към един свободен диван.

— Чувствайте се като в собствения си дом, господа — каза той. — Запалете си наркола и оставете неприятностите ви да се изпарят. — Той подаде на всеки от тях пакет с бледозелени цигари.

— Какво е това? — попита Пиърсън.

— Цигари с наркола — отговори обслужващият. — Направени са от специален харман турски тютюн и тютюн Вирджиния, внимателно смесени с наркола — наркотично растение, което се отглежда в екваториалния пояс на Венера.

— На Венера ли? — попита Бенц. — Не знаех, че сме стигнали до Венера.

— Преди четири години — отговори служителят. — Експедицията на Йейл извърши първото кацане и създаде база.

— Мисля, че съм чел нещо по този въпрос — каза Пиърсън. — Или съм гледал по новините. Венера. Диво място, покрито с джунгли, нали?

— Доста диво — отвърна служителят.

— И аз така мисля — добави Пиърсън. — Но човек не може да се информира за всичко навреме. А към тази наркола привиква ли се?

— Никак, господине — увери го служителят. — Нарколата има ефект също като алкохола, но доста по-приятен. Повишава настроението, създава приятно чувство, притъпява сетивата, но без махмурлука на сутринта. Тя ви е предоставена благодарение на Томас Мориарти, реформисткия кандидат за кмет. Ред А-2 във вашата кабина за гласуване, господа. Ние смирено молим за вашия глас.

Двамата мъже кимнаха и запалиха по цигара.

Пиърсън започна да усеща ефекта почти веднага. Първата цигара го отпусна, той се почувства лек и тялото му бе обхванато от вълна на удоволствие. Втората цигара усили ефекта и му донесе нови усещания. Сетивата му се изостриха приятно. Светът вече му се струваше чудесно място, изпълнено с надежди и мечти. А той самият стана една много важна и необходима част от този свят.

Бенц го бутна с лакът в ребрата.

— Хубаво, а?

— Дяволски добро — отговори Пиърсън. — Този Мориарти трябва да е свестен човек. Светът се нуждае от добри хора.

— Така е — съгласи се Бенц. — Нуждае се от умни хора.

— Смели, дръзки, далновидни — продължи възбудено Пиърсън. — Хора като нас, приятелю, които да формират бъдещето и... — Той внезапно млъкна.

— Какво ти става? — попита Бенц.

Пиърсън не отговори. Неочаквано, по начин познат на всички пияници, наркотикът внезапно бе изменил влиянието си върху него. Преди малко чувстваше божествено. А сега с невероятна яснота се видя такъв, какъвто бе.

Той беше Уолтър Хил Пиърсън, на 32 години, неженен, безработен, неосъждан. Бе започнал работа на осемнайсет години, за да достави удоволствие на родителите си. Но я бе напуснал след седмица, тъй като му досаждаше и му пречеше на съня. Веднъж бе решил да се ожени, но отговорностите към жена и семейство го

ужасиха. Сега беше почти на трийсет и три години, слаб, не особено мускулест и блед. Никога не бе правил нещо значимо нито за себе си, нито за някой друг и никога нямаше да направи.

— Кажу си всичко, което мислиш, приятелче — насърчи го Бенц.

— Ще извърша велики неща — промърмори Пиърсън, като подръпваше от цигарата.

— Наистина ли, приятел?

— Наистина, дявол да го вземе! Ще стана изследовател!

— Защо не си ми казал по-рано? Това мога да ти го уредя! — Бенц скочи и дръпна Пиърсън за ръката. — Хайде!

— Какво правиш? — Пиърсън се опита да бутне Бенц. Искаше да си седи на мястото и да се чувства прекрасно. Но Бенц го накара да стане.

— Аз знам какви ти е нужно, приятел — заговори Бенц. — Приключения, въодушевление! Аз знам къде можеш да ги получиш!

Пиърсън се намръщи замислено.

— Приближи се — каза той на Бенц. — Да ти прошепна нещо.

Бенц се наведе. Пиърсън зашепна:

— Искам приключения... *Но не искам да се нараня.* Ясно ли е?

— Ясно — увери го Бенц. — Знам точно какво искаш. Да тръгваме! Приключенията са пред теб! Безопасни приключения!

Ръка за ръка, стиснали пакетчетата си с наркола, те се заклатушкаха към изхода.

Появи се вятър, който разклати дървото, където се бе приютил Пиърсън. Той облъхна сгорещеното му мокро тяло и го охлади бързо. Зъбите му започнаха да тракат, а ръцете го боляха от стискането на гладкия клон. Пресъхналото му гърло като че бе покрито с фин, горещ пясък.

Вече не можеше да понася жаждата. Ако трябваше, щеше да се бие с цяла дузина от синьо-черните зверове за глътка вода.

Той бавно започна да се смъква от дървото, оставяйки засега настрана смътните си спомени от изминалата нощ. Трябваше да разбере какво се бе случило, но първо му бе необходима вода.

В основата на дървото видя синьо-черното същество с пречупен гръбнак, проснато неподвижно. Той го отмина и навлезе в джунглата.

Промъкваше се напред вече часове или дни, загубил представа за времето под блестящото, непроменливо небе. Храстите разкъсваха дрехите му, а птиците пищяха заплашително над главата му. Той не обръщаше внимание на нищо и вървеше с изцъклени очи и омекнали крака. Падаше, ставаше и продължаваше да върви. Отново падаше и ставаше, и тръгваше напред. Така продължи да се движи като робот, докато не попадна на един малък, кален поток.

Без да мисли за опасните бактерии, които би могла да съдържа водата, Пиърсън потопи лице и започна да пие.

След малко спря да си почине и се огледа. От всички страни го обграждаше джунглата. Тя се издигаше като стена — ярка, гъста, чужда. Небето над нея блестеше в бяло. Нито по-светло, нито по-тъмно отпреди. И някакви малки, невидими животни пискаха и цвърчаха из храсталака.

Това е доста самотно място, помисли Пиърсън, при това доста опасно. Искаше да се махне оттук.

Но как да се измъкне? Дали тук имаше някакви градове, хора? И ако ги имаше, дали изобщо щеше да ги открие?

Пък и какво всъщност правеше тук?

Той почеса обраслата си буза и се опита да си спомни. От снощи като че ли бяха минали милиони години. И като че ли животът бе напълно друг. Ню Йорк бе като град от сънищата. Сега единственото настояще за него беше тази джунгла и гладът, разкъсващ стомаха му. И непознатото шумолене, което бе започнало току-що.

Той се огледа, опитвайки се да намери източника на новия шум. Като че ди идеше отвсякъде и отникъде. Пиърсън сви юмруци и се втренчи до болка, опитвайки се да различи новия източник на заплахата.

После, съвсем до него, помръдна един блестящ, зелен шубрак. Пиърсън отскочи от него, като трепереше силно. Храстът се разтърси и тънките му листа с формата на куки издадоха онзи звук.

После...

Храстът го погледна.

Нямаше очи. Но Пиърсън усети, че шубракът го *вижда*, оглежда го и решава нещо. Храстът зашумя по-силно. Клоните му се протегнаха към него, докоснаха почвата, вкорениха се и изхвърлиха пипала, които се удължиха, вкорениха се и изхвърлиха нови пипала.

Храстът *растеше* към него, като се движеше със скоростта на бавно вървящ човек.

Пиърсън погледна острите, блестящи и извити листа, които се приближаваха към него. Не можеше да повярва на очите си, но трябваше.

И тогава си спомни другото, което се бе случило снощи.

— Ето ни на мястото, друже — каза Бенц, когато свиха към една яркоосветена сграда на Медисън авеню. Той вкара Пиърсън в асансьора. Качиха се на двасет и третия етаж и влязоха в голяма и светла приемна.

Дискретна табела на стената съобщаваше: „ПРИКЛЮЧЕНИЯ БЕЗ ГРАНИЦИ“.

— Чувал съм за това място — каза Пиърсън и смукна дълбоко от цигарата с наркола. — Вероятно е скъпо.

— Не се притеснявай — отвърна му Бенц.

Една руса администраторка записа имената им и ги въведе в личния кабинет на доктор Сринагар Джонс, консултант по приключенията.

— Добър вечер, господа — каза Джонс.

Той бе висок, слаб и с очила. Пиърсън едва се сдържа да не се изкикоти. *Този ли е по приключенията?*

— Значи искате приключения, господа? — попита любезно Джонс.

— Той иска приключение — каза Бенц. — Аз съм само негов приятел.

— Разбира се. Е, господине — обърна се Джонс към Пиърсън, — какъв вид приключение имате предвид?

— *Сред природата* — отговори Пиърсън с лек вътрешен трепет, но напълно уверено.

— Ние имаме точно такава неща — каза Джонс. — Обикновено се заплаща. Но тази нощ всички приключения са безплатни благодарение на президента Мейн. Ред В-1 в кабината ви за гласуване. Заповядайте насам, господине.

— Почакайте. Знаете ли, не ми се иска да бъда убит. Безопасно ли е това приключение?

— Напълно. В наши дни не би бил разрешен никакъв друг вид приключения. Ето как става. Вие ще легнете удобно на легло в нашата стая за приключения и ще получите напълно безболезнена инжекция. От нея веднага ще изпаднете в безсъзнание. После чрез внимателно прилагане на слухови, визуални и други ефекти ние ще възпроизведем приключението в ума ви.

— Като сън ли? — попита Пиърсън.

— Това е най-добрата аналогия. Този сън с приключения е с напълно реално съдържание. Вие ще изпитате истинска болка, реални чувства. Няма начин да го различите от действителността. С изключение, разбира се, на това, че то е сън и поради това е напълно безопасно.

— А какво ще стане, ако например ме убият по време на това приключение?

— Същото, каквото ако сънувате, че сте убит. Събуждате се и това е всичко. Но докато сте в ултрареалния и многоцветен сън, вие сте напълно свободен и можете съзнателно да направлявате движенията си.

— А ще съзнавам ли това, когато преживявам приключението?

— Напълно. Докато сънувате, вие напълно осъзнавате състоянието си на сън.

— Давайте тогава! — извика Пиърсън. — Да потънем в мечтите!

Яркозеленият храст растеше бавно към него. Пиърсън избухна в смях. Сън! Разбира се, че беше сън! Нищо не може да го нарани. Заплашителният храст бе част от въображението, също както и синьо-черното животно. Дори и да се бяха склусили челюстите на звяра върху врата му, той нямаше да бъде убит.

Просто щеше да се събуди в онази стая на фирмата за приключения.

Сега вече всичко му изглеждаше смешно. И защо не бе разбрал това по-рано? Онова синьо-черно същество явно бе създадено от сънищата. И яркозеленият храст също беше въображаем. Всичко това бе доста глупаво и невероятно, когато човек помислеше сериозно за него.

— Добре — изрече Пиърсън на висок глас — Сега можете да ме събудите.

Нищо не се случи. Тогава си спомни, че не може да се събуди ей така, по желание. Това би обезсмислило чувството за приключение и би разрушило терапевтичния ефект от възбудата и страха върху измъчената нервна система.

Сега вече си спомни. Единственият начин да излезеш от съня на приключенията бе да преминеш с успех през всички препятствия. Или да бъдеш убит.

Храстът бе стигнал почти до краката му. Пиърсън го огледа, като се чудеше на реалистичния му вид.

Растението затегна едно от извитите си листа около кожената му обувка. Пиърсън се ухили, чувствайки гордост от начина, по който се бе справил със страха и отвращението си. Беше достатъчно да не забравя, че това нещо не може да го нарани.

Но как, запита се той, човек би могъл да преживее реално приключение, щом знае, че то не е реално? Не е възможно фирма „Приключения без граници“ да не е предвидила това.

И тогава си спомни последното, което Джонс му бе казал.

Той вече лежеше върху бялото легло и Джонс се бе надвесил над него с готова спринцовка.

— Слушай, приятел, как бих могъл да преживея приключение, щом *знам*, че то не е истинско? — бе попитал Пиърсън.

— Погрижили сме се и за това — бе отвърнал Джонс — Всъщност някои от нашите клиенти преживяват *истински* приключения, господине.

— Хммм?

— Истински, реални приключения във физическия смисъл на думата. Понякога клиентът ни получава тази инжекция, но не му се прилагат останалите стимулатори. Натоварваме го на борда на космически кораб и го изпращаме на Венера. Там идва на себе си и изпитва в действителност онова, което останалите само сънуват. Ако успее, той оживява.

— А ако не успее?

Джонс бе повдигнал рамене, изчакавайки търпеливо с насочена спринцовка.

— Но това е нечовешко! — бе извикал Пиърсън.

— Не сме съгласни. Преценете сам, господин Пиърсън. Нуждата от приключения в настояще време е голяма. Опасността е необходима, за да бъде преодоляно известното отслабване на човешката раса. Тези приключения на мисълта доставят опасност в най-безопасна и достъпна форма. Но ако човекът, който ги преживява, не се отнася сериозно към тях, те биха загубили стойността си. Затова човек трябва да има макар и малко вероятна възможност наистина да се бори на живот и смърт.

— Но онези, които наистина отиват на Венера...

— Това е един незначителен процент — увери го Джонс. — По-малко от едно на десет хиляди. Само за да се увеличи вероятната опасност за останалите.

— А законно ли е? — настоя Пиърсън.

— Напълно. В процентно отношение пиенето на минискарет или пушенето на наркола е по-опасно.

— Добре, но... — каза Пиърсън. — Не съм сигурен, че бих искал...

Иглата се заби в ръката му.

— Всичко ще бъде наред — успокоително заговори Джонс. — Просто се отпуснете, господин Пиърсън...

Това бе последният му спомен, преди да се събуди в джунглата.

До този момент зеленият храст бе стигнал до глезена на Пиърсън. Тънкият извит лист се плъзна много бавно и нежно към кожата му. Той усети леко боцване. След миг листът стана тъмночервен.

Растение кръвопиец, помисли Пиърсън с известно учудване.

Изведнъж цялото приключение му се отщя. Стори му се тъпа, пиянска идея. Май вече беше достатъчно. Искаше да се махне, и то веднага.

Храстът се примъкна по-наблизо и плъзна още две от листата си към крака на Пиърсън. Цялото растение бе започнало да се оцветява в мътно кафяво-червеникаво. Пиърсън искаше да се завърне в Ню Йорк

към празненствата, безплатната храна, безплатните развлечения и многото сън. Ако успееше да се справи с настоящата заплаха, щеше да последва друга. И това можеше да продължи дни и седмици.

Най-бързият път към дома бе да позволи на храста да го убие. Тогава щеше да се събуди.

Силите му започнаха да отпадат. Той седна и забеляза, че още няколко храста растяха в посока към него, привлечени от мириса на кръвта.

— Това не може да бъде реално — каза на глас той. — Кой ли е чувал за растения кръвопийци, пък били те и на Венера.

Високо над него търпеливо кръжаха птици с черни крила, очаквайки да им дойде редът и да се доберат до трупа му.

Можеше ли това да не е сън?

Вероятността е едно към десет хиляди, припомни си той. Значи е сън. Само сън. Един много реалистичен сън, но въпреки това сън.

И все пак... Ами ако не беше така?

Той почувства замайване и слабост от загубата на кръв. Помисли си: *Искам да се върна у дома. Но за да се върна, трябва да умра. Шансът за действителна смърт е твърде малък, почти невероятен...*

Изведнъж осъзна истината. В днешно време никой не би се осмелил да рискува живота на един гласоподавател. Фирма „Приключения без граници“ не би могла наистина да постави в опасност живота на човек!

Джонс му бе казал за този нищожен процент на фатална случайност само за да прибави чувство за реалност към фантастичното приключение!

Така трябва да е. Той се излегна, затвори очи и се приготви да умре.

Докато умираше, в ума му се въртяха разни мисли. Отминали мечти, страхове и надежди. Той си спомни единствената работа, която бе вършил, и смесеното чувство на удоволствие и съжаление, което изпита, когато я напусна. Помисли за тъпите си, работещи твърде много родители, които не желяеха да приемат благата на цивилизацията, без, както твърдяха те самите, да ги заслужат. Помисли по-сериозно откогато и да било за живота си и се срещна с един нов Пиърсън, чието съществуване не бе подозирал до този момент.

Другият Пиърсън бе съвсем обикновено същество. Той само искаше да живее. Бе твърдо решен да живее. Този Пиърсън отказваше да умре при каквито и да било обстоятелства. Пък били те и въображаеми.

Двамата Пиърсън, единият мотивиран от гордостта, а другият от желанието да оживее, се сблъскаха за кратко, докато силата изтичаше от тялото им. После разрешиха конфликта си при взаимноизгодни условия.

— Онзи проклет Джонс мисли, че ще умра — каза Пиърсън. — Ще умра, за да се събудя. Е, проклет да съм, ако му доставя това удоволствие!

Това беше единственият начин, по който можеше да възприеме собственото си желание за живот.

Ужасяващо отпаднал, той успя да се изправи на краката си и се опита да отблъсне кръвожадното растение. То не искаше да отпусне хватката си. Пиърсън посегна надолу с яростен вик и дръпна с всичка сила. Куките разкъсаха кожата на краката му, но бяха отстранени. Само че сега нови кукести листа се забиха в дясната му ръка.

Обаче краката му бяха свободни. Той ритна другите два храста и хукна из джунглата, влачейки забитото в дясната си ръка растение.

Така продължи със залитане, докато се отдалечи на достатъчно разстояние от другите храсти. После се опита да откъсне последния от ръката си.

Храстът хвана и другата му ръка като с белезници. Пиърсън дишаше тежко от яд и болка, но вдигна ръцете си високо и ги блъсна в ствола на близкото дърво.

Кукообразните листа се отпуснаха. Той отново удари ръцете си в дървото и стисна очи от болка. Удря дълго, докато и последните листа се отделиха от ръцете му.

Но твърде дълго бе отлагал битката си за живот. Сега от стотиците ранички течеше кръв и мирисът ѝ беше като сигнал за съществата от джунглата. Нещо черно и свистящо се спусна отгоре му. Пиърсън се хвърли на тревата и сянката премина над него с вихъра на размахани крила и яростен писък.

Той отново стъпи на крака и се опита да се скрие под един буен храст. Огромната птица с черни крила и яркочервени гърди се спусна отново.

Този път остриите ѝ нокти го хванаха за рамото и го блъснаха. Той падна, а птицата кацна върху гърдите му с яростно пляскане на крила. Тя се опита да го клъвне по очите, не успя и опита отново.

Пиърсън се дръпна встрани. Юмрукът му удари птицата по врата и я повали.

Той се вмъкна под гъстия храст. Птицата започна да обикаля наоколо, като пищеше и търсеше начин да го докопа. Пиърсън се вмъкна още по-навътре към безопасно място.

Тогава чу тихо ръмжене до себе си.

Беше чакал твърде дълго. Джунглата го бе белязала със знака на смъртта и никога нямаше да го изпусне. До него се бе приближило синьо-черно акулообразно същество, малко по-дребно от първото, което бе срещнал. То се промъкваше бързо към него.

Попаднал в капан между пищящата смърт във въздуха и стенещата смърт в храста, Пиърсън се изправи. Той изкрещя от страх, ярост и упорство. И без да се колебае, се нахвърли върху синьо-черния звяр.

Огромните челюсти изщракаха. Пиърсън остана неподвижен. С последните искрици съзнание той видя как челюстите се отварят за смъртоносната захапка.

Можеше ли това да е реално? Пиърсън се чудеше, изпаднал внезапно в ужас. Само след миг припадна.

Когато дойде в съзнание, той лежеше върху бяло легло в бяла, леко осветена стая. Главата му бавно се проясни и той си припомни... своята смърт.

Страхотно приключение, помисли си той. Ще трябва да разкажа на момчетата. Но първо да пийна нещо. Може би десетина чашки и малко допълнително.

Той изви глава. Едно момиче, облечено в бяло, което бе седнало до леглото, се изправи и се надвеси над него.

— Как се чувствате, господин Пиърсън? — попита тя.

— Добре — каза Пиърсън. — Къде е Джонс?

— Джонс ли?

— Сринагар Джонс. Той управлява това местенце.

— Мисля, че грешите, господине — отговори момичето. — Нашата колония се ръководи от доктор Бейнтри.

— Вашата какво? — възкликна Пиърсън. В стаята влезе един мъж.

— Благодаря ви, сестра — каза той и се обърна към Пиърсън. — Добре дошли на Венера, господин Пиърсън. Аз съм доктор Бейнтри, директор на пети лагер.

Пиърсън загледа недоверчиво високия брадат мъж. Той стана от леглото и щеше да падне, ако Бейнтри не го беше подкрепил.

Учуди се, когато видя, че по-голямата част от тялото му е увита в бинтове.

— Било е наистина? — попита той.

Бейнтри му помогна да стигне до прозореца. Пиърсън погледна навън към равната поляна, оградата и далечната зеленина на джунглата.

— Един на десет хиляди! — произнесе с горчивина Пиърсън. — Какъв ужасен късмет! Можеха да ме убият!

— И почти бяха успели — каза Бейнтри. — Но идването ви тук не беше въпрос на късмет или статистически проценти.

— Какво искате да кажете с това?

— Господин Пиърсън, нека ви обясня. На Земята животът е лесен. Проблемите на човешкото съществуване вече са разрешени, но се боя, че решението е в ущърб на човешката раса. Земята изпитва стагнация. Процентът на раждаемостта продължава да спада, а този на самоубийствата расте. В Космоса се откриват нови възможности, но едва ли някой се интересува или си прави труда да дойде дотук. И все пак тези възможности *трябва* да се поддържат, ако расата иска да оцелее.

— Чувал съм точно тази реч — каза Пиърсън. — По новините, по солидо, чел съм я из вестниците...

— Това май не ви прави впечатление.

— Не ви вярвам.

— Но е истина — увери го Бейнтри. — Независимо дали вярвате или не.

— Вие сте фанатик — каза Пиърсън. — Не искам да споря с вас. Да предположим, че е истина. И тогава за какво пък съм ви аз?

— Ние отчаяно се нуждаем от хора — заговори Бейнтри. — Предлагаме всякакви привилегии, опитахме всеки възможен начин за набиране на хора. Но никой не иска да напусне Земята.

— Естествено. И?

— Това е единственият метод, който успява да направи нещо. Фирма „Приключения без граници“ е наша. Подходящите кандидати биват транспортирани тук и оставяни в джунглата. Наблюдаваме ги, за да видим как се справят. Това е едно чудесно място за изпитания. Както за отделния човек, така и за нас.

— А какво щеше да стане, ако не бях се справил?

Бейнтри повдигна рамене.

— Значи вие сте ме наели — продължи Пиърсън. — Прекарахте ме през изпитателния си полигон и аз се борих като луд, а вие ме спасихте в последния момент. И сега очаквате от мен да ви бъда благодарен за това, че сте ме спасили? И очаквате аз да осъзная, че съм един груб, издръжлив пионер? И очаквате да бъда изпълнен със смелия дух на първопроходците?

Бейнтри го гледаше твърдо.

— Да не би да очаквате сега да се запиша за изследовател? Бейнтри, вие да не ме мислите за луд или нещо подобно? Да не би наистина да предполагате, че аз ще изоставя твърде приятното си съществуване на Земята, за да ора някаква ферма или да се промъквам из джунглите на Венера? Вървете по дяволите, Бейнтри, заедно с проклетата си програма за спасение.

— Аз напълно разбирам как се чувствате — отвърна Бейнтри. — Нашите методи са малко груби, но положението ни ги налага. Когато се успокоите...

— Аз и сега съм напълно спокоен! — развика се Пиърсън. — Не ми досаждайте повече с проповедите си за спасението на света! Искам да си ида у дома. В някой удобен дворец на удоволствията.

— Можете да си тръгнете с полета тази вечер — каза Бейнтри.

— Какво? Просто така?

— Просто така.

— Не разбирам — поуспокои се Пиърсън. — Да не би да се опитвате да ме омотаете? Няма да стане... Отивам си у дома. Не мога да си представя, че някоя от отвлечените ви жертви би останала.

— Не остават — каза Бейнтри.

— Какво?

— Много рядко някой решава да остане. Но повечето реагират като вас. Те *не* откриват у себе си внезапна и дълбока обич към труда, нито пък всеобхватно желание да завладеят нова планета. Това го пише само по книгите. Всички искат да си идат у дома. Но често се съгласяват да ни помагат на Земята.

— Как?

— Като стават наши наемници — каза Бейнтри. — Наистина е приятно. Вие си ядете, пиете и се радвате на живота както винаги досега. А когато откриете подходящ кандидат, вие го убеждавате да предприеме едно приключение насън във фирма „Приключения без граници“. Точно както Бенц направи с вас.

Пиърсън го изгледа стреснато.

— Бенц ли? Този безполезен тип е наемник?

— Разбира се. Да не мислите, че нашите хора са отнесени идеалисти? Те са хора като вас, господин Пиърсън, които обичат да си прекарват приятно времето, обичат да са в центъра на събитията и може би даже обичат да правят добро за човешката раса при условие, че това не им носи никакви неприятности. Аз мисля, че на вас тази работа ще ви хареса.

— Може и да я опитам — каза Пиърсън. — За известно време.

— Ние и не искаме нещо повече — каза Бейнтри.

— Но как набирате нови колонисти?

— Е, точно това е смешното. След няколко години много от нашите наемници стават любопитни и започват да се чудят какво ли става тук. И се връщат.

— Добре — съгласи се Пиърсън. — Ще се опитам за известно време да ви намирам хора. Но само за известно време, докато ми се иска.

— Разбира се — каза Бейнтри. — Елате сега, време е да ви приготвим.

— И не разчитайте, че ще се върна. Аз съм градско момче. Обичам удобствата си. Мисията на спасител е само за твърди хора.

— Разбира се. Между другото, вие се справихте много добре в джунглата.

— Наистина ли?

Бейнтри кимна сериозно.

Пиърсън остана до прозореца, загледан в полето, бунгалата, оградите и далечния край на джунглата, с която се беше борил и почти бе победил.

— По-добре да тръгваме.

— А? Да, идвам — каза Пиърсън.

Той се извърна бавно от прозореца с лека следа, от някакво недоволство, което се опита, но не успя да разбере.

ТУЗЕМНИЯТ ВЪПРОС

Едуард Дантън беше саможив. Още като бебе бе показал признаци, предвещаващи антисоциални наклонности. Това би трябвало да бъде достатъчно предупреждение за родителите му, чийто дълг бе незабавно да го заведат при компетентен детски психолог. Той би могъл да разшифрова скритата в детството причина за тези антисоциални наклонности. Но родителите на Дантън, очевидно драматизирайки собствените си проблеми, бяха решили, че с възрастта детето им ще надживее това.

Но той така и не успя.

В училище Дантън едва се добра до удовлетворителни оценки по групово възприемане на чужди култури, по родово здраве, привързаност към общите норми, оценка на приятелството и други предмети, които човек трябва да знае, за да може да живее спокойно в съвременния свят. И затова поради липсата на знания и разбиране Дантън никога нямаше да може да живее спокойно.

Но мина време, докато той осъзна това.

Никой не би се досетил за липсата на здраве у Дантън, ако съдеше по външния му вид. Той беше висок, атлетичен младеж със зелени очи и приятен характер. В него имаше нещо, което доста привличаше момичетата. Всъщност няколко му бяха обърнали сериозно внимание, преценявайки го като евентуален съпруг.

Но дори и най-безгрижното момиче не би могло да се абстрахира от слабостите на Дантън. Той бе предразположен към умора само след неколкочасови колективни танци, точно когато веселбата едва започва. Когато играеха бридж на дванайсет ръце, вниманието на Дантън често се отплесваше нанякъде и той бе принуден да иска припомняне на залозите за неудоволствие на останалите единайсет играчи. А за играта на метро бе направо невъзможен.

Наистина Дантън се мъчеше да се преструва, че му харесва тази класическа игра. Хванат за ръце със съотборниците си, той се

хвърляше напред към вагона на метрото, опитвайки да го завземе с отбора си, преди противникът да е щурмувал отсрещните врати.

Капитанът на отбора му викаше:

— Напред, мъже! Ще закараме този вагон в Рокауей!

А капитанът на противника крещеше:

— Никога! Давайте, момчета! Той ще иде в парка Бронкс или никъде!

Дантън се бореше яростно в тълпата с привидна усмивка на лице и бръчки на ярост около устата и очите. Приятелката, с която ходеше в момента, обикновено виждаше това и го питаше:

— Какво има, Едуард? Не ти ли доставя удоволствие?

— Разбира се, че да — отговаряше ѝ той.

— Виждам, че не е така! — изплакваше момичето отчаяно. — Не разбираш ли, Едуард, че нашите предци точно по този начин са се освобождавали от агресивността си? Историците твърдят, че точно тази игра в метрото е предотвратила унищожителната атомна война. *Ние* сме наследили същата агресивност и също трябва да я освобождаваме по социално подходящ начин.

— Да, знам — отговаряше Едуард Дантън. — На мен наистина ми харесва. Аз... О, Боже!

В този момент в борбата се намесваше трета група с преплетени ръце и викове: „Бий, убивай, бий!“

Така той загубваше поредната си приятелка, защото и тя виждаше, че Дантън не ѝ предлага добро бъдеще. Липсата на здраве никога не може да бъде прикрита. Явно бе, че Дантън никога няма да живее щастливо в предградията на Ню Йорк, които се простираха от Рокпорт и Мейн до Норфък и Вирджиния, нито в предградията на който и да било друг мегаполис.

Дантън напразно се опитваше да се справи с проблема си. Но започнаха да се появяват и други недостатъци. Той разви астигматизъм от прожекциите на реклами в ретината, а в ушите му се появи непрестанно бучене от музикалните реклами. Лекарят го предупреди, че анализът на симптомите няма да му помогне да се освободи от тези психосоматични неприятности. Защото трябва да се лекуват не те, а основната невроза на Дантън. Неговата антисоциалност.

Но Дантън разбра, че точно с това не може да се пребори. И мислите му неудържимо се насочиха към бягство. В Космоса имаше

достатъчно място за саможивците от Земята.

През последните два века милиони психично нестабилни, невротични, психопати и всякакви откачалки бяха отлетели към звездите. Първите използваха за космическите си кораби двигателната сила на Микелсън и прекарваха от двайсет до трийсет години в прелитане от една звездна система на друга. Новите космически лайнери, задвижвани от торзионните подпространствени двигатели на „Дженеръл Мотърс“, извършваха същото пътешествие в рамките на месеци.

Домошарите, понеже бяха социално ориентирани, тъгуваха по загубата на всеки човек, но пък бяха благодарни за допълнителната дажба храна, която оставаше за тях.

На двайсет и седмата година от живота си Дантън реши да напусне Земята и да стане пионер. Денят, в който даде документа си за дажбата храна на най-добрия си приятел, Ал Тревър, бе много тъжен.

— Ех, Едуард — каза Тревър, като въртеше скъпоценния документ в ръцете си. — Не знаеш какво означава това за Миртъл и мен. Ние винаги сме искали да имаме две деца. Сега, благодарение на теб...

— Стига — каза Дантън. — Там, където отивам, няма да имам нужда от разрешително за храна. Всъщност аз може би изобщо няма да мога да си я готвя — добави той на глас мисълта, която внезапно бе преминала през ума му.

— Но това няма ли да бъде твърде неприятно? — попита го Ал, който винаги се тревожеше за приятеля си.

— Възможно е. Но след известно време може да си намеря жена. А дотогава ще се пречистя.

— Така е. Но какъв тип работа си избрал, за да облагородиш душата си?

— Зеленчукопроизводство. Може да се окаже и практично.

— Дано — каза Ал. — Е, приятел, късмет.

След като разрешителното за изхранване вече го нямаше, жребият беше хвърлен. Дантън упорито продължи напред. В замяна на правото му да има деца правителството му предостави неограничено време за ползване на транспорт, както и основното необходимо оборудване от машини и семена за първите две години, а също и храна.

Дантън тръгна веднага.

Той избегна най-населените области, които обикновено бяха притежание на фанатични малки групировки. Не пожела да получи място в светове като Корани II например, където един гигантски компютър бе установил математическо управление. Нито пък го интересуваше Хайл V, където населението, състоящо се от 342-ма души, си правеше планове за завземане на Галактиката. Той отмина и Селскостопанските светове — тъпо и ограничено място, където хората се бяха отдали на живот в съответствие с твърде екстремистки теории за здравословен живот.

Когато пристигна на Хедония, мислеше да остане на тази забележителна планета. Но разбра, че хората на Хедония май не живеят дълго, въпреки че никой не отричаше радостта им от живота.

Дантън се реши на едно още по-дълго пътуване и го направи. Отмина Минните светове — мрачни, скалисти места, населени с унили, брадясали мъже, склонни към внезапно насилие. И накрая стигна до Новите територии. Тези ненаселени светове бяха най-отдалечените от Земята. Дантън огледа няколко планети, преди да се спре на една, където изобщо не съществуваше разумен живот.

Това бе спокойно място с много водни пространства, богати на риба, тук-там обсипани с по някой остров, обрасъл с буйна зелена джунгла, пълна с дивеч. Капитанът на кораба му издаде надлежния нотариален акт за планетата, която Дантън нарече Ново Таити. Един бърз оглед от Космоса му показа остров, доста по-голям от останалите. Той кацна там и започна да си строи жилище.

Първоначално имаше да върши доста работа. Дантън си построи къща от клони и снопове изсушена трева в близост до белия, блестящ бряг. Направи си въдица, няколко капана за дивеч и мрежа. Засади зеленчуковата си градина и с благодарност наблюдаваше как тя разцъфтя под тропическото слънце, подхранвана от топлите дъждове, които се изсипваха всяка сутрин между седем и седем и половина.

Изобщо Ново Таити се оказа райско място и Дантън би могъл да бъде много щастлив тук. Но само едно нещо му пречеше.

Зеленчуковата градина, която той бе мислил, че ще му осигури облагородяване на душата, се оказа напълно неуспешен опит в това отношение. Дантън установи, че по всяко време на деня и нощта мисли за жени и прекарва дълги часове в тананикане. Естествено, на

любовни песни. И, разбира се, под светлината на яркооранжевата тропическа луна.

Това бе нездравословно. Той отчаяно се хвърли към други познати форми на облагородяване. Първо започна да рисува, но се отказа, за да си води дневник. Заряза дневника и композира една соната, отказа се и от това и издяла две огромни статуи от местната разновидност на варовика. След като ги завърши, се опита да измисли още нещо.

Но нямаше с какво друго да се захване. Зеленчуците му се грижеха чудесно сами за себе си. И понеже бяха земни и затова агресивни и устойчиви, те напълно задушиха всички местни растения. Рибата плуваше право към мрежите му в огромни количества, а когато и да заложеше капан, винаги намираще в него дивеч, с който си осигуряваше прясно месо. Установи, че отново мисли само за жени. По цял ден и цяла нощ. За високи жени, ниски жени, бели, черни, кафяви...

Дойде ден, когато Дантън започна да си мисли с удоволствие дори за марсианките — нещо, което никой землянин не бе правил до този момент. Тогава разбра, че трябва да предприеме нещо.

Но какво? Нямаше начин да изпрати сигнал за помощ, нито пък да отлети нанякъде от Ново Таити. Дантън разсъждаваше мрачно по този въпрос, когато в небето се появи една черна точка.

Със затаен дъх той я гледаше как нараства. Боеше се да не се окаже, че е някаква птица или едро насекомо. Но точката продължи да расте и скоро можеха да се видят бледите пламъци, които излитаха и изчезваха откъм единия и край.

Бе пристигнал космически кораб! Вече не беше сам!

Бавно и внимателно корабът обиколи и се приготви да кацне. Дантън се преоблече в най-красивото си *пареу* — облекло, използвано от хората, живеещи в Южните морета, което му се бе сторило твърде подходящо за климата на Ново Таити. Той се изкъпа, среса се внимателно и зачака кацането на кораба.

Беше един от древните космически кораби с двигателя на Микелсън. Дантън мислеше, че те отдавна вече са излезли от употреба. Но този кораб явно бе пътувал доста дълго. Корпусът му бе изподран и изкривен, безнадеждно остарял, но във вида му имаше някаква

упоритост. Името му, гордо изписано на носа, беше *Народът на бойния дух*.

Когато хората идват от Космоса, те обикновено умират за прясна храна. Дантън събра огромен куп плодове за пътниците на кораба и ги подреди красиво, докато *Народът на бойния дух* кацаше тежко на брега.

Отвори се тесен люк и се показаха двама мъже. Те бяха въоръжени с пушки и облечени от глава до пети в черна униформа. Огледаха се внимателно.

Дантън хукна нататък.

— Хей, добре дошли на Ново Таити! Боже, колко се радвам да ви видя, приятели! Какви са последните новини от...

— Не се приближавай! — извика един от мъжете. Той бе около петдесетгодишен, висок и невъзможно мършав, с набръчкано грубо лице. Ледените му сини очи пронизаха Дантън като стрели. Пушката му се насочи към гърдите на Дантън. Партньорът му бе по-млад, с широки гърди и кръгло лице, нисък и с много мощно телосложение.

— Какво има? — Дантън се спря.

— Как се казваш?

— Едуард Дантън.

— Аз съм Симеон Смит — каза мършавият. — Военен командир на народа на бойния дух. Това е Джедекия Франкър, помощник-командир. Откъде знаеш английски?

— Че аз винаги съм си говорил английски — каза Дантън. — Вижте, аз...

— Къде са останалите? Къде са се скрили?

— Тук няма други. Сам съм. — Дантън погледна кораба и видя лицата на мъже и жени, залепени по всички прозорчета. — Събрал съм тази храна за вас, приятели. — Той махна с ръка към планината от плодове. — Реших, че може да ви са се прияли пресни плодове след толкова дълго пътуване из Космоса.

Едно красиво момиче с къса руса коса се бе появило до люка.

— Може ли вече да излизаме, татко?

— Не! — каза Симеон. — Не е безопасно. Влизай вътре, Анита.

— Тогава ще гледам оттук — каза тя, втренчена в Дантън с искрено любопитство.

Дантън отвърна на погледа ѝ и през тялото му премина лека непознатата тръпка.

— Приемаме подаръка ти — каза Симеон. — Но няма да го изядем.

— Защо? — искрено се учуди Дантън.

— Защото не знаем с какви отрови могат да ни нахранят твоите хора — каза Джедекия.

— Отрови ли? Вижте, нека седнем и да си разясним нещата.

— Какво мислиш по този въпрос? — обърна се Джедекия към Симеон.

— Точно това очаквах — отговори военният командир. — Подкупващи, умилкващи се, но без съмнение подли. Неговите хора няма да се покажат. Чакай из храстите. Сигурен съм. Мисля, че няма да е зле да им дадем урок.

— Правилно — ухили се Джедекия. — Да ги научим на страх от цивилизованите хора — Той насочи пушката си към гърдите на Дантън.

— Хей! — извика Дантън и отскочи назад.

— Татко — обади се Анита. — Но той още не ни е направил нищо.

— Точно там е работата. Като го застреляме, той наистина няма да направи нищо. Единственият добър туземец е мъртвият туземец.

— По този начин — намеси се Джедекия — останалите ще разберат с кого си имат работа.

— Това не е честно! — извика упорито Анита. — Съветът...

— Сега не управлява съветът. Кацането на чужда планета изисква извънредни мерки. Тогава на власт са военните. Ние ще направим онова, което смятаме за най-правилно. Припомни си Лан II!

— Чакай малко — обади се Дантън. — Вие изобщо не разбирате. Тук съм само аз. Няма други. Няма причини да...

Един куршум удари пясъка до левия му крак. Той хукна да се прикрие в джунглата. Друг куршум изсвири наблизко, а трети пречупи една клонка до главата му, когато той се вмъкна в храсталака.

— Така! — чу ръмженето на Симеон. — Това ще им е за урок!

Дантън продължи да бяга, докато не се отдалечи на километър навътре в джунглата.

Той вечеря леко с местната разновидност на банани и плодове от хлебно дърво и се опита да си представи какво не е наред с народа на бойния дух. Дали не са луди? Видяха, че е земен човек, сам и без оръжие, явно приятелски настроен. И въпреки това стреляха по него. Като за урок. Урок за кого? За мръсните туземци, които...

Ето какво било! Дантън силно закима с глава. Те трябва да са помислили, че той е туземец. Абориген. Че племето му се крие в храстите и чака удобен случай да избие новопристигналите! Всъщност не беше трудно да се досети. Намират го тук, на далечна планета, без космически кораб на нея, облечен само с едно парче плат около бедрата и хванал почти бронзов загар. Той може би представляваше точно онова, на което те си представяха, че трябва да приличат туземците на такава дива планета!

— Но как си представят, че съм научил английски? — запита се Дантън.

Цялата тази работа бе доста смешна. Той тръгна обратно към кораба, сигурен, че може да изясни грешката само за няколко минути. Но след малко се спря.

Наближаваше вечер. Небето бе обсипано с бели и сивкави облаци. Откъм морето се надигаше синкав мрак. Джунглата бе изпълнена със странни звуци, които Дантън отдавна вече знаеше, че са безопасни. Но новопристигналите може би не мислеха така.

Тези хора сами се наричат бойци, припомни си той. Няма смисъл да им се появява твърде скоро и да си изпроси някой куршум.

Затова той се запромъква внимателно през джунглата. Тиха и безформена сянка сред гъстата зеленина. Когато приближи кораба, той запълзя през гъстите храсти, докато стигна място, откъдето можеше да погледне към кораба на полегатия бряг.

Новопристигналите най-последно бяха излезли от кораба си. Имаше няколко дузини мъже и жени и малко деца. Всички бяха облечени в дебело черно облекло и се потяха от горещината. Не бяха докоснали подаръка му от местни плодове. Вместо това бяха разпънали една алуминиева маса и я бяха отрупали с провизии от запасите на кораба си.

В края на тълпата Дантън видя няколко мъже с пушки и патрондаши. Те явно бяха на пост и наблюдаваха внимателно джунглата и потъмняващото небе.

Симеон вдигна ръце. Веднага настъпи тишина.

— Приятели — заговори военният командир. — Най-последно пристигнахме в дългоочаквания си дом. Пред нас се простира планетата, по която тече мед и масло. Това е мястото на щедростта и изобилието. Не си ли заслужава дългото пътуване, преживените опасности и безкрайното търсене?

— Да, братко! — отвърнаха хората.

Симеон отново вдигна ръце, за да запазят тишина.

— На тази планета още не е стъпвал кракът на цивилизован човек. Ние сме първите и затова тя е наша. Но тук има опасности, приятели мои! Кой знае какви странни зверове се крият из джунглата?

— Нищо по-голямо от катерица — промърмори Дантън. — Защо не ме попитаха? Щях да им кажа.

— Кой знае какви чудовища плуват из дълбините? — продължи Симеон. — Но ние знаем едно. Тук има аборигени. Голи и диви, без съмнение кръвожадни, жестоки и неморални, каквито са винаги. Разбира се, ние трябва да внимаваме. Ще живеем в мир с тях, ако не ни закачат. Ще им предадем плодовете на цивилизацията и цветовете на културата. Те може да се престорят на приятели, но вие не забравяйте: никой не може да каже какво крие сърцето на дивака. Техните норми не са нашите. Техният морал не е като нашия. Ние не можем да им вярваме. И винаги трябва да бъдем нащрек. И ако се усъмним в нещо, ние ще трябва да стреляме първи! Не забравяйте Лан II!

Всички заръкопляскаха, изпяха някакъв химн и започнаха да вечерят. Когато нощта настъпи, откъм кораба светнаха прожектори и осветиха брега като ден. Войниците се разхождаха нагоре-надолу с нервно присвити рамене и готови за стрелба пушки.

Дантън гледаше как пътешествениците разпъват спалните си чували и се оттеглят под сянката на кораба. Дори и страхът от внезапно нападение не можеше да ги накара да прекарат още една нощ в кораба, когато имаха на разположение свеж въздух извън него.

Огромната оранжева луна на Ново Таити бе позакрита от нощните облаци. Войниците обхождаха лагера, ругаеха и се събираха на групи, за да се чувстват по-спокойни и защитени. После, чули малко по-странни звуци, започнаха да стрелят по сенките на джунглата.

Дантън се оттегли. Настани се да спи под едно дърво, където щеше да бъде в безопасност от изстрелваните на посоки куршуми.

Тази вечер май не бе подходяща за уреждане на нещата. Реши, че ще бъде по-добре и по-просто да се земе с тази работа през деня. Тогава онези щяха да са по-разумни.

Проблемът бе, че бойците не му се виждаха твърде разумни.

На сутринта обаче всичко му изглеждаше по-обещаващо. Дантън изчака, докато бойците завършат закуската си, после се появи пред очите им в края на плажа.

— Стоп! — викнаха в един глас войниците от охраната.

— Дивакът се върна! — изкрещя някой от пътешествениците.

— Мамо — изплака едно малко момченце, — не давай на този лош човек да ме изяде!

— Не се бой, скъпи — отвърна майката. — Баща ти има пушка и ще застреля всички диваци.

Симеон изтича откъм кораба и изгледа Дантън.

— Добре. Ей, ти! Ела насам!

Дантън внимателно измина разстоянието. Кожата му настръхна от нерви. Той се запъти към Симеон, като държеше ръцете си така, че всички да виждат, че са празни.

— Аз съм водачът на тези хора — каза Симеон. Говореше бавно, като на дете. — Аз — голям вожд, приятел. Ти голям вожд твой народ?

— Няма защо да ми говорите по този начин — каза Дантън. — Така почти не ви разбирам. Вчера ви казах, че нямам народ. Тук съм само аз.

Мрачното лице на Симеон побеля от ярост.

— Ако не си честен към мен, ще съжаляваш. Кажете сега къде е племето ти?

— Аз съм човек от Земята — изкрещя Дантън. — Глух ли си? Не чуваш ли какво говоря?

Един прегърбен дребен човек с бяла коса и огромни очила с рогови рамки се приближи с Джедекия.

— Симеон, мисля, че не познавам нашия гост — каза той.

— Професор Бейкър — отговори Симеон, — този дивак твърди, че е от Земята, и казва, че името му е Едуард Дантън.

Професорът погледна *парето* на Дантън, загорялата му кожа и мазолестите крака.

— От Земята ли сте? — попита той.

— Разбира се.

— Кой е издялал тези каменни статуи на брега?

— Аз — каза Дантън. — Но то беше нещо като лечение. Вижте...

— Явно примитивна работа. Стилизацията, тези носове...

— Ама то стана случайно. Вижте, преди няколко месеца аз напуснах Земята на борда на космическия кораб...

— С какво се движеше този кораб?

— С подпространствения торзионен двигател на „Дженеръл Мотърс“. — При тези думи Бейкър кимна и Дантън продължи. — Е, мен не ме интересуваха места като Корани или Хайл V, а Хедония ми се стори твърде богата. Не ми беше по вкуса. Минах покрай Минните светове и покрай Селскостопанските светове и накарах правителствения кораб да ме остави тук. Планетата бе регистрирана като Ново Таити на мое име. Но вече се чувствам доста самотен, така че аз съм доволен, че вие пристигнахте, приятели.

— Е, професоре? — каза Симеон. — Какво мислите?

— Интересно — промърмори Бейкър. — Наистина интересно. Начинът, по който говори на английски, показва доста високо ниво на интелигентност, което е феномен, често срещан в дивашките общества и представлява необикновено силно развита способност за подражание. Нашият приятел Данта, както вероятно е истинското му име, навярно би могъл да ни разкаже доста племенни легенди, митове, да ни изпее песни, да ни потанцува...

— Но аз съм от Земята!

— Не, бедни ми приятелю — поправи го меко професорът. — Не си. Явно ти си *срещал* човек от Земята. Някой търговец предполагам, спрял тук, за да ремонтира кораба си.

— Има доказателство, че тук някога е кацал космически кораб — каза Джедекия.

— А! — примигна и кимна професорът. — Потвърждение на моята хипотеза.

— Това беше правителственият кораб — обясни Дантън. — Той ме остави тук.

— Интересно е да се отбележи — заговори професор Бейкър с лекторски тон — как тази почти достоверна история се преплита с местните легенди. Той твърди, че корабът е бил задвижван с подпространствен торзионен конвертор на фирмата „Дженеръл Мотърс“, което всъщност е безсмислено съчетание на думи, тъй като

единственият двигател, с който може да се проникне дълбоко в Космоса, е този на Микелсън. Той твърди, че пътуването от Земята е станало за месеци, тъй като неграмотният му ум не би могъл да възприеме мисълта, че едно пътуване може да трае години. Но ние знаем, че няма такъв космически двигател, който дори и теоретически да може да постигне това.

— А не можете ли да предположите, че е бил разработен, след като вие сте напуснали Земята? — попита Дантън. — Откога сте я напуснали?

— Корабът на бойците е напуснал Земята преди сто и двайсет години — отговори снизходително Бейкър. — Ние всички сме четвърто и пето поколение. Забележете също — обърна се той към Симеон и Джедекия — неговите опити да измисля красиви имена. Светове като Корани, Хайл, Хедония показват склонността му към звукоподражание. Това че такива места не съществуват, изобщо не го тревожи.

— Съществуват! — упорито каза Дантън.

— Къде? — предизвикателно попита Джедекия. — Дай ми координатите.

— Че как бих могъл да ги знам? Аз не съм навигатор. Мисля, че Хайл беше близо до Боутис или Касиопея. Не, сигурен съм, че беше Боутис...

— Съжалявам, приятелю — каза Джедекия. — Трябва да знаеш, че аз съм навигаторът на този кораб. Мога да ти покажа нашите звездни атласи и карти. Тези места ги няма там.

— Но вашите карти са остарели със сто години!

— Точно с колкото са остарели и звездите — каза Симеон. — А сега кажи ми, Данта, къде е племето ти? Защо хората ти се крият от нас? Какво са намислили?

— О, но това е абсурдно! — запротестира Дантън. — Какво да направя, за да ви убедя? Аз съм земен човек. Роден и отрасъл в...

— Достатъчно — прекъсна го Симеон. — Ако има нещо, на което ние, бойците, държим, това е да не търпим нахалството на тугемците. Стига, Данта. *Къде са хората ти?*

— Сам съм — настоя Дантън.

— Упорит — изръмжа Джедекия. — Може би трябва да опита камшика от черна змийска...

— По-късно — каза Симеон. — Племето му ще се появи. За да краде. Туземците винаги го правят. А междувременно, Данта, ти можеш да се присъединиш към онази група там. Хората които разтоварват.

— Не, благодаря — каза Дантън. — Ще се върна в...

Юмрукът на Джедекия удари Дантън в челюстта. Той залитна и едва се задържа на краката си.

— Шефът каза *без нахалство!* — изръмжа Джедекия. — Защо вие, туземците, сте толкова мързеливи? Щом разтоварим леглата и облеклото, ще ти се отплатим. А сега — на работа.

Това като че ли бе последната му дума по въпроса. Замаян и несигурен, точно както милиони туземци преди него, в хиляди различни светове, Дантън се нареди в дългата редица колонисти, които разтоварваха кораба.

Късно следобед разтоварването приключи и пътешествениците полегнаха да почиват на брега. Дантън седна встрани от тях и се опита да обмисли положението. Бе потънал в мисли, когато Анита се приближи до него с манерка вода.

— И ти ли смяташ, че съм туземец? — попита той.

Тя седна до него.

— Просто не мога да си представя какво друго би могъл да бъдеш — каза тя. — Всеки знае колко бързо може да пътува един космически кораб и...

— Откакто народът ти е напуснал Земята, е минало много време. Пък и вие не сте пътували непрекъснато, нали?

— Разбира се. Корабът на бойците е кацал на Х'гастро, но почвата там не била плодородна и затова следващото поколение се преместило на Ктеди. Там обаче царицата мутирала и това едва не ги унищожило, така че те отлетели на Лан II. Мислели, че там ще останат завинаги.

— И какво се случило?

— Туземците — тъжно каза Анита. — Предполагам, че първоначално са се държали приятелски и затова всички мислели, че положението е под контрол. После се оказало, че сме във война с почти цялото население на планетата. Те имаха само копия и лъкове със стрели, но бяха твърде много. Затова корабът ни излетя отново и сега сме тук.

— Хммм — замисли се Дантън. — Сега ми е ясно защо сте толкова зле настроени към аборигените.

— Ами естествено. Докато съществува опасност, ние имаме военно управление. Това означава, че татко и Джедекия командват. Но щом мине опасността, нашето правителство поема управлението.

— И кой ръководи правителството ви?

— Съвет на старейшините — каза Анита. — Добри хора, които презират насилието. Ако ти и твоите хора сте наистина миролюбиви...

— С мен няма други хора — вече изтощен от толкова повтаряне каза Дантън.

— ... тогава вие ще имате всички възможности да се развивате под ръководството на старейшините — завърши тя.

Седяха заедно и гледаха залеза. Дантън забеляза как вятърът разрошваше косата ѝ над челото и как отблясъците на слънцето очертаваха и осветяваха овала на бузите и устните ѝ. Той потръпна, но си каза, че това се дължи на вечерното захлаждане. А Анита, която говореше оживено за детството си, почувства, че не довършва изреченията си и мислите ѝ се объркват.

След малко ръцете им се докоснаха и останаха така. Дълго време седяха мълчаливи. И накрая нежно и съвсем леко се целунаха.

— Какво, по дяволите, става тук? — попита един силен глас.

Дантън вдигна поглед и видя едър мъж, застанал над тях. Луната осветяваше голямата му глава и силуета на тялото с опрени на кръста юмруци.

— Моля те, Джедекия — каза Анита, — недей да правиш сцени.

— Ставай — заповяда Джедекия на Дантън със заплашително тих глас. — Ставай.

Дантън се изправи. Ръцете му бяха започнали да се свиват в юмруци. Зачака.

— Ти — обърна се Джедекия към Анита. — Ти си срам за расата си и за целия народ на бойния дух. Луда ли си? Как можеш да се забъркваш с някакъв мръсен туземец и да не изпитваш никакъв срам? — Той се обърна към Дантън. — А ти си набий в главата едно: *Туземците нямат право да се смесват с жените бойци!* Този урок ще ти го вкарам в главата! Тук и сега!

Последва кратко боричкане и Джедекия внезапно се намери прострян по гръб.

— *Тичайте!* — развика се той. — *Туземците се бунтуват!*

Откъм кораба се чу алармен звънец. Тишината на нощта бе разкъсана от вой на сирена. Жените и децата, добре обучени за подобни опасни ситуации, хукнаха към космическия кораб. Мъжете се въоръжиха набързо с пушки, картечници и ръчни гранати и започнаха да напредват към Дантън.

— Това е работа между нас двамата — извика Дантън. — Просто спорехме. Няма никакви туземци. Сам съм.

Но водачът на бойците изкомандва:

— Анита, бързо. Отдръпни се!

— Не виждам никакви туземци — упорито се изстъпи Анита. — И всъщност Данта не е виновен...

— *Отдръпни се!*

Тя бе отстранена от войниците. Дантън се вмъкна в храстите, преди картечниците да открият огън.

Той запълзя с всички сили, измина около петдесетина метра и после хукна колкото му държаха краката.

За щастие бойците не го преследваха. Те се интересуваха само от опазването на кораба си и тясната брегова ивица с част от джунглата, където си бяха направили лагер. Дантън чу стрелбата в нощта, последвана от викове и писъци.

— Ето там!

— Бързо обърни картечницата! Зад нас са!

— Там! Там! Хванах един!

— Не, измъкна се. Ето го... Гледай, там, на дървото!

— Стреляй, човече, стреляй!

Цяла нощ Дантън чуваше как бойците отблъскват атаките на въображаемите туземци.

Към сутринта стрелбата позатихна. Дантън прецени, че са изстреляли поне един тон олово, повредили са стотици дървета и са изпотъпкали акри тревисти поляни. Джунглата миришеше на барут.

Той легна под едно дърво и заспа.

Към обяд се събуди и чу, че някой се движи из храстите. Скри се в джунглата и се нахрани с местната разновидност на банани и манго. После реши да обмисли отново нещата. Но не можа да измисли нищо. Умът му бе изпълнен с Анита и мъка от това, че я е загубил.

Целия ден той скита без посока из джунглата, а късно следобед отново чу, че някой се движи из храстите.

Той тръгна по-навътре в джунглата. После чу, че някой вика името му.

— Данта! Данта! Почакай!

Беше Анита. Дантън се поколеба. Не знаеше какво да прави. Тя може би беше решила да изостави своя народ, за да заживее в зелената джунгла с него. Само че по-скоро би могла да е примамка, водеща подире си хайка, която да го унищожи. Откъде можеше да знае какво мисли тя?

— Данта! Къде си?

Дантън си напомни, че помежду им никога не би могло да има нещо. Хората ѝ му бяха показали ясно какво мислят за туземците. Те никога нямаше да му се доверят и винаги щяха да се опитват да го убият...

— *Моля те, Данта!*

Дантън присви рамене и се насочи към гласа ѝ. Срецнаха се на малка полянка. Косата на Анита се бе разрошила, а дрехите ѝ бяха разкъсани от храстите, но за Дантън нямаше по-красива жена от нея. За миг той повярва, че тя е дошла, за да остане с него. Да избяга с него.

После видя въоръжените мъже на петдесетина метра зад нея.

— Всичко е наред — каза Анита. — Те няма да те убият. Дойдоха само за да ме пазят.

— Да те пазят ли? От мен? — Дантън се изсмя силно.

— Те не те познават така, както аз — каза Анита. — На днешната среща на Съвета аз им казах истината.

— Така ли?

— Разбира се. Тази битка не беше по твоя вина. Казах им, че ти само се отбраняваше. А Джедекия ги е излъгал. Никаква група туземци не го е нападала. Там бяхме само ти и аз. Това им казах.

— Ти си добро момиче — зарадва се Дантън: — А те повярваха ли ти?

— Мисля, че да. Обясних им, че нападението на туземците е станало по-късно.

Дантън изпъшка.

— Виж, как би могло да има нападение от туземци, когато тук няма такива?

— Как да няма — настоя Анита. — Аз ги чух като стреляха.

— Това бяха все вашите хора. — Дантън се чудеше как би могъл да я убеди. Ако не можеше да убеди даже едно момиче, как биха могли да му повярват останалите бойци?

И тогава се досети. Доказателството беше много просто, но ефектът му трябваше да бъде голям.

— Вие наистина ли мислите, че върху вас се е стоварило истинско нападение от страна на туземното население? — попита Дантън.

— Разбира се.

— Колко туземци?

— Чух, че били поне десет пъти повече от нас.

— И сме били въоръжени?

— Разбира се.

— Тогава как би ми обяснила факта, че *ниито един от бойците не е ранен?*

Тя го изгледа с огромно учудване.

— Но, Данта, скъпи, много от бойците бяха ранени. Някои от тях сериозно. Чудо е, че никой не беше убит в боя!

Дантън почувства, че почвата под краката му се изплъзва. За един ужасен миг той й повярва. Та бойците бяха толкова сигурни в случилото се! Може би все пак си има племе. Стотици диваци с бронзов загар като него самия, скрити из джунглата в очакване...

— Търговецът, който те е научил да говориш английски, трябва да е бил много безскрупулен човек — каза Анита. — Знаеш ли, че междузвездните закони забраняват да се продават огнестрелни оръжия на туземците? Някой ден ще го хванат и...

— Огнестрелни оръжия ли?

— Разбира се, Естествено, вие не можете да ги ползвате добре. Но Симеон каза, че имате много...

— Предполагам, че всичките ви пострадали са с огнестрелни рани.

— Да. Мъжете не са ви допуснали да се приближите достатъчно, за да използвате ножове и стрели.

— Ясно — каза Дантън. Доказателството му бе отхвърлено напълно. Но все пак беше невероятно доволен от това, че не той е лудият. Дезорганизираните войници на бойния дух бяха стреляли из

джунглата по всичко, което се движи. Бяха стреляли едни в други. Цяло чудо бе, че не бяха убили някого. Просто чудо.

— Но аз им обясних, че не бива да обвиняват теб — каза Анита.
— Теб те нападнаха и народът ти сигурно е помислил, че си в опасност. Старейшините са съгласни, че вероятно е така.

— Приятно ми е да го чуя — каза Дантън.

— Те искат да постъпят разумно. Все пак разбират, че туземците са хора като нас.

— Сигурна ли си? — попита Дантън с лека ирония.

— Разбира се. Затова старейшините свикаха голямо съвещание по въпросите на политиката спрямо туземното население. Ние ще отделим хиляда акра като резерват за теб и племето ти. Това ще бъде напълно достатъчно, нали? Сега мъжете издигат граничните постове. Вие ще си живеете мирно във вашия резерват, а ние ще живеем в нашата част на острова.

— *Какво?*

— И за да влезе в сила договорът, старейшините поискаха ти да приемеш това. — Анита му връчи едно руло хартия.

— Какво е то?

— Мирен договор, който слага край на войната между народа на бойния дух и местните жители на Ново Таити и възстановява приятелските отношения между тях.

Дантън взе документа. Той видя, че мъжете, които бяха придружавали Анита, издигат дървени стълбове на червени и черни линии. Докато работеха, те пееха, доволни, че са намерили разрешение на туземния въпрос толкова бързо и лесно.

— А не мислиш ли, че може би... хммм... че може би асимилацията би била по-добро решение?

— Аз го предложих — каза Анита и се изчерви.

— Наистина ли? Тоест ти би...

— Разбира се, че бих — Анита отмести погледа си встрани. — Аз мисля, че смесването на две силни раси би било чудесно. И освен това, Данта, колко ли чудесни разкази и легенди би могъл да разкажеш на децата ни!

— Бих могъл да ги науча да ловят риба и дивеч — каза Дантън.
— И кои растения могат да се ядат. Такива работи.

— И на вашите колоритни племенни песни и танци — въздъхна Анита. — Би било прекрасно. Съжалявам, Данта.

— И все пак нещо би могло да се направи! Не може ли аз да поговоря със старейшините? Не мога ли да направя все пак нещо?

— Не — каза Анита. — Аз бих избягала с теб, Данта, но те ще ни проследят, независимо колко време би им отнело.

— Никога няма да ни намерят — обеща й Дантън.

— Може би. Иска ми се да можех да поема този риск.

— Скъпа!

— Но не мога. Заради твоя беден народ, Данта! Бойците ще вземат заложници и ще ги убият, ако не се върна.

— Аз нямам народ! Нямам, дявол да го вземе!

— Колко си мил, че говориш така — нежно отвърна Анита. — Но заради любовта на двама не може да се жертва животът на други. Ти трябва да кажеш на своя народ да не пресича границата, Данта. Иначе, който я пресече, ще бъде убит. Сбогом и помни, че е по-добре да се живее в мир.

Тя побягна. Дантън гледаше подире й, ядосан на благородните й чувства, които ги разделяха без каквато и да било причина. И въпреки това я обичаше. Заради любовта, която тя показва към неговия народ. Това че този народ съществуваше само във въображението й, нямаше никакво значение. Тя наистина беше благородно същество.

Най-после той се обърна и потъна в джунглата.

Спря до едно малко, тъмно езеро, обградено с огромни дървета и папрати, и там се опита да обмисли и планира живота си отсега нататък. Анита си бе отишла и заедно с нея всичките му връзки с човешките същества. Каза си, че няма нужда от тях. Имаше си резерват. Можеше да си посади отново зеленчуковата градина, да издяла още статуи, да композира нови сонати, да започне друг дневник...

— По дяволите! — извика към дърветата. Не *искаше* повече да се приспособява. Искаше Анита и искаше да живее сред хора. Беше се изморил да бъде сам.

Но какво би могъл да направи?

Като че ли нищо. Той се облегна на едно дърво и се загледа в невъобразимо синьото небе на Ново Таити. Ако бойците не бяха толкова подозрителни, ако не се страхуваха от туземците, ако...

И тогава се досети. Планът беше толкова абсурден и опасен...

— Заслужава си да опитам — каза си Дантън. — Дори и да ме убият.

Той се насочи към граничната линия очертана от бойците. Един пазач го видя, когато приближи кораба и насочи пушката си. Дантън вдигна ръце.

— Не стреляй! Трябва да говоря с вашите водачи!

— Връщай се в резервата си — предупреди го пазачът. — Връщай се или ще стрелям.

— Трябва да говоря със Симеон — заяви Дантън упорито.

— Заповедта си е заповед — прицели се пазачът.

— Чакай! — Силно намръщен, Симеон се появи откъм кораба. — Какво става?

— Този туземец се върна — каза пазачът. — Да го убия ли, господине?

— Какво искаш? — попита Симеон.

— Дошъл съм, за да ви връча *декларация за обявяване на война!* — каза Дантън.

Думите му разбуниха лагера на бойците. След няколко минути всички мъже, жене и деца се бяха събрали до кораба. Старейшините, възрастни мъже, различаващи се от останалите по дългите си бели бради, бяха застанали от едната им страна.

— Но ти прие мирния договор — заяви Симеон.

— След това обаче разговарях с останалите племенни вождове на острова — каза Дантън и пристъпи напред. — Ние смятаме, че този договор не е честен. Ново Таити е нашата страна. Тя е принадлежала на нашите бащи и на бащите на бащите ни. Тук ние сме отгледали децата си, засаждали сме царевицата си и сме брали плодовете на хлебните дървета. Ние няма да живеем в резерват!

— О, Данта! — изплака Анита, която се появи от кораба. — Помолих те да дадеш мир на народа си!

— Народът не желае такъв мир! — каза Дантън. — Всички племена се събират. Не само моето — синочите, но и дроватите, лорогнастите, ретелсмрочите и вителите. Плюс, разбира се, и техните васални племена, както и тези на свързаните с някаква родствена връзка с тях.

— Колко сте на брой?

— Петдесет или шейсет хиляди. Естествено, не всички имат пушки. Повечето ще трябва да разчитат на по-примитивни оръжия като отровни стрели и копия.

В гълпата се надигна нервно мърморене.

— Много от нас ще бъдат убити — продължи Дантън упорито. — Но това няма значение. Всеки новотаитянин ще се бие като лъв. Ние сме хиляди срещу всеки един от вас. Ние имаме братовчеди на другите острови, които ще се присъединят към нас. Въпреки смъртта и ужаса ние ще ви изхвърлим в морето. Аз казах!

Той се обърна и тръгна към джунглата с гордо изправени рамене.

— Да го ударя ли сега, сър? — пак попита пазачът.

— Свали тази пушка, глупак такъв! — изсъска му Симеон. — Чакай, Данта! Трябва да се разберем. Кръвопролитие то е безсмислено.

— Съгласен съм — горделиво отвърна Дантън.

— Какво искате вие?

— Равни права!

Старейшините се събраха и започнаха да обсъждат положението. Симеон ги изслуша и се обърна към Дантън.

— Това би могло да се уреди. Има ли друго?

— Нищо — каза Дантън. — Освен естествено един съюз между управляващия клан на бойците и управляващия клан на Ново Таити, за да се скрепи договорът. Най-добре би било да се сключи брак между техни кръвни роднини.

След като отново се посъвещаваха, старейшините инструктираха Симеон какво да отговори. Военният ръководител бе явно притеснен. Жилите на врата му бяха изпъкнали, но той успя да се сдържи, поклони се на старейшините в знак на съгласие и се запъти към Дантън.

— Старейшините ме упълномощиха да ти предложа кръвно братство — каза той. — Ти и аз, като представители на ръководните кланове на нашите народи, ще смесим кръвта си чрез красива и много символична церемония, после заедно ще разчупим хляб, ще го натошим в сол и...

— Съжалявам — отговори Дантън. — Ние на Ново Таити не ценим подобен обичай. Трябва да бъде женитба.

— По дяволите, човече...

— Това е последната ми дума.

— Никога няма да приемем! Никога!

— Тогава ще има война — заяви Дантън и се отдалечи в джунглата.

Той беше в такова настроение, че наистина бе готов за война. Но как, питаше се, сам човек би могъл да се бие против цял космически кораб, пълен с въоръжени мъже?

Беше се замислил дълбоко, когато Симеон и Анита дойдоха при него в джунглата.

— Добре — заговори ядно Симеон. — Старейшините решиха. Ние, бойците, вече сме изморени от бродене от планета на планета. И преди сме се сблъскали с този проблем и предполагам, че ако отидем другаде, пак ще попаднем на него. Вече се изморихме от пътувания и борби, които не водят до решаването на туземния въпрос. Затова предполагам... — той преглътна с усилие, но мъжествено завърши изречението — предполагам, че е по-добре да приемем асимилацията. Поне така мислят старейшините. Аз лично бих се бил.

— Ще загубиш — увери го Дантън. В този момент чувстваше, че би могъл да излезе срещу бойците с голи ръце и да ги победи.

— Може би е така — призна Симеон. — Всъщност можеш да благодариш на Анита, която се жертва, за да стане мирът възможен.

— На Анита ли? Защо?

— Ами защото, човече, тя е единственото момиче в лагера, което би се омъжило за един гол, мръсен и безпросветен дивак!

И така, те се ожениха. Данта, сега вече известен като Приятелят на белите хора, се присъедини към бойците, за да им помогне да облагородят новата си страна. В замяна на това те го запознаха с чудесата на цивилизацията. Научиха го да играе бридж на дванайсет ръце, да танцува колективни танци. А скоро след това бойците построиха и първото си метро. Защото цивилизованите хора трябва да се освобождават понякога от агресивните си настроения... И тази игра бе показана на Данта.

Той се опита да представи, че се вживява в класическите земни игри, но очевидно това бе нещо, което дивашката му душа не можеше да възприеме. Цивилизацията го изморяваше и затова Данта и жена му се преместиха. Те не напуснаха съвсем цивилизацията, но гледаха да са достатъчно далеч от нея.

Антрополозите ги посещаваха често. Те записваха всички приказки, които той разказваше на децата си, древни и красиви легенди на Ново Таити, приказки за небесните богове и водните демони, за духовете на огъня и горските нимфи. За това, как на Катамандура му било заповядано да създаде света от нищото само за три дни и каква била наградата му за това. И какво, казал Джеваши на Хутменлати, когато те се срещнали в подземния свят. И какви странни последици имало от тази им среща.

Антрополозите забелязваха сходството на тези легенди с някои от митовете на Земята и така създадоха няколко интересни теории. Освен това те се заинтересуваха от огромните каменни статуи на главния остров на Ново Таити — странни и ужасяващи произведения, които никой не можеше да забрави, когато ги види веднъж. Те естествено бяха произведения на изкуството на пре-новотаитянската раса, от която не бе намерена други следа на планетата.

Но най-интересен за учените си остана проблемът със самите туземни жители на Ново Таити. Тези щастливи, весели, мургави диваци, по-едри, по-здрави, по-красиви и по-жизнени от която и да било друга раса, бяха изчезнали след пристигането на белия човек. Само няколко от най-старите бойци можеха да си спомнят, че са виждали по-големи групи от тях, но на техните приказки не можеше да се вярва много.

— Моят народ ли? — казваше Данта, когато го питаха — О, той не можа да изтърпи болестите на белите хора, механичната им цивилизация и грубите, репресивни методи на държание. Моите хора сега са на много по-щастливо място, във Валхуула, над небесата. И някога аз също ще ида там.

А белите хора, като чуваха това, изпитваха странно чувство на вина и удвояваха усилията си да бъдат мили с Данта, последния туземец.

ВРЕМЕ ЗА ХРАНЕНЕ

Трегис почувства голямо облекчение, когато собственикът на книжарницата отиде отпред да обслужи поредния клиент. Наистина бе доста изнервящо очилатият прегърбен старец с раболепен вид да надзърта над рамото ти, гледайки страницата, която четеш, сочейки със съсхрения си мръсен пръст тук и там и угоднически бършейки прах от рафтовете с изцапаната си с тютюневи петна носна кърпа. Без да споменаваме кудкудякането на високооктавните му забележки.

Без съмнение той се опитваше да помогне, но все пак всичко си има граници. Човек не можеше да прави друго освен учтиво да се усмихва и да чака малката камбанка над входната врата да звънне, както и бе направила току-що.

Трегис се премести към задната част на магазина, надявайки се отвратителният малък старец да не се опита да го намери. Той подмина петдесетина гръцки заглавия, после сектора за обществени науки. След това подмина и Едгар Райс Бъроус, Антъни Тролъп, „Теософия“ и поемите на Лонгфелоу. Колкото по-навътре отиваше, толкова прахът бе повече, голите крушки, окачени по дължината на коридора, ставаха по-малко и купчините плесенявали, оръфани книги — по-високи.

Това наистина бе едно прекрасно старо място и Трегис изобщо не можеше да разбере как не го е забелязал по-рано. Книжарниците бяха единственото удоволствие в живота му. Прекарваше всичкото си свободно време там, мотаейки се щастливо между купчините.

Разбира се, той се интересуваше само от определен тип книги.

В края на високата редица от книги коридорът се разделяше на три прохода, разположени под абсурдни ъгли един спрямо друг. Трегис тръгна по централния, забелязвайки, че книжарницата не изглеждаше толкова голяма отвън. Само врата, полускрита между две сгради със стар, ръчно направен надпис в горната ѝ част. Но все пак тези стари магазинчета бяха измамни и понякога се простираха до половин пряка в дълбочина.

На края централният коридор се разделяше на още две пътеки с книги. Избирайки лявата, Трегис започна да чете заглавията, оглеждайки ги отгоре надолу с тренирания си поглед. Той не бързаше и можеше да прекара тук остатъка от деня, ако искаше, а може би даже и нощта.

Беше минал шест-седем крачки навътре по коридора, когато едно заглавие привлече вниманието му. Върна се назад, за да го разгледа.

Беше малка черна книга, стара, но с онзи неостаряващ вид, който притежават някои книги. Краищата ѝ бяха износени и буквите на корицата бяха потъмнели.

— Я виж ти — промърмори си Трегис.

На корицата пишеше: ГРИЖИ И ХРАНЕНЕ НА ГРИФОНИ. Отдолу с по-дребен шрифт: *Наръчник на Пазителя.*

Той знаеше, че грифонът е митично същество — полулъв, полуорел.

— Да видим... — каза си Трегис.

Той отвори книгата и започна да чете съдържанието.

То гласеше: 1. Видове грифони. 2. Кратка история на грифонологията. 3. Подвидове грифони. 4. Храната на грифона 5. Създаване на околна среда за грифона 6. Грифонът през периода на смяна на перушината 7. Грифонът и...

Той затвори книгата.

— Това — каза си той — е... доста е необичайно.

Трегис прелистваше страниците, четейки по изречение тук и там. Първото му впечатление, че книгата е един от онези чудновати сборници по естествознание, толкова скъпи на сърцата на хората от епохата на Елизабет, бе напълно погрешно. Книгата просто не беше достатъчно стара, а и нямаше нищо евфемистично в текста. Нито пък балансирана структура на изреченията, гениални антитези и други подобни. Книгата бе съвсем разбираема и стегната.

Трегис прелисти още няколко страници и попадна на следното: „Единствената храна на грифона се състои от млади девственици. Времето за хранене е веднъж месечно, като се полагат големи грижи за...“

Той затвори книгата. Изречението бе композирало цял влак от мисли в главата му. Трегис се изчерви и ги прогони. Погледна отново към рафтовете, надявайки се да намери други подобни книги. Нещо

като КРАТКА ИСТОРИЯ НА СИРЕНИТЕ или може би ПРАВИЛНО ОТГЛЕЖДАНЕ НА МИНОТАВРИ. Но там нямаше нищо, което дори да напомня на това. Нито на този, нито на другите рафтове, доколкото можеше да види.

— Намерихте ли си нещо? — попита един глас зад рамото му.

Трегис преглътна и показа старата черна книга.

— О, да това е доста рядка книга — каза старецът.

— Наистина ли? — промърмори Трегис.

— Грифоните — каза весело старецът, разглеждайки книгата — се срещат много рядко. Наистина рядък вид... животни. — Помисли малко и продължи: — Долар и петдесет за тази книга, господине.

Трегис си тръгна с книгата под слабата си дясна ръка. Тръгна направо към стаята си. Все пак не всеки ден човек си купуваше книга за грижите и храненето на грифоните.

Стаята на Трегис можеше да бъде сбъркана с книжарница за употребявани книги. Тук също липсваше пространство и същият този сив прах покриваше всичко, същият съмнително подреден хаос от заглавия, автори и видове. Трегис не спря да се полюбува на съкровищата си. Избелялата му СТРАСТНИ СТИХОВЕ НА ЖЕЛАНИЕТО остана незабелязана. Презрително избута от креслото си СЕКСУАЛНА ПСИХОПАТИЯ и седна да чете.

Доста неща можеха да се научат за грижите и храненето на грифоните. Човек не би си помислил, че същество полулъв и полуорел би могло да е толкова придирчиво. Имаше и доста интересно описание на хранителните навици на грифона. Също така и друга информация. Като чисто удоволствие, книгата беше почти толкова добра, колкото лекциите на Хавелок Елис за секса, любими му допреди това.

Към края имаше пълни инструкции как да се стигне до зоологическата градина. Те бяха най-малкото уникални.

Беше доста след полунощ, когато Трегис затвори книгата. Колко много странна информация имаше между двете черни корици! Едно изречение обаче не излизаше от главата му: „Единствената храна на грифона са млади девственици.“

Това го притесняваше. Някак си не изглеждаше справедливо...

След малко отвори отново книгата на *Инструкции за стигане до зоологическата градина*.

Определено това бяха доста странни инструкции. И все пак не особено сложни. Не се изискваха никакви физически усилия. Само няколко думи и няколко движения. Трегис внезапно разбра колко обременителна бе неговата работа като банков чиновник. Глупава загуба на цели осем часа всеки ден, независимо как човек гледа на това. Колко по-интересно би било да си пазител на грифон. Да използваш специални мазила по време на периода за сменяне на перушината, да отговаряш на въпроси за грифонологията. Да се грижиш за храненето. „Единствената храна...“

— Да, да, да, да — мърмореше си Трегис, докато обикаляше тясната си стая. — Какъв номер... Защо ли пък да не изпробвам инструкциите. Ей така, на майтап.

Той се изсмя вяло.

Нямаше никакъв ослепителен блясък или гръм, но Трегис бе пренесен моментално, или поне така изглеждаше, на друго място. Олюля се за момент, но после възвърна равновесието си и отвори очи. Слънцето грееше ослепително ярко. Той се огледа наоколо и забеляза, че някой добре си е свършил работата, пресъздавайки *Околната среда на грифоните*.

Трегис тръгна напред, държейки се доста стабилно, като се има предвид, че коленете и глезените му трепереха, а стомахът му се беше свил. Точно тогава той видя грифона.

В същия момент и грифонът го видя.

Отначало бавно, но после набирайки все по-голяма инерция, грифонът се приближаваше към него. Огромните орлови крила се разтвориха, ноктите се насочиха, грифонът полетя напред.

Трегис се опита да отскочи встрани. Грифонът дойде при него, огромен и златен на фона на слънчевите лъчи. Трегис извика отчаяно.

— Не, не! Единствената храна на грифоните са млади...

После изпищя отново, разбирайки всичко, докато огромните нокти го сграбчваха.

РАЙ II

Космическата станция се движеше в орбита около планетата и чакаше. Тя всъщност не притежаваше разум, тъй като той не ѝ беше необходим. Но притежаваше съзнание и известно количество въображение, предпочитания, реакции.

Тя бе изобретателна. Целта ѝ бе вградена в самия метал, запечатана в електронните схеми и в тръбите. И може би машината бе запазила някои от чувствата, довели до създаването ѝ — смели надежди, страхове и ужасяваща надпревара с времето.

Но надеждите бяха останали напразни, защото надпреварата бе загубена и огромната машина висеше в пространството, недовършена и безполезна.

Но тя притежаваше съзнание, известно количество въображение, предпочитания и реакции. Беше изобретателна. Знаеше от какво има нужда. Затова оглеждаше Космоса в очакване на необходимите ѝ компоненти.

В района на Боутис той се насочи към малко червено слънце и когато корабът се приближи достатъчно, видя, че една от планетите бе с редкия, красив, зелено-син цвят на Земята.

— Погледни само! — извика Флеминг, като се откъсна от наблюдението на уредите. Гласът му бе задавен от възхищение. — Земен тип. Това е земен тип планета, нали, Хауард? Ще направим състояние от нея.

Хауард бавно се приближи откъм кухненското помещение на кораба, дъвчейки парче авокадо. Той беше нисък и плешив и имаше коремче с размерите на малка диня. Бе нервиран, защото трябваше да прекъсне приготвянето на вечерята. Готвенето беше изкуство за Хауард и ако не бе бизнесмен, щеше да стане готвач. По време на пътуванията си те се хранеха добре, защото Хауард нямаше равен в приготвянето на

пържено пиле, поднасяше печеното със сос „Хауард“ и бе ненадминат по отношение на салата „Хауард“.

— Трябва да е от земен тип — каза той, след като огледа хладно синьо-зелената планета.

— Разбира се, че е — възкликна Флеминг. Той беше млад и поентусиазиран, отколкото би трябвало да бъде човек в Космоса. Въпреки готварското изкуство на Хауард си бе останал мършав, а косата му с цвят на морков падаше разбъркана върху челото му. Хауард го търпеше не само защото Флеминг разбираше от космически кораби и двигатели, но и защото преди всичко имаше търговски нюх. А в Космоса, където корабът и пътуването струваха цяло състояние, търговският нюх бе най-необходимото.

— Дано да не е населена — молеше се Флеминг с жар (от търговски съображения). — Тогава цялата ще бъде наша. *Наша*, Хауард! Планета от земен тип! Господи, само обработваемите ѝ площи ще струват цяло състояние, да не говорим за правото за добив на минерали, за презареждане на космически кораби и всичко останало.

Хауард преглътна последната хапка авокадо. Младият Флеминг имаше още много да се учи. Намирането и продажбата на планети беше работа като всяка друга. Като например отглеждането и продажбата на портокали. Разбира се, имаше и известна разлика, понеже портокалите не бяха опасни, а планетите понякога криеха доста рискове. Но пък с портокали не можеш да спечелиш толкова, колкото от продажбата на една хубава планета.

— Дали да кацнем веднага на нашата планета? — попита нетърпеливо Флеминг.

— Разбира се — отвърна Хауард. — Само че... тази космическа станция отпред ме навежда на мисълта, че обитателите ѝ може би я считат за *тяхна*.

Флеминг погледна. Дааа. Една космическа станция, скрита досега от планетата, се появяваше на хоризонта.

— О, по дяволите — промърмори Флеминг и тясното му луничаво лице се изкриви недоволно. — Значи е населена. Мислиш ли, че бихме могли... — той остави изречението недовършено, но погледна към уредите за командване на оръжията.

Хауард гледаше към космическата станция, впечатлен от технологията, с която бе построена. После погледна планетата. И

поклати със съжаление глава.

— Не, няма да стане — каза той.

— Е, добре — отвърна Флеминг. — Поне първи ще получим правата за търговски обмен. — Той хвана Хауард за ръката. — Гледай... космическата станция.

По сивата метална повърхност на сферата последователно примигваха ярки светлини.

— Какво ли може да означава това? — попита Флеминг.

— Нямам представа — отвърна Хауард. — Пък и оттук никога няма да разберем. Трябва да кацнем на планетата, ако никой не се опита да ни попречи.

Флеминг кимна и превключи командването на кораба на ръчно управление. Хауард продължи да го наблюдава известно време. Контролното табло бе покрито с бутони, ключове и уреди, изработени от метал, пластмаса и кварц. Флеминг, от друга страна, бе същество от плът, кръв и кости. Изглеждаше невъзможно да съществува някакъв начин за взаимоотношения между тези две същества, освен ако те не са напълно перверзни. Но Флеминг като че ли се бе съединил с контролното табло. Очите му оглеждаха уредите с механична прецизност, а пръстите му сякаш бяха продължение на бутоните и клавиатурата. Като че ли под ръцете му металът омекваше и се подчиняваше на волята му. Кварцовите екрани на уредите светеха в червено и очите на Флеминг им отвръщаха в същия цвят, сякаш разговаряха помежду си.

Щом влязоха в спиралата за забавяне на скоростта, Хауард се настани удобно в кухнята. Той пресмяташе разходите за гориво и храна, плюс износването на кораба. Към сумата прибави още една трета за всеки случай и си записа числото. Щеше да му бъде нужно по-късно, когато попълва данъчните документи за доходите си.

Те кацнаха в околностите на един град и зачакаха местните митнически власти. Никой не дойде. Направиха стандартните изследвания на атмосферата и микроорганизмите и продължиха да чакат. Още не идваше никой. След половин ден Флеминг отвори люка и двамата потеглиха към града.

Първите скелети, разпръснати върху надупчения от бомби бетонен път, ги учудиха. Изглеждаше странно небрежно. Кой цивилизован народ оставя скелети по пътищата си? Защо никой не ги е почистил?

Градът изглеждаше населен само със скелети. Хиляди, милиони. Натъпкани из разрушени театри, паднали пред праговете на прашни магазини, разхвърляни край издраскани от куршуми сгради.

— Тук трябва да е имало война — каза весело Флеминг.

В центъра на града те откриха площад за паради, където в многобройни редици върху тревата лежаха униформени скелети. Трибуните бяха пълни със скелети на официални лица, офицери, съпруги и родители. А зад трибуните се намираха скелетите на децата, събрали се да гледат парада.

— Така е, война — каза Флеминг и кимна уверено. — Загубили са.

— Очевидно — съгласи се Хауард. — Но кой е спечелил?

— Какво?

— Къде са победителите?

В този момент отгоре премина космическата станция, хвърляйки сянка над мълчаливите редици от скелети. Двамата мъже вдигнаха притеснено глави.

— Мислиш ли, че всички са мъртви? — попита Флеминг с надежда.

— Мисля, че трябва да разберем.

Те тръгнаха назад към кораба. Флеминг започна да си подсвирква радостно и ритна купчина кости от пътя си.

— Станахме богаташи — каза той с усмивка.

— Не още — отвърна внимателно Хауард. — Може да има и оживели... — Той забеляза погледа на Флеминг и без да иска, също се усмихна.

— Май пътуването ни е наистина *успешно*.

Обиколката на планетата трая кратко. Синьо-зеленият свят представляваше надупчен от бомби гроб. На всеки от континентите в градовете имаше десетки хиляди скелети на жителите им. В големите градове те бяха милиони. Равнините и планините бяха покрити със скелети. В езерата, горите и джунглите също имаше скелети.

— Каква неразбория! — каза Флеминг, когато накрая спряха високо над планетата. — Колко предполагаш ще да е било населението й?

— Около девет милиарда, плюс минус един — каза Хауард.

— И какво предполагаш, че се е случило?

Хауард се усмихна мъдро.

— Има три класически метода на геноцид. Първият е замърсяване на атмосферата с някакъв отровен газ. Близко до него е радиационното замърсяване, което също убива живота на планетата. И накрая съществуват мутирвали лабораторни вируси, създадени специално за унищожаване на цялото население в дадена област. Ако такива вируси излязат изпод контрол, те биха могли да унищожат населението на планетата.

— Вируси — каза Флеминг. Той се закашля, без да иска. — Да не би да предполагаш, че...

— Ако бяха все още активни, вече да си умрял. Всичко това трябва да е станало преди стотина години, ако се съди по костите на скелетите. Вирусите умират при липсата на жив носител.

Флеминг кимна доволно.

— Това си е в реда на нещата. О, жалко за хората. Заради войната и така нататък. Но тази планета наистина е наша! — Той погледна през илюминатора към гъстите зелени поля отдолу. — Как ще я наречем, Хауард?

Хауард погледна към полята, които ограждаха бетонните пътища.

— Можем да я наречем Рай II — каза той. — Това място би било рай за фермери.

— Рай II! Много е хубаво — зарадва се Флеминг. — Предполагам, че ще трябва да наемем група, която да почисти всички тези скелети. Защото иначе изглежда доста страшничко.

Хауард кимна. Имаше много детайли, които трябваше да се доизпипат.

— Ще направим това, след като...

Космическата станция премина над тях.

— Светлините! — изведнъж възкликна Хауард.

— Светлините ли? — Флеминг гледаше към отдалечаващата се сфера.

— Когато приближихме. Спомняш ли си? Онези мигащи светлини?

— Вярно — съгласи се Флеминг. — Мислиш ли, че някой може да се е скрил в станцията?

— Трябва да разберем веднага — отвърни мрачно Хауард. Докато Флеминг обръщаше кораба, той отхапа голямо парче от ябълката, която държеше в ръка.

Стигнаха до космическата станция и първото, което видяха, бе друг космически кораб, прилепен към гладката ѝ метална повърхност като паяк. Той беше малък, около една трета от размерите на техния, и един от люковете му беше откренат.

Двамата мъже облякоха космическите си костюми, затегнаха шлемовете си и се насочиха към кораба. Спряха пред люка. Флеминг го хвана с ръцете си, облечени в ръкавици, и го отвори. Те внимателно насочиха светлините на фенерчетата си навътре, погледнаха и се дръпнаха рязко назад. После Хауард направи нетърпелив знак и Флеминг влезе.

Вътре имаше труп на мъж, полупаднал от пилотското кресло и замръзнал завинаги в това положение. По лицето му бе останала достатъчно плът, за да се види мъката от агонията, но кожата бе надупчена до костта от някаква болест. В задната част на кораба имаше висока купчина дървени сандъци. Флеминг отвори единия и светна вътре с фенерчето.

— Храна — каза Хауард.

— Трябва да се е опитал да се скрие в космическата станция — предположи Флеминг.

— Така изглежда. Но не е успял.

Те бързо напуснаха кораба, доста разстроени. Скелетите бяха нещо по-приемливо. Те можеха все пак да се понесат. Но този труп бе твърде неприятна гледка.

— Е, и кой е запалил светлините? — попита Флеминг, когато стъпиха върху повърхността на станцията.

— Може да са се включили автоматично — замислено произнесе Хауард. — Не е възможно да има оживели.

Те тръгнаха по повърхността на станцията и намериха входа.

— Да влезем ли? — попита Флеминг.

— Че защо? — бързо отвърна Хауард. — Расата е загинала. И така можем да се връщаме и да попълним искането си за собственост.

— Ако има поне един останал жив тук — припомни му Флеминг, — планетата по закон си е негова.

Хауард кимна с нежелание. Би било твърде зле да извършат дългото и скъпо пътешествие обратно до Земята, да се върнат с екипите за наблюдение и чак тогава да установят, че някой подличко си живее в космическата станция. Друго щеше да бъде, ако оживелите се криеха на планетата. Тогава те по закон си имаха правото на собственост. Но човек в космическата станция, която те са пропуснали да претърсят...

— Предполагам, че би трябвало да проверим — каза Хауард и отвори люка на входа.

Вътре попаднаха в абсолютна тъмнина. Хауард обърна лъча на фенерчето си към Флеминг. В жълтата му светлина лицето на Флеминг изглеждаше като стилизирана примитивна маска. Хауард примигна, леко поизплашен от това, което видя, тъй като в момента физиономията на Флеминг бе напълно лишена от човешко излъчване.

— Въздухът може да се диша — каза Флеминг и това веднага му възвърна човешкия облик.

Хауард освободи шлема си и отново светна с фенерчето. Огромните стени като че ли се спускаха върху него. Той бръкна в джоба си, намери една репичка и я пхна в устата си, за да добие смелост.

Двамата тръгнаха напред.

Половин час вървяха по един тесен, извиващ се коридор и светлината от фенерчетата им отблъскваше мрака отпред. Металният под, който изглеждаше толкова стабилен, започна да пука и скърца и нервите на Хауард се изпънаха. Флеминг като че ли не се тревожеше.

— Тази станция може да е била мястото, от което са бомбардирани — забеляза той след малко.

— Възможно е.

— Тук има тонове метал — продължи да говори Флеминг, като почука с ръка по една от стените. — Предполагам, че ще трябва да го продадем на вторични суровини, освен ако не успеем да намерим някоя машинария, която да върши работа.

— Цената на метала за вторични суровини... — заговори Хауард, но в този момент една секция от пода се разтвори точно под краката на Флеминг. Той изчезна толкова бързо, че даже не успя да извика. А секцията на пода се затвори мигновено.

Хауард отскочи назад, като да го бяха ударили. Фенерчето му се завъртя лудо наоколо и после угасна. Той остана напълно неподвижен с вдигнати ръце, а умът му временно отказа да възприеме действителността.

Шокът отмина бавно, но остави туптяща болка в главата на Хауард.

— ... не е добра в момента — довърши без нужда изречението си той. Искаше му се да повярва, че нищо не се е случило.

Той пристъпи наблизко до секцията на пода и повика:

— Флеминг.

Не последва отговор. По тялото му премина тръпка.

— Флеминг! — извика той с всичка сила към гладкия под. После се изправи. Главата му туптеше от болка. Той пое дълбоко дъх, обърна се и се запъти към изхода. Не си позволи да мисли за нищо.

Люкът на изхода обаче бе заварен и даже още не бе изстинал. Хауард го разгледа с нескрит интерес. Пипна го, след това го почука и дори го ритна. После усети как тъмнината го притиска. Той се обърна. По лицето му течеше пот.

— Кой е? — извика той към коридора. — Флеминг! Чуваш ли ме?

Нямаше отговор.

Той отново завика.

— Кой направи това? Защо запалихте светлините на станцията? Какво направихте с Флеминг? — Заслуша се за момент, после продължи, като едва си поемаше дъх. — Отворете люка! Ще си ида и няма да кажа на никого!

Той зачака, като осветяваше коридора и се чудеше какво ли се крие оттатък тъмнината. Накрая изплака:

— Защо не отворите капан и под мен?

Хауард се облегна задъхан на стената. Никакъв капан не се отвори. Помисли си, че може и да няма втори. Тази мисъл му възвърна смелостта за момент. Каза си, че трябва да има и друг изход. Тръгна отново по коридора.

След един час все още вървеше, фенерът му осветяваше пътя напред, а зад него се сгъстяваше тъматата. Сега си бе наложил да се успокои и болката в главата бе намаляла. Бе започнал отново да размисля.

Светлините може да са се включили автоматично. Може би капанът също е бил задействан автоматично. Що се отнася до самозаварилния се люк... Това би могло да бъде предпазна мярка във време на война, за да не се допусне някой от враговете да проникне вътре.

Той знаеше, че разсъжденията му не са напълно логични, но това беше най-доброто, което можеше да измисли в момента. Цялата ситуация бе напълно необяснима. Онзи труп в космическия кораб, красивата мъртва планета... Някъде трябваше да съществува връзка между тях. Ако само можеше да я открие.

— Хауард — каза някакъв глас.

Хауард конвулсивно се дръпна назад, като да бе докоснал проводник с високо напрежение. Главоболието го блъсна отново.

— Аз съм — каза гласът. — Флеминг.

Хауард диво завъртя фенерчето във всички посоки.

— Къде? Къде си?

— На около двеста метра надолу, доколкото мога да преценя — каза Флеминг с глас, който отекваше силно по коридора. — Аудиовръзката не е много добра, но няма как.

Хауард седна върху пода на коридора, защото краката отказаха да му се подчиняват. Но въпреки това почувства известно облекчение. Фактът, че Флеминг беше на двеста метра под него, бе все пак нещо реално. Имаше и нещо много човешко и разбираемо, що се отнася до несъвършената аудиовръзка.

— Можеш ли да се качиш? Как да ти помогна?

— Няма как — каза Флеминг. Последва статично изпукване, което Хауард възприе като лек смях. — Май не е останало много от тялото ми.

— Ами къде е тялото ти? — сериозно настоя Хауард.

— Отиде, смачка се при падането. От мен остана само толкова, колкото да се включи в схемата.

— Разбирам — каза Хауард, който се чувстваше странно замаян. — Значи сега си само мозък, чист разум.

— О, има и малко повече от това — каза Флеминг. — Колкото ѝ трябва на машината.

Хауард започна да се кикоти нервно, защото си представи как сивият мозък на Флеминг плува из езерце с кристални води. Но се спря сам.

— Машина ли? Каква машина? — попита той.

— Космическата станция. Мисля, че е най-сложната машина, която съм виждал някога. Тя сама е включила светлините и е отворила люка.

— Но защо?

— Очаквам да открия — каза Флеминг. — Сега съм част от нея. Или може би тя е част от мен. Както и да е, тя се нуждае от мен, защото всъщност не е разумна. Аз ѝ осигурявам разум.

— Ти ли? Но машината не би могла да знае, че ще дойдеш!

— Не говоря специално за себе си. Човекът отвън, в кораба, вероятно е бил истинският оператор. Но и аз ще свърша работа. Ще довършим плановете на строителите.

Хауард направи усилие, за да се успокои. Просто не можеше да мисли. Единственото му желание беше да се измъкне от станцията и да се върне на кораба си. Но за да постигне това, трябваше да получи помощта на Флеминг. На един нов и непредвидим Флеминг. Гласът му звучеше по човешки... Но дали все още беше човек?

— Флеминг — каза неуверено Хауард.

— Кажете, старче.

Това звучеше окуражаващо.

— Можеш ли да ме измъкнеш оттук?

— Мисля, че да — каза гласът на Флеминг. — Ще опитам.

— Аз ще се върна. Ще докарам и неврохирурзи — увери го Хауард. — Ще те оправим.

— Не се притеснявай за мен — каза Флеминг. — Аз и сега съм си добре.

Докато вървеше, Хауард загуби представа за часовете. Един тесен коридор следваше друг и се разтваряше към нови коридори. Той се измори и краката му изтръпнаха. Докато вървеше, ядеше. В

раницата му имаше сандвичи и той ги дъвчеше механично, за да не губи сили.

— Флеминг — повика той, когато спря да си почине.

След дълга пауза чу едва различим звук като стържене на метал в метал.

— Колко още?

— Не много — отговори стържещият метален глас. — Изморен ли си?

— Да.

— Ще ти помогна с каквото мога.

Гласът на Флеминг бе страшен, но тишината бе по-ужасна. Докато се прислушваше, Хауард чу дълбоко в сърцето на станцията да се задейства някакъв двигател.

— Флеминг?

— Да?

— Какво е това? Бомбена станция ли?

— Не. Още не мога да разбера предназначението на машината. Не съм напълно интегриран.

— Но сигурно има някакво предназначение.

— Да! — металният глас изскърца толкова силно, че Хауард трепна. — Притежавам невероятно функционална система за синхронизация. Само в областта на температурния контрол мога да постигна промяна от стотици градуси в рамките на микросекунда, да не говорим за възможностите за химически обмен, източници на енергия и всичко останало. И, разбира се, моето предназначение.

На Хауард този отговор никак не му хареса. Звучеше като че ли Флеминг се идентифицираше с машината и възприемаше себе си като космическа станция. Той се насили да заговори отново.

— Защо още не знаеш предназначението ѝ?

— Липсва един жизненоважен компонент — каза след кратка пауза Флеминг. — Една незаменима матрица. Освен това още не съм установил пълен контрол.

Други двигатели се включиха в действие и стените започнаха да вибрират от шума. Хауард усещаше как подът трепери под него. Станцията като че ли се събуждаше, протягаше се и идваше на себе си. Той се чувстваше като в стомаха на някакво гигантско морско чудовище.

Хауард вървя още няколко часа и остави подире си пътека от ябълкови огризки, кори от портокали, тлъсти парченца месо, празна манерка и парче мазна хартия. Сега ядеше непрекъснато, импулсивно, а гладът му беше неудовлетворим. Докато ядеше, се чувстваше в безопасност, защото яденето бе свързано с космическия му кораб, със Земята.

Изведнъж една част от стената се плъзна встрани. Хауард се отдръпна.

— Влез — каза някакъв глас, който той наслуки оприличи на този на Флеминг.

— Защо? Какво е това?

Хауард светна с фенерчето към отвора и видя движеща се лента на пода, която изчезваше напред в тъмнината.

— Изморен си — каза гласът като на Флеминг. — Така ще се движиш по-бързо.

Хауард искаше да избяга, но нямаше накъде. Трябваше да се довери на Флеминг или да се пребори с тъмнината от двете страни на лъча на фенерчето си.

— Влизай.

Хауард послушно се вмъкна и седна върху движещата се лента. Напред виждаше само тъмнина. Той се излегна.

— Вече знаеш ли за какво служи станцията? — попита той тъмнината.

— Скоро ще разбере — отговори гласът. — Няма да излъжа доверието им.

Хауард не попита кои са тези, чието доверие няма да излъже Флеминг. Той затвори очи и позволи на тъмнината да го обгърне.

Пътуването продължи дълго. Фенерчето на Хауард бе в ръката му и лъчът блестеше право нагоре, където се отразяваше в полирания метал на тавана. Той автоматично дъвчеше парче бисквит, макар да не усещаше никакъв вкус в устата си.

Около него машината като че ли говореше, но беше език, който той не разбираше. Чуваше скърцането на движещи се части, които протестираха с писък, когато се триеха една в друга. После бълбукането на машинното масло ги успокои и те се задвижиха тихо,

идеално. Двигателите ръмжаха. Забръмчаваха неуверено, с прекъсване, а после започваха да бучат тихичко, когато се събуждаха един по един. И едновременно с останалите звуци се чуваше превключването на автоматичните интегрални схеми, които се самонастройваха за работа.

Но какво ли означаваше това? Легнал по гръб със затворени очи, Хауард не разбираше. Единственият му допир е реалността беше онзи бисквит, който дъвчеше, но скоро и него го нямаше и остана само кошмарът.

Той видя скелетите, маршируващи на планетата, всичките онези милиарди същества, подредени в редици, движещи се из опустошените градове, покрай черни поля и из Космоса. Те минаваха като на парад покрай мъртвия пилот, а трупът му ги гледаше със завист. Нека се присъединя към вас — молеше той, но скелетите само поклащаха глави със съжаление, защото пилотът още носеше товара на своята плът. Кога ще изчезне плътта, кога ще бъде свободен от товара си, питаше трупът, но скелетите продължаваха да поклащат глави. Кога ли? Когато машината стане готова и предназначението ѝ бъде установено. Тогава милиардите скелети ще бъдат избавени, а трупът — освободен от плътта си. С разядените си устни трупът молеше да го вземат сега. Но скелетите забелязваха само плътта му, а тя не можеше да изостави храната, натрупана в задната част на кораба му. Те тъжно отминаваха, а пилотът чакаше в кораба си, мечтаейки плътта му да изчезне.

— Да!

Хауард се събуди стреснат и се огледа. Никакви скелети, никакъв труп. Само стените на машината, близо около него. Пребърка джобовете си, но всичката храна се беше свършила. Пръстите му напипаха няколко трохи и той ги постави върху езика си.

— Да!

Той *наистина* беше чул гласа.

— Какво става? — попита Хауард.

— Знам — каза триумфално гласът.

— Знаеш ли? Какво знаеш?

— Предназначението си!

Хауард скочи на крака и светна с фенерчето. Звукът на металическия глас отекваше наоколо му и го изпълваше с безумен страх. Изглеждаше ужасно машината да знае предназначението си.

— Какво е предназначението ти? — попита той съвсем тихо. В отговор блесна ярка светлина и затъмни слабия лъч на фенерчето му. Хауард затвори очи и отстъпи. Едва не падна.

Лентата на пода беше неподвижна. Хауард отвори очи и се намери в огромно, ярко осветено помещение. Когато се огледа, видя, че то е облицовано изцяло с огледала.

Стотина Хауардовци го гледаха и той ги гледаше. После се обърна.

Нямаше изход. Но Хауардовците от огледалата не се извърнаха заедно с него. Значи това не бяха огледала.

Стоте Хауардовци започнаха да напредват към центъра на помещението. Те залитаха, а в очите им не светеше капчица разум. Истинският Хауард зяпна и хвърли фенерчето си към тях. То изтрака върху пода.

Мигновено в ума му се оформи мисъл. Това беше предназначението на машината. Строителите ѝ бяха предвидили смъртта си. И бяха построили машина в Космоса. Нейното предназначение бе да създаде хора и да насели отново планетата. Естествено тя имаше нужда от оператор, а онзи, истинският, така и не бе стигнал местоназначението си. И освен това на машината ѝ трябваше матрица...

Но тези прототипи на Хауард бяха явно без разум. Те се мотаеха из помещението, движейки се като автомати, и едва контролираха крайниците си. А истинският Хауард само след миг откри, че се е излъгал. Ужасно.

Таванът се разтвори. Гигантски куки се спуснаха надолу и заедно с тях бляскави ножове, от които се издигаше пара. Стените се разтвориха и показаха гигантски колела и уреди, горящи пещи и стерилно бели повърхности. Все повече Хауардовци влизаха в помещението, а огромните ножове и куки се забиваха в тях и ги повличаха към стените.

Никой от тях не пищеше с изключение на истинския Хауард.

— Флеминг! — извика той. — Не мен. Не мен. Флеминг!

Сега всичко му стана ясно, всичко си идваше на мястото. Космическата станция, построена по време, когато войната е разкъсвала планетата. Операторът, стигнал до машината, за да умре,

преди да успее да влезе. И товарът му от храна, от която като оператор той никога нямало да хапне.

Разбира се! Населението на планетата е било девет или десет милиарда! Гладът трябва да ги е въвлякъл в тази последна, унищожителна война. И през цялото време строителите на машината са се борили с времето и болестта, опитвайки се да спасят расата си...

Но Флеминг не виждаше ли, че *той* не е подходящата матрица?

Флеминг-машината не можеше да го разбере, тъй като Хауард отговаряше на всички условия. Последното, което видя Хауард, бе стерилната повърхност на ножа, който блесна към него.

А Флеминг-машината преработваше смлените Хауардовци, режеше ги и ги правеше на пържоли, замразяваше ги и ги пакетираще внимателно в големи количества пържен Хауард, печен Хауард, Хауард със сметанов крем, Хауард с доматиен сос, Хауард с пилаф и особено салата Хауард.

Процесът за възпроизвеждане на хранителни продукти беше напълно успешен! Войната можеше да бъде прекратена, защото сега имаше повече от достатъчно храна за всеки. Храна! Храна! Храна за милиардите гладуващи на Рай II.

ДВОЙНО ОБЕЗЩЕТЕНИЕ

Евърет Бартолд неслучайно си направи застраховка „живот“. Първо, той чете доста по въпроса, като обърна особено внимание на клаузите за прекратяване на договора — съзнателна лъжа, измама във времето и плащането. Той провери подробно доколко строго застрахователните компании разследват случая, преди да изплатят застрахователния иск. И придоби сериозни познания по въпроса за двойното обезщетение, което силно го интересуваше.

Когато предварителната работа бе завършена, той потърси застрахователна компания, която би удовлетворила изискванията му, Накрая избра „Интертемпорална застрахователна корпорация“ с главно управление в Хартфорд, настоящо време. „Интертемпорална“ имаше клонове в Ню Йорк, 1959 година, в Рим, 1530 и Константинопол, 1126 година. Те предлагаха пълна застраховка във времето. А това беше важно за плановете на Бартолд.

Преди да подаде молба за полицата си, Бартолд сподели плана със съпругата си. Мейвис Бартолд бе стройна, красива и неспокойна жена, с предпазлив характер.

— Няма да се получи — каза тя веднага.

— Сигурно е — настоя твърдо Бартолд.

— Ще те затворят завинаги.

— Няма начин — увери я Бартолд. — Не може да не се получи...

Ако ти помогнеш.

— Това ще ме направи съучастничка — каза жена му. — Не, скъпи.

— Миличка, спомням си, че бе изявила желание за палто от истински марсиански скарт. Уверен съм, че такива има само няколко.

Очите на госпожа Бартолд блеснаха. Съпругът ѝ с лукава точност бе намерил слабото ѝ място.

— Освен това си мислех — безгрижно продължи Бартолд, — че би могла да изпиташ известно удоволствие от един нов

хиперскоростен „Даймлер“, подмяна на целия си гардероб от „Лети Дет“, гердан от полиран румстън, вила на венерианската Ривиера и...

— Достатъчно, скъпи! — Госпожа Бартолд погледна с обич инициативния си съпруг. Тя отдавна подозираше, че под незначителната му външност тупти смело сърце. Бартолд беше нисък, оплешивяващ мъж с обикновени черти, а очите му изглеждаха нежни зад дебелия стъкла на очилата с рогови рамки. Но душата му навярно би се чувствала напълно добре в някое едро, пиратско тяло.

— Значи ти си сигурен, че ще успееш? — попита го тя.

— Напълно, ако ти направиш онова, което ти кажа, и въздържаш таланта си за преувеличаване на реакциите.

— Да, скъпи — отговори госпожа Бартолд, а мисълта ѝ се бе съсредоточила върху блясъка на румстъна и приятния допир до кожата от скарт.

Бартолд извърши последните си приготовления. Той посети един малък магазин, където рекламираха разни неща и продаваха други. Остави няколко хиляди долара и си тръгна с малко кафяво куфарче, като го стискаше здраво под мишница. Нямаше да бъде възможно парите да се проследят. Той ги бе спестявал от няколко години в дребни банкноти. А съдържанието на куфарчето бе също толкова тайно.

Той остави куфарчето в касетка на обществения гардероб, пое си дълбоко дъх и се представи в канцелариите на „Интертемпорална застрахователна корпорация“.

Лекарите го преглеждаха и въртяха половин ден. Той попълни всички формуляри и накрая бе отведен в кабинета на господин Грайнс, районния управител.

Грайнс бе едър, приветлив мъж. Той бързо прочете молбата на Бартолд, като си кимаше.

— Добре, добре — каза той. — Като че ли всичко е наред. С изключение на едно.

— Какво е то? — попита Бартолд, а сърцето му изведнъж се разтуптя.

— Въпросът за допълнителните вреди. Няма ли да ви интересува застраховка против пожар и грабеж? Дългове? Катастрофи и

увреждане на здравето? Ние застраховаме всичко — от раняване с мускет до такива обикновени, но досадни неща като настинка.

— Разбирам — каза Бартолд и пулсът му възвърна нормалния си ритъм. — Не, благодаря. За момента се интересувам само от застраховката за живот. Работата ми изисква да пътувам във времето. И бих искал да осигуря по подходящ начин съпругата си.

— Разбира се, господине — каза Грайнс — В такъв случай всичко е наред. Разбирате ли условията, които се изискват за получаването на тази полица?

— Мисля, че да — отвърна Бартолд, който от месеци изучаваше стандартните форми на застраховка на „Интертемпорална“.

— Полицата важи за живота на застрахования — продължи господин Грайнс. — И продължителността на живота се измерва само в субективно физиологично време. Полицата ви защитава на разстояние от 1000 години в двете посоки от настоящето. Но не и по-нататък. Рисковете са доста високи.

— Не бих и сънувал да се отдалечавам повече — каза Бартолд.

— И освен това полицата съдържа клауза за двойно обезщетение. Разбирате ли функциите и условията ѝ?

— Така мисля — отговори Бартолд, който знаеше тази клауза наизуст.

— Тогава всичко е наред. Подпишете тук и тук. Благодаря ви, господине.

— Аз ви благодаря — каза Бартолд. И той наистина беше благодарен.

Бартолд се върна в службата си. Той беше ръководител по продажбите на производственото предприятие „Алпро“ (играчки за всички времена). Обяви намерението си да тръгне веднага в командировка в миналото.

— Нашите продажби във времето просто не са това, което би трябвало да бъдат — каза той. — Отивам в миналото лично, за да се занимая с продажбите.

— Прекрасно! — възкликна господин Карлайсъл, президентът на „Алпро“ — Отдавна се надявах, че ще го направиш, Евърет.

— Знам, господин Карлайъл. Но взех решението съвсем наскоро. Реших да отида и да разбера как вървят нещата. Подготвих всичко и съм готов да тръгна.

Господин Карлайъл го потупа по рамото.

— Ти си най-добрият търговец, който някога е имала „Алпро“, Евърет. Много се радвам, че си решил да тръгнеш.

— Аз също, господин Карлайъл.

— Дай им да се разберат! И между другото... — Господин Карлайъл се усмихна леко. — Имам един адрес в Канзас сити през 1895 година, от който може би ще се заинтересуваш. Сега вече няма такива. И в Сан Франциско през 1840. Да знаеш, че...

— Не, благодаря ви, господине — каза Бартолд.

— Само работата, а, Евърет?

— Да — отвърна Бартолд с виртуозна усмивка. — Само работата.

Сега вече всичко беше наред. Бартолд се върна вкъщи, за да си събере багажа и да даде последни инструкции на жена си.

— Не забравяй — каза ѝ той, — когато настъпи моментът, прави се на изненадана, но недей да симулираш нервна криза. Бъди смутена, но не се прави на луда.

— *Знам* — каза тя. — Да не ме мислиш за глупачка?

— Не, скъпа. Просто знам, че ти си склонна да се вживяваш. Не бива да не показваш чувства, но и не бива да преиграваш.

— Миличък — обади се госпожа Бартолд тихо.

— Да?

— Не мислиш ли, че бих могла да си купя едно малко скъпоценно румстънче сега? Само едно. Да ми прави компания, докато...

— Не! Да не искаш да провалиш цялата работа? По дяволите, Мейвис...

— Добре. Само попитах. Късмет, скъпи.

— Благодаря, мила. — Те се целунаха. И Бартолд тръгна.

Той получи кафявото си куфарче от обществения гардероб. После взе хелитакси до главната изложбена зала на „Темпоръл Мотърс“. След сериозно премисляне си купи първокласен безграничен флипер и плати за него в брой.

— Никога няма да съжелявате за покупката, господине — каза продавачът, докато сваляше табелката с цената от блестящата машина. — Това нещичко е най-мощното! С двоен ротор. Пълен контрол във всяка година. С флипера никога не можете да попаднете в безвремие.

— Чудесно — съгласи се Бартолд и внимателно постави кафявото си куфарче в багажника. — Благодаря. Ще се кача и...

— Правилно, господине. Часовникът за времето е поставен на нула и ще запише скоковете ви. Тук е списъкът за времевите зони, забранени за достъп от правителството. На контролното табло има друг списък. Той включва зоните на войни и големи нещастия във времето, както и парадоксалните точки. За навлизане в забранена зона се плаща глоба. Всяко такова влизане ще бъде показано от часовника.

— Всичко това го знам.

Бартолд изведнъж стана нервен. Продавачът можеше и да се усъмни, разбира се. Но какво толкова има да му говори за нарушенията на закона?

— Длъжен съм да ви запозная с правилника — весело продължи продавачът. — А сега, господине, трябва да ви кажа, че има ограничение от хиляда години за скоковете във времето. Не се разрешава на никого да го нарушава, освен ако не е писмено упълномощен от Държавния департамент.

— Много правилна предпазна мярка — отговори му Бартолд. — И застрахователната ми компания ме предупреди за същото.

— Тогава се пазете, господине. Приятно пътуване! Ще видите, че флиперът ви е идеално превозно средство за работа и удоволствие. Ако пътят ви минава през скалистите области на Мексико през 1932 година или през влажните тропици на Канада от 2308, вашият флипер ще ви преведе безпрепятствено.

Бартолд се усмихна вдървено, ръкува се с продавача и се качи във флипера. Затвори вратата, затегна предпазния колан и включи двигателя. После се приведе напред и със стиснати зъби нагласи времето за скока си. Накрая натисна бутона за стартиране.

Заобиколи го сивкаво безвремие. Бартолд за миг изпадна в пълна паника. Той успя да я потисне и изпита тръпката на яростно удоволствие.

Най-после бе на път към богатството!

Непрогледната сивота обграждаше флипера като лека и безкрайна мъгла. Бартолд мислеше как годините отминават безформени, безкрайни в един сив свят, една сива вселена...

Но сега не беше време за философски мисли. Бартолд отключи малкото кафяво куфарче и извади купчина напечатани листове. Това бяха документите, събрани за него от една разузнавателна агенция във времето. Те съдържаха пълната история на семейството на Бартолд, чак до първооснователя му.

Бе изучавал дълго време тази история. Неговият план се нуждаеше от един Бартолд. Но не *кой да е* Бартолд. Трябваше му мъж на 38 години, неженен, откъснат от семейството, без близки приятели и който не се занимава с важна работа. Ако е възможно, безработен.

Трябваше му един Бартолд, който, ако изведнъж изчезне, няма да бъде търсен от никого.

Съобразявайки се с тези условия, Бартолд бе отхвърлил хиляди Бартолдовци от списъка си. Повечето мъже се бяха оженили, преди да навършат 38 години. Някои не бяха доживели до тази възраст. Други, останали ергени до 38-годишната си възраст, имаха добри приятели и здрави връзки със семейството. Някои, които нямаха приятели и семейство, пък бяха хора, чието изчезване можеше, да бъде разследвано...

След доста дълго проучване бяха останали само няколко. Тях той щеше да провери с надеждата да открие поне един, който да отговаря на всичките му изисквания...

Ако такъв човек изобщо съществува, помисли си той, но бързо отхвърли съмнението.

След известно време сивотата се разпръсна. Той погледна навън и видя, че се намира върху павирана улица. Един странен автомобил с високи калници премина покрай него, каран от мъж с цилиндър.

Намираше се в Ню Йорк, 1912 година.

Първият в списъка му беше Джак Бартолд, познат сред приятелите си като Дебелия Джак, журналист с остър поглед и неуморими крака. Джак бе напуснал жена си и трите си деца в Шайен през 1902 година и нямаше намерение да се връща при тях. За целта на Бартолд този мъж бе достатъчно приемлив. Все едно, че беше ерген.

Били Джак бе служил известно време при генерал Пършинг, а после се беше върнал към работата си. Бе се местил от редакция на редакция, без да се задържа достатъчно дълго на едно място. Сега, на 38 години, той работеше някъде в Ню Йорк.

Бартолд започна да го търси из издателствата в Ню Йорк. Намери го в единайсетото, на Уотър стрийт.

— Джак Бартолд ли търсите? — попита един стар печатар. — Разбира се, отзад е. Хей Джак! Един приятел те търси.

Пулсът на Бартолд се ускори. Откъм тъмната част на помещението към него се насочи един мъж. Той се приближи и присви очи.

— Аз съм Джак Бартолд — каза той. — Какво искаш?

Бартолд погледна роднината си и тъжно поклати глава. Този Бартолд явно нямаше да свърши работа.

— Нищо — каза той. — Нищичко. — После се обърна и си излезе.

Дебелия Джак, висок само метър и шейсет, но с тегло над сто килограма, поклати глава.

— И за какво беше цялата работа? — попита той.

Старият печатар повдигна рамене.

Евърет Бартолд се върна във флипера си и включи уредите. Жалко, каза си той, един дебелак няма да свърши работа.

Следващата му спирка бе Мемфис, 1869 година. Облечен в подходящ костюм, Бартолд влезе в хотел „Дикси Бел“ и попита на рецепцията за Бен Бартолдър.

— Ами... — промърмори белокосият старец и погледна към ключовете. — Ключът му е тук, значи него го няма. Можете да го намерите в кръчмата на ъгъла с останалите пияници.

Бартолд се направи, че не е чул обидата, и се запъти към кръчмата.

Беше ранна вечер, но газените лампи вече бяха запалени. Някой дрънкаше на банджо и пред дългия махагонов бар беше претъпкано с хора.

— Къде мога да намеря Бен Бартолдър? — попита Бартолд бармана.

— Ей там — каза барманът. — С другите янки пияндета.

Бартолд отиде до дългата маса в ъгъла на кръчмата. Край нея седяха ярко облечени мъже и цветнокожи жени. Мъжете явно бяха търговци от Севера, гръмогласни, със самочувствие и нахални. Жените бяха южнячки. Но Бартолд реши, че това си е тяхна работа.

Щом стигна до масата, той забеляза своя човек. Не можеше да не познае Бен Бартолдър.

Той беше истинско копие на Евърет Бартолд.

И точно тази прилика търсеше Бартолд.

— Господин Бартолдър — каза той. — Може ли да поговоря с вас насаме?

— Че защо не? — отговори Бен Бартолдър.

Бартолд го поведе към една свободна маса. Родственикът му седна насреща и го загледа внимателно.

— Господине — каза Бен, — между нас има невероятна прилика.

— Точно така е — съгласи се Бартолд. — И тя е част от причината, която ме доведе тук.

— А останалата част?

— Сега ще ви я кажа. Искате ли нещо за пиене?

Бартолд поръча, забелязвайки, че Бен държи дясната си ръка скрита в скута. Чудеше се дали не стиска някой пистолет. Северняците трябваше да внимават в тази епоха на реконструктивизъм.

След като им сервираха питиетата, Бартолд заговори:

— Ще започна направо. Интересувате ли се от получаването на доста голямо богатство?

— Че кой не би се интересувал?

— Даже и ако това включва дълго и пълно с неизвестности пътуване?

— Дошъл съм тук чак от Чикаго — каза Бен. — И ще отида и понадалече.

— А ако става дума за нарушаване на някои закони?

— Ще установите, че Бен Бартолдър е готов на всичко, господине, щом има някаква полза. Но кой сте вие и какво е предложението ви?

— Не тук — каза Бартолд. — Има ли място, където да сме сигурни, че не ни подслушват?

— В хотелската ми стая.

— Тогава да тръгваме.

Двамата мъже се изправиха. Бартолд погледна към дясната ръка на Бен и зяпна.

Бенджамин Бартолдър нямаше дясна ръка.

— Загубих я при Виксбърг — обясни Бен, когато видя шокирания поглед на Бартолд. — Няма значение. Мога да размажа всеки само с една ръка!

— Сигурно — набързо се съгласи Бартолд. — Възхищавам се на духа ви, господине. Почакайте тук за момент. Аз... Аз ей сега ще се върна.

Бартолд изскочи през летящите врати на кръчмата и се хвърли направо във флипера си. Жалко, помисли той, когато включваше уредите. Бенджамин Бартолдър щеше да бъде идеален.

Но един сакат не се вписваше в плана му.

Следващият скок беше към Прусия, 1676 година. Научил немски по хипнотичен път и облечен в съответстващите на епохата дрехи, той тръгна по пустите улици на Кьонигсберг в търсене на Ханс Бьорталер.

Беше по обед, но улиците бяха странно, невероятно пусти. Накрая Бартолд срещна един монах.

— Бьорталер ли? — зачуди се монахът. — О, говорите за стария Ото, шивача! Той сега живее в Равенсбург, добри ми господине.

— Това трябва да е баща му — каза Бартолд. — Аз търся Ханс Бьорталер, сина.

— Ханс... Разбира се! — Монахът закима бързо и погледна странно Бартолд. — Сигурен ли сте, че търсите точно него?

— Напълно — каза Бартолд. — Бихте ли ми показали как да го намеря?

— Можете да го намерите пред катедралата — отговори монахът. — Елате, аз отивам нататък.

Бартолд последва монаха, чудейки се дали информацията му може да е грешна. Бьорталер, когото търсеше, не беше монах. Той беше войник, участвал в битки по цяла Европа. Такъв тип хора никога не биха се мотали около някоя катедрала. Освен ако Бьорталер не е станал изведнъж религиозен, помисли си Бартолд.

Той се молеше горещо да не е така. Щеше да провали всичко.

— Пристигнахме, господине — каза монахът и спря пред една величествена сграда. — Ето го Ханс Бьорталер.

Бартолд погледна. Видя един мъж, седнал на стъпалата пред катедралата, облечен в дрипи. Пред него бе поставена безформена стара шапка, а в нея имаше няколко медни монети и кора хляб.

— Просяк — изръмжа недоволно Бартолд. И все пак...

Той се вгледа внимателно и забеляза безсмисленото изражение в очите на просяка, отпуснатата челюст и изкривените устни.

— Много жалко — каза монахът. — Ханс Бьорталер бе ранен в главата по време на битката против шведите при Фербелин и така и не се оправи. Много жалко.

Бартолд кимна и огледа празния катедрален площад и пустите улици.

— Къде са хората? — попита той.

— Ами, вие сигурно знаете, господине! Всички напуснаха Кьонигсберг. С изключение на мен и него. Заради чумата!

Бартолд потръпна, обърна се и хукна през пустите улици към флипера си, антибиотиците и която и да е друга година.

С натезало сърце и предчувствие за надвиснал провал Бартолд тръгна отново през годините към Лондон, 1595 година. В малка кръчма близо до големия хартфордски кръстопът той попита за някой си Томас Бартъл.

— Че защо го търсиш Бартъл? — попита кръчмарят на толкова варварски английски, че Бартолд едва го разбра.

— Имам една работа с него — каза Бартолд на научения чрез хипноза старинен английски.

— Така ли? — Кръчмарят изгледа от глава до пети красивите дрехи на Бартолд. — Наистина ли?

Кръчмата бе в ниско, шумно помещение, осветено само от две свещи. Клиентите, които вече се бяха събрали около Бартолд, изглеждаха като най-долна паплач. Те го заобиколиха, стиснали мръсните си чаши, и Бартолд забеляза между дрипите им блясъка на наточен метал.

— Копой, а?

— Какво, по дяволите, търси този копой тук?

— Може да е луд.

— Сигурно, щом е дошъл сам.

— И иска *от нас* да му предадем Том Бартъл!

— Да му дадем нещо, а приятели!

— Аха, хайде!

Кръчмарят гледаше ухилен, докато яростната тълпа се нахвърляше върху Бартолд. Бутнаха го встрани от мръсния прозорец и го притиснаха до стената. Чак тогава Бартолд разбра в каква опасност е изпаднал сред тази тълпа от престъпници.

— Не съм копой! — извика той.

— Глупости! — Тълпата го притискаше и една тежка чаша се пръсна в дъбовата стена до главата му.

С внезапно просветление Бартолд свали шапката с пера от главата си.

— Я ме погледнете!

Те спряха, зяпнали към него.

— Истински Том Бартъл! — възкликна един.

— Но Том никога не е казал, че има брат — заяви друг.

— Ние сме близнаци — заговори бързо Бартолд. — Разделили са ни още при раждането. Аз съм отгледан в Нормандия, Аквитания и Корнуол. Едва миналия месец открих, че имам брат близък. И дойдох да се запознаем.

За Англия от XVI век това беше напълно възможна история, пък и приликата не можеше да се отрече. Заведоха Бартолд до една маса и веднага сложиха пред него чаша с бира.

— Късно си дошъл, приятел — каза един стар едноок просяк. — Добре работеше братчето ти и беше много умен джамбазин...

Бартолд разпозна старата дума за крадец на коне.

— ... Обаче го хванаха в Ейлсбъри и го изпитваха с куки и ледена вода. Осъдиха го. Нямахме късмет.

— Каква е присъдата му? — попита Бартолд.

— Строга — отговори един висок крадец. — Ще го обесят днес на площада!

Бартолд остана като замръзнал за момент.

— А брат ми наистина ли прилича на мен? — попита той.

— Като две плюнки! — възкликна кръчмарят. — Невероятно е, човече, чак да не повярваш. Същото лице, същата фигура, всичко е

същото!

Останалите закимаха в съгласие. И Бартолд, толкова близо до успеха, реши да рискува всичко. Том Бартъл му *трябваше*!

— Слушайте ме сега, приятели — каза той. — Вие не обичате копоите, нито лондонските закони, нали? Е, аз съм богат човек във Франция! Много богат. Искате ли да дойдете с мен и да живеете като барони? Ей, не се бойте. Знаем, че искате. Добре, можем да го направим, момчета. Но трябва да вземем и брат ми.

— Как? — попита високият. — Та те го бесят днес!

— Вие не сте ли мъже? — попита Бартолд. — Не сте ли въоръжени? Ще се откажете ли от богатството и лекия живот?

Всички завикаха в един глас.

— Знаех си, че ще се съгласите — каза Бартолд. — Можете да го направите. Трябва само да следвате съветите ми.

На площада се бе събрала малка тълпа, защото обесването не беше много интересно. Все пак предлагаше някакво развлечение и хората се развикаха радостно, когато дърпаната от един кон затворническа кола затропа по камъните на улицата и спря пред бесилката.

— Ето го Том — прошепна високият, застанал в края на тълпата. — Виждаш ли го?

— Мисля, че да — отговори Бартолд. — Хайде да тръгваме.

Той и петнайсетте мъже си проправиха път през тълпата, обградила бесилката. Палачът вече се бе изкачил на платформата и гледаше тълпата през процепите на качулката си. А после провери здравината на въжето. Двама войници поведоха Том Бартъл по стъпалата, поставиха го под бесилото и посегнаха за въжето.

— Готов ли си? — попита кръчмарят Бартолд. — Хей! Готов ли си?

Бартолд гледаше с отворена уста към мъжа на платформата. Родовата прилика беше пълна. Том Бартъл изглеждаше точно като него... С изключение на едно нещо.

Бузите на Бартъл бяха надупчени от дълбоките белези на едра шарка.

— Сега е моментът да нападнем — каза кръчмарят. — Готов ли сте, сър? Сър? *Хей!*

Той се извърна и видя голямата шапка с пера да се отдалечава по уличката.

Тръгна да я гони, но спря внезапно. Откъм бесилката се чу изсъскване, прекъснат вик и тъп звук. Когато се обърна отново, шапката с пера бе изчезнала.

Евърет Бартолд се върна във флипера си, дълбоко натъжен. Един обезобразен човек не можеше да послужи за изпълнението на плана му.

Бартолд се замисли сериозно. Нещата се развиваха зле. Всъщност много зле. Бе търсил из времето, из цял средновековен Лондон и не бе намерил нито един Бартолд, когото би могъл да използва. Вече се намираше на ръба на границата от хиляда години.

Не можеше да иде по-нататък...

Законно не можеше.

Но дали е законно или не, беше въпрос на доказване. Той не можеше... *Не искаше* да се върне сега...

Трябва да имаше някой подходящ Бартолд някъде във времето!

Той отключи кафявото куфарче и измъкна от него един малък, но тежък уред. Беше платил няколко хиляди долара за него в настоящето. Сега то струваше много повече за него. Бартолд внимателно настрои уреда и го включи към часовника на флипера.

Сега беше свободен да иде където си иска. Чак до първородителите си, ако трябва. Часовникът нямаше да регистрира пътуването.

Той нагласи показанията. Изведнъж се почувства много самотен. Беше ужасен риск да премине границата от хиляда години. За миг Бартолд помисли да зареже цялата тази несигурна работа и да се върне в убежището на своя дом, съпруга и служба.

Но се стегна и натисна бутона за старт.

Намери се в Англия, 662 година в близост до укрепения дъвен замък на Девата. Скри флипера в един храст и се появи, облечен в проста дреха от грубо ленено платно. Тръгна по пътя към замъка на Девата, който се виждаше на хълма в далечината.

Покрай него минаха група войници, които дърпаха някаква кола. Бартолд забеляза в нея жълтия блясък на балтийски кехлибар, глинени съдове с червена глазура от Галия и даже някакъв италиански свещник. Явно плячка от някой завзет град, помисли си Бартолд. Искаше да попита войниците, но те го изгледаха сърдито и той се отдръпна. Беше доволен, че не го хванаха да го разпитват.

После отмина двама мъже, съблечени до кръста, които пееха на латински. Онзи, който вървеше отзад, удряше, жестоко предния с камшик по гърба. После си смениха местата, без да прекъсват песента.

— Извинете, господа...

Но те даже и не погледнаха към него.

Бартолд продължи да върви, като бършеше потта от челото си. След малко видя един доста изцапан мъж, който държеше копие върху едното си рамо и меч върху другото.

— Сър — заговори Бартолд, — дали не знаете как бих могъл да намеря един свой родственик, който е дошъл тук от Айона? Името му е Конър Лох мак Байртър.

— Мога — заяви мъжът.

— Къде е? — попита Бартолд.

— Стои пред теб. — Мъжът веднага отстъпи, измъкна меча от ножницата и пусна копието върху тревата.

Бартолд възхитено се загледа в Байртър. Под дългата му коса видя точно копие на себе си.

Най-после бе открил своя човек!

Но той се държеше доста неприятелски. Напредваше бавно и държеше меча си, готов да замахне.

— Изчезни, демоне! — извика Байртър. — Иначе ще те нарежа на парчета.

— Аз не съм демон! — развика се Бартолд. — Аз съм твой роднина!

— Лъжеш — заяви твърдо Байртър. — Аз наистина съм скиталец и отдавна не съм се прибирал у дома, но още мога да си спомня всеки член от семейството си. Ти не си от тях. Така че трябва да си демон, който е взел лицето ми, за да ме омагьоса.

— Чакай — замоли се Бартолд, когато ръката на Байртър се напегна за удар. — Някога мислил ли си за бъдещето?

— Бъдещето ли?

— Да, бъдещето! След векове!

— Чувал съм за това странно време, макар че си живея ден за ден — каза Байртър и бавно отпусна меча. — Веднъж в Айона дойде един странник. Когато беше трезвен, казваше, че е корнуелец, а когато се напиеше, твърдеше, че е фотограф и снима *живота*. Обикаляше, щракаше с една кутийка и си говореше сам. Като му дадохме да пие, той ни разказваше за времената, които ще дойдат след днешните.

— Точно оттам съм аз — каза Бартолд. — Аз съм ти далечен роднина в бъдещето. И съм дошъл, за да ти предложа огромно богатство!

Байртър прибра меча си.

— Това е много мило от твоя страна, родственико — каза той възпитано.

— Но естествено това ще изисква голяма помощ от твоя страна.

— Така си и знаех — въздъхна Байртър. — Добре, нека чуем предложението ти, родственико.

— Ела с мен — каза Бартолд и го поведе към флипера си.

В кафявото куфарче бяха всички подготвени материали. Той приспа Байртър с ръчна хипноза, тъй като ирландецът показваше признаци на изнервеност. После, след като прикачи електродите към челото на Байртър, той му предаде по хипнотичен път кратък курс по световна история, курс по съвременен английски и го обучи на съвременно поведение. Това отне почти два дни. Междувременно Бартолд използва машината за бързо присаждане, която бе купил, за да прехвърли пръстовите си отпечатъци на Байртър. Сега те имаха еднакви отпечатъци. След няколко месеца поради нормалното излющване на клетките те щяха да изчезнат и да открият оригиналните, но това не беше важно. Те и не трябваше да останат за постоянно.

После, като използва предварително подготвения списък, Бартолд добави някои белези, които липсваха на Байртър и премахна други, които не трябваше да има. Електролизата се погрижи за факта, че Бартолд бе започнал да оплешивява, а родственикът му не.

Когато приключи, Бартолд вкара ревитализатор във вените на Байртър и зачака.

Малко след това Байртър изстена, почеса натъпканата си с нови знания глава и каза на модерен английски:

— Ох, човече! С какво ме упои?

— Не се притеснявай за това — отговори Бартолд. — Давай да се захващаме за работа.

Той набързо обясни плана си да станат богати на гърба на „Интертемпорална застрахователна корпорация“.

— А те наистина ли ще платят? — попита Байртър.

— Ако не успеят да докажат измама, ще платят.

— И ще платят *толкова* много?

— Да. Предварително съм проверил. Обезщетението за удвояване на личността е фантастично високо.

— Това още не мога да го разбера. Какво означава удвояване на личността?

— Случва се, когато човек, който пътува в миналото, има нещастieto да мине през огледален поток в темпоралната структура — каза му Бартолд. — Това е много рядка случайност. Но когато възникне, тя е катастрофална. Някой човек е отишъл в миналото, значи. Но се връщат двама, напълно идентични.

— Охо! — възхити се Байртър. — Значи *това* било двойното обезщетение!

— Точно така. Двама души, неразличими един от друг, се връщат от миналото. Всеки се чувства истински и се смята за единствения, който може да притежава собствеността, работата, съпругата и така нататък. Помежду им не може да има съжителство. Единият трябва да загуби всички права, да изостави настоящето си, дома, съпругата и службата си и да отиде да живее в миналото. Другият остава в своето време, но живее в постоянен страх, съжаление и вина.

Бартолд млъкна, за да си поеме дъх.

— Така че при тези обстоятелства двойното обезщетение представлява на първо място известно спокойствие — продължи той. — По такъв начин двете страни биват компенсирани за останалите неприятности.

— Хммм — замислено произнесе Байртър. — Често ли се е случвало такава удвояване?

— Не повече от десетина пъти през историята на пътуванията във времето. Има предпазни мерки, като например да не се

приближаваш до парадоксалните точки, да спазваш бариерата от хиляда години.

— Ти си пропътувал повече от хиляда години — отбеляза Байртър.

— Поех този риск и спечелих.

— Интересно. В това нещо с двойно обезщетение има бая пари. Защо други не са се опитали?

Бартолд се усмихна тъжно.

— Не е толкова лесно. Някой път ще ти кажа защо. Но сега, на работа. Съгласен ли си да го направим?

— С тези пари бих могъл да стана барон — заговори мечтателно Байртър. — Може би даже крал на Ирландия! Съгласен!

— Чудесно. Подпиши това.

— Какво е то? — попита Байртър и се смръщи към документа, който Бартолд бе поставил пред него.

— В него просто се казва, че след получаването на съответната компенсация от „Интертемпорална“ ти веднага ще отидеш в миналото, което сам избереш, и ще останеш там, без да предявяваш повече никакви претенции към настоящето. Подпиши го като Евърет Бартолд. Аз ще попълня датата после.

— Но подписът... — започна да възразява Байртър, но млъкна и се ухили. — Чрез хипнозата аз знам всичко за обучението чрез хипноза и за възможностите си, включително и факта, че ти няма защо да ми отговаряш на въпросите. Защото щом ги задам, аз вече знам и отговорите. Огледалният поток също ми е ясен, между другото. Затова ти ме хипнотизира да стана левак. И естествено присадените ми пръстови отпечатъци са точно обратни. Като че ли гледани в огледало.

— Правилно — каза Бартолд. — Други въпроси?

— Засега нямам. Даже няма нужда да сравнявам подписите. Знам, че ще бъдат идентични, освен... — Той пак млъкна и се ядоса. — Ама това е страхотен номер! Аз ще пиша отзад напред!

Бартолд се усмихна.

— Естествено. Как иначе би могъл да ми бъдеш огледален образ? А пък ако решиш, че ти харесва моето време и се опиташ да изпратиш мен в миналото, помни за предпазните мерки, които съм взел предварително. Те са напълно достатъчни, за да те изпратят на планетоида затвор за цял живот.

Той подаде документа на Байртър.

— Не си пропуснал нищо, нали? — каза Байртър, докато подписваше.

— Опитвам се да предвидя всичко. Защото отиваме в моя дом и моето време все пак и аз имам намерение да си ги запазя. Хайде. Трябва ти едно подстригване и общо излъскване.

Двамата се насочиха към флипера.

Мейвис Бартолд нямаше защо да се бои, че ще преиграе. Когато двамата Евърет Бартолд застанаха пред входната врата в еднакви костюми, с еднакво изражение на притеснение и когато и двамата казаха: „Хммм, Мейвис, ще трябва да ти обясня“, просто ѝ дойде много. И това, че знаеше предварително, не ѝ помогна. Тя изпищя, размаха ръце и припадна.

После, след като двамата съпрузи я свестиха, тя успя да се посъземе.

— Направи го, Евърет! — възкликна тя. — Евърет??

— Това съм аз — каза Бартолд. — Запознай се с моя роднина, Конър Лох мак Байртър.

— Това е невероятно! — извика госпожа Бартолд.

— Значи си приличаме? — попита съпругът ѝ.

— Напълно. Просто напълно!

— Отсега нататък ще мислиш за двама ни като за Евърет Бартолд — каза Бартолд. — Следователите от застрахователната компания ще те наблюдават. Не забравяй, че всеки от нас двамата би могъл да бъде съпругът ти. Или и двамата. Ще се отнасяш с двама ни по един и същ начин.

— Както кажеш, скъпи — отговори унило Мейвис.

— С изключение, разбира се, що се отнася до... тоест с изключение на областта от... от... По дяволите, Мейвис, наистина ли не можеш да различиш кой от двама ни съм аз?

— Разбира се, че мога, скъпи — каза Мейвис. — Една съпруга винаги познава мъжа си. — И тя погледна съпруга си по особен начин, на който той с удоволствие отвърна.

— Радвам се да чуя това — каза Бартолд. — А сега трябва да се свържа със застрахователната компания. — И той забърза към другата

стая.

— Значи си роднина на мъжа ми — каза Мейвис на Байртър. — Колко си приличате!

— Но аз всъщност доста се различавам от него — увери я Байртър.

— Наистина ли? Изглеждаш също като него! Чудя се дали има някаква разлика.

— Мога да докажа.

— Как?

— Като ти изпея една песен от древна Ирландия — каза Байртър и веднага запя с чудесен тенор.

Не точно това очакваше Мейвис. Но човек, който толкова много прилича на съпруга ѝ, трябва да си е малко недосетлив за някои неща...

А откъм другата стая се чуваше как Бартолд говори.

— Здравейте, търся „Интертемпорална застрахователна корпорация“. Господин Грайнс, ако обичате. Господин Грайнс? Обаждат се Евърет Бартолд. Мисля, че ми се случи нещо особено неприятно...

В канцелариите на „Интертемпорална застрахователна корпорация“ цареше вцепенение от ужас, притеснение, объркване и телефонна буря, когато двамата Евърет Бартолд влязоха с идентични притеснени усмивки.

— За пръв път ни се случва от петнайсет години насам — каза господин Грайнс — О, Боже! Разбира се, вие ще трябва да бъдете прегледани основно...

— Разбира се — каза Бартолд.

— Разбира се — каза Бартолд.

Лекарите ги въртяха и оглеждаха от всички страни. Намериха разлики, които описаха внимателно с дълги латински наименования. Но всички различия бяха в рамките на нормалното отклонение за темпорални двойници и нищо не можеше да промени действителността. Така че те бяха предадени на психиатрите на фирмата.

Двамата мъже отговориха на всички въпроси с внимателно забавяне. Байртър съдържаше силно волята и нервите си. Използвайки

хипнотичните си познания относно Бартолд, той отговаряше на въпросите бавно, но сигурно, точно както правеше и Бартолд.

Инженерите на „Интертемпорална“ прегледаха часовника на флипера. Те го разглобиха и сглобиха отново. Провериха показанията, нагласени на настоящето, 1912, 1869, 1676 и 1595 година. Откриха, че 662 година също е била набрана. Неправилно. Но часовникът показваше, че това показание не е било активирано. Бартолд обясни, че е натиснал погрешно клавишите, но решил, че е по-добре да не ги пипа повече, за да не повреди нещо.

Това беше съмнително, но не и незаконно.

Инженерите установиха, че е използвана доста от мощността. Но часовникът показваше спиране само в 1595 година. Те изпратиха часовника за допълнителни проверки в лабораторията.

После инженерите прегледаха вътрешността на флипера сантиметър по сантиметър, но не намериха нищо особено. Бартолд се бе погрижил да изхвърли кафявото куфарче и съдържанието му в Ламанша, преди да напусне 662 година.

Господин Грайнс предложи споразумение, което двамата Бартолд отхвърлиха. Предложи още две, които те също отказаха. И накрая той се предаде.

Последното съвещание се проведе, в кабинета на Грайнс. Двамата Бартолд седяха от двете страни на бюрото му и изглеждаха доста отегчени от цялата работа. Грайнс приличаше на човек, чийто подреден и предвидим свят изведнъж се е обърнал с краката нагоре.

— Просто не мога да си го обясня — каза той. — В годините, през които сте пътували вие, господа, вероятността от процеп във времето е едно на милион.

— Предполагам, че ние сме това едно на милион — каза Бартолд и Байртър кимна.

— Но някак си е странно... Е, станалото, станало. Вие, господа, решихте ли въпроса за съвместното си съществуване?

Бартолд връчи на Грайнс документа, който Байртър бе подписал през 662 година.

— Той ще напусне веднага, щом получи компенсацията си.

— Това удовлетворява ли ви, господине? — попита Грайнс Байртър.

— Разбира се — отговори той. — И без това не ми харесва тук.

— *Моля?*

— Искам да кажа, че винаги ми се е искало да се махна от настоящето — каза Байртър. — Нали разбирате, човек винаги си има едно тайно, неосъществимо желание да живее на някое по-спокойно място, сред природата, сред прости хора...

— Ясно — със съмнение промърмори Грайнс. — И вие ли чувствате същото? — попита той Бартолд.

— Разбира се — отвърна Бартолд. — Аз имам същите тайни мечти като него. Но един от нас трябва да остане... Това е нещо като задължение... И аз се съгласих да остана.

— Ясно — каза Грайнс. Но тонът му показваше, че нищичко не му е ясно. — Ха! Ето. Чековете ви са приготвени, господа. Чисто механична процедура. Могат да бъдат осребрени утре сутринта, ако естествено дотогава не ни бъдат представени доказателства за някакъв пропуск или измама.

Атмосферата в кабинета изведнъж стана ледена. Двамата Бартолд казаха довиждане на господин Грайнс и бързо си тръгнаха.

Пътуваха мълчаливо в асансьора надолу. Когато излязоха от сградата, Байртър заговори:

— Съжалявам, че се изпуснах и казах, че не ми харесва тук.

— *Млък!*

— К'во?

Бартолд дръпна Байртър за ръката и го вмъкна в едно хелитакси с автоматичен пилот, като внимаваше да не се качи на първото, което попадне пред тях.

Той набра координатите на Уестчестър, после погледна назад, за да види дали не ги следят. Когато се увери, че никой не ги следва, той провери вътрешността на таксито за някоя камера или записващо устройство. Накрая се обърна към Байртър.

— Ах ти, проклет глупак! Оная приказка можеше да ни струва цяло състояние!

— Направих каквото можех — виновно се оправда Байртър. — Сега пък какво има? О, мислиш, че са се *усъмнили*.

— Точно така! Грайнс със сигурност е наредил да ни следят. Ако успеят да открият нещо, само нещичко, което да оспори искането ни, това може да означава планетоида затвор.

— Значи трябва да внимаваме — мрачно произнесе Байртър.

— Радвам се, че го разбра най-после — отвърна Бартолд.

Те вечеряха мълчаливо в един ресторант в Уестчестър и пийнаха. Това малко им възвърна настроението. Чувстваха се почти щастливи, когато се върнаха в дома на Бартолд и изпратиха хелитаксита обратно в града.

— Тази вечер ще поиграем на карти — каза Бартолд. — И ще си говорим, ще прием кафе. Ще се държим така, като че ли и двамата сме Бартолд. Утре сутринта аз ще отида да осребря чековете ни.

— Добре — съгласи се Байртър. — Ще се радвам да си ида после. Не мисля, че бих могъл да издържа на този живот сред стомана и бетон. Ирландия, човече! Крал на Ирландия! Ето какво ще стана!

— Сега не говори за това — Бартолд отвори вратата и те влязоха.

— Добър вечер, скъпи — каза Мейвис, като гледаше в една точка точно между двамата.

— Беше казала, че ме познаваш — тъжно произнесе Бартолд.

— Разбира се, мили — каза Мейвис и се обърна към него с блестяща усмивка. — Просто не исках да обидя горкия господин Байртър.

— Благодаря ти, любезна дамо — каза Байртър. — Може би после ще ти изпея още някоя древна ирландска балада.

— Сигурна съм, че ще ми бъде приятно — отвърна тя. — Един човек те търси, скъпи. Ще се обади по-късно. Миличък, гледах рекламите за палтата от скарт. Полярният марсиански скарт е малко по-скъп от равнинния, но...

— Мъж ли се обади? — попита Бартолд. — Кой?

— Не каза. И освен това пада по-красиво и блести така, че...

— Мейвис! Какво искаше този човек?

— Каза нещо за двойното обезщетение — отговори тя. — Но всичко вече е уредено, нали?

— Не е уредено, докато не взема парите от чека — каза й Бартолд. — А сега ми повтори какво точно каза.

— Ами каза ми, че се обажда за така наречения ти иск към „Интертемпорална застрахователна корпорация“...

— Така наречения? Така ли каза?

— Точно. Така наречения иск към „Интертемпорална застрахователна корпорация“. Каза, че трябвало да говори с теб веднага, преди утре сутринта.

Лицето на Бартолд посивя.

— Каза ли, че ще се обади пак?

— Каза, че щял да дойде лично.

— Какво има? — попита Байртър. — Какво означава това? Ясно. Следовател от застрахователното!

— Точно така — каза Бартолд. — Трябва да е открил нещо.

— Но какво?

— Откъде да знам? Остави ме да помисля!

В този момент звънецът на входната врата звънна. Тримата от семейство Бартолд се спогледаха мрачно.

Звънецът се обади отново.

— Отвори, Бартолд! — извика някой. — Не се опитвай да ме заблудиш!

— Не можем ли да го убием? — попита Байртър.

— Много е сложно — каза Бартолд след кратко размисляне. — Хайде! Излизаме през задния вход!

— Но защо?

— Там е паркиран флиперът. Отиваме в миналото! Не разбираш ли? Ако той имаше доказателство, щеше вече да го е дал на застрахователите. Значи само се съмнява. Може би си мисли, че ще успее да ни обърка с въпроси. Ако се държим по-надалеч от него до сутринта, ще бъдем в безопасност!

— Ами аз? — разтревожи се Мейвис.

— Баламосвай го — каза Бартолд и дръпна Байртър към задния вход и флипера.

Звънецът не спираше да дрънчи, когато Бартолд затръшна вратата на флипера и включи таблото.

После се сети, че инженерите на „Интертемпорална“ не са му върнали часовника.

Беше загубен. Загубен! Без часовника не можеше да откара флипера никъде. За миг изпадна в пълна паника. После се стегна и се опита да размисли спокойно.

Контролните клавиши още бяха включени за настоящето, 1912, 1869, 1676, 1595 и 662 година. Затова, даже и без часовника, той можеше да задейства всяка от тези дати ръчно. Пътуването без часовник беше в нарушение на федералните закони, но да вървят по дяволите.

Той бързо избра 1912 година и включи таблото. Чу, че жена му пици. Из къщата отекваха тежки стъпки.

— Спри! Спри се! — викаше някакъв мъж.

Но в този миг Бартолд бе заобиколен от гъстата и безкрайна сивота и флиперът се втурна през годините.

Бартолд паркира флипера на „Бауъри“. Двамата с Байртър влязоха в кръчмата, поръчаха си по една бира и седнаха да похапнат.

— Проклет, досаден следовател — промърмори Бартолд. — Е, сега му се измъкнахме. Ще трябва да платя солена глоба, задето съм пътувал във флипер без часовник. Но ще мога да си го позволя.

— За мен всичко се развива твърде бързо — каза Байртър, като отпи голяма глътка бира. После поклати глава. — Тъкмо щях да те попитам как отиването в миналото ще ни помогне да си получим чековете на сутринта в твоето настояще. Но разбрах, че вече знам отговора.

— Разбира се. Отчита се само времето на престоя. Ако можем да останем скрити в миналото около дванайсет часа, ще пристигнем в настоящето дванайсет часа, след като сме го напуснали. Това е направено, за да не стават разни катастрофи като например да се върнеш в момента на тръгването или дори по-рано. Нормални предпазни мерки при пътуване.

Байртър дъвчеше сандвича си.

— Обучението чрез хипноза не беше много пълно по отношение на пътуването във времето. Къде сме сега?

— В Ню Йорк, 1912 година. Много интересна епоха.

— Аз просто искам да си ида у дома. Какви са тези едри мъже в синя униформа?

— Полицаи — каза Бартолд. — Май търсят някого.

Двама мустакати полицаи влязоха в кръчмата, следвани от един много дебел мъж в изцапани с печатарско мастило дрехи.

— Ето ги! — извика Дебелия Джак Бартолд. — Арестувайте ги тези близнаци!

— Какво означава това? — попита Евърет Бартолд.

— Тази таратайка отвън ваша ли е? — попита един от полицаите.

— Да, господине, но...

— Значи съвпада. Човекът подаде оплакване против вас. Каза че сте имали нова, блестяща таратайка. Дава и добра награда за залавянето ви.

— Той дойде право при мен — каза Дебелия Джак. — Аз му рекох, че с *удоволствие* ще помогна... Макар че не го видях много добре, но този мръсен, обиден, гаден...

— Господа — замоли се Бартолд. — Ние не сме направили нищо!

— Тогава няма от какво да се боите. А сега тръгвайте тихичко с нас.

Бартолд се промъкна бързо покрай полицаите, друсна един юмрук право в лицето на Дебелия Джак и изхвърча на улицата. Байртър, който бе намислил същото, настъпи здраво по крака единия полицай, удари яко другия в стомаха, блъсна Дебелия Джак от пътя си и последва Бартолд по петите.

Те се хвърлиха във флипера и Бартолд натисна 1869 година.

Скриха флипера колкото можеха по-добре в страничната уличка и отидоха в близкия парк. Там разкопчаха ризите си и се излегнаха на тревата под топлото слънце на Мемфис.

— Този следовател трябва да има изпреварване във времето — каза Бартолд. — Затова успява да пристигне преди нас.

— Но как узнава къде отиваме? — попита Байртър.

— Спирките ни са записани в документите на компанията. Той знае, че нямаме часовник, така че единствените места, до които можем да стигнем, са тези.

— Значи и тук не сме в безопасност — каза Байртър изморено. — Но още не ни е хванал. Само няколко часа и ще сме в безопасност! В настоящето ще се съмне и ще можем да осребрим чека.

— Така ли, господа? — попита един мъжки глас.

Бартолд погледна и видя Бен Бартолдър, застанал пред тях с малък пистолет в здравата си лява ръка.

— Значи и на теб е обещал награда! — възкликна Бартолд.

— Разбира се. При това, нека да кажа, предложението му беше доста съблазнително. Но то не ме интересува.

— Така ли?

— Да. Интересува ме само едно. Искам да знам *кой от вас двамата говори с мен снощи в кръчмата*.

Бартолд и Байртър се спогледаха. После се обърнаха към Бен Бартолдър.

— Него искам — каза той. — Никой не може да обижда Бен Бартолдър. Дори и с една ръка, аз не съм по-лош от другите! Искам този човек. Другият може да си ходи.

Бартолд и Байртър станаха едновременно. Бартолдър отстъпи, за да са на мушката му и двамата.

— Кой от вас двамата, господа? Търпението ми не е безкрайно.

Той застана пред тях, като леко се поклащаше и изглеждаше твърде решен да действа. Бартолд прецени, че пистолетът е доста далеч, за да се опитва да го избие от ръката на Бен. Пък и спусъкът сигурно работи безотказно.

— Говорете! — остро изрече Бартолдър. — Кой от двама ви?

Бартолд отчаяно се мъчеше да разбере защо Бен Бартолдър не стреля. Защо просто не убие и двамата.

После се досети и веднага разбра как трябва да постъпи.

— Евърет?

— Да, Евърет? — отвърна Байртър.

— Сега ще се обърнем и ще се върнем във флипера.

— Ама пистолетът...

— Той няма да стреля. Тръгваш ли?

— Тръгвам — процеди през стиснати зъби Байртър.

Те направиха кръгом като войници и започнаха бавно да се отдалечават.

— Спрете! — извика Бен Бартолдър. — Спрете или ще застрелям и двама ви!

— Не, няма да го направиш! — извика му през рамо Бартолд. Вече бяха на улицата и се приближаваха към мястото, където бяха скрили флипера.

— Няма ли? Мислиш, че не смея?

— Не — отвърна Бартолд, като се приближи до флипера. — Ти не си такъв тип, че да застреляш невинен човек. А един от нас е невинен!

Байртър бавно отвори вратата на флипера.

— Не ми пука! — изкрещя Бартолдър. — Кой? Признай си, нещастен страхливецо! Кой от двамата? Ще се бием честно. Говори или ще ви застрелям и двамата на място!

— А какво ще кажат момчетата? — тихо попита Бартолд. — Ще кажат, че едноръкият си е изпуснал нервите и е убил двама невъоръжени непознати!

Бен Бартолдър свали пистолета.

— Бързо, влизай — прошепна Бартолд.

Те се вмъкнаха вътре и тръшнаха вратата. Бартолдър хвърли пистолета.

— Добре, господине — каза той. — Ти дойде два пъти тук, ще дойдеш и трети. Аз ще те чакам. Следващия път ще ми паднеш.

Той се обърна и се отдалечи.

Трябваше да се измъкнат от Мемфис. Но къде биха могли да идат? Бартолд не искаше да се озове в Кьонигсберг през 1676 година, при черната смърт. Лондон от 1595 година бе пълен с престъпните приятели на Том Бартъл, всеки от които с радост би прерязал гърлото на Бартолд заради предателството му.

— Тръгваме обратно — каза Байртър. — Към замъка на Девата.

— Ами ако дойде и там?

— Няма. Преминаването на граница от хиляда години е противозаконно. А кой човек на застрахователна компания би нарушил закона?

— Кой знае — замислено произнесе Бартолд. — Дано да си прав. Заслужава си да опитаме.

И активира флипера отново.

Тази нощ спаха на открито, на една миля от замъка на Девата. Останаха до флипера си и го пазиха поред. Накрая слънцето изгря — топло и жълто — над зелените ливади.

— Не дойде — каза Байртър.

— Какво? — стреснато се събуди Бартолд.

— Свърши, човече! В безопасност сме. Стана ли вече сутрин в настоящето ти?

— Сутрин е — отговори Бартолд и разтърка очи.

— Тогава ние спечелихме и аз ще стана крал на Ирландия!

— Да, спечелихме — каза Бартолд. — Най-последна победа! По дяволите!

— Какво има?

— Онзи следовател! Гледай там!

Байртър заоглежда поляните и замърмори:

— Нищо не виждам. Сигурен ли си...

Бартолд го удари по тила с един камък. Беше го взел в ръка през нощта и го бе скрил, докато му дойде времето.

Той се наведе и опипа пулса на Байртър. Ирландецът беше жив, но щеше да остане в безсъзнание няколко часа. Когато дойдеше на себе си, щеше да бъде сам и без кралство.

Лошо, помисли си Бартолд. Но при тези обстоятелства щеше да бъде твърде рисковано да вземе Байртър обратно. Много по-лесно щеше да му бъде да иде сам до „Интертемпорална“ и да прибере чека за Евърет Бартолд. После да се върне след половин час и да вземе другия чек на името на Евърет Бартолд.

Пък и каква печалба ще има!

Той се вмъкна във флипера и погледна за последен път към изпадналия в безсъзнание свой роднина. Колко жалко, помисли си той, че никога няма да стане крал на Ирландия.

Но какво да се прави. Може би ако бе станало, цялата история би се променила.

Той включи уредите и се насочи право към настоящето.

Появи се в задния двор на къщата си. Бързо изкачи стъпалата и почука на вратата.

— Кой е? — попита Мейвис.

— Аз! — извика Бартолд. — Всичко е наред, Мейвис. Всичко стана като по вода!

— Кой? — Мейвис отвори вратата, погледна го и изпищя.

— Успокой се — каза Бартолд. — Знам, че беше напрегнато, но вече всичко свърши. Ще отида за чека и после ние с теб ще...

Той млъкна. Зад Мейвис се беше появил някакъв мъж. Той беше нисък, оплешивяващ, с обикновено лице и меки очи зад дебелия стъкла на очилата с рогови рамки.

Това беше той самият.

— О, не! — изпъшка Бартолд.

— О, да — отговори двойникът. — Човек не може да преминава бариерата от хиляда години без последствия, Евърет. Понякога в законите наистина има смисъл. Аз съм твоят двойник във времето.

Бартолд погледна Бартолд и каза:

— Мен ме гони...

— Аз — отвърна спокойно двойникът. — Разбира се, маскиран, тъй като ти имаш доста врагове в миналото. Глупак такъв. Защо бягаше?

— Мислех, че си следовател. А ти защо ме гонеше?

— По една-единствена причина.

— И каква е тя?

— Можехме да станем толкова богати, колкото не си и сънувал — каза му двойникът. — Ако не се чувстваше толкова виновен и изплашен! Ние тримата — ти, Байртър и аз — щяхме да идем в „Интертемпорална“ и да пуснем иск за *тройно обезщетение!*

— Тройно! — задъха се Бартолд — Никога не съм се сетил за такова нещо.

— Сумата щеше да бъде главозамайваща. Щеше да бъде безкрайно по-голяма от тази за двойното обезщетение. Ти ме разочарова.

— Е — каза Бартолд. — Станалото, станало. Поне можем да си вземем парите за двойното и после да решим...

— Аз прибрах сумите и от двата чека и подписах формуляра за освобождаване от теб. Защото нали знаеш, че теб те нямаше.

— В такъв случай си искам моя дял.

— Не ставай смешен — каза му двойникът.

— Но той си е мой! Ще ида в „Интертемпорална“ и ще им кажа...

— Няма да те слушат. Аз ти отнех всички права. Не можеш даже да останеш в настоящето, Евърет.

— Не ми погаждай този номер! — замоли се Бартолд.

— Защо не? Я какво направи ти с Байртър.

— Проклет да си! Не си *ти* тоя, дето ще ме съди! — развика се Бартолд. — *Та ти си аз!*

— Кой друг би могъл да свидетелства освен ти? — попита го двойникът.

Бартолд не можеше да преглътне това. Той се обърна към Мейвис.

— Скъпа, ти винаги си ми казвала, че познаваш съпруга си. Сега не ме ли позна?

Мейвис отстъпи в къщата. Когато се обърна, Бартолд забеляза блясъка на румствъна около врата ѝ и не попита нищо повече.

Бартолд и Бартолд стояха лице в лице. Двойникът вдигна ръка. Един полицейски хеликоптер се спусна и кацна на поляната. От него слязоха трима полицаи.

— Точно от това се страхувах, господа — каза двойникът. — Моят двойник, както знаете, тази сутрин си взе сумата. Той се отказа от правата си и замина в миналото. Боях се, че ще се върне и ще поиска още.

— Повече няма да ви безпокои, господине — каза един от полицаите. След това се обърна към Бартолд. — Ей, ти! Връщай се във флипера и се махай от настоящето. Другия път като те видим, ще стреляме!

Бартолд разбра, че е загубил.

— С удоволствие ще си отида, господа — каза той много тъжно. — Но флиперът ми се нуждае от ремонт. Няма часовник.

— Трябваше да помислиш за това, преди да подписваш отказа — отговори полицаят. — Хайде, тръгвай!

— Моля те! — запелтечи Бартолд.

— Не — отговори Бартолд.

Никаква милост. И Бартолд разбра, че ако беше на мястото на двойника си, той щеше да каже същото.

Качи се във флипера и затвори вратата. Гледаше безсмислено годините, от които можеше да избира, ако това изобщо беше избор.

Ню Йорк през 1912 година с подлудяващите спомени от собственото му време и Дебелия Джак Бартолд? Или Мемфис от 1869 година с Бен Бартолдър, който очаква третото му появяване? Или Кьонигсберг, 1676 с ухиленото отнесено лице на Ханс Бьорталер за компания и с черната смърт? Или Лондон от 1595 година с главорезите на Том Бартъл, които претърсват улиците, за да му отмъстят? Или замъкът на Девата през 662 година с разярения Конър Лох мак Байртър, който го чака, за да си върне боя?

Всъщност наистина нямаше никакво значение. Този път, помисли той, нека мястото да ме избере.

Затвори очи и без да гледа, натисна бутона.

ПРЕДРАЗСЪДЪК

Екипажът на един космически кораб трябва да се състои от приятели. Те би трябвало да живеят в хармония, за да постигнат онова моментално взаимодействие, което понякога се налага. В Космоса обикновено и една грешка стига.

Аксиоматично правило е, че дори и с най-добрите кораби се случват инциденти. А средните просто не оцеляват.

Знаейки това, всеки може да разбере как се почувства капитан Свен, когато четири часа преди излитането му бе казано, че радистът Форбс не желае да служи заедно с новия си помощник.

Форбс не беше се запознал с новия помощник, но и не желаше. Достатъчно му бе да чуе за него. Той обясни, че не става въпрос за нещо лично. Отказът му бил само на расова основа.

— Сигурен ли си? — попита капитан Свен главния си инженер, който дойде на мостика да му съобщи новината.

— Напълно, господине — отвърна инженер Хао. Той беше дребен, плосколик, жълтокож мъж от Кантон. — Опитвахме се да се справим сами. Но Форбс не отстъпва.

Капитан Свен седна тежко върху тапицирания стол. Беше шокиран. Мислеше, че расовата омраза е нещо от далечното минало. И бе толкова удивен от тази ѝ съвременна проява, както ако бе срещнал птица додо, моа или комар.

— Расизъм в наши дни! — възкликна Свен. — Но това наистина е абсурдно. Все едно да ми кажеш, че на съседния ъгъл горят еретици на клада или че ни заплашва война с кобалтови бомби.

— Преди не сме забелязали и намек за подобно нещо — отговори Хао. — И за нас беше пълна изненада.

— Ти си най-възрастният на кораба — каза Свен. — Не се ли опита да го убедиш да се откаже от подобно поведение?

— Разбира се. Говорих с него часове наред. Разказах му как дълги векове китайците и японците са се мразели взаимно и че щом

ние сме успели да превъзмогнем тази антипатия в името на Великото сътрудничество, защо да не може да го направи и той.

— И какво?

— Нищичко. Каза, че не било същото.

Свен отхапа крайчеца на една пура и го изплю ядосано. Запали я и пуфка известно време.

— Добре, проклет да съм, ако разреша подобно нещо на моя кораб. Ще взема друг радист!

— Това няма да е толкова лесно — каза Хао. — Особено тук.

Свен се намръщи замислено. Намираха се на Диская II, малка, далечна планета в южния край на Звездния куп. Тук бяха разтоварили машинни части и бяха взели назначения от фирмата помощник, който се оказа невинен източник за всички тревоги. На Диская имаше изобилие от обучени хора, но те всички бяха специалисти по хидравлика, минно дело и други подобни дейности. Единственият радист на планетата живееше щастливо с жената и децата си, притежаваше къща в приятно предградие и никога нямаше да се съгласи да я напусне.

— Смешно, абсолютно невероятно — заговори отново Свен. — Не мога да се лиша от Форбс, но не мога да оставя и новия човек. Няма да е честно. Освен това фирмата сигурно ще ме уволни, ако го направя. И с право, с право! Един капитан трябва да може да се справя с неприятностите на борда на собствения си кораб.

Хао кимна мрачно.

— Откъде е този Форбс?

— От някаква ферма в планините на южната част на Съединените щати. Джорджия, господине. Може би сте чували за нея?

— Мисля, че да — отговори Свен, който бе минал курс по регионални характеристики в Упсала, за да се подготви по-добре за длъжността капитан. — В Джорджия се занимават с отглеждане на фъстъци и свине.

— И хора — добави Хао. — Силни, умели хора. Във всички неразработени области се трудят хора от Джорджия, въпреки че населението на щата им е малко. Но репутацията им е ненадмината.

— Всичко това го знам — измърмори Свен. — И Форбс е чудесен човек. Но този расизъм...

— Форбс не може да се смята за типичен представител. Той е отраснал в малка и изолирана общност, далеч от оживените центрове на Америка. В такива общности се раждат и процъфтяват странни обичаи. Навсякъде по света. Спомням си едно село в Хонан, където...

— Още не мога да го повярвам — прекъсна Свен репликата, която обещаваше да се превърне в дълга дисертация за китайския провинциален живот. — И просто не мога да намеря извинение за държанието му. Всяка общност, навсякъде по света си има някакви расови чувства. Но отговорността на всеки човек го задължава да се освободи от тях, когато се включи в обществения живот на Земята. Всички останали са го направили. Защо не и Форбс? Защо ни тормози със собствените си проблеми? Не са ли го научили на основите на Великото сътрудничество?

Хао сви рамене.

— Няма ли да е по-добре да поговорите и вие с него, капитане?

— Да. Почакай, първо ще говоря с Ангка.

Главният инженер напусна мостика. Свен остана дълбоко замислен, докато не чу потропването на вратата.

— Влез.

Ангка влезе. Той беше началник на товарната бригада. Висок мъж с идеални пропорции и кожа с цвета на презряла слива. Бе чистокръвен негър от Гана и първокласен китарист.

— Предполагам, че знаеш всичко за неприятностите — каза Свен.

— Да, за нещастие, господине — отвърна Ангка.

— За нещастие ли? Та то си е пълна катастрофа! Знаеш какъв риск поемаме, ако излетим в такова състояние. А трябва да тръгваме след по-малко от три часа. Не можем да летим без радист, а ни трябва също и помощникът.

Ангка стоеше неподвижно и чакаше.

Свен изтръска пепелта от пурата си.

— Гледай сега, Ангка. Ти трябва да знаеш защо съм те повикал.

— Предполагам, господине — ухили му се Ангка.

— Ти си най-добрият приятел на Форбс. Не можеш ли да направиш нещо?

— Опитах се, капитане. Бог ми е свидетел, че опитах. Но нали знаете какви са хората от Джорджия.

— Боя се, че не.

— Добри хора, господине, но инат като магарета. Щом веднъж са решили нещо, край. Говоря с Форбс от два дни по този въпрос. Снощи даже го напих. По напълно служебни съображения — добави бързо Ангка.

— Нищо. Продължавай.

— И му говорих така, както бих говорил на собствения си син. Напомних му колко добре се е сработил екипажа. „Гледай сега, Джими, казах му аз, ако се държиш по този начин, ще провалиш всичко. Не искаш да направиш това?“ Той плака като малко дете, господине.

— Но не промени мнението си, така ли?

— Каза, че *не можел*. Каза ми да не се опитвам да го променя. Защото в тази галактика имало само една раса, с която никога нямало да се сработи, и нямало смисъл да говорим за това. Каза още, че баща му щял да се обърне в гроба, ако той направел подобно нещо.

— Има ли изобщо някаква надежда да промени мнението си? — попита Свен.

— Продължавам да опитвам, но не мисля, че има надежда.

Той си тръгна. Капитан Свен седна и замислено обхвана брадата си с ръка. Погледна отново корабния хронометър. По-малко от три часа до излитането!

Свен вдигна слушалката на интеркома и поиска директна връзка с кулата на космодрума.

— Искам да пусна молба за отлагане на полета с няколко дни — каза той, когато се свърза с ръководителя на полетите.

— Бих искал да мога да ви услужа, капитан Свен — отговори служителят. — Но ни е нужно мястото. Тук можем да обслужваме само по един междузвезден кораб. А от Калайо пристига рудовоз след пет часа. Те може би ще са изразходили горивото си.

— Винаги го правят — каза Свен.

— Знаете ли какво бихме могли да направим? Ако имате сериозни механични повреди, можем да намерим няколко крана, да поставим кораба ви в хоризонтално положение и да го изтеглим от пистата. Обаче после ще бъде трудничко да го изправим отново.

— Благодаря, но не трябва. Ще излетя по график. — Свен затвори. Не можеше да позволи корабът му да бъде дърпан насам-

натам. После фирмата със сигурност щеше да му одере кожата.

Но все пак *можеше* да направи нещо. Неприятно, но необходимо. Той се изправи, загаси пурата и слезе от мостика.

Отиде в лечебницата на кораба. Лекарят бе седнал на стола с крака върху бюрото. Беше облечен в бяла престилка и четеше доста остаряло немско медицинско списание.

— Добре дошъл, кап. Искаш ли глътка чист медицински спирт?

— Май да — каза Свен.

Младият доктор отсипа две яки дози от бутилка с надпис *култура от блатна треска*.

— Защо е този етикет? — попита Свен.

— За да разколебавам желаещите да опитат.

Името на лекаря беше Ицхак Вилкин. Той бе израелец, завършил новия медицински университет в Бершеба.

— Знаеш ли за проблема на Форбс? — попита Свен.

— Всички знаем.

— Исках да те попитам забелязвал ли си някакви белези на расова омраза у Форбс? Като лекар.

— Никакви — отговори веднага Вилкин.

— Сигурен ли си?

— Ние, израелците, усещаме веднага подобни неща. Уверявам те, че за мен това бе пълна изненада. И естествено оттогава насам съм разговарял няколко пъти надълго с Форбс.

— Заключение?

— Той е честен, умел, праволинеен и малко простицък. Страда от известна доза архаични разбирания под формата на остарели традиции, Хората от планинските области на Джорджия, както знаеш, имат доста такива предразсъдъци. Затова са изследвани и изучавани дълго време от антрополози от Самоа и Фиджи. Не си ли чел „Съзряване в Джорджия“? Или „Народните обичаи в планинска Джорджия“?

— Нямам време за такива работи — каза Свен. — Доста съм зает с управлението на този кораб и не ми остава време да чета книги за психологията на всеки член от екипажа.

— Предполагам, че е така, кап — съгласи се лекарят. — Но тези книги ги има в библиотеката на кораба и можеш да ги прегледаш, ако искаш. Не виждам как иначе бих могъл да ти помогна.

Превъзпитанието изисква време. Освен това аз съм лекар, а не психолог. Простият факт е, че има една-единствена раса, с която Форбс не желае да работи. Само една раса, която възбужда древната му омраза. Новият ни човек, по някакво нещастно стечение на обстоятелствата, се оказа точно от тази раса.

— Ще оставя Форбс тук — ядоса се Свен. — Офицерът по комуникациите може да се научи да се справя и с радиото. Форбс да вземе следващия кораб и да си се връща в Джорджия.

— Не бих ти препоръчал такава постъпка.

— Че защо?

— Целият екипаж обича Форбс. Хората мислят, че постъпката му е дяволски неразумна, но няма да бъдат доволни, ако трябва да тръгнем без него.

— Значи *повече* неприятности без него — каза замислено Свен. — Опасно, много опасно. Но, по дяволите, не мога да оставя и новия. И няма да го оставя. Не е честно! Кой ръководи този кораб? Аз или Форбс?

— Много интересен въпрос — отбеляза Вилкин и се наведе бързо, защото разяреният капитан го замери с чашата си.

Капитан Свен отиде в корабната библиотека, където прегледа „Съзряване в Джорджия“ и „Народните обичаи в планинска Джорджия“. Като че ли не му помогнаха много. Замисли се за момент и погледна часовника си. Два часа до излитането! Той хукна към навигационната кабина.

Там беше Кс'рат. Венерианецът се бе настанил върху стола и проверяваше спомагателните навигационни инструменти. Той бе сграбчил секстанта с трите си ръце и лъскаше огледалата с крака си — най-ловкия му крайник. Когато Свен влезе, венерианецът стана оранжево-кафяв, за да покаже уважение към началството, а после се върна към нормалния си зелен цвят.

— Как върви? — попита Свен.

— Чудесно — отговори Кс'рат. — С изключение на проблема с Форбс, разбира се.

Той използваше ръчен говорител, тъй като венерианците нямат гласни струни. Първоначално тези говорители издаваха груб металически глас, но венерианците ги бяха усъвършенствали и типичният им „глас“ сега беше нежен, кадифен шепот.

— Точно заради Форбс дойдох да си поговорим — каза Свен. — Ти не си от Земята. Всъщност даже не си човек. Мислех си, че би могъл да хвърлиш нова светлина върху този проблем. Нещо, което аз вероятно съм пропуснал.

Кс'рат се замисли, после стана сив, което беше цветът на „колебанието“.

— Боя се, че не мога да помогна много, капитан Свен. Ние на Венера никога не сме имали расови проблеми. Въпреки че би могло да се приеме като паралел ситуацията *скларда*...

— Всъщност не — каза Свен. — Това е по-скоро на религиозна основа.

— Тогава не мога да се сетя за друго. Опитайте ли се да го убедите?

— Всички останали са се опитвали.

— Може вие да имате по-голям късмет, капитане. Като символ на властта може да заместите символа на бащата за него. От тази позиция бихте могли да го накарате да разбере истинските основания за емоционалната си реакция.

— Няма основания за расова омраза.

— Може би в рамките на абстрактната логика. Но в чисто човешко отношение вие може и да намерите отговор и решение. Опитайте се да откриете от какво се бои Форбс. Може би ако успеете да го накарате да обмисли отново мотивите си, той ще преодолее това състояние.

— Няма да забравя думите ти — каза Свен със сарказъм, който венерианецът не разбра.

Интеркомът звънна със сигнал за капитана. Беше първият му помощник.

— Капитане! Кулата пита дали ще отлетим по график.

— Да — отговори Свен. — Подгответе кораба.

Кс'рат стана яркочервен. Това беше венерианският еквивалент за леко учудване.

— Проклет да съм, ако не го направя — каза Свен. — Благодаря ти за съвета. Отивам веднага да говоря с Форбс.

— Между другото — задържа го Кс'рат, — от коя раса е човекът?

— Кой човек?

— Новият, с когото Форбс не иска да работи.

— Че откъде, по дяволите, да знам? — извика внезапно разярен Свен. — Да не мислиш, че седя на мостика и изучавам расовата принадлежност на екипажа си?

— Може и да има значение.

— Откъде накъде? Може Форбс да не иска да работи с него, защото е монголец или пакистанец, от Ню Йорк или от Марс. Какво ме интересува коя раса е избрал болният му и тъп малък мозък?

— Късмет, капитан Свен — каза Кс'рат, а Свен бързо излезе.

Когато се качи на мостика, Джеймс Форбс отдаде чест, макар че на кораба на Свен това не беше задължително. Радистът застана „мирно“. Той беше висок, строен младеж с руса коса, светла кожа и луничав. Изглеждаше отстъпчив, мек и разбран. С изключение на очите му, които бяха тъмносини и с много твърд поглед.

Свен не знаеше как да започне. Но Форбс заговори пръв.

— Сър — каза той, — искам да знаете, че аз се срамувам от себе си. Вие бяхте добър капитан, сър, най-добрият и това беше един щастлив кораб. Чувствам се като престъпник заради това, което правя.

— Тогава значи ще приемеш? — попита Свен с лек проблисък на надежда.

— Бих искал да мога. За вас бих дал да ми отрежат дясната ръка, капитане. Бих дал всичко, което имам.

— Аз не искам дясната ти ръка. Искам само да работиш с новия.

— Това е единственото, което не мога да направя — каза тъжно Форбс.

— Защо, по дяволите, да не можеш? — изръмжа Свен, забравяйки решението си да се облегне на психологията.

— Вие не бихте могли да разберете душата на планинеца от Джорджия — каза Форбс — Моят татко, Бог да го благослови, ме възпита така. Този беден старец би се обърнал в гроба си, ако престъпя последното му желание.

Свен преглътна една ругатня.

— Знаеш в какво положение ме поставяш, Форбс — каза той. — Имаш ли някакво предложение?

— Може да се направи само едно, господине. Ангка и аз ще напуснем кораба. По-добре да не ви достигат хора, отколкото да пътувате с такива, които не се сработват.

— Ангка ще напусне с теб ли? Чакай малко! Той пък към кого изпитва предразсъдъци?

— Към никого, господине. Но ние с него сме колеги вече близо пет години. Откакто се срещнахме на борда на *Стела*. Където иде единият, там и другият.

Върху контролното табло блесна червена лампичка, показваща готовността на кораба за излитане. Свен не ѝ обърна внимание.

— Не мога да позволя и на двама ви да напуснете кораба — каза Свен. — Форбс, защо не искаш да работиш с новия?

— Поради расови причини, господине — напрегнато отвърна Форбс.

— Слушай ме сега внимателно. Ти служиш под мое ръководство, а аз съм швед. Това пречи ли ти?

— Никак, сър.

— Докторът е израелец. Навигаторът е от Венера. Инженерът е китаец. Имаме руснаци, нюйоркчани, африканци, всякакви хора в екипажа. Хора от всички раси, вяра и цвят. Ти си работил с тях.

— Разбира се. Още от ранно детство планинците от Джорджия очакват с нетърпение да работят с хора от най-различни раси. Това е наш дълг и наследствен завет. Моят татко ме е учил на това. Но няма да работя с Блейк.

— Кой е Блейк?

— Новият човек, господине.

— Откъде е той? — попита изморено Свен.

— От планинска Джорджия.

За миг Свен помисли, че не е чул добре. Той се втренчи във Форбс, който отвърна неспокойно на погледа му.

— От планинската част на Джорджия ли?

— Да, господине. Мисля, че е роден някъде недалеч от мястото, където съм се родил аз.

— А този човек, Блейк... Той бял ли е?

— Разбира се, господине. Предците му са бели англо-шотландци. Също като моите.

Свен имаше чувството, че открива нов свят. Свят, какъвто никой цивилизован човек никога не бе виждал. Той бе учуден да установи, че на Земята съществува най-невероятният обичай, какъвто няма никъде другаде из галактиката.

— Разкажи ми за вашите традиции — каза той на Форбс.

— Аз мислех, че всички знаят за нас, планинците от Джорджия, господине. Там, откъдето произхождам аз, ние напускаме дома си на шестнайсетгодишна възраст и повече не се връщаме. Нашата традиция ни задължава да работим в сътрудничество с всяка раса... с изключение на собствената си.

— Ооо?

— Този, новият, Блейк, е бял планинец от Джорджия. Той би трябвало да погледне списъка на екипажа и да не се наема на работа на този кораб. Всъщност грешката е изцяло негова и ако той има намерение да наруши традицията, аз не мога да му съдействам.

— Но *защо* не сътрудничите със собствените си сънародници? — попита Свен.

— Никой не знае, господине. Това се предава от баща на син стотици години вече. Още от времето след термоядрената война.

Свен го изгледа внимателно. В главата му започна да се прояснява.

— Форбс, ти някога имал ли си някакви... чувства към негрите?

— Да, господине.

— Опиши ми ги.

— Ами според нас, планинците от Джорджия, господине, негрите са естествени приятели на белите. Искам да кажа, че белите се разбират добре с китайци, марсианци и други раси, но между тях и негрите има по-специален вид разбирателство...

— Продължавай — настоя Свен.

— Трудно е да се обясни, господине. Просто... Ами вижте. Качествата на тези две раси си пасват като добре смазана машина. Между белите и черните разбирането е пълно.

— А знаеш ли, че някога, преди много, много години, твоите предци са смятали негрите за низши човешки същества? — тихо каза Свен. — Че са създавали закони, които не са им позволявали да се смесват с белите хора? И че са го правили дълго след като останалият свят е превъзмогнал подобни предразсъдъци? Всъщност това е траяло чак до термоядрената война.

— Това е лъжа, господине! — извика Форбс. — Съжалявам, не исках да ви нарека лъжец, господине, но това просто не е вярно. Ние, жителите на Джорджия, винаги...

— Аз мога да ти го докажа, като ти посоча какво пише в учебниците по история и в антропологичните изследвания. Имам няколко от тях в библиотеката на кораба и ако искаш, можеш да ги прочетеш.

— Това са книги, писани от янки!

— Ще ти покажа и такива, писани от южняци. Вярно е, Форбс, и няма защо да се срамуваш от това. Възпитанието е дълъг и сложен процес. Освен това ти имаш пълно основание да се гордееш с предците си.

— Ако това е вярно — много колебливо попита Форбс, — тогава какво всъщност се е случило?

— Пише го в книгите. Ти нали знаеш, че по време на войната Джорджия е била ударена от водородна бомба, предназначена за Норфък?

— Да, господине.

— Може би не знаеш, че бомбата е паднала в центъра на така наречения Черен пояс. Много бели са били убити. Но почти цялото негърско население в тази част от Джорджия е било изтрито от лицето на земята.

— Това не го знаех.

— Е, можеш да бъдеш сигурен, че преди термоядрената война е имало расови бунтове, линч и доста омраза между белите и черните. И изведнъж негрите изчезнали — мъртви. Това създадо огромно чувство на вина у белите и особено у онези, които живеели в по-изолирани общности. Някои от най-чувствителните от тях се смятали виновни в духовно отношение за всичко, което е станало. И това ги засегнало много дълбоко, защото те били религиозни хора.

— Но какво значение е имало, щом са мразели негрите?

— Там е работата, че не са ги мразели! Те се бояли от расово смесване, от икономическа конкуренция, от смяна в йерархията. Но те всъщност не са *мразели* самите негри. Тъкмо напротив. Винаги са твърдели, при това то е било до голяма степен вярно, че обичат негрите много повече, отколкото „либералните“ северняци. И точно затова се появил конфликтът в душите им и омразата към себеподобните, които са позволили развитието на тези отношения.

Форбс кимна, сериозно замислен.

— В изолирано общество като вашето това предизвикало обичая да се работи далеч от дома, в сътрудничество с всяка друга раса с изключение на собствената. Всъщност в дъното на тази традиция е чувството за вина.

По луничавите бузи на Форбс се стичаше пот.

— Не мога да повярвам — каза той.

— Форбс, лъгал ли съм те някога?

— Не, господине.

— Тогава ще ми повярваш ли, ако ти се закълна, че казаното от мен е истина?

— Аз... Аз ще се опитам, капитан Свен.

— Сега вече знаеш причината за вашия предразсъдък. Ще работиш ли с Блейк?

— Не знам дали ще мога.

— А поне ще опиташ ли?

Форбс прехапа устни и се завъртя с неудобство.

— Капитане, аз ще се опитам. Не съм сигурен дали ще мога, но ще опитам. Но да знаете, че го правя заради вас и останалите, а не заради онова, което ми разказахте.

— Ти просто опитай — каза Свен. — Само за това те моля.

Форбс кимна и бързо напусна мостика. Свен веднага даде сигнал на кулата, че са готови за отлитане.

Долу, в каюткомпанията на екипажа, Форбс бе представен на новия член, Блейк. Помощникът беше висок, чернокос и явно притеснен от запознанството.

— Здравсти — каза Блейк.

— Здравсти — отговори Форбс. И двамата се опитаха да си подадат ръка, но всъщност не се стигна до ръкостискане.

— Аз съм от Помпей — каза Форбс.

— Аз съм от Алмира.

— Всъщност сме съседи — нещастно отбеляза Форбс.

— Да, боя се, че е така — каза Блейк.

Те се гледаха мълчаливо. След доста време Форбс изпъшка:

— Не мога, просто не мога. — Той започна да се отдалечава. Изведнъж спря, обърна се и изръмжа: — Напълно бял ли си?

— Не съвсем — отговори Блейк. — По майчина линия съм една осма чероки.

— Чероки, а?

— Точно така.

— Добре бе, човече, защо не го каза това още от самото начало? Някога познавах един чероки от Алтахачи. Казваше се Том Малката седяща мечка. Да не би да си му нещо роднина?

— Не вярвам — каза Блейк. — Аз самият не познавам нито един чероки.

— Е, това няма значение. Ама и те трябваше веднага да ми кажат, че си чероки! Хайде, ела с мен. Ще ти покажа каютата.

Когато няколко часа след излитането този инцидент бе докладван на капитан Свен, той остана напълно озадачен. Как, питаше се той, би могло една осма кръв на чероки да направи човек чероки. Останалите седем осми не са ли по-важни?

И накрая реши, че изобщо не може да разбере американските южняци.

НАШЕСТВИЕ ПРИЗОРИ

В тази система имаше единайсет планети и Дилън установи, че на външните изобщо не съществува живот. Четвъртата откъм слънцето някога е била населена, а третата щеше след време да бъде. Но на втората, един синкав свят с единствена луна, съществуваше разумен живот и Дилън насочи кораба си към нея.

Той се приближи невидим, промъкна се през атмосферата под прикритието на тъмнината, слезе под дебелиите дъждовни облаци, сам подобен на облак. Кацна с онази абсолютна липса на сътресение, постижима само за един земен човек.

Беше часът преди зазоряване. Времето, когато повечето живи същества, независимо на коя планета са родени, са най-малко бдителни. Поне така бе му казал баща му, преди да напусне Земята. Нашествието призори бе част от земната ерудиция, трудно постигнато познание, насочено изключително към оцеляването на чужди планети.

— Но цялото това познание може да бъде и *грешно* — бе напомнил баща му. — Защото то се основава на най-непредвидимото от нещата, а именно — на разумния живот.

Когато бе казал това, старецът беше кимнал многозначително.

— Не забравяй, момчето ми, че ти можеш да избегнеш метеор, да предскажеш ледников период и появата на свръхнова — бе продължил баща му. — Но какво би могъл да знаеш със сигурност относно онези загадъчни и непрекъснато променящи се същества, които притежават разум?

Не много, призна си Дилън. Но той вярваше в собствената си младост, жар и умение, пък и имаше доверие в уникалния метод за нашествие, създаден на Земята. С това особено умение един земен човек би могъл да си пробие път до върха във всяко обкръжение, независимо колко чужда и враждебна е околната среда.

Откакто се бе родил, Дилън бе обучаван, че животът е постоянна борба. Той бе научил, че галактиката е огромна и неприятелски настроена, че се състои предимно от нажежени слънца и празно

пространство. Но понякога се намират планети и върху тях живеят раси, различаващи се много по вид и размери, но приличащи си в едно: омразата към всичко, което не прилича на тях. За един земен човек животът сред тях изисква невероятно умение, твърдост и хитрост. И дори и тогава оцеляването му би било невъзможно без смайващия земен метод за нашествие.

Дилън беше добър ученик, способен да посрещне съдбата си в огромната галактика. Той сам се бе записал за емигрант, без да чака да му бъде изпратена повиквателна. И накрая, както на милиони младежи преди него, му бе даден собствен космически кораб и бе изпратен на път. Той напусна завинаги малката и пренаселена Земя. Летя, докато горивото му свърши. И сега застана пред своята съдба.

Корабът му почиваше сред малка джунгла, в близост до селце от къщи със сламени покриви, почти невидим сред гъстия храсталак. Той изчака напрегнато, седнал пред контролното табло, докато се надигна зората, бяла с червеникав отблясък от изгрева. Никой не се приближи, не започнаха да падат бомби, не се пръскаха шрапнели. Трябваше да приеме, че е кацнал незабележимо.

Когато жълтото слънце на планетата докосна границата на хоризонта, Дилън се показа и измери физическите параметри на околната среда. Подуши въздуха, прецени гравитацията, измери спектъра и силата на слънцето и тъжно поклати глава. Тази планета, както повечето, други в галактиката, не би могла да поддържа земен живот. Имаше на разположение може би не повече от един час, през който да осъществи мисията си.

Той натисна един бутон върху контролното табло и бързо се отдалечи. Корабът зад него се превърна в сива пепел. Пепелта литна с утринния полъх и се разпръсна над джунглата. Сега той бе безвъзвратно осъден. Насочи се към чуждоземното селище.

Когато приближи, видя, че колибите на чуждоземците бяха грубо построени от дърво и слама. Имаше само няколко от ръчно издялани камъни. Те изглеждаха достатъчно здрави за климата тук. Нямахте и помен от пътища с изключение на една пътека, водеща към джунглата. Нямахте електрически инсталации или следи от производство. Това, реши той, е някаква ранна цивилизация, с която няма да срещне трудности.

И пристъпи уверено напред, като почти се сблъска с един чуждоземец.

Те се загледаха един в друг. Чуждоземецът беше двукрак, по-висок от земния човек, с доста обемист череп. Носеше някакво облекло само от ленти, увити около кръста. Кожата му бе пигментирана в светлокафяво под сива козина. Той не показваше намерения да избяга.

— Ир тай! — каза съществото. Звуци, които Дилън си преведе като вик на изненада. Като се огледа набързо, той не видя друг от селото. Напрегна се леко и се наведе.

— К'тал тай а...

Дилън скочи като пружина. Чуждоземецът се опита да се отдръпне, но Дилън се сви още във въздуха като котка и успя да сграбчи с ръка един от краката му.

Това беше всичко, което му трябваше. Сега физическият контакт бе установен. Останалото трябваше да бъде лесно.

От стотици години насам експлозията на раждаемостта бе принудила все по-голям брой от жителите на Земята да емигрират. Но дори и една на десет хиляди планети не бе пригодна за човешки живот. Затова на Земята обмислиха възможностите за промяна на чуждоземната околна среда, за да я направят удобна за земните нужди. Проучиха и пътищата за биологическа промяна на хората, за да се пригодят те към чуждите условия на живот. Но съществуваше и трети метод, който обещавахе много по-големи възможности при далеч по-малки усилия. Това беше развитието на тенденцията за завземане на разума, към която бяха склонни всички разумни раси.

Земята се зае с това, съсредоточи се и го постигна. С тази възможност един земен човек би могъл да живее на всяка планета, като просто завземе ума на някой от жителите ѝ. След като направеше това, той вече притежаваше и съответно тяло за тази околна среда и се изпълваше с полезни и много интересни знания. Веднъж установил се, със своята любов към съперничество земният човек успяваше да заеме водеща позиция в новия свят, който бе завладял.

Имаше само едно малко неудобство. Чуждоземецът обикновено отказваше да позволи нашествието в ума си. И понякога успяваше да

се бори.

В първия миг на проникването Дилън усети със страстно съжаление как собственото му тяло се деформира и се свива в себе си. То щеше да се разтвори веднага, без да оставя следа. Само той и приемникът му щяха да знаят за нашествието.

А накрая, само единият от тях.

Сега, когато вече се намираще в ума на чуждоземеца, Дилън се съсредоточи изцяло върху работата, която му предстоеше. Бариерите падаха една след друга, докато той се насочваше уверено към центъра, където се намираще самосъзнанието. Когато влезеше в тази крепост и успеше да изхвърли оттам съзнанието, което я заема в момента, тялото щеше да бъде негово.

Набързо издиганите препятствия се разтваряха пред него. За миг Дилън си помисли, че още първата му дива атака ще го доведе докрай. После внезапно остана без посока, лутайки се из сивата и еднообразна неразумност.

Чуждоземецът се бе съвзел от първоначалния шок. Дилън усещаше как наоколо му се събират различни енергии.

Сега наистина трябваше да се бори.

В безсмислието се зароди разговор.

— Кой си ти?

— Едуард Дилън от планетата Земя. А ти?

— Арек. Ние наричаме тази планета К'егра. Какво търсиш тук, Дилън?

— Местенце за живот, Арек — ухили се Дилън. — Не можеш ли да ми послужиш?

— Ами... Проклет да съм... Я ми се махай от ума!

— Не мога — каза Дилън. — Няма къде да отида.

— Ясно — замисли се Арек. — Хитро. Но теб никой *не* те е канил. И нещо ми подсказва, че ти искаш повече от място за живот. Ти искаш всичко, нали?

— Аз трябва да управлявам — отбеляза Дилън. — Няма друг начин. Но ако не се дърпаш, може да оставя място и за теб, макар че не е прието.

— Така ли?

— Разбира се — продължи Дилън. — Различните раси не могат да съществуват заедно. Това е природен закон. По-силният изхвърля по-слабия. Но аз може и да опитам за известно време.

— Няма защо да правиш компромиси заради мен — каза Арек и прекъсна контакта.

Сивотата на безсмислието се превърна в твърда чернилка. И Дилън, в очакване на предстоящата битка, почувства първите признаци на съмнението.

Арек беше примитивно същество. Не би могъл да е обучен в битката на разума. И въпреки това той осъзна положението веднага, приспособи се и сега бе готов да се бори. Може би усилията му ще бъдат слаби, но все пак...

Какво ли същество бе той?

Беше застанал върху скалист хълм, заобиколен от остри зъбери. Далеч напред се виждаше високата верига на мъгливо сини планини. Слънцето блестеше в очите му, заслепяващо и горещо. Някакво черно петно пълзеше по хълма към него.

Дилън ритна един камък и зачака петното да изчезне. Това бе шаблонът за умствената борба, където мислите придобиваха физическо изражение, а идеите можеха да бъдат докоснати.

Петното се превърна в к'егрианец. Той внезапно се надвеси над Дилън, огромен, прациящ от мускули, въоръжен с меч и кинжал.

Дилън отстъпи и избегна първия удар. Борбата щеше да продължи по познат и контролируем начин. Чуждоземните обикновено създаваха идеализиран образ на расата си с увеличени и засилени атрибути. Фигурата бе невероятно ужасяваща, нечовешка и непоносима. Но сигурно имаше слабо място. Дилън реши да заложи на него. К'егрианецът се хвърли, напред. Дилън се дръпна, просна се по гръб и вдигна крака, оставяйки тялото си изложено за момент на опасност. К'егрианецът се опита да заеме нова позиция, но беше твърде бавен. Ударът от обутите в ботуши крака на Дилън в корема му бе страхотен.

Дилън скочи напред ликуващ. Ето го слабото място!

Той избегна меча, изви се и докато к'егрианецът се опитваше да се предпази, направо му счупи врата с два удара на дланта си.

К'егрианецът падна с трясък. Дилън го наблюдаваше как умира с известно съчувствие. Идеализираният бой между расови образи бе по-сериозен, жесток и изморителен от този между физическите им представители. И в него винаги имаше известна величественост. Някакво ужасяващо величие. За образ това беше чудесно, но не и за борба. Защото това означаваше по-дълго време за реакция, което от своя страна значеше смърт.

Мъртвият гигант изчезна. Дилън за миг помисли, че е победил. После чу съскане зад гърба си, Той се обърна и видя един дълъг, нисък, черен звяр, подобен на пантера, с опънати назад уши и оголени зъби.

Значи Арек имаше и резерви. Но Дилън знаеше колко енергия се изисква за този вид борба След малко резервите на чуждоземеца щяха да свършат. И тогава...

Дилън вдигна гигантския меч и отстъпи пред нахвърлящата се пантера. Видя една голяма скала и опря гръб на нея. Друга скала, която бе висока до кръста му, щеше да изиграе ролята на парапет, през който пантерата трябваше да скочи. Слънцето висеше пред него и светеше в очите му, а лекият ветреца хвърляше прах в лицето. Когато пантерата скочи, той вдигна меча.

През следващите бавно проточили се часове Дилън се сблъска и победи цяла поредица от най-смъртоносните същества на К'егра. Справи се с тях по начина, по който би се справил с подобни същества на Земята. Носорогът, или онова, което поне приличаше на него, му се стори лесен въпреки невероятните си размери и бързина Той успя да го подмами към един зъбер и да го накара да се надене на него. Кобрата бе по-опасна и едва не напръска очите му с отрова, преди да успее да я разреже с меча. Горилата бе мощна, силна и ужасяващо бърза, но тя така и не успя да докопа с убийствените си ръце Дилън, който танцуваше напред-назад и накрая я накълца на парчета. Тиранозавърът бе брониран и опасен. Трябваше да предизвика каменна лавина, за да го погребее. Дилън загуби броя на останалите. Но накрая, изморен до смърт и с меч, пречупен почти до дръжката, той остана сам.

— Стига ли ти Дилън? — попита Арек.

— Още може — отговори Дилън с почернели от жажда устни. — Не можеш да продължаваш вечно, Арек. Има граница дори и за твоята жизнеспособност.

— Така ли? — попита Арек.

— Не вярвам да са ти останали много номера — каза Дилън, като се опитваше да покаже увереност, каквато всъщност не чувстваше. — Защо не постъпиш разумно? Аз ще ти оставя място, Арек. Наистина... Аз като че ли... започнах да те уважавам.

— Благодаря, Дилън — отговори Арек. — Чувството, изглежда, е взаимно. А сега, ако ти се предадеш...

— Не — каза Дилън. — Аз поставям условията.

— Добре — отвърна Арек. — Сам си го пожела!

— Давай — промърмори Дилън.

Внезапно скалистият хълм изчезна.

Сега стоеше, затънал до коленете в сиво блато. Огромни, извити дървета, покрити с мъх, се издигаха от неподвижната зелена вода. Бели лилии с цвят на корема на умряла риба се виеха и люшкаха, въпреки че изобщо нямаше вятър. Мъртвешки бяла пара висеше над водата и полепваше по грубата кора на дърветата. Из блатото не се чуваше никакъв звук, въпреки че Дилън усещаше живот около себе си.

Той чакаше, като бавно се извъръщаше на всички страни. Подуши тежкия, бавно движещ се въздух, помръдна краката си в сивата кал, помириса мъртвешкото благоухание на лилиите. И разбра.

Блатото никога не бе съществувало на К'егра!

Разбра го с онази сигурност, с която земният човек чувства чуждите светове. Гравитацията бе различна и въздухът също. Дори калта под краката му не приличаше на калта на К'егра. Заключениета се трупаха в ума му твърде бързо, за да бъдат систематизирани. Дали пък на К'егра не е познато пътуването в Космоса? Невъзможно! Тогава как би могъл Арек да познава толкова добре друга планета? Дали е чел за нея, или си я е представил, или...

Нещо твърдо го удари по рамото. Увлечен в мислите си, Дилън бе изненадан от нападението.

Той се опита да помръдне, но калта бе оковала краката му. От едно от гигантските дървета бе паднал клон. Докато гледаше, дърветата започнаха да се извиват и да пукат. Чу се прашене на клони и след малко те се посипаха отгоре му като дъжд.

Но нямаше вятър.

Полуизненадан, Дилън започна да си проправя път през блатото, опитвайки се да намери твърда земя и свободно от дървета място. Но огромните стволове лежаха навсякъде и сред блатото нямаше твърда

почва. Дъждът от клони се засили и Дилън се извиваше на всички страни, за да намери нещо, с което да се предпази. Но наоколо му беше само беззвучното блато.

— Излез и се бий! — изкрещя Дилън. Той бе съборен на колене, стана и отново падна. Тогава, в полусъзнание, откри място за оттеглянето си.

Прилепи се здраво към корените на едно огромно дърво. Отгоре падаха клони, стволоче се пречупваха, но те не можеха да стигнат до нето. Той беше в безопасност!

Тогава с ужас видя, че лилиите в основата на дървото са увидели дългите си стъбла около глезените му. Той се опита да ги отритне. Те се извиха като бледи змии и затегнаха още по-здраво хватката си. Той ги разкъса и побърза да се отдалечи от дървото.

— Бий се с мен! — замоли Дилън, а клоните валяха наоколо му. Нямаше отговор. Над главата му се чу яростно пляскане на криле. Птиците от блатото се събираха. Черни и с яростно насочени клюнове, те чакаха края му, Дилън залитна и усети нещо топло и ужасно да докосва глезените му.

Тогава разбра какво трябва да направи.

Трябваше му само миг, за да събере смелостта си. После Дилън се хвърли с главата напред в мръсната зелена вода.

Щом се потопи, блатото стана съвсем тихо. Гигантските дървета се смръзнаха на фона на мрачното небе. Лилиите престанаха да се вият и останаха неподвижни върху стъблата си. Бялата пара увисна неподвижно до грубата кора на дърветата и хищните птици тихо отлетяха в тежкия въздух.

За известно време към повърхността се издигаха мехури. После изчезнаха.

Дилън се измъкна и пое въздух. По гърба и врата му имаше дълбоки драскотини. В ръцете си държеше безформеното прозрачно същество, което управляваше блатото.

Той замахна към едно дърво и хвърли съществото. То се удари и се пръсна на парчета. Тогава той седна.

Никога не се бе чувствал толкова изморен и болен. И толкова убеден в безполезността на всичко. Защо се бореше за живот, когато животът заемаше толкова малка част в общата схема на нещата? Какво значение имаше мигът на неговия живот в сравнение с движението на

планетите или блясъка на звездите? Дилън бе учуден от яростта, с която се бе вкопчил в съществуването си.

Топлата вода се плискаше в гърдите му. Животът, каза си Дилън полузаспал, не е нищо повече от гъдел по кожата на неживото. Паразит на материята. Значение има количеството, каза си той, когато водата вече стигна до врата му. Какво означава този кратък живот в сравнение с безкрайността на неживата материя? Ако неживото е естественото състояние, казваше си той, а водата вече докосваше брадата му, тогава да си жив, означава да си болен. И единственото здраво нещо в живота е желанието да умреш.

В този момент мисълта за смъртта му бе приятна, а водата вече докосваше устните му. Искаше да си почине, да се отпусне. Сега щеше да му бъде много лесно да се откаже, да потъне, да забрави...

— Много добре — прошепна Дилън и се изправи. — Много добър опит, Арек. Може би ти също си изморен? Може би вече не ти остава нищо друго освен малко чувство?

Стана тъмно и в тъмнината нещо зашепна на Дилън. Нещо, което приличаше на него в миниатюра и се бе свило приятно върху рамото му.

— Но има неща, които са по-лоши от смъртта — каза миниатюрата му. — Има неща, които никое живо същество не може да понесе. Познанието за вината, скрито в дъното на душата, ненавиждано и презирано, но *познание*, което никога не може да бъде отхвърлено. Смъртта е по-добра от него, Дилън. Смъртта се превръща в скъпоценност, в безкрайно скъпа придобивка. За смъртта трябва да се молиш и да измисляш начини, за да я постигнеш... когато застанеш лице в лице с лъжите, които си скрил в дъното на душата си.

Дилън се опита да не слуша съществуването, което толкова приличаше на него. Но миниатюрата се изправи на рамото му и посочи напред. И Дилън видя да се оформя нещо в тъмнината, и позна формата му.

— Не това, Дилън — замоли се двойникът му. — Моля те, не това! Бъди смел, Дилън! Избери смъртта си! Бъди дързък, бъди смел! Знай как да умреш навреме!

Дилън, разпознал сянката която се насочваше към него, изпита ужас, какъвто не беше си и представял. Защото това бе познанието от

дъното на душата му, познанието за вина пред самия себе си и пред всичко, което някога е ценил.

— Бързо, Дилън! — извика двойникът му. — Бъди силен, бъди дързък, бъди искрен! *Умри, докато още знаеш кой си!*

И Дилън искаше да умре. С дълбока въздишка на облекчение той започна да се отпуска да позволява на същността си да се изплъзва...

Но не можа да го направи.

— Помогни ми! — извика той.

— Не мога! — отвърна миниатюрното същество. — Ти трябва да го направиш сам!

И Дилън опита пак, а познанието притискаше очните му ябълки. Той молеше за смърт, искаше смъртта, но не можеше да си позволи да умре.

Оставаше му да направи само едно. Той събра всичките си сили и се хвърли отчаяно към сянката, която танцуваше пред него.

И тя изчезна.

След миг Дилън разбра, че всички заплахи са изчезнали. Той стоеше сам на мястото, което бе завладял. Въпреки всичко бе победил! Сега пред него лежеше крепостта, без отбрана, очакваща го. Почувства вълна от уважение към бедния Арек. Той бе добър боец и достоен съперник. Може би би могъл да му предостави малко място за живот, ако Арек не се опитваше да...

— Много мило от твоя страна, Дилън — изгърмя един глас.

Дилън не успя да реагира. Бе стегнат в толкова могъща хватка, че всякаква мисъл за съпротива бе безполезна. Чак тогава той усети истинската сила на ума на к'егрианеца.

— Ти се справи добре, Дилън — каза Арек. — Никога не бива да се срамуваш от борбата, която води.

— Но аз нямах шанс да спечеля — отговори Дилън.

— Не, нямаше — меко произнесе Арек. — Ти мислеше, че земният план за нашествие е уникален. Така разсъждават повечето млади раси. Но К'егра е древна, Дилън, и нас са се опитвали да ни завладяват много пъти. Физически и умствено. Така че за нас това не е нещо ново.

— Значи ти си играеше с мен! — извика Дилън.

— Искях да разбера какво представляваш — каза Арек.

— Колко ли доволен си останал! Значи си си играл с мен? Добре, хайде, свършвай!

— Какво да свършвам?

— Убий ме!

— Че защо да те убивам? — попита Арек.

— Защото... Защото какво друго би могъл да правиш с мен? Защо трябва да се отнасяш с мен по-различно, отколкото с останалите?

— Ти се запозна с някои от останалите, Дилън. Ти се бори с етанец, който е обитавал блатата на собствената си планета, преди да започне да пътува. А миниатюрата, която ти шепнеше толкова изкусително в ухото, е от Олермик. Той дойде неотдавна, напорист и жарък като теб.

— Но...

— Ние ги приехме тук, направихме им място, използвахме качествата им, за да усъвършенстваме нашите. Заедно ние сме нещо повече, отколкото разделени.

— Вие живеете заедно? — прошепна Дилън. — В *твое* тяло?

— Разбира се. Доброто тяло е рядкост в галактиката, пък и няма много места, където може да се живее. Дилън, запознай се с моите партньори.

И Дилън видя отново аморфното същество от блатото и дребосъка от Олермик, и дузина други.

— Но това е невъзможно! — извика Дилън. — Различните раси не могат да живеят заедно! Животът е борба или смърт! Това е основен закон на природата.

— Остарял закон — каза Арек. — Ние отдавна открихме, че сътрудничеството означава оцеляване за всички, и то при далеч по-добри условия. Ти ще свикнеш с това. Добре дошъл в конфедерацията, Дилън!

И Дилън, все още замаян, влезе в крепостта, за да остане там в съвместно съжителство с много от расите на галактиката.

ЕЗИКЪТ НА ЛЮБОВТА

Един следобед след лекциите Джеферсън Томс влезе в близкото кафене, за да пийне малко кафе и да учи. Той седна с философските текстове, спретнато натрупани пред него, и видя момичето, което управляваше робосервитьорите. Тя имаше очи с цвят на пушек и коси с цвят на изгорелите газове, излитащи от реактивния двигател на ракета. Фигурата ѝ бе стройна, но леко закръглена и зяпайки я, Томс усети бучка в гърлото си и внезапен спомен за есен, вечер, дъжд и светлина от свещи.

Така дойде любовта за Джеферсън Томс. Въпреки че обикновено бе много сдържан младеж, той се оплака от обслужването на роботите само за да се срещне с нея. Когато се срещнаха обаче, той не говореше много, тъй като бе завладян от чувствата си. Все пак успя да я покани на среща.

Момичето, чието име бе Дорис, бе странно затрогнато от чернокосия студент и прие веднага. И тогава започнаха проблемите на Джеферсън Томс.

Той намираше любовта много приятна, но все пак смуцаваща, въпреки задълбочените си философски изследвания. Но любовта бе нещо обезпокояващо, дори във времето на Томс, когато космическите лайнери преодоляваха пространството между отдалечените светове, болестите бяха унищожени, войната бе немислима и почти всички проблеми на човечеството бяха решени.

Старата Земя бе в по-добра форма откогато и да било. Градовете блестяха от пластмаса и неръждаема стомана. Малкото останали гори бяха грижливо отглеждани островчета зеленина, където човек може да отиде на пикник и да се чувства в пълна безопасност, защото всички животни бяха прибрани в хигиенични зоологически градини, които пресъздаваха техните условия за живот със завидно майсторство.

Дори климатът на Земята бе овладян. Фермерите получаваха своята квота от дъжд между три и три и половина сутринта, хората се събираха по стадионите, за да гледат програма от залези, а на

специална арена като част от празника на Световния мир веднъж годишно се произвеждаше торнадо.

Но любовта бе объркваща както винаги и Томс намираше това за смущаващо.

Той просто не можеше да изрази чувствата си с думи. Фрази като „обичам те“, „обожавам те“, „луд съм по теб“ бяха вече изтъркани и неподходящи. Те не можеха да изразят дълбочината на чувствата му, а направо ги обезценяваха, тъй като всички песни и второкачествени филми бяха изпълнени с подобни изрази. Хората ги използваха във всекидневните си разговори и казваха колко много *обичат* пържоли, *обожават* залезите или са *луди по* тениса.

Всяка клетка на Томс се противопоставяше на това. И той се зарече, че никога няма да говори за любовта с думи, които се използват за пържоли. Но за свое учудване разбра, че няма как да го каже по друг начин.

Той сподели проблема си с професора по философия.

— Господин Томс — каза професорът, размахвайки очилата си, — *любовта*, хммм... както обикновено я наричат, все още не е предмет на нашите наблюдения. Няма достатъчно изследвания в тази област, като изключим само така наречения „език на любовта“ на тиянийската раса.

Това не беше от голяма полза. Томс продължи да се възхищава от любовта и да мисли за Дорис. През дългите вечери край градинската ѝ порта, когато сенките от оградата падаха върху лицето ѝ, Томс се мъчеше да ѝ каже какви чувства изпитва към нея. И тъй като не можеше да използва обикновените изразни средства, той пробва по-екстравагантен начин:

— Изпитвам към теб — казваше ѝ той — чувствата, каквито би изпитвала една звезда към планетата си.

— Колко прекрасно! — отговаряше тя, поласкана от сравнението с нещо толкова космическо.

— Нямах това предвид — противеше се Томс — Чувството, което се опитвах да изразя, беше по-скоро... Ами например, когато ходиш, ми напомняш за...

— За какво?

— За кошута на горска поляна — отговори Томс намръщено.

— Колко очарователно!

— Не. Не беше предвидено да бъде очарователно. Опитвам се да изразя сковаността, присъща на младостта, и все пак...

— Но, скъпи, аз не съм скована. Учителката ми по танци...

— Нямах предвид *скованост*. Но същината на непохватността... е като...

— Разбирам — каза тя.

Но Томс знаеше, че тя не разбира.

И така, наложи се да се откаже от екстравагантността. Скоро обаче разбра, че не може да каже нищо важно на Дорис, защото то или не беше това, което искаше да каже, или изобщо не се приближаваше до темата.

Момичето започна да се тревожи от дългите унили мълчания, които се настаняваха между тях.

— Джеф — подкани го тя, — сигурна съм, че можеш да ми кажеш поне *нещо*!

Томс сви рамене.

— Дори и да не е точно каквото си имал предвид.

Томс изпъшка.

— Моля те! — изплака тя. — Кажеш нещо! Не мога повече така!

— О, по дяволите!

— Да? — задъха се тя и лицето ѝ се напрегна.

— Нямах това предвид — каза Томс, изпадайки отново в тъжното си мълчание.

Накрая той поиска ръката ѝ. Бе готов да се съгласи, че я „обича“, но отказваше да го изрази с думи. Той ѝ обясни, че бракът трябва да се основава на взаимното доверие, иначе е обречен от самото начало. Ако започне да обезценява чувствата си от самото начало, какво бъдеще ги очаква изобщо?

Дорис намираще разсъжденията му за възхитителни, но отказа да се омъжи за него.

— Ти трябва да *казваш* на едно момиче, че го обичаш — заяви тя. — Трябва да ѝ казваш, че я обичаш, по сто пъти на ден, Джеферсън, и дори това няма да е достатъчно.

— Но аз те обичам — протестираше Томс. — Искам да кажа, че изпитвам чувството, отговарящо на...

— О, стига вече!

В това затруднено положение Томс си помисли за езика на любовта и отиде да попита професора за него.

— Известно ни е — каза професорът, — че туземната раса от Тияна II имала уникален език за изразяване на любовното чувство. Да каже „обичам те“, било немислимо за един тияниец. Той би използвал само точната фраза, отговаряща на точното чувство, което изпитва в момента, и която не се използва за други цели.

Томс кимна и професорът продължи.

— Разбира се, с разработването на езика е било необходимо да се разработи и доста уникална техника за правене на любов. Разказват, че обикновеното „правене на любов“ в сравнение с тиянийската техника прилича на пуфтенето на мечка гризли в лятна жега.

— Точно това ми трябва! — възкликна Томс.

— Но това е глупаво — каза професорът. — Тиянийската техника може и да е интересна, но твоите умения напълно задоволяват нуждите ти. А освен това езикът може да се използва само с един човек. Цялата работа според мен е чиста загуба на сили.

— Усилията, които човек полага за любовта, са най-важните на този свят, понеже предизвикват най-много чувства — издекламира Томс.

— Отказвам да слушам лоши епиграми, господин Томс. Какво толкова има в любовта?

— Тя е единственото съвършено нещо на този свят — каза Томс. — И ако човек би трябвало да научи специален език, за да я разбере, това би било най-малкото, което може да стори. Кажете ми, далеч ли е Тияна II?

— О! Доста далеч е — отвърна професорът с лека усмивка. — И всичко е доста безсмислено, тъй като расата е изчезнала.

— Изчезнала! Но защо? Внезапен упадък? Нашествие?

— Това е една от загадките на галактиката — каза безразлично професорът.

— Значи езикът е загубен завинаги!

— Не точно. Преди двайсет години един землянин на име Джордж Вариш отишъл на Тияна и научил езика на любовта от последното поколение на расата. — Професорът сви рамене. — Никога не съм намирал работата му достатъчно важна, за да прочета докладите му.

Томс потърси Вариш в „Кой кой е сред галактическите откриватели“ и разбра, че той е бил награден за откриването на Тияна. Обикалял по неизучените планети известно време и накрая се завърнал на пустата Тияна, за да отдаде живота си на изучаването на всеки аспект от нейната култура.

След като разбра това, Томс мисли дълго. Пътешествието до Тияна бе трудно, дълго и скъпо. Може би докато той стигнеше, Вариш щеше да е умрял или нямаше да иска да разкрие тайните си. Струваше ли си риска?

Заслужава ли си всичко това заради любовта, помисли си Томс, знаейки отговора.

И така той продаде своята ултра-фи уредба, мисловното си записващо устройство, текстовете по философия и някои други работи, които му бяха оставени от дядо му, и си купи билет за планетата Крантис IV, която бе най-близо до Тияна и откъдето можеше да хване космически кораб по разписание. След като подготвителните работи бяха завършени, той отиде при Дорис.

— Дорис, когато се върна, ще мога да ти кажа колко много те... Искам да кажа точно колко те... Тоест, когато изуча тиянийската техника, Дорис, ти ще бъдеш обичана, както никоя друга жена не е била.

— Наистина ли? — попита тя със светнали очи.

— Ами „обичана“ не е точното определение, но ще бъде нещо много близко.

— Ще те чакам, Джеф, но не се бави много — каза тя.

Джеферсън Томс кимна, намигна ѝ през сълзи, прегърна я страстно и забърза към космодрума.

През следващия час той вече беше на път.

Четири месеца по-късно, след като преодоля доста пречки, Томс стоеше на Тияна в околностите на столицата. Тръгна бавно по широкия главен булевард. От двете му страни до главозамайваща височина се издигаха стройните сгради. Надничайки в една, той видя сложни машини със светещи контролни табла. С джобния си тияно-английски речник успя да прочете надписа на една от сградите.

Той гласеше: СЪВЕТИ ПО ПРОБЛЕМИ НА ЛЮБОВТА, ЧЕТВЪРТО НИВО.

Другите сгради бяха почти същите. Пълни с изчислителни машини, контролни табла и други подобни. Томс мина покрай ИНСТИТУТ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ ЗАКЪСНЯВАНЕТО НА ЧУВСТВОТА, разгледа отблизо двестаетажния ДОМ ЗА ЕМОЦИОНАЛНО НЕДОРАЗВИТИ и подмина няколко други. Великолепната и смайваща истина бавно се промъкна в мислите му.

Това бе цял град, отдаден за изследването и в помощ на любовта.

Нямаше повече време за губене. Пред него бе гигантската сграда на ГЛАВНА СЛУЖБА ПО ЛЮБОВТА. По мраморния под на фоайето пристъпваше един старец.

— Кой си ти, по дяволите? — попита старецът.

— Аз съм Джеферсън Томс от Земята. Дойдох тук, за да науча езика на любовта, господин Вариш.

Вариш повдигна рошавите си бели вежди. Той бе дребен, сбръчкан старец, с изкривени рамене и треперещи колене. Но очите му бяха нащрек и изпълнени със студена предпазливост.

— Може би си мислиш, че езикът ще те направи по-привлекателен за жените — каза Вариш. — Не вярвай в това, млади човече. Знанието си има своите предимства, разбира се, но както са разбрали тиянийците, си има и своите лоши страни.

— Какви лоши страни? — учуди се Томс.

Вариш се ухили, показвайки единствения си жълт зъб.

— Не би разбрал, ако вече не знаеш. За да разбереш границите на знанието, ти трябва знание.

— И въпреки това искам да науча езика — каза Томс.

Вариш го зяпна замислено.

— Но това не е проста работа, Томс. Езикът на любовта и тиянийската техника са може би по-сложни дори от неврохирургията или корпоративното дело. Изисква се работа, много работа, а също и талант.

— Работата не ме плаши. А съм убеден, че имам и талант.

— Повечето хора си мислят така и обикновено грешат. Но няма значение. Наистина няма значение. От доста време съм без компания. Ще видим как ще се справиш, Томс.

Влязоха заедно в сградата на главната служба, която Вариш наричаше свой дом. Отидоха до главната контролна зала, където старецът си бе направил лагер със спален чувал и малък преносим газов котлон. Там, в сянката на огромните изчислителни машини, започнаха уроците на Томс.

Вариш беше много амбициозен учител. В началото с помощта на преносим семантичен диференциатор той научи Томс да разграничава финото предчувствие, което човек изпитва в присъствието на личността, която следва да бъде обичана. Да усеща подсъзнателното напрежение, което се оформя с приближаването на потенциалната любов.

Томс научи, че тези усещания не бива да се споделят, защото директният подход отблъсква любовта. Те трябва да бъдат изразявани със сходни метафори и хипреболи, полуистини или бели лъжи. Чрез тях човек създава съответната атмосфера и поставя основите на любовта. Така съзнанието, подмамено от собственото предразположение, започва да мисли за бурно море и високи вълни, за мрачни черни скали и зелени поля с царевица.

— Страхотни гледки — каза Томс възхитено.

— Това бяха само примери. Сега трябва да ги научиш всичките.

И така Томс се зае да запаметява големите списъци с природни чудеса, на какви чувства те отговарят и в кой етап на очакване на любовта се появяват. Всяко състояние или обект от природата, за който има съответствие в любовното очакване, бе каталогизиран, класифициран и въведен в списък с подходящи прилагателни.

Когато Томс запамети списъка, Вариш го въведе във възприемането на любовта. Томс научи за малките, странни неща, които определяха състоянието на любовта... Някои от тях бяха толкова невероятни, че той едва се сдържаше да не се засмее.

— Любовта е сериозна работа, Томс. Ти май намираш нещо смешно в това, че тя може да зависи от скоростта и посоката на вятъра — смърри го Вариш.

— Но това ми изглежда глупаво — призна си Томс.

— Има и по-странни неща — каза Вариш и спомена друг фактор.

— Това вече не мога да го повярвам. Това е абсурдно. Всеки знае, че...

— Ако всеки знаеше как функционира любовта, защо тогава не са я свели до формула? Мързелива мисъл, Томс. Мързелива мисъл и нежелание да се приемат простите факти. Ако ти не можеш да се справиш с това...

— Аз мога да се справя с всичко — каза Томс — Щом трябва. Нека да продължим.

Седмиците минаваха и Томс научаваше думите, които изразяват първите прояви на интерес, нюансите им — една по една, пласт по пласт, докато не се появи връзката. Той научи каква всъщност е тази връзка и трите думи, които я обясняват. Това го заведе до риториката на чувствата, където тялото застава на преден план.

Тук езикът бе специфичен вместо загатващ и се занимаваше с чувствата, предизвикани от определени думи и преди всичко от определени физически действия.

Една поразително малка черна машина научи Томс на трийсет и осемте отделни чувства, които докосването можеше да предизвика, и как да намери съответното място, не по-голямо от монета и намиращо се точно под дясната плешка.

Той научи една съвсем нова система за милване, която караше чувствата да избухват, дори да се пръскат по нервните пътечки, заливайки погледа с цветни искри. Томс бе научен и на социалните предимства на привидната незаинтересованост. Научи много неща за физическата любов, които подозираше, че съществуват, и още повече неща, за които *никой* не подозираше, че ги има.

Това бе смущаващо знание. Томс си мислеше, че ако не друго, поне е добър любовник. Сега разбра, че нищо не знае. Абсолютно нищо. И че най-големите му усилия можеха да се сравнят с играта на влюбен хипопотам.

— Но какво друго очакваше, Томс? — попита го Вариш. — Доброто любене изисква повече знание и може би повече труд, отколкото която и да била друга способност. Все още ли искаш да учиш?

— Ами да, разбира се. Когато стана експерт по любенето, тогава аз ще... аз ще...

— Това изобщо не ме засяга — обяви старецът. — Да се върнем към уроците.

Следващото, което Томс научи, бяха циклите на любовта. Той разбра, че любовта е динамична, че постоянно намалява или се увеличава и прави това в определена последователност. Имаше общо петдесет и две главни последователности, триста и шест второстепенни, четири основни изключения и девет специфични.

Томс ги научи по-добре от собственото си име.

Той усвои уменията на третичното докосване. И никога не забрави деня, когато разбра какво *наистина* представляват гърдите.

— Но аз не мога да кажа това! — протестираше Томс.

— Но е истина, нали? — настояваше Вариш.

— Не! Искам да кажа да, сигурно. Но е грубо.

— Така изглежда. Но забележи, Томс, дали *наистина* е грубо?

Томс помисли върху това и откри комплиментата, скрит зад обидата. И така научи още една подробност от езика на любовта.

Скоро той бе готов да изучава отрицанията. Откри, че за всяка степен на любовта си има определена степен омраза, която от своя страна си е форма на любов. Той започна да разбира колко ценна е омразата, как тя придава тяло и субстанция на любовта и че безразличието и омразата си имат своето място в природата на любовта.

Вариш му направи десетчасов писмен изпит, на който Томс изкара висока бележка. Той жадуваше да продължи с обучението, но Вариш забеляза, че ученикът му е добил лек тик на лявото око и че ръцете му имат склонност да треперят.

— Имаш нужда от почивка — информира го старецът.

Томс обмисли предложението му.

— Може и да си прав — каза той почти безразлично. — Може да прескоча до Цитера V за няколко седмици.

Вариш, който знаеше репутацията на Цитера, се усмихна цинично.

— Искаш да изпробваш новите си умения ли?

— Ами защо не? Нали знанието е, за да се използва.

— Само след като е овладяно напълно.

— Но аз съм го овладял! Не може ли да го наречем упражнение? Или може би развиване на практическа тема?

— Не ти е необходимо никакво упражнение.

— По дяволите! — ядоса се Томс. — Би трябвало да експериментирам малко! Трябва да разбере как действа всичко това. Особено подход 33-ВТ. Звучи доста убедително на теория, но се чудя, как ли действа наистина. Нали разбираш, че само практиката може да затвърди...

— Ти да не би да си пропътувал целия този път дотук само за да станеш междузвезден свалач? — попита Вариш с видимо отвращение.

— Разбира се, че не! Но малко практика няма да ми...

— Познанието ти за механизмите на чувствата би било безплодно, ако не разбираш и самата любов. Стигнал си прекалено надалече, за да се задоволиш с прости „експерименти“.

Томс прерови чувствата си и разбира, че това е истина. Но все пак продължи да упорства.

— Бих искал да разбере това сам за себе си.

— Добре тогава! Тръгвай, но не се връщай! Никой няма да ме обвинява после, че съм пуснал похотлив, обучен прелъстител да вилнее из галактиката.

— Е, добре тогава! Да се хващаме за работа.

— В никакъв случай. Погледни се само! Още малко учене без почивка и ще загубиш способността да любиш. А няма ли да бъде жалко тогава?

Томс се съгласи с това.

— Аз знам идеалното място за отдих след продължителното изучаване на любовта — каза Вариш.

Те се качиха в кораба на стареца и пътуваха пет дни до малък безименен планетоид. Когато кацнаха, Вариш заведе Томс до брега на плавно течаща река, чиято вода бе огненочервена, с диамантено зелена пяна. Дърветата, които растяха по този бряг, бяха странни и закърнели, оцветени в алено. Дори тревата не беше като трева, защото беше оранжева и синя.

— Колко извънземно! — възкликна Томс.

— Това е най-нечовешкото място, което можах да намеря в този ъгъл на галактиката — обясни Вариш. — И повярвай ми, доста съм го търсил.

Томс го изгледа озадачен и за момент помисли, че старецът е загубил ума си. Но после разбира какво имаше предвид Вариш.

Месеци наред той бе изучавал човешките реакции и човешките чувства. И всичко това бе обхванато от задушавашото усещане за мека човешка плът. Беше се потопил в човечеството, изучаваше го, къпеше се в него, ядеше, пиеше и мечтаеше за него. Бе някак си успокоително да стои тук, където водата е червена, дърветата странни и недоразвити, а тревата оранжева и синя, където нямаше никакъв помен от Земята.

Томс и Вариш се разделиха, понеже дори съвместното им присъствие бе досадно. Томс прекарваше дните, като се разхождаше по бреговете на реката и се възхищаваше на цветята, които стенеха, когато се приближаваше към тях. През нощта три набръчкани луни си играеха на гоненица, а утринното слънце бе толкова различно от земното.

В края на седмицата, ободрени и с нови сили, Томс и Вариш се върнаха в Г'цел, тиянийския град, посветен на изучаването на любовта.

Томс бе научен на петстотин и шестте оттенъка, присъщи на любовта. От първата бегла възможност до най-силното чувство, което бе толкова силно, че само петима мъже и една жена го бяха изпитвали. При това най-силните от тях оцелели по-малко от час.

Под ръководството на куп малки свързани калкулатори той изучи интензификацията на любовта.

Научи и всичките хиляда отделни усещания, които тялото възприема, как да ги усилва, докато станат непоносими, как да направи непоносимото поносимо и накрая приятно, когато вече организъмът не е далеч от смъртта.

След това научи някои неща, които никога не бяха произнасяни и с малко късмет никога нямаше да бъдат.

— Това — каза Вариш един ден — е всичко.

— Всичко ли?

— Да, Томс. Сърцето няма повече тайни, които да не знаеш. Нито пък душата или умът, или вътрешностите. Ти усвои напълно езика на любовта. А сега се върни при младата си дама.

— Така и ще направя — проплака Томс. — Най-накрая тя ще знае!

— Прати ми пощенска картичка — каза Вариш. — Да разбере как си.

— Непременно — обеща Томс. Пламенно стисна ръката на учителя си и отпътува за Земята.

В края на дългото пътешествие Джеферсън Томс се забърза към дома на Дорис. Капки пот покриваха челото му, а ръцете му трепереха. Класифицира състоянието си като очаквателен трепет от втора степен с леки мазохистични усещания. Но това не му помогна. Очакваше го първото му изпитание и той беше нервен. Бе ли усвоил *всичко*?

Натисна звънеца.

Дорис отвори вратата и Томс видя, че е още по-хубава, отколкото си я спомняше, с нейните очи с цвят на пушек, пълни със сълзи, косите ѝ, напомнящи изхвърлените от ракета изгорели газове, фигурата ѝ — стройна, но леко закръглена. Той отново усети бучката в гърлото си и внезапните спомени за есен, вечер, дъжд и светлина от свещи.

— Върнах се — изграчи той.

— О, Джеф — каза тя много меко. — О, Джеф.

Томс само я гледаше и не можеше да каже дума.

— Беше толкова дълго, Джеф, и аз постоянно се чудех дали си струва. Но сега знам.

— Ти... знаеш?

— Да, скъпи! Чаках те! Бих те чакала и сто години или хиляда! Обичам те, Джеф.

Дорис се хвърли в прегръдките му.

— А сега, кажи ми Джеф — прошепна тя. — *Кажи ми!*

И Томс я погледна, усети, почувства, прерови знанията си, провери определенията и провери отново. И след доста търсене и внимателен подбор, абсолютно сигурен, вземайки предвид сегашното състояние на разума си, без да забравя да включи климатичните условия, фазите на луната, скоростта и посоката на вятъра, слънчевите петна и другите феномени, които имат ефект върху любовта, той каза:

— Скъпа, аз се чувствам леко привързан към теб.

— Джеф! Сигурна съм, че можеш да кажеш нещо повече от това! Езикът на любовта...

— Езикът на любовта е дяволски точен — каза Томс ужасено. — Съжалявам, но фразата „чувствам се леко привързан“ изразява съвсем точно чувствата ми.

— О, Джеф!

— Да — промърмори той.

— Да те вземат мътните, Джеф!

Разбира се, последва доста неприятна картина и болезнена раздяла. След което Томс си замина.

Намираше си работа тук-там, работи като строител за компанията Локхийд на Сатурн, чистач на търговския кораб между Хелг и Виносче, фермер за известно време в кибуц на Израел IV. Размотава се из вътрешната част на Далмианската система няколко години, живеейки предимно от милостиня. И тогава в Новилоцесил се запозна с едно приятно момиче с кафява коса, ухажва я и по стечение на обстоятелствата се ожени за нея.

Приятелите им казват, че семейство Томс е доста щастливо, макар и домът им да не е особено предразполагащ.

Всъщност мястото е доста приятно, но течащата наблизко червена река кара хората да се чувстват нервни. Пък и кой би могъл да свикне с алени дървета, оранжево-синя трева, стенещи цветя и три сбръчкани луни, които си играят на гоненица в извънземното небе?

На Томс обаче му харесва, а госпожа Томс, ако не друго, е доста приспособима млада дама.

Томс написа писмо до професора си по философия от Земята и му събщи, че е разгадал мистерията с изчезването на тиянийската раса, поне според своите разбирания. Проблемът са научните изследвания, написа той, които оказват възпиращ ефект на действията. Тиянийците, както се бе убедил сам, били толкова заети с изучаването на любовта, че накрая изобщо не правели любов.

Изпрати и картичка на Вариш. Просто казваше, че се оженил. Успял да намери момиче към което изпитвал „доста силно привличане“.

— Щастливец — изгрухтя Вариш, след като прочете картичката.
— Най-доброто, което аз някога изобщо успях да намеря, бе само „неопределимо забавна“.

Издание:

Робърт Шекли. Събрани разкази, том 2

„Мириам“ ЕООД, София, 1996

Превод: Рени Димитрова, Росен Димитров, 1996

ISBN: 954-9513-03-3

The Collected Short Fiction, Book Two, 1991

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.